

ვეფხისტყაოსანი დასაწყისი

რომელმან შექმნა სამყარო ძალითა მით ძლიერითა,
ზეგარდმო არსნი სულითა ყვნა ზეცით მონაბერითა,
ჩვენ, კაცთა, მოგვცა ქვეყანა, გვაქვს უთვალავი ფერითა,
მისგან არს ყოვლი ხელმწიფე სახითა მის მიერითა.

ჰე ღმერთო ერთო, შენ შეჰქმენ სახე ყოვლისა ტანისა,
შენ დამიფარე, ძლევა მეც დათრგუნვად მე სატანისა,
მომეც მიჯნურთა სურვილი, სიკვდიმდე გასატანისა,
ცოდვათა შემსუბუქება, მუნ თანა წასატანისა.

ვის შვენის,-ლომსა,- ხმარება შუბისა, ფარ -შიმშერისა,
- მეფისა მზის თამარისა, ღაწვ-ბალახშ, თმა -გიშერისა, -
მას, არა ვიცი, შევჰკადრო შესხმა ხოტბისა, შერისა?
მისთა მჭვრეტელთა ყანდისა მირთმა ხამს, მართ მიშერისა.

თამარს ვაქებდეთ მეფესა სისხლისა ცრემლ -დათხეული,
ვთქვენი ქებანი ვისნი მე არ -ავად გამორჩეული.
მელნად ვიხმარე გიშრის ტბა კალმად მე ნა რხეული,
ვინცა ისმინოს, დაესვას ლახვარი გულსა ხეული.

მიბრძანეს მათად საქებრად თქმა ლექსებისა ტკბილისა,
ქება წარბთა წამწამთა, თმათა ბაგე-კბილისა,
ბროლ-ბალახშისა თლილისა, მის მიჯრით მოწყობილისა.
გასტეხს ქვასაცა მაგარსა გვრდემლი ტყვიისა ლბილისა.

აწ ენა მინგამოთქმად, გული ხელოვანება, -
ძალი მომეც შეწევნა შენგნით მაქვს, მივსცე გონება;
მით შევეწივნეთ ტარიელს, ტურფადცა უნხსენება,
მათ სამთა გმირთა მნათობთა სჭირს ერთმანერთის მონება.

მო, დავსხდეთ, ტარიელისთვის ცრემლი გვდის შეუშრიბელი;
მისებრი მართ დაბადებით ვინმცა ყოფილა შობილი!
დავჯე, რუსთველმან გავლექსე, მისთვის გულ-ლახვარ-სობილი,
აქამდის ამბად ნათქვამი, აწ მარგალიტი წყობილი.

მე, რუსთველი, ხელობითა ვიქმ საქმესა ამა დარი:
ვის მორჩილობს ჯარი სპათა, მისთვის ვხელობ, მისთვის მკვდარი;
დავუძღურდი, მიჯნურთათვის კვლა წამალი არსით არი,
ანუ მომცეს განკურნება, ანუ მიწა მე სამარი.

ესე ამბავი სპარსული, ქართულად ნათარგმანები,
ვით მარგალიტი ობოლი, ხელის-ხელ საგოგმანები,
ვპოვე ლექსად გარდავთქვი, საქმე ვქმენ საჭოჭმანები,
ჩემმან ხელ-მქმნელმან დამმართოს ლაღმან ლამაზმა ნები.

თვალთა მისგან უნათლოთა, ენატრამცა ახლად ჩენა;
აჰა, გული გამიჯნურდა, მიხვდომია ველთა რბენა!
მიაჯეთ ვინ, ხორცთა დაწვა კმარის, მისცეს სულთა ღებენა.
სამთა ფერთა საქებელთა ლამის ლექსთა უნვლენა.

რაცა ვის რა ბედმან მისცეს, დასჯერდეს მას უბნობდეს:
მუშა მიწყვი მუშაკობდეს, მეომარი გულოვნობდეს;
კვლა მიჯნურსა მიჯნურობა უყვარდეს გამოსცნობდეს,
არცა ვისგან დაიწყუნოს, არცა სხვასა უწყუნობდეს.

შაირობა პირველადვე სიბრძნისაა ერთი დარგი,
საღმრთო, საღმრთოდ გასაგონი, მსმენელთათვის დიდი მარგი,
კვლა აქაცა ეამების, ვინცა ისმენს კაცი ვარგი;
გრძელი სიტყვა მოკლედ ითქმის, შაირია ამაღ კარგი.

ვითა ცხენსა შარა გრძელი გამოსცდის დიდი რბევა,
მოზურთალსა-მოედანი, მართლად ცემა, მარჯვედ ქნევა,
მართ აგრევე მელექსესადლექსთა გრძელთა თქმა ხევა,
რა მისჭირდეს საუბარი დაუწყოს ლექსმან ლევა...

მაშინდა ნახეთ მელექსე მისი მოშაირობა,
რა ველარ მიხვდეს ქართულსა, დაუწყოს ლექსმან ძვირობა,
არ შეამოკლოს ქართული, არა ქმნას სიტყვა-მცირობა,

ხელდმარჯვედ სცემდეს ჩოგანსა, იხმაროს დიდი გმირობა.

მოშაირე არა ჰქვიან, თუ სადმე თქვას ერთი, ორი;
თავი ყოლა ნუ ჰგონია მელექსეთა კარგთა სწორი;
განაღა თქვას ერთი, ორი, უმსგავსო შორი-შორი,
მაგრა იტყვის: მჩემი სჯობსონ, უცილობლობს ვითა ჯორი.

მეორე ლექსი ცოტაი, ნაწილი მოშაირეთა,
არ ძალდუც სრულ -ქმნა სიტყვათა, გულისა გასაგმირეთა,
ვამსგავსე მშვილდი ბედიითი ყმაწვილთა მონადირეთა:
დიდსა ვერ მოჰკლვენ, ხელად აქვს ხოცა ნადირთა მცირეთა.

მესამე ლექსი კარგი არს სანადიმოდ, სამღერელად,
სააშვიკოდ, სალადობოდ, ამხანაგთა სათრეველად;
ჩვენ მათიცა გვეამების, რაცა ოდენ თქვან ნათელად.
მოშაირე არა ჰქვიან, ვერას იტყვის ვინცა გრძელად.

ხამს, მელექსე ნაჭირვებსა მისსა ცუდად არ აბრკობდეს,
ერთი უჩნდეს სამიჯნურო, ერთსა ვისმე აშვიკობდეს,
ყოვლსა მისთვის ხელოვნობდეს, მას აქებდეს, მას ამკობდეს, -
მისგან კიდე ნურა უნდა, - მისთვის ენა - მუსიკობდეს.

ჩემი აწ ცანით ყოველმან, მას ვაქებ, ვინცა მიქია;
ესე მიჩს დიდად სახელად, არ თავი გამიქიქია!
იგია ჩემი სიცოცხლე, უწყალო ვითა ჯიქია;
მისი სახელი შეფარვით ქვემორე მითქვამს, მიქია.

ვთქვა მიჯნურობა პირველი ტომი გვართა ზენათა,
ძნელად სათქმელი, საჭირო გამოსაგები ენათა;
იგია საქმე საზეო, მომცემი აღმაფრენათა;
ვინცა ეცდების, თმოზამცა ჰქონმრავალთა წყენათა.

მას ერთსა მიჯნურობასა ჰქვიანნი ვერ მიხვდებიან,
ენა დაშვრების, მსმენლისა ყურნიცა დავალდებიან;

ვთქვანე ხელობანი ქვენანი, რომელნი ხორცთა ხვდებიან;
მართ მასვე ჰბაძავენ, თუ ოდეს არ სიძვენ, შორით ბნდებიან.

მიჯნური შმაგსა გვიქვიან არაბულითა ენითა.
მით რომე შმაგობს მისისა ვერ-მიხვდომისა წყენითა;
ზოგთა აქვს საღმრთო სიახლე, დაშვრების აღმაფრენითა,
კვლა ზოგთა ქვე უც ბუნება კეკლუცთა ზედან ფრფენითა.

მიჯნურსა თვალად სიტურფე მართებს, მართ ვითა მზეობა,
სიბრძნე, სიუხვე, სიმდიდრე, სიყმე მოცალეობა.
ენა, გონება, დათმობა, მძლეთა მეზრძოლთა მძლეობა.
ვისცა ეს სრულად არა სჭირს, აკლია მიჯნურთ ზნეობა.

მიჯნურობა არის ტურფა, საცოდნელად ძნელი გვარი;
მიჯნურობა სხვა რამეა, არ სიძვისა დასადარი:
იგი სხვაა, სიძვა სხვაა, შუა უზის დიდი ზღვარი,
ნუვინ გარევთ ერთმანერთსა! გესმის ჩემი ნაუბარი?

ხამს მიჯნური ხანიერი, არ მეძავი, ბილწი, მრუში,
რა მოშორდეს მოყვარესა, გაამრავლოს სულთქმა, უში,
გული ერთსა დააჯეროს, კუშტი მიხვდეს, თუნქუში;
მძულს უგულო სიყვარული, ხვევნა, კოცნა, მტლაშიდმტლუში.

ამა საქმესა მიჯნური ნუ უხმობს მიჯნურობასა:
დღეს ერთი უნდეს, ხვალე სხვა, სთმობდეს გაყრისა თმობასა;
ესე მღერასა ბედითსა ჰგავს, ვაჟთა ყმაწვილობასა.
კარგი მიჯნური იგია, ვინ იქმს სოფლისა თმობასა.

არს პირველი მიჯნურობა არ-დაჩენა ჭირთა, მალვა,
თავის-წინა იგონებდეს, ნიადაგმცა ჰქონხალვა,
შორით ბნედა, შორით კვდომა, შორით დაგვა, შორით ალვა,
დათმოს წყრომა მეფეთაგან, მისი ჰქონდეს შიში, კრძალვა.

ხამს, თავისსა ხვაშიადსა არვისთანა ამჟღავნებდეს,

არ ბედიოდ მჰაისნ ზმიდეს, მოყვარესა აყივნებდეს,
არსით აჩნდეს მიჯნურობა, არასაიფერებდეს,
მისთვის ჭირი ღხინად უჩნდეს, მისთვის ცეცხლსა მოიდებდეს.

მას უშმაგო ვით მიენდოს, ვინ მოყვარე გაამჩივნოს?
ამის მეტი რამცა ირგო: მას ავნოს თვითცა ივნოს.
რათამელა ასახელოს, რა სიტყვითა მოაყივნოს?
რა ჰგავა, თუ მოყვარესა კაცმან გული არ ატკივნოს!

მიკვირს, კაცი რად იფერებს საყვარლისა სიყვარულსა:
ვინცა უყვარს, რად აყივნებს მისთვის მკვდარი, მისთვის წყლულსა?!
თუ არ უყვარს, რად არა სძულს? რად აყივნებს, რაცა სძულსა?!
ავსა კაცსა ავი სიტყვა ურჩევნია სულსა, გულსა.

თუ მოყვარე მოყვრისათვის ტირს, ტირილსა ემართლებს;
სიარული, მარტოობა შვენის, გაჭრად დაეთვლებს;
იგონებდეს, მისგან კიდე ნურაოდეს მოეცლებს,
არ დააჩნდეს მიჯნურობა, სჯობს, თუ კაცსა ეახლებს.

ამბავი როსტევან არაბთა მეფისა

იყო არაბეთს როსტევან, მეფე ღმრთისაგან სვიანი,
მაღალი, უხვი, მდაბალი, ლაშქარ-მრავალი, ყმიანი.
მოსამართლე მოწყალე, მორჭმული, განგებიანი,
თვით მეომარი უებრო, კვლა მოუბარი წყლიანი.

სხვა ძე არ ესვა მეფესა, მართ ოდენ მარტოდ ასული,
სოფლისა მნათი მნათობი, მზისაცა დასთა დასული;
მან მისთა მჭვრეტთა წაუღის გული, გონება სული,
ბრძენი ხამს მისად მაქებრად ენა ბევრად ასული.

მისი სახელი-თინათინ, არს ესე საცოდნარია!
რა გაიზარდა, გაივსო, მზე მისგან საწუნარია.
მეფემან უხმნა ვაზირნი, თვით ზის ლაღი წყნარია,

გვერდსა დაისხნა, დაუწყო მათ ამო საუბნარია.

უბრძანა: მგვითხავ საქმესა, ერთგან სასაუბნაროსა:
რა ვარდმან მისი ყვავილი გაახმოს, დაამჭნაროსა,
იგი წავა სხვა მოვა ტურფასა საბაღნაროსა;
მზე ჩავვისვენდა, ბნელსა ვსვჭკვეტთ ღამესა უთენაროსა

მმე გარდასრულვარ, სიბერე მჭირს, ჭირთა უფრო ძნელია,
დღეს არა, ხვალე მოგვკვდები, სოფელი ასრე მქმნელია;
რალა იგი სანათლე, რასაცა ახლავს ბნელია?!
ჩემი ძე დავსვათ ხელმწიფედ, ვისგან მზე საწუნელიან.

ვაზირთა ჰკადრეს: მმეფეო, რად ჰბრძანეთ თქვენი ბერობა?
ვარდი თუ გახმეს, ეგრეცა გვმართებს მისივე ჯერობა:
მისივე მეტობს ყვავილთა სული ტურფა ფერობა.
მთვარესა მცხრალსა ვარსკვლავმან ვითამცა ჰკადრა მტერობა?!

მმაგას ნუ ჰბრძანებთ, მეფეო, ჯერთ ვარდი არ დაგჭნობია,
თქვენი თათბირი ავიცა სხვისა კარგისა მჯობია;
ხმგანაღამცა საქმნელად, რაცა თქვენ გულსა გლმობია:
სჯობს მას მიეც მეფობა, ვისგან მზე შენაფლობია.

მთუცა ქალია ხელმწიფედ მართ ღმრთისა დანაბადია;
არ გათნევთ, იცის მეფობა, უთქვენოდ გვითქვამს კვლა დია;
შუქთა მისთაებრ საქმეცა მისი მზებრ განაცხადია.
ლეკვი ლომისა სწორია, ძუ იყოს, თუნხვადიან.

ავთანდილ იყო სპასპეტი, ძე ამირ-სპასალარისა,
საროსა მჯობი ნაზარდი, მსგავსი მზისა მთვარისა,
ჯერთ უწვერული, სადარო ბროლ-მინა საცნობარისა;
მას თინათინის გონება ჰკლავიდის წამწამთა ჯარისა.

გულსა მისსა მიჯნურობა მისი ჰქონდამალულად;
რა მოშორდის, ვერ -მჭვრეტელმან ვარდი შექმნის ფერ-ნაკლულად;
ნახის, ცეცხლი გაუახლდის, წყლული გახდის უფრო წყლულად.

საბრალოა, სიყვარული კაცსა შეიქმს გულ-მოკლულად!

რა მეფედ დასმა მეფემან ბრძანა მისისა ქალისა,
ავთანდილს მიხვსიამე, ვსება სჭირს მის სოქალისა;
თქვა: მზედა-ზემომხვდების ნახვა მის ბროლ-ფიქალისა,
ნუთუ მით ვპოვო წამალი მე ჩემის ფერ-გამქრქალისა!ნ

არაბეთს გასცა ბრძანება დიდმან არაბთა მფლობელმან:
მთინათინ ჩემი ხელმწიფედ დავსვი მე, მისმან მშობელმან;
მან განანათლნეს ყოველნი, ვით მზემან მანათობელმან.
მოდო ნახეთ ყოველმან შემსხმელმან, შემამკობელმან!ნ

მოვიდეს სრულნი არაბნი, ჯარი გამრავლხასისა:
ავთანდილ პირ-მზე, სპასპეტი ლაშქრისა ბევრ-ათასისა,
ვაზირი სოგრატი, მოახლე მეფისა დასთა დასისა;
მათ რომე დადგეს საჯდომი, თქვეს: მუთქმელია ფასისა!ნ

თინათინ მიჰყავს მამასა პირითა მით ნათელითა,
დასვა თავსა გვირგვინი დასდგა თავისა ხელითა,
მისცა სკიპტრა შემოსა მეფეთა სამოსელითა.
ქალი მზეებრ სჭვრეტს ყოველთა ცნობითა ბრძნად მხედველითა.

უკუდგეს თაყვანის-სცეს მეფემან მისთა სპათა,
დალოცეს მეფედ დასვეს, ქება უთხრეს სხვაგნით სხვათა,
ბუკსა ჰკრეს წინწილანი დაატკობდეს მათთა ხმათა.
ქალი ტირს ცრემლსა აფრქვევს, ხრის ყორნისა ბოლო-ფრთათა.

მამისა ტახტსა საჯდომად თავი არ ეღირსებოდა,
ამად ტირს, ბადი ვარდისა ცრემლითა აივსებოდა;
მეფე სწვრთის: ნმამა ყოველი მისაგან ითავსებოდა,
ამისად ქმნამდის დამწველი ცეცხლი არ დამეცებოდან.

უბრძანა: მნუ სტირ, ასულო, ისმინე ჩემი თხრობილი:
დღეს შენ ხარ მეფე არაბეთს, ჩემგან ხელმწიფედ ხმობილი,
აქათგან ესე სამეფო შენია მართ მონდობილი.

ხარმცა ბრძანად მქმნელი საქმისა, იყავ წყნარი ცნობილი!

მვარდთა ნეხვთა ვინათგან მზე სწორად მოეფინების,
დიდთა წვრილთა წყალობა შენმცა ნუ მოგეწყინების!
უხვი ახსნილსა დააბამს, იგი თვით ებნის, ვინ ების.
უხვად გასცემდი, ზღვათაცა შესდის გაედინების.

მმეფეთა შიგან სიუხვე, ვით ედემს ალვა, რგულია:
უხვსა მორჩილობს ყოველი, იგიცა, ვინ ორგულია;
სმა-ჭამა--დიდად შესარგი, დება რა სავარგულია?!
რასაცა გასცემ, შენია; რაც არა, დაკარგულია!ნ

ამა მამისა სწავლასა ქალი ბრძნად მოისმინებდა,
ყურსა უპყრობდა, ისმენდა,წვრთასა არ მოიწყინებდა;
მეფე ხმასა მღერასა იქმს, მეტად მოილხინებდა;
თინათინ მზესა სწუნობდა, მაგრა მზე თინათინებდა.

მოიხმო მისი გამზრდელი, ერთგული, ნაერთგულევი,
უბრძანა: მჩემი საჭურჭლე, შენგან დანაბეჭდულევი,
მომართვი ჩემი ყველაი, ჩემი ნაუფლისწულევი.
მოართვეს, გასცა უზომო, უანგარიშო, ულევი.

მას დღე გასცემს ყველაკასა სივაჟისა მოგებულსა,
რომე სრულად ამოაგებს მცირესა დიდებულსა.
მერმე ბრძანა: მვიქმ საქმესა, მამისაგან სწავლებულსა,
ჩემსა ნუვინ ნუ დამალავს საჭურჭლესა დადებულსან.

უბრძანა: მწადით, გახსენით, რაცა სად საჭურჭლენია!
ამილახორო, მოასხი რემა, ჯოგი ცხენია!ნ
მოიღეს, გასცა უზომო, სიუხვე არ მოსწყენია.
ლარსა ჰხვეტდიან ლამქარნი, მართ ვითა მეკობრენია.

ალაფობდეს საჭურჭლესა მისსა, ვითა ნათურქალსა,
მას ტაიჭსა არაბულსა, ქვე-ნაბამსა, ნასუქალსა;
რომე ჰგვანსიუხვითა ბუქსა, ზეცით ნაბუქალსა;

არ დაარჩენს ცალიერსა არ ყმასა არცა ქალსა.

დღე ერთ გარდახდა. პურობა, სმა-ჭამა იყო, ხილობა,
ნადიმად მსხდომთა ლაშქართა მუნ დიდი შემოყრილობა.
მეფემან თავი დაჰკვიპონდალრეჯილობა.
მნეტარ, რა უმძიმს, რა სჭირსო?ნ- შექმნეს ამისი ცილობა.

თავსა ზის პირ-მზე ავთანდილ, მჭვრეტთაგან მოსანდომია,
სპათა სპასპეტი, ჩაუქი, ვითა ვეფხი ლომია;
ვაზირი ბერი სოგრატი თვით მასთანავე მჯდომია.
თქვეს, თუ: მრა უმძიმს მეფესა, ანუ რად ფერი ჰკრთომია?ნ.

თქვეს, თუ: მ მეფე ცუდსა რასმე გონებასა ჩავარდნილა,
თვარა აქა სამძიმარი მათი ყოლა არა ქმნილან.
ავთანდილ თქვა: მსოგრატ, ვჰკითხოთ, გვითხრას, რადმცა შეგვეცილა?
ვჰკადროთ რამე სალალობო, რასათვისმცა გაგვაწილა?ნ

ადგეს სოგრატ ავთანდილ ტანითა მით კენართა,
თვითო აივსეს ჰიქები, მივლენ ქცევითა წყნართა,
წინა მიუსხდეს მუხლ-მოყრით, პირითა მოცინართა.
ვაზირი ლალობს ენითა, წყლიანად მოუბნართა:

მდაგილრეჯია, მეფეო, აღარ გიცინის პირიო.
მართალ ხარ: წახსაჭურჭლე თქვენი მძიმე ძვირიო,
ყველასა გასცემს ასული თქვენი საბოძვარ-ხშირიო;
ყოლამცა მეფედ ნუ დასვი ! თავსა რად უგდე ჰირიო?ნ

რა მეფემან მოისმინა, გაცინებით შემოხედნა,
გაუკვირდა: ვით მკადრაო, ან სიტყვანი ვით გაბედნა?!
მკარგა ჰქმენო,---დაუმადლა, ბრძანებანი უიმედნა,--
ჩემი ზრახვა სიძუნწისა, ტყუის, ვინცა დაიყბედნა!

მეგე არ მიმძიმს, ვაზირო, ესეა, რომე მწყენია:
სიბერე მახლავს, დავლიენ სიყმაწვილისა დღენია,
კაცი არ არის, სითგანცა საბრძენებელი ჩვენია,

რომე მას ჩემგან ესწავლნეს სამამაცონი ზნენია.

მერთაი მიზის ასული, ნაზარდი სათუთობითა;
ღმერთმან არ მომცა ყმა - შვილი, - ვარ საწუთროსა თმობითა, -
ანუ მცა მგვანმშვილდოსნად, ანუ კვლა ბურთაობითა;
ცოტასა შემწევს ავთანდილ ჩემგანვე ნაზარდობითან.

ყმა მეფისა ბრძანებასა ლალი წყნარად მოისმენდა,
თავ-მოდრეკით გაიღიმნა, გაცინება დაუშვენდა,
თეთრთა კბილთათ გამომაკრთალსა შუქსა ველად მოაფენდა.
მეფე ჰკითხავს: მრას იცინი, ანუ ჩემგან რას შეგრცხვენდა?ნ

კვლა უბრძანა: მთავსა ჩემსა, რას იცინი, რად დამგმეო?ნ
ყმამან ჰკადრა:ნმოგახსენებ ფარმანი მიბომეო,
რაცა გკადრო, არ გეწყინოს, არ გარისხდე, არ გასწყერო,
არ გამხადო კადნიერად, არ ამიკლო ამაზეონ.

უბრძანა: მრადმცა ვიწყინე თქმა შენგან საწყინარისა!ნ
ფიცა მზე თინათინისა, მის მიზისა მოწუნარისა.
ავთანდილ იტყვის: მდავიწყო კადრება საუბარისა:
ნუ მოჰკვებ მშვილდოსნობასა, თქმა სჯობს სიტყვისა წყნარისა.

მმიწაცა თქვენი ავთანდილ თქვენს წინა მშვილდოსანია;
ნამლევი დავდვათ, მოვასხნეთ მოწმად თქვენნივე ყმანია;
მოაპარეზედ ვინ მგავსო? - ცუდნილა უკუთქმანია.
გარდამწყვედელი მისიცა ბურთი მოედანია!ნ

- მძე არ შეგარჩენ შენ ჩემსა მაგისა დაცილებასა.
ბრძანე, ვისროლოთ, ნუ იქმო შედრეკილობა - კლებასა,
კარგთა ყმათასა ვიქმოდეთ მოწმად ჩვენთანა ხლებასა,
მერმე გამოჩნდეს მოედანს, ვისძი უთხრობდენ ქებასა!ნ

ავთანდილცა დამორჩილდა, საუბარი გარდასწყვიდეს,
იცინოდეს, ყმაწვილობდეს, საყვარლად კარგად ზმიდეს,
ნამლევიცა გააჩინეს, ამა პირსა დაასკვნიდეს:

მვინცა იყოს უარესი, თავ-შიშველი სამ დღე ვლიდეს!ნ

მონადირეთა უბრძანა: მმინდორნი მოიარენით,
დასცევით ჯოგი ნადირთა, თავნი ამისთვის არენითნ.
ლაშქარნი სამზოდ აწვივნეს: მმოდით მოიჯარენითნ.
გაყარეს სმა ნადიმი. მუნ ამოდ გავიხარენით.

როსტევან მეფისაგან ავთანდილისაგან ნადირობა

დილასა ადრე მოვიიგი ნაზარდი სოსანი,
ძოწეულითა მოსილი, პირად ბროლდბალახშოსანი,
პირ-ოქრო რიდე ეხვია, შვენოქარქაშოსანი,
მეფესა გასლვად აწვევდა, მოდგა თეთრ-ტაიჭოსანი.

შეეკაზმა მეფე, შეჯდა, ნადირობას გამოვიდეს;
მგრგვლივ მინდორსა მოსდგომოდეს, ალყად გარე შემოჰკრვიდეს;
ზეიმი ზარი იყო, სპანი ველთა დაჰფარვიდეს,
ნამღევისა მათისათვის ისროდეს ერთგან სრვიდეს.

უბრძანა: მმონა თორმეტი მოდით, ჩვენთანა ვლიდითა,
მშვილდსა ფიცხელსა მოგვემდით, ისარსა მოგვართმიდითა,
ნაკრავსა შეადარებდით, ნასროლსა დასთვალვიდითა!ნ
დაიწყო მოსვლა ნადირმან ყოვლთა მინდორთა კიდითა.

მოვიჯოგი ნადირთა ანგარიშდმიუწვდომელი:
ირემი, თხა კანჯარი, ქურციკი მალლად მხლტომელი.
მას პატრონ-ყმანი გაუხდეს, ჭვრეტადმცა სჯობრომელი!
აკა მშვილდი ისარი მკლავი დაუშრომელი!

ცხენთა მათთა ნატერფალნი მზესა შუქთა წაუხმიდეს.
მიხოცდეს მიისროდეს, მინდორს სისხლთა მისახმიდეს,
რა ისარი დაელივის, მონანი-ყე მიართმიდეს.
მხეცნი, მათგან დაკოდილნი, წალმა ბიჯსა ვერ წასდგმიდეს.

იგი ველი გაირბინეს, ჯოგი წინა შემოისხეს,
დახოცეს ამოწყვიდეს, ცათა ღმერთი შეარისხეს,
ველნი წითლად შეეღებნეს, ნადირთაგან სისხლი ისხეს.
ავთანდილის შემხედველთა: მჰგავსო ალვას, ედემის ხესნ.

იგი მინდორი დალიეს, მართ მათგან განარბენია,
მინდორსა იქით წყალი დის წყლისა პირსა ტყენია.
ნადირნი ტყესა შეესწრნეს, სავერა რბის ცხენია.
იგი მაშვრალნი ორნივე მოსწყდეს, რაზომცა მხნენია.

ერთმანერთსა თუ: მძე გჯობონ, სიცილით ეუბნებოდეს,
ამხანაგობდეს, ლაღობდეს, იქით აქათ დგებოდეს.
მერმე მოვიდეს მონანი, რომელნი უკან ჰყვებოდეს,
უბრძანა: მთქვითო მართალი, ჩვენ თქვენგან არა გვთნებოდესნ.

მონათა ჰკადრეს: მმართალსა გკადრებთ ნუ გემცთარებით;
მეფეო, ყოლა ვერ ვიტყვით შენსა მაგისად დარებით,
აწეცა დაგვხოც, ვერა ჰგავ, - ვერად ვერ მოგენმარებით, -
ვისგან ნაკრავნი გვინახვან მხეცნი ვერ წაღმა წარებით.

მორთავე ერთგან მოკლული ყველაი ასჯერ ოცია,
მაგრა ავთანდილს ოცითა უფროსი დაუხოცია:
არ დასცთომია ერთიცა, რაც ოდენ შეუტყოცია,
თქვენი მრავალი მიწითა დასვრილი გაგვიხოციან.

მეფესა ესე ამბავი უჩს, ვითა მღერა ნარდისა,
უხარის ეგრე სიკეთე მისისა განაზარდისა,
აქვს მიჯნურობა ამისი, ვითა ბულბულსა ვარდისა,
სიცილით ლაღობს, მიეცა გულით ამოსვლა დარდისა.

იგი ორნივე საგრილად გარდახდეს ძირსა ხეთასა.
ლაშქართა შექმნეს მოდენა, მოდგეს უფროსნი ბზეთასა.
ახლოს უთქეს მონა თორმეტი, უმხნესი სხვათა მხნეთასა.
თამაშობდეს უჭვრეტდეს წყალსა პირსა ტყეთასა.

ნახვა არაბთა მეფისაგან მის ყმისა ვეფხისტყაოსნისა

ნახეს, უცხო მოყმე ვინმე ჯმტირალი წყლისა პირსა,
შავი ცხენი სადავითა ჰყვა ლომსა ვითა გმირსა,
ხშირად ესხა მარგალიტი ლაგამ-აბჯარ-უნაგირსა.
ცრემლსა ვარდი დაეთრთვილა, გულსა მდულრად ანატირსა.

მას ტანსა კაბა ემოსა, გარე-თმა ვეფხის ტყავისა,
ვეფხის ტყავისა ქუდივე იყო სარქმელი თავისა,
ხელთა ნაჭედი მათრახი ჰქონუსხოსი მკლავისა;
ნახეს ნახვა მოუნუცხოსა სანახავისა.

წავიმონა საუბრად მის ყმისა გულ-მდულარისად,
თავ-ჩამოგდებით მტირლისად, არ ჰვრეტით მოლიზდარისად, -
მუნვე წვიმს წვიმა ბროლისა, ჰგია გიშრისა ღარი სად,-
ახლოს მივიდა, მოსცალსიტყვისა თქმად აღარისად.

ვერა ჰკადრა საუბარი, მონა მეტად შეუზარდა,
დიდხან უჭვრეტს გაკვირვებით, თუცა გული უმაგარდა;
მოახსენა: მგიბრძანებსონ, ახლოს მიდგა, დაუწყნარდა.
იგი ტირს არა ესმის მისგან, გაუუმეცარდა.

მის მონისა არა ესმა სიტყვა, არცა ნაუბარი,
მათ ლაშქართა ზახილისა იყო ერთობ უგრძნობარი,
უცხოდ რასმე ამოსკვნიგული ცეცხლთა ნადებარი,
ცრემლსა სისხლი ერეოდა, გასდის, ვითა ნაგუბარი.

სხვაგან ქნის მისი გონება, მისმან თავისა წონამან!
ესე მეფისა ბრძანება ერთხელ კვლა ჰკადრა მონამან.
არცა დააგდო ტირილი, არცა რა გაიგონა მან,
არცა გახლიჩა ზაგეთათ თავი ვარდისა კონამან.

რა პასუხი არა გასცა, მონა გარე შემობრუნდა,
როსტანს ჰკადრა: მშემიტყვია, იმას თქვენი არა უნდა;
თვალნი მზეებრ გამირეტდეს, გული მეტად შემიდრწუნდა,
ვერ ვასმინე საუბარი, მით დავყოვნე ხანი მუნ, -ნ.

მეფე გაჰკვირდა, გა-ცა-წყრა, გული უც მისთვის მწყრომარე;
გაგზავნა მონა თორმეტი მისი წინაშე მდგომარე,
უბრძანა: მხელთა აიღეთ აბჯარი თქვენ საომარე,
მიდით აქა მომგვარეთ, ვინ არის იქი მჯდომარენ.

მონანი მიდგეს, მივიდეს, გახაბჯრისა ჩხარია;
მაშინლა შეკრთა იგი ყმა, ტირს, მეტად გულ-მდუღარია,
თვალნი მოარნა ყოველგნით, ნახა ლაშქართა ჯარია,
ერთხელ ესე თქვა: მვა მეონ, სხვად არას მოუბარია.

თვალთა ხელი უკუივლო, ცხელნი ცრემლნი მოიწურნა,
ხრმალ-კაპარჭი მოიმაგრა, მკლავნი გაიმამაცურნა,
ცხენსა შეჯდა, -მორნათამცა საუბარნი რად იყურნა! დ
სხვასა მხარსა გაემართა, მათი ჭირი არ განკურნა.

მონათა ხელი გამართეს მის ყმისა შესაპყრობელად.
მან, გლახ, იგინი დახადნა მტერთაცა საწყალობელად:
ჰკრა ერთმანერთსა, დახოცნა თავსა ხელ-აუპყრობელად,
ზოგსა გადაჰკრის მათრახი ქვე მკრდამდის გასაპობელად.

მეფე გაწყრა, გაგულისდა, ლაშქარნიცა შეუზახნა;
მან მდევართა მიწევნამდის არ უჭვრიტნა, არცა ნახნა,
რაზომნიცა მიეწივნეს, ყოვლნი მკვდართა დაასახნა,
კაცი კაცსა შემოსტყორცნა, როსტან ამად ივაგლახნა.

შესხდეს მეფე ავთანდილ მის ყმისა მისაწველად.
იგი ლალი უკადრი მივა ტანისა მრხეველად,
ტაიჭი მიუქს მერანსა, მიეფინების მზე ველად,
შეიგნა მისვლა მეფისა მისად უკანა მდეველად.

რა ცნა, მეფე მოვიდაო, ჰკრა მათრახი მისსა ცხენსა.
მასვე წამსა დაიკარგა, არ უნახავს თვალსა ჩვენსა,
ჰგვანქვესკნელს ჩამრომილსა ანუ ზეცად ანაფრენსა;
ემებდეს ვერ ჰპოვებდეს კვალსა მისგან წანარბენსა.

კვალი ძებნეს უკვირვერ-პოვნა ნაკვალევსა,
აგრე კვალ-წმიდად წარხდომა კაცისა, ვითა დევისა;
ლაშქარნი მკვდართა სტიროდეს, სწრაფა აქვს წყლულთა ხვევისა.
მეფემან ბრძანა: მენახეო მიზეზი ლხინთა ლევისან.

ბრძანა: მღმერთსა მოეწყინა აქამდისი ჩემი შვება,
ამად მიყო სიამისა სიმწართა დანავლლება,
სიკვდილამდის დამაწყლულა, ვერვის ძალ-უც განკურნება.
მასვე მადლი! ესე იყო წადილი მისი ნებან.

ესე თქვა შემობრუნდა, დაღრეჯილი წამოვიდა,
არცალა ჰკრა ასპარეზსა, ვამი ვამსა მოურთვიდა;
ყველაკაი მოიშალა, სადაცა ვინ მხეცთა სრვიდა;
ზოგთა თქვეს, თუ: მმართალიან, ზოგი, ღმერთო, უზრახვიდა.

მეფე საწოლს შემოვისევდიანი, დაღრეჯილი;
მისგან კიდე არვინ შეჰყვა, ავთანდილ უჩნს ვითა შვილი.
ყველაკაი გაიყარა, ჯალაბი ჩანს არ-დაჯრილი.
გაბედითსიხარული, ჩალანა ჩანგი ტკბილი.

თინათინს ესმა მამისა ეგეთი დაღრეჯილობა,
ადგა კარსა მივიდა, ჰქონმზისაცა ცილობა,
მოლარე უხმო, უბრძანა: მძილია, თუ უძილობა?ნ
მან მოახსენა: მდაღრეჯით ზის, სჭირსო ფერ-შეცვლილობა.

მერთილა ახლავს ავთანდილ, წინაშე უზის სკამითა;
უცხო ყმა ვინმე უნახავს, ასრე დაღრეჯით ამით-ან.
თინათინ ბრძანა: მაწ წავალ, შესვლა არ ჩემგან ჟამით-ა,
მიკითხოვს, ჰკადრე: იყო-თქო აქა ერთითა წამითან.

ხანი გამოხდა, იკითხა: მნეტარ, რასა იქმს ქალიო,
ჩემი ლხინი ჯავარი, ჩემი სოფლისა წყალიო?ნ
მოლარე კადრებს: მმოვიაწყაღა ფერ-ნამკრთალიო,
დაღრეჯით გცნა მიბრუნწინაშე მომავალიონ.

უბრძანა, თუ: მწადი, უხმე! უმისობა ვით გავსძლეო?
მოახსენე: "რად დაჰბრუნდი შენ, მამისა სიცოცხლეო?
მოდო, ჭმუნვა გამიქარვე, გულსა წყლულსა მეწამლეო,
გითხრა ჩემი სამიზეზო, მე თუ ლხინთა რად დავლეო"ნ.

თინათინ ადგა, მივიდა, მიჰყვა მამისა ნებასა,
უგავს პირისა სინათლე მთვარისა მოვანებასა.
მამამან გვერდსა დაისვა, აკოცებს ნება-ნებასა,
უბრძანა: მმახლავ რად არა, რად მელი მოყვანებასა?ნ

ქალმან ჰკადრა: მხელმწიფეო, დაღრეჯილსა ვინცა გცნობდეს,
ვინმცა გნახა კადნიერად, რაზომ გინამაყობდეს!
თქვენნი აგრე დაღრეჯანი მნათობთაცა დაამხოზდეს!
კაცმან საქმე მოიგვაროს, ვეჭვ, ჭმუნვასა ესე სჯობდესნ.

უბრძანა: მშვილო, რაზომცა მჭირს საქმე სავაგლახია,
შენი ჭვრეტა სიახლე ლხინადვე დამისახია,
მომქარვებელი სევდისა, მართ ვითა მუფარახია.
ვეჭვ, რა სცნა, შენცა მამართლო, ჩემი სულთქმა ახია.

მუცხოსა საკვირველსა ყმასა რასმე გარდვეკიდე,
მისმან შუქმან განანათლა სამყარო ხმელთა კიდე.
რა უმძიმდა, არ ვიცოდი, ან ტიროვისთვის კიდე;
ჩემად ნახვად არ მოვიდა, გავგულისდი, წავეკიდე.

მმე რა მნახა, ცხენსა შეჯდა, თვალთა ცრემლნი მოიხოცნა.
შესაპყრობლად შევუზახენ, სპანი სრულად დამიხოცნა,
ვითა ეშმა დამეკარგა, არ კაცურად გარდამკოცნა,
ჯერთცა ესე არა ვიცი, ცხადი იყო, თუ მეოცნა.

მაწ ესე მიკვირს, რა იყო, ანუ რა ვნახე რული!
მან დამიხოცა ლაშქარი, ადინა სისხლი ღვარული.
კაცთა ხორცისად ვით ითქმის ისრე თვალთაგან ფარული?!
უცილოდ ღმერთსა მოვსძულდი აქამდის მე მხიარული.

მტკბილნი მისნი წყალობანი ბოლოდ ასრე გამემწარნეს,
დამავიწყდეს, რაცა დღენი მხიარულსა წამეარნეს.
ყოვლმან პირმან ვაგლახ მიყოს, ველარავინ მინეტარნეს,
სადამდისცა დღენი მესხნენ, ველარამან გამახარნეს!ნ

ქალმან ჰკადრა: მმოგახსენებ მე სიტყვასა დანაყბედსა:
ჰე მეფეო! რად ემდურვი ანუ ღმერთსა, ანუ ბედსა?
რად დასწამებ სიმწარესა ყოველთათვის ტკბილად მხედსა?
ბოროტიმცა რად შეექმნა კეთილისა შემოქმედსა?

მმე ამას ვარჩევ: მეფე ხარ, მეფეთა ზემფლობელი,
შორს არის თქვენნი საზღვარი, ბრძანება-მიუთხრობელი.
გაგზავნე კაცი, ყოველგნით მისთა ამბავთა მცნობელი,
ადრე სცნობ, არის იგი ყმა შობილი, თუ უშობელი.

მოასხნეს კაცნი, გაგზავნენს ოთხთავე ცისა კიდეთა,
უბრძანეს: მწადით, პატოჟთა თავიმცა რად დარიდეთა?
მონახეთ, ძებნეთ იგი ყმა, სხვად ნურად მოიცლიდეთა,
მისწერეთ წიგნი, სადაცა ვერ მისწვდეთ, ვერ მიხვიდეთან.

კაცნი წავიდეს, იარეს მართ ერთი წელიწადია,
მონახეს, ძებნეს იგი ყმა, იკითხეს კვლა კვლა დია,
ვერცა თუ ნახეს ნახული ღმრთისაგან დანაზადია,
ცუდად მაშვრალნი მოვიდეს, მათსავე გულსა ზადია.

მონათა ჰკადრეს: მმეფეო, ჩვენ ხმელნი მოვიარენით,
მაგრამ ვერ ვპოვეთ იგი ყმა, მით ვერა გავიხარენით,
მისსა მნახავსა სულ-დგმულსა კაცსა ვერ შევეყარენით,

ჩვენ ვერა გარგეთ, საქმენი სხვანი რამ მოიგვარენით.

მეფე ბრძანებს: მმართალ იყო ასული ჩემი მეო,
ვნახე რამე ეშმაკისა სიცუდე სიბილწეო,
ჩემად მტერად წამოსრული, გარდმოჭრილი ზეცით ზეო.
გამიშვია შეჭირვება, არა მგამა ყოლა მეონ.

ესე თქვა სიხარულით თამაშობა ადიადა.
მგოსანი მუშაითი უხმეს, პოვეს რაცა სადა.
ღია გასცა საბოძვარი, ყველა დარბაზს შემოხადა.
მისი მსგავსი სიუხვითა ღმერთმან სხვამცა რა დაბადა!

თინათინისაგან ავთანდილის გაგზავნა მის ყმის სამეზრად

ავთანდილ ჯმარტო საწოლს, ეცვა ოდენ მართ პერანგი,
იმღერხარებდა, წინა ედგა ერთი ჩანგი.
შემოვიმას წინაშე თინათინის მონა ზანგი;
მოახსენა: მგიბრძანებსო ტანი ალვა, პირი მანგინ.

ავთანდილს მიჰხვმოსმენა საქმისა სანატრელისა,
ადგა კაბა ჩაიცვა, მჯობი ყოვლისა ჭრელისა;
უხარის შეყრა ვარდისა, არ ერთგან შეუყრელისა.
ამაოა ჭვრეტა ტურფისა, სიახლე საყვარელისა!

ავთანდილ ლალი, უკადრი, მივა, არვისგან ჰრცხვენოდა,
მას ნახავს, ვისთა ვამთაგან ცრემლი მრავალ-ჯერ სდენოდა.
იგი უებრო ქუშად ჯდა, ელვისა მსგავსად ჰშვენოდა,
მთვარესა მისთა შუქთაგან უკუნე გარდაჰვენოდა.

გამრცვლისა ტანსა ემოსნეს ყარყუმნი უსაპირონი,
ეზურნეს მოშლით რიდენი, ფასისა თქმად საჭირონი;
ჰშვენოდეს შავნი წამწამნი, გულისა გასაგმირონი,
მას თეთრსა ყელსა ეხვივნეს გრძლად თმანი არ უხშირონი.

დაღრეჯით იყო მჯდომარე მოწეულითა რიდიტა;
ავთანდილს უთხრა დაჯდომა წყნარად, ცნობითა მშვიდითა.
მონამან სელნი დაუდგნა, დაჯკრძალვით რიდიტა;
პირის-პირ პირსა უჭვრეტდა, სავსე ლხინითა დიდიტა.

ქალმა უბრძანა: მზარი მლევს მე ამისისა თხრობისა;
მწადარა თქმა, რომლისა ღონე არა მაქვს თმობისა;
მაგრა იცია მიზეზი შენისა აქა ხმობისა,
რად ვზი ქუშად დაღრეჯით ასრე მიხდილი ცნობისა?ნ

ყმამან ჰკადრა: მსაზაროსა ჩემგან თქმადა ვით იქმნების?
მზესა მთვარე შეეყაროს, დაილევის, დაცაჭნების;
აზრად არად აღარა მცალს, თავი ჩემი მეგონების,
თქვენვე ბრძანეთ, რაცა გიმძიმს, ანუ რაცა გეკურნებისნ.

ქალმან უთხრა საუბარი კეკლუც-სიტყვად, არ დუხჭირად;
იტყვის: მთუცა აქანამდის ჩემგან შორს ხარ დანამჭირად,
გიკვირს, მოგხვწამის ყოფით საქმე შენგან საეჭვი რად,
მაგრა გითხრა პირველ ხვალმე, სენი მე მჭირს რაცა ჭირად.

მაგახსოვს, ოდეს შენ როსტანს მინდორს მხეცი დაგეხოცა,
ყმა გენახა უცხო ვინმე, რომე ცრემლი მოეხოცა,
მას უკანით გონებამან მისმან ასრე დამამხოცა,
შენ გენუკვი მონახვასა, კიდით კიდე მოლახო ცა.

მაქანამდის ნაუბარსა თუცა ვერას ვერ გეტყვია,
მაგრა შორით სიყვარული შენგან ჩემი შემიტყვია,
ვიცი, რომე გაუწყვედლად თვალთათ ცრემლი გისეტყვია,
შეუპყრიხარ სიყვარულსა, გული შენი დაუტყვია.

მასრე გითხრა, სამსახური ჩემი გმართებს ამად ორად:
პირველ ყმა ხარ, ხორციელი არვინა გეყავს შენად სწორად,
მერმე ჩემი მიჯნური ხარ, დასტურია, არ ნაჭორად;
წადი, იგი მოყმე ძებნე, ახლოს იყოს თუნშორად.

მშენგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო გაამყარე,
რომე დამხსნა შეჭირვება, ეშმა ბილწი ასაპყარე.
გულსა გარე საიმედო ია მორგე, ვარდი ყარე,
მერმე მოდი, ლომო, მზესა შეგეყრები, შემეყარე.

მსამსა ძებნე წელიწადსა იგი შენი საძებარი;
ჰპოო, მოდი გამარჯვებით, მხიარულად მოუბარი;
ვერა ჰპოებ, დავიჯერებ, იყო თურე უჩინარი,
კოკობი დაუფრქვენელი ვარდი დაგხვდე დაუმქნარი.

მფიცით გითხრობ: შენგან კიდე თუ შევირთო რაცა ქმარი,
მზეცა მომხვდეს ხორციელი, ჩემთვის კაცად შენაქმარი,
სრულად მოვსწყდე სამოთხესა, ქვესკნელს ვიყო დასანთქმარი,
შენი მკლვიდეს სიყვარული, გულსა დანა ასაქმარინ.

მოახსენა ყმაძან: მმზეო, ვინ გიშერი აწამწამე,
სხვა პასუხი რამცა გკადრე, ანუ რამცა შევიწამე,
მე სიკვდილსა მოველოდი, შენ სიცოცხლე გამიწამე,
ვითა მონა, სამსახურად გაღანამცა წავე, წა, მე!ნ

კვლაცა ჰკადრა: მაჰა, მზეო, რათგან ღმერთმან მზედ დაგბადა,
მით გმორჩილობს ზეციერი მნათობია რაცა სადა;
მე რომ თქვენგან მოვისმინე წყალობანი, მედიადა,
ვარდი ჩემი არ დაქნების, შუქი შენი იეფად-ან.

კვლა შეჰფიცეს ერთმანერთსა, დააპირეს ესე პირი;
გასალდეს გაამრავლეს საუბარი სიტყვა-ხშირი,
გაადვილდა, აქანამდის გარდებარაცა ჭირი,
თეთრთა კბილთათ გამოჰკრთების თეთრი ელვა ვითა ჭვირი.

ერთგან დასხდეს, ილაღობეს, საუბარი ასად აგეს;
ბროლ-ბადახში შეხვეული გიშერი ასადაგეს;
ყმა ეტყვის თუ: მშენთა მჭვრეტთა თავი ხელი ასადაგეს!
ცეცხლთა, მანდით მოდებულთა, გული ჩემი ასადაგესნ.

ყმა წავიდა, სიშორესა თუცა მისსა ვერ გასძლებდა;
უკუღმავე იხედვიდა, თვალთა რეტად აყოლებდა.
ბროლსა სეტყვს ვარდსა აზრობს, ტანსა მჭევრსა ათროლებდა,
გული ჰქონგულისათვის, სიყვარულსა ავალეზდა.

თქვა: მძუგო, ვარდსა სიშორე შენი დამაჩნდეს ეს ადრე,
ბროლი ლალი გასრულვარ ქარვისა უყვითლესადრე;
მაშინ რაღა ვქმნა, ვერ ჰქვრეტა რა მომხვდეს კვლა უგრძესადრე!
ხამს(?) მოყვრისათვის სიკვდილი, ესე მე დამიც წესადრენ.

საწოლს დაწვა, ტირს, მტირალსა ცრემლი ძნელად ეხოცების,
ვითა ვერხვი ქარისაგან ირხევის იკეცების;
რა მიჰლოუნის, სიახლევე საყვარლისა ეოცების,
შევრთის, დიდნი დაიზახის, მით პატიჟი ეოცების.

მოშორვება საყვარლისა მას შეჰქმნომისად ღაზოდ,
ცრემლსა, ვითა მარგალიტსა ჰყრის ვარდისა დასანაზოდ;
რა გათენდა, შეეკაზმა მისთა მჭევრეტთა სალამაზოდ,
ცხენსა შეჯდა, გაემართა, დარბაზს მივა სადარბაზოდ.

დარბაზს ეჯიბი შეგზავნა, მართ მისგან შენარონია,
შესთვალა: მგკადრებ, მეფეო, მე ესე გამიგონია:
ყოველი პირი მიწისა თქვენ ხრმლითა დაგიმონია,
აწ თუ სჯობს, ესე ამბავი ცნან რაცა გარემონიან.

მმე წავიდე, მოვიარო, ვილაშქრო ვინაპირო,
თინათინის ხელმწიფობა მტერთა თქვენთა გულსა ვჰგმირო,
მორჩილ-ქმნილი გავახარო, ურჩი ყოველი ავატირო,
ძღვენნი გკადრნე ზეზედა, არ სალამი დავაძვირონ.

მეფესა ეთქვა ამისი დიადი მადრიელობა,
ებრძანა: მლომო, არა გჭირს შენ ომთა გარდუხდელობა,
აწ მაგა შენსა თათბირსა ჰგავსო შენივე ქველობა,
წა, მაგრა მომხვდეს, რაღა ვქმნა, თუ სიშორისა გრძელობა!ნ

ყმა შევიდა, თაყვანი სცა, მადლი რამე მოახსენა:
მხელმწიფეო, მიკვირს, ქება რად იკადრეთ ჩემი თქვენა,
აწ ნუთუმცა კვლა ნახვითა ღმერთმან ბნელი გამითენა,
პირი თქვენი მხიარული მხიარულსა კვლა მიჩვენან.

მეფე ყელსა მოეკიდა, გარდაკოცნა ვითა შვილი,
სხვა მათებრი არ ყოფილა არ გამზრდელი, არ გაზრდილი;
ყმა ადგა წამოვიდა, მას დღე მათი ჩანს გაყრილი;
როსტან მისთვის აატირა გონიერი გული, ლბილი.

გამოემართა ავთანდილ, მოყმე მხნე, ლაღად მავალი,
ოც დღე იარა, ღამეცა დღეზეწართო მრავალი.
იგია ლხინი სოფლისა, იგია ნივთი ვალი,
არ მისცილდება თინათინ მისი მას, ვისგან სწვავ ალი.

რა მოვიდა, სიხარული შიგან გახსამეფოსა;
მოეგებნეს დიდებულნი, ძღვენსა სძღვნიდეს იეფოსა;
იგი პირ-მზე არ მოსცდების სიარულსა სასწრაფოსა,
მიჰხვდეს მყოფნი მას წინაშე სიხარულსა სადაფოსა.

ქალაქი ჰქონმაგარი საზაროდ სანაპიროსა,
გარე კლდე იყო, გიამბობ, ზღუდესა უქვიტკიროსა,
ყმამან მუნ დაყო სამი დღე ამოსა სანადიროსა,
გაზრდილი მისი შერმადინ დაისვა სავაზიროსა.

უბრძანა: მაჰა, შერმადინ, ამად მე შენგან მრცხვენიან,
ჩემნი საქმენი ყოველნი გცოდნიან გაგივლენიან,
მაგრა არ იცი, აქამდის რანიცა ცრემლნი მდენიან!
მე ვისგან მქონდეს პატიჟნი, აწ მასვე მოუღებენიან.

მმოუკლავარ თინათინის სურვილსა სიყვარულსა;
ცრემლი ცხელი ასოვლებდის ნარგისთაგან ვარდსა ზრულსა;
ვერ ვაჩენდი აქანამდის ჭირსა ჩემგან დაფარულსა,

აწ მიბრძანა საიმედო, ამაღ მხედავ მხიარულსან.

მმიბრძანა: "მიცან ამბავი მის ყმისა დაკარგულისა,
მოხვიდე, სრულ-ვექმნა მაშინდა შენი წადილი გულისა,
ქმარი არ მინუშენოდ, მომხვდეს ხისაცა რგულისა",
მომცა წამალი გულისა, აქამდის დადაგულისა.

მპირველ ყმა ვარ, წასვლა მინპატრონისა სამსახურად;
ხამს მეფეთა ერთგულობა, ყოფა გვმართებს ყმასა ყმურად;
მერმე ცეცხლი დაუვსია, აღარა მწვავს გულსა მურად,
ხამს, თუ კაცი არ შეუდრკეს ჭირს, მიუხდეს მამაცურად.

მვართ უმოყვრესნი მე შენ ყოველთა პატრონ-ყმათასა,
ამისთვის გნუკევ სმენასა შენ ამა ჩემთა ხმათასა;
ჩემ წილ დაგადებ პატრონად, თავადად ჩემთა სპათასა,
ამა საქმესა ვერა ვიქმ მე განდობასა სხვათასა.

მლაშქართა დიდებულთა ალაშქრებდი, ჰპატრონობდი;
დარბაზს კაცსა გაგზავნიდი ამბავსა მათსა სცნობდი;
წიგნსა სწერდი ჩემ მაგიერ, უფასოსა ძღვენსა სძღვნობდი,
აქა სადმე არ-ყოფასა ჩემსა მათმცა რად აგრძნობდი!

მლაშქრობა ნადირობა შენი ჩემსა დაასახე,
აქათ სამ წელ მომიცადე, ხვაშიადი შემინახე,
მე ნუთუმცა შემოვბრუნდი, ალვა ჩემი არ დაჭნა ხე,
არ მოვბრუნდე, მომიგლოვე, მიტირე მივაგლახე.

მმაშინდა ჰკადრე მეფესა არ საქმე სასურვალთა,
აცნობე ჩემი სიკვდილი, იყავ მართ ვითა მთრვალთა;
მიჰხვდა-თქო საქმე, რომელი ყოველთათვის გარდუვალთა,
გლახაკთა მიეც საჭურჭლე, ოქრო, ვერცხლი რვალთა.

მმაშინ უფრო მომეხმარე ამისგანცა უფრო მხნედრე,
ნუთუ ადრე დამივიწყო, მახსენებდე ზედა-ზედრე!
მეტად კარგად დამიურვე, სული ჩემი შეივედრე,

ზრდანი ჩემნი მოიგონენ, გული შენი მოიმდედრენ.

რა მონამან მოისმინა, გაუკვირდა, შეეზარა,
თვალთათ, ვითა მარგალიტი ცრემლი ცხელი გარდმოყარა;
მოახსენა: მუშენომან გულმან რამცა გაიხარა!
ვიცი, რომე არ დასდგები, მაგას გიშლი ამაღ არა.

მჩემად ნაცვლად დაგაგდებო, -- ესე სიტყვა ვით მიბრძანე?
რაგვარა ვქმნა პატრონობა? რამც გიფერე, რამც გიგვანე?
შენ მარტოსა გიგონებდე, მემცა მიწა ვიაკვანე!
სჯობს ორნივე გავიპარნეთ, წამოგყვები, წამიტანენ.

ყმამან უთხრა: მმომისმინე, მართლად გითხრობ, არა ჭრელად:
რა მიჯნური ველთა რბოდეს, მარტო უნ გასაჭრელად;
მარგალიტი არვის მიჰხვდეს უსასყიდლოდ, უვაჭრელად,
კაცი ცრუ მოლალატე ხამს ლახვრითა დასაჭრელად.

მვისმცა ვუთხარ ხვაშიადი, შენგან კიდე არვინ ვარგა,
უშენოსა პატრონობა ვის მივანდო, ვინ იქმს კარგა?
სანაპირო გაამაგრე, მტერმან ახლოს ვერ იბარგა,
კვლა ნუთუმცა შემოვიქეც, ღმერთმან სრულად არ დამკარგა.

მფათერაკი სწორად მოჰკლავს, ერთი იყოს, თუნასი;
მარტობა ვერას მიზამს, მცავს თუ ცისა ძალთა დასი;
აქათ სამ წელ არ მოვიდე, მაშინ გმართებს გლოვა, ფლასი,
წიგნსა მოგცემ, გმორჩილობდნენ, ვინცა იყოს ჩემი ხასინ.

წიგნი ავთანდილისა თავის ყმათა თანა

დაწერა თუ: მჩემნო ყმანო, გამზრდელნო ზოგნო ზრდილნო,
ერთგულნო მისანდონო, ამას ზეგამოცდილნო,
თქვენ ჩემისა საწადილსა მიდგომილნო, ვითა ჩრდილნო,

წიგნი ჩემი მოისმინეთ, ყოვლნო, ერთგან შემოყრილნო!

მმიწაცა თქვენი ავთანდილ, ისმინეთ, გიწერ მა რასა,
თვით ვიქმ ხელითა ჩემითა ამა წიგნისა წერასა;
ცოტასა ხანსა ვარჩივე გაჭრა სმასა მღერასა,
პურად საჭმლად მივენდევ ჩემსა მშვილდსა ცერასა.

მსაქმე რამე მიც თავისა ზე სადმე გარდსახვეწელი,
დავყო მარტოდ ღარიბად ესე წლეული მე წელი,
გემუდარები ამისთვის, ვარ თქვენი შემომხვეწელი,
მე დამახვედროთ სამეფო მტერთაგან დაულეწელი.

მმე შერმადინ დამიგდია, ჩემად კერმად პატრონობდეს,
სიკვდილსა სიცოცხლესა სადამდისცა ჩემსა სცნობდეს,
ყოვლთა მზეებრ მოგეფინოს, ვარდს არ ზრვიდეს, არ აჭნობდეს,
შემცოდესა ყველაკასა, ვითა ცვილსა, დაადნობდეს.

მთქვენცა იცით, გამიზრდია, ვითა მმა ვითა შვილი;
ამას ასრე ჰმორჩილობდით, არს ვითამცა ავთანდილი;
ბუკსა ივრას, აქმნევინეთ ყოვლი საქმე, ჩემგან ქმნილი;
მე თუ დრომდის არ მოვიდე, გლოვა გმართებს, არ სიცილინ.

ესე წიგნი გაასრულა წელიანმან სიტყვა-ნაზმა;
წელთა ოქრო შემოირტყა, საღარიბოდ მოეკაზმა,
ბრძანა: მმინდორს შევჯდებიონ, ლაშქარიცა დაერაზმა;
მასვე წამსა წამოვიდა, შინა ხანი არა დაზმა.

ბრძანა: მწადით ყველაკაი, აქა მომხრედ არვინ მინან.
მონებიცა მოიშორვა, თავი გაითავისწინა,
მარტო გარე შემობრუნდა, შამბი შიგან გაირბინა,
მიწყვიც მისად საგონებლად მისი მკვლეული თინათინ-ა.

იგი ველი გაირბინა, ლაშქართაგან გაეკიდა.
ვინმცა ნახა სულიერმან, ანუ ვინმცა გაეკიდა?
ვის მახვილი ვერას ავნებს, მისი მკლავი გაეკიდა,

მისგან ტვირთი კაემნისა ტვირთად ვარგად გაეკიდა.

რა ლაშქართა ინადირეს პატრონი მოითვალეს,
იგი პირ-მზე ველარ პოვეს, პირი მათი იფერმკთალეს;
მათსა დიდსა სიხარულსა სამძიმარი ანაცვალეს,
ყოვლგან რბოდეს სამეზარად, ვინცა იყო უცხენმალეს.

მღმერთი, ლომო, შენად ნაცვლად სხვასა ვისცა დანერგვიდეს!ნ
დარბოდეს სხვაგნით სხვათა მოამბეთა მოასხმიდეს;
ველარა ცნეს მისი საქმე, გაიარა აქათ კიდეს,
მისნი სპანი გულ-მოკლულნი ცრემლსა ცხელსა გარდმოჰყრიდეს.

შერმადინ ერთგან შეყარნა ხასნი დიდებულები,
უჩვენა იგი უსტარი, ამბავი მისი თქმულები;
რა მოისმინეს, ყველაი დარჩა გულ-დანაწყლულები,
თავსა იცემდეს, არ იყო გული უცრემლო, ულები.

ყოვლთა ჰკადრეს: მთუცა ყოფა ჩვენ უმისოდ გვეარმისცა,
უშენოსა საჯდომი ტახტი მისი ვისმცა მისცა?
განაღამცა გმორჩილობდით, თუ გვიბრძანო რაცა ვისცა!ნ
იგი მონა აპატრონეს, ყველაკამან თაყვანი სცა.

ავთანდილისაგან მის ყმისა ძებნად წასლვა

ამ საქმესა მემოწმების დიონოსი ბრძენი, ეზროს:
საბრალოა, ოდეს ვარდი დაეთრთვილოს, დაცაეზროს;
ვის ბადახში არა ჰგვანდეს ლერწამი ტანად ეზროს,
იგი სადმე გაღარიბდეს, სამყოფთაგან იაბეზროს.

ავთანდილ იგი მინდორი ოთხ-ახმით გარდაიარა,
დააგდო მზღვარი არაბთა, სხვათ მზღვართა არე იარა,
მაგრა მის მზისა გაყრმან სიცოცხლე გაუზიარა;
თქვა: მთუ მე მასმცა ვეახელ, აწ ცხელსა ცრემლსა ვღვრი არან.

ახალმან ფიფქმან დათოვა, ვარდი დათრთვილა, დანასა;
მოუნდის გულსა დაცემა, ზოგჯერ მიჰმართის დანასა;
თქვის: მჭირი ჩემი სოფელმან ოთხმოცდაათი ანასა,
მოვშორდი ლხინსა ყველასა, ჩანგსა, ბარბითსა ნასა!ნ

ვარდი მის მზისა გაყრილი უფრო უფრო ჭნებოდა,
გულსა უთხრის თუ: მდათმეონ, ამაღ არ დია ბნდებოდა.
უცხო უცხოთა ადგილთა სამებრად იარებოდა.
მგზავრთა ჰკითხევიდის ამბავთა, მათ თანა ემოყვრებოდა.

მუნ ეძებს, ცრემლი მტირალსა სდის ზღვათა შესართავისად.
უჩნდის ქვეყანა ტახტად მკლავი სადებლად თავისად.
თქვის: მსაყვარელო, მოგშორდი გული შენ დაგრჩა, ვთქვა ვისად?
შენთვის სიკვდილი მეყოფის ლხინად ჩემისა თავისადნ.

ყოვლი პირი ქვეყანისა მოვლო, სრულად მოიარა,
ასრე რომე ცასა ქვეშე არ დაურჩა, არ იარა;
მაგრა იგი მის ამბისა მსმენელსაცა ვერ მიმხვდარა,
ამაშიგან წელიწადი სამი სამ თვედ მიიყარა.

მიჰხვრასმე ქვეყანასა უგემურსა, მეტად მქისსა,
თვე ერთ კაცსა ვერა ნახავს, ვერას შვილსა ადამისსა;
იგი ჭირი არ უნახავს არ რამინს არცა ვისსა,
დღე ღამე იგონებსაყვარელსა მასვე მისსა.

მას მიჰხვწევრი სადგურად მაღლისა მთისა დიდისა,
გამოჩნმუნით მინდორი, სავალი დღისა შვიდისა;
მის მთისა ძირსა წყალი დის, არად სანდომი ხიდისა,
ორგნითვე ტყესა შეეკრა ნაპირი წყლისა კიდისა.

ზედ წაადგა, შეექცევის, დროთა, დღეთა ანგარიშობს;
თვენი ესხნეს ორანიღა, ამაღ სულთქვამს, ამაღ იშობს;
მვა თუ საქმე გამიმჟღავნდესნ, ---კვლავ ამისთვის გულმოშიშობს, ---
.მავსა კარგად ვერვინ შესცვლის, თავსა ახლად ვერვინ იშობსნ.

საგონებელი შეექმნა, დადგა საქმისა მრჩეველად.
თქვა: მთუ დავბრუნდე, ეზომი ხანი რად დავყავ მე ველად?
ჩემსა რა ვკადრო მნათობსა, ვიყავ რად დღეთა მლეველად,
მისი ვერა ვცნა ჭორადცა, ვარ ვისთა გზათა მკვლეველად?ნ

მთუ არ დავბრუნდე, სამებრად დავყვნი სხვანიცა ხანანი,
რომელსა ვეძებ, ვერა ვცნნი ამბავნი მე მისთანანი,
დრო გარდაუწყდეს შერმადინს, შეჰრჩეს ღაწვისა ბანანი,
მივიდეს, ჰკადრნეს მეფესა საქმენი დასაგვანანი!ნ

მუამბოს ჩემი სიკვდილი, თვით ჩემგან დავედრებული;
მათ შექმნან გლოვა-ტირილი, ქმნან საქმე გამწარებული;
მერმე მივიდე ცოცოხალი, სადმე სხვაგან მე რებული!ნ
ამას იგონებს ტირილით გონება-შეიწრებული.

იტყვის: მღმერთო, სამართალნი შენნი ჩემთვის რად ამრუდენ,
მე ეზომნი სიარულნი კიდე რად, გლახ, გამიცუდენ!
გულით ჩემით სიხარულნი აღჰფხვრენ, ჭირნი დააბუდენ;
დღეთა ჩემთა ცრემლნი ჩემნი ვერაოდეს დავიყუდენ.

კვლაცა იტყვის: მდათობა სჯობსნ, თავსავე ეუბნების:
მდღეთა მეტად ნუ მოჰკვდები, გული ჩემი ნუ დადნების,
ულმრთოდ ვერას ვერ მოვაწევ, ცრემლი ცუდად მედინების,
განგებასა ვერვინ შესცვლის, არ-საქმნელი არ იქმნების.

მყოვლნი არსნი ცათ ქვეშეთნი ერთობ სრულად მომივლიან,
მაგრა საქმე მის კაცისა ვერა საშემიგნიან;
ულონიოდ მართალ იყვნეს, რომელთაცა ქაჯად თქვიან,
აწ ტირილი არას მარგებს, ცუდად ცრემლნი რასა მდიან!ნ

მთით ჩამოვიავთანდილ, გავლო წყალი ტყენია;
მინდორს აცორვებს ტაიჭსა, შეჰღრენით მონაწყენია:
გასცუდებოდეს მკლავნი მისნი სიამაყენია,
ბროლისა ველსა სტურფობდეს გიშრისა მუნ საყენია.

მოზრუნება დააპირა, სულთქნა, მერმე ივაგლახა,
მას მინდორსა დაემართა, გზა თვალთა გამოსახა;
თვესა ერთსა სულიერი კაცი არსად არ ენახა,
მხეცნი იყვნეს საშინელნი, მაგრა არა შეუზახა.

თუცა მხეც-ქმნილი ავთანდილ გულ-ამოსკვნით კვნესით-ა,
ეგრეცა ჭამა მოუნდის ადამის ტომთა წესითა,
ისრითა მოკლის ნადირი, როსტომის მკლავ-უგრძესითა,
შამშისა პირსა გარდახდა, ცეცხლი დააგზო კვნესითა.

ცხენსა მისცა საძოვარი, ვირე მწვადი შეიწოდეს;
ექვსნი რამე ცხენოსანნი, ნახა, მისკენ მივიდოდეს;
თქვა თუ: მჰგვანან მეკობრეთა, თვარა კარგი რამც იცოდეს!
აქა კაცი ხორციელი კვლა ყოფილა არაოდეს.

ხელთა ჰქონმშვილდ-ისარი, მათკენ მივა მხიარული.
ორთა კაცთა წვეროსანთა ყმა მოჰყვანუწვერული;
თავსა იყო დაკოდელი, შეებნისისხლსა გული;
ტიროდეს იჭირვოდეს, ცოტა ედგა მას, გლახ, სული.

უყვილა თუ: მძმანო, ვინ ხართ? მეკობრეთა დაგამსგავსენ!
მათ მიუგეს: მდაგვიწყნარდი, გვიშველე რა, ცეცხლნი ავსენ;
ვერა გვარგო, მოგვიმტკივნე, ჭირნი ჭირთა მოგვისავსენ,
სატირელნი მოგვიტირენ, ლაწვნი შენცა დაიმხავსენ.

ავთანდილ მიდგა, ეუბნა მათ კაცთა გულ-მდულარეთა;
მათ უთხრეს მათი ამბავი ტირილით მოუბარეთა:
მჩვენ ვართო ძმანი სამნივე, მით ვიდენტ ცრემლთა მწარეთა,
ღია გვაქვს ციხე-ქალაქი ხატაეთს არე-მარეთა.

მკარგი გვესმა სანადირო, ნადირობას წამოვედით;
გვევეს ლაშქარნი უთვალავნი, წყლისა პირსა გარდავხედით;
სანადირო მოგვეწონა, თვესა ერთსა არ წავედით,

ვხოცეთ მხეცი უსაზომო მინდორით მთით ქედით.

მჩვენ სამთა ძმთა ჩვენთანა მესროლნი დავაწბილენით;
მით ერთმანერთსა სამნივე ჩვენ კიდე დავეცილენით;
"მე უკეთ მოვკლავ, მე გჯობო", სიტყვანი ვავაქილენით;
ვერ გავაჩინეთ მართალი, ვისარჩლეთ ვითაკილენით.

მდღეს ავყარენით ლაშქარნი, სავსენი ირმის ტყავითა,
ვთქვით: "გავაჩინოთ მართალი, ვინ სჯობთ თავისა მკლავითა,
თავსა ვეხალნეთ მარტონი, დავდგეთ თავისა თავითა,
თვით დანახულსა მოვკვლვიდეთ, ნუ ვესრვით დამნახავითა".

მჩვენ ვიახლენით სამთავე სამნივე მეაბჯრენია,
ლაშქართა წასვლა ვუბრძანეთ, მით არას მოაზრენია;
მოვინადირეთ მინდორი, ისი ტყენი ღრენია,
დავხოცეთ მხეცი, მფრინველი, რაცა ზე გარდაგვფრენია.

მანაზდად მოყმე გამოჩნკუმტი, პირ-გამქუშავია;
ზეჯშავსა ტაიჭსა, --- მერანი რამე შავია;
თავსა ტანსა ემოსა გარე-თმა ვეფხის ტყავია,
ჯერ მისი მსგავსი შვენება კაცთაგან უნახავია.

მვუჭვრიტეთ, მისთა ელვათა შუქნი ძლივ გავიცადენით;
ვთქვით თუ: "მზეაო ქვეყნად, ნუ ვეუბნებით ცად ენით!"
მისი მოგვინშეპყრობა, ვკკადრეთ შევეცადენით,
ასრე სულთქმით ვაებით მით ვართ, ცრემლისა დადენით.

მმე უხუცესმან უმცროსთა კაცი დავსთხოვე ქენებით;
ჩემმან შემდეგმან ტაიჭი მისი მით აქო ხსენებით;
ამან მართ ოდენ მორევნა გვითხრა, ვუალეთ ჩვენებით,
მივკმართეთ, იგი აგრევე წყნარად მივა შვენებით.

მბროლმან, ლალსა გარეულმან, ვარდნი თხელნი ანატიფნა;
იგი ტკბილნი გონებანი ჩვენთვის მეტად გაამყიფნა;
არ აგვიხვნა, არცა დაგვსხნა, ყოლა არად ამოგვკრიფნა,

მისნი მკვახედ მოუბარნი მათრახითა შეგვაძწიფნა!

მუმცროსსა ძმასა მივეციტ, უფროსსა დავეზიდენით;
ხელი მოჰკიდა, "დადეგო!" ესეცა ჰკადრა კიდ ენით;
მან ხრმალსა ხელი არ მიჰყო, ჩვენ ამაღ დავერიდენით,
თავსა გარდაჰკრა მათრახი, ვნახეთ სისხლისა კი დენით.

მმით ერთითა მათრახითა თავი ასრე გარდაჰფრიწა,
ვითა მკვდარი უსულო ქმნა, ვითა მიწა დაამიწა,
მისი რასმე მკადრებელი მოამდაბლა, მოამიწა,
თვალთა წინა წაგვივილადი, კუმტი, ამაყი, წა!

მღარ დაბრუნდა, წავიწყნარად აუჩქარებლად;
აგერა მივა, ნახეო, იგი მზეებრ მთვარებლადნ;
შორს უჩვენებდეს ავთანდილს მტირალნი გაუხარებლად,
ოდენ ჩნშავი ტაიჭი მისი მის მზისა მარებლად.

აჰა მიჰხვავთანდილსა ღაწვთა ცრემლით არ-დათოვნა,
რათგან ცუდად არ წაუხმას ეზომი გარეთ ყოვნა;
კაცსა მიჰხვდეს საწადელი, რას ეძებდეს, უნპოვნა,
მაშინ მისგან აღარა ხამს გარდასრულთა ჭირთა ხსოვნა.

უთხრა თუ:ნძმანო, ვარ ვინმე ღარიბი უადგილოსა,
მე იმა ყმისა სამებრად მოვჰშორდი საგაზრდილოსა,
აწ თქვენგან მივხვდი საქმესა ყოლა არ საადვილოსა,
ღმერთიმცა ნურას ნულარ იქმს თქვენსა დასალრეჯილოსა!

მვითა მე მივხვდი წადილსა, ჩემის გულისა ნებასა,
აგრემცა ღმერთი ნურას იქმს ძმისა თქვენისა ვნებასა!ნ
უჩვენა მისი სადგომი: მმიდითო ნება-ნებასა,
ჩრდილსა გარდასვით, მაშურალნი მიეციტ მოსვენებასან.

ესე უთხრა წავიდა, ცხენი გაქუსლა დეზითა,
ვითა გავაზი გაფრინდა, არ გაშვებული ხეზითა,
ან მთვარე, მზისა შემყრელი, მზე სინათლითა ზეზითა;

დავისო ცეცხლი შემწველი მისითა მან მიზეზითა.

მიეწურა, იგონებდა, ახლოს შეყრა ვითა აგოს:
საუბარმან უმეცარმან შმაგი უფრო გააშმაგოს!
ხამს, თუ კაცმან გონიერმან ძნელი საქმე გამოაგოს,
არ სიწყნარე გონებისა მოიძულოს, მოიძაგოს.

მრათგან ისი არის სადმე უცნობოდ ისრე რეტად,
რომე კაცსა არ მიუშვებს საუბრად მისად ჭკრეტად,
მივეწევი, შევიყრებით ერთმანერთის ცემა-ჟლეტად,
ანუ მომკლავს, ანუ მოვკლავ, დაიძალვის მეტის-მეტად.

ავთანდილ იტყვის: მ ეზომნი ჭირნიმცა რად ვაცუდენი,
რაცაღა არის, არა არს, თუმცა არ ედგნეს ბუდენი;
სადაცა მივა, მივიდეს, რაზომც მოვლიდეს ზღუდენი,
მუნითგან ვებზნე ღონენი ჩემნი არ დასამრუდენინ.

წინა-უკანა იარნეს ორნი დღენი ღამენი,
დღისით ღამით მაშვრალნი, არ შეჰამადთა მჰამენი;
არსახანი არ დაჰყვეს, ერთნი თვალისა წამენი,
მათ თვალთა ცრემლნი სდიოდეს, მინდორთა მოსალამენი.

დღისით ვლეს საღამო-ჟამ გამოუჩნდეს დიდნი კლდენი,
კლდეთა შიგან ქვაბნი იყვნეს, ძირსა წყალი ჩანადენი,
წყლისა პირსა, არ ითქმოდა, შამბი იყო თუ რასდენი,
ხე დიდრონი, თვალ-უწდომი, მაღლა კლდემდის ანაყრდენი.

მან ყმამან ქვაბსა მიჰმართა, გავლნა წყალნი კლდენია;
ავთანდილ ცხენსა გარდახდა, მონახნა დიდნი ხენია,
მას ზეჭკრეტად გავიდა, ძირსა დააბა ცხენია,
მუნით უჭკრეტად; იგი ყმა მივა ცრემლ-მინადენია.

რა ტყენი გავლნა მან ყმამან, მოსილმან ვეფხის ტყავითა,
ქვაბისა კარსა გამოდგა ქალი ჯუბითა შავითა,
ატირმალლად ცრემლითა, ზღვათაცა შესართავითა,

იგი ყმა ცხენსა გარდახდა, ყელსა მოეჭდო მკლავითა.

ყმამან უთხრა: მდაო ასმათ, ხიდნი ზღვასა ჩაგვიცვივდეს;
ველარ მივხვდით ჟამიერად ჩვენ ვისიცა ცეცხლნი გვწვიდესნ;
ესე თქვა მკერდსა ხელნი იკრნა, ცრემლნი გარდმოსწვიმდეს,
ქალი შეზნდა, მოეხვია, ერთმანერთსა სისხლი სწმიდეს.

იგი ტვერი გაეხშირა დანაგლეჯსა მათსა თმასა;
ერთმანერთსა ეხვეოდეს, ყმა ქალსა ქალი ყმასა,
იზახდიან, მოთქმიდიან, მოსცემდიან კლდენი ხმასა,
ავთანდილ სჭვრეტს გაკვირვებით მათსა ეგრე ქცევა-ზმასა.

სული დაილო მან ქალმან, დათმო გულისა წყლულობა,
ქვაბს შეიყვანა ტაიჭი, მოჰხააკაზმულობა,
მას ყმასა შეჰხსნა, შეილო აბჯრისა წელ-მორტყმულობა;
შინა შევიდეს, მას დღესა გარდახგამოსრულობა.

ავთანდილს უკვირს: მამბავი ისი თუ ვცნაო მე რითა?ნ
გათენდა, ქალი გამოდგა, მოსილი მითვე ფერთა;
შავსა აუდვა ლაგამი, სწმენდრიდისა წვერითა,
შეკაზმა, მოაქეს აბჯარი წყნარად, არ რამე ჩხერთა.

მის მოყმისა წესი იყო, მეტსა თურე არ ასრე ჯდა.
ქალი ტირს მკერდსა იცემს, თმისა ტვერსა გაიგლეჯდა;
ერთმანერთსა მოეხვიენეს, აკოცა ცხენსა შეჯდა,
ასმათ, აგრე დაღრეჯილი, კვლა უფრორე დაიღრეჯდა.

ავთანდილ ახლოს კვლა ნახა სახე მისივე კაცისა,
ულვამ-აშლილი, წვერ-გამო, მნუ-თუ მზეაონ, თქვა, მცისა?ნ
ეყნოსა სული ალვისა, ქართაგან მონატაცისა,
ასრე უჩნს მოკლვა ლომისა, მართ ვითა ლომსა ვაცისა.

მასვე გზასა წამოვიდა, რომე გუშინ შეეარა,
შამბი გავლო, გაეშორა, თავი მინდორს გააგარა;
ავთანდილ სჭვრეტს გაკვირვებით, მალვით ხესა მოეფარა,

თქვა თუ: მღმერთმან ესე საქმე მეტად კარგად მომიგვარა.

მაწ ამას ჩემთვის ღმრთისაგან სხვა საქმე რა ვამჯობინო?
ქალი შევიპყრა, მის ყმისა ამბავი ვაამბობინო,
ჩემიგა ვუთხრა ყველაი, მართალი გავაბრჭობინო,
მას ყმასა ხრმალი არა ვჰკრა, არც მისი დავისობინონ.

ამბავი ავთანდილისა, ასმათს რომ ეუბნების ქვაბშიგან

ჩამოვიდა, ცხენი ახსნა, მისგან ხესა გამობმული,
ზეშეჯდა, გაემართა, ქვაბი დახვკარ-განხმული;
მუნით ქალი გამოიჭრა გულ-მდულარე, ცრემლ-დასხმული,
ეგონა თუ, დაბრუნდაო პირი ვარდი, ბროლ-ბაკმული.

ვერ იცნა, სახე არ ჰგვანმისი მის ყმისა სახესა;
ფიცხლა გაიქცა, მიჰმართა ზახილით კლდესა ხესა.
ყმა გარდაიჭრა, დააბა, ვითა კაკაბი მახესა,
ხმას სცემდეს კლდენი ქალისა ზახილსა მუნ ერთსახესა.

მას ყმასა თავი არ მისცა, ჰვრეტადცა ებილწებოდა,
ვითა კაკაბი არწივსა ქვეშე, მიდამო ძრწებოდა,
ტარიელს ვისმე უზახმწედ, თუცა არ ემწებოდა,
ავთანდილ მუხლთა უყრიდა, თითითა ეხვეწებოდა.

ეტყოდა: მსულე! რამც გიყავ? კაცი ვარ, ადამიანი;
უფერო-ქმნილნი მინახვან ვარდნი ისი იანი;
მისი რამ მითხარ, ვინ არის ტან-სარო, პირ-ბაკმიანი?
სხვად არას გიზამ, ნუ გეშის, ნუ ჰყივი აგრე ხმიანინ.

ქალი ეტყოტირლით, სარჩელი უგავს ბრჭობასა:
მთუ არ შმაგი ხარ, დამეხსენ; შმაგი ხარ, მოდი ცნობასა;
აწ მეტად ძნელსა საქმესა მნუკევ ადვილად თხრობასა;
ცუდად ნუ სცთები, ნუ ელი მაგა ამბისა მზობასან.

კვლა ეტყვის: მყმაო, რა გინდა, ანუ მენუკვი მე რასა?
მაგა საქმისა ვერა იქმს ვერცა კალამი წერასა;
შენ ერთხელ მეტყვი: "მითხარო", მე ასჯერ გეტყვი: "ვერასა";
ვითა სიცილი ტირილსა, ვაგლახი მიჯობს მღერასან.

მქალო, არ იცი სით მოვალ, რა ჭირნი მომითმენიან;
ოდითგან ვეძებ ამბავთა, ესე არვისგან მსმენიან;
შენ მიპოვნინხარ; სიტყვანი ჩემნი რაზომცა გწყენიან,
ვერ დაგეხსნები, მიაძბე, ჩემგან ნულარა გრცხვენიან.

ქალმან უთხრა: მრას შეგესწარ, მე ვინ ვარ ანუ შენო?
მზე არ მახლავს, შეგეტყვების, თრთვილო, ასრე მით მაწყენო;
გრძელი სიტყვა საწყინოა, ასრე მოკლედ მოგახსენო:
ვერასათვის ვერ გაიმბობ, რაცა გინდა, იგი ქმენონ

კვლაცა ჰკითხა ზენარობით, მიუყარნა მუხლნი წინა,
მაგრა ვერა ვერ დაჰყარა, მუდარობა მოწყინა;
პირსა ზეგაგულისდა, თვალთა სისხლი მოედინა,
ადგა, თმითა წამოზიდნა, ყელსა დანა დააბრჯინა.

ეგრე უთხრა: მმე ეზომი ჯავრი ვითა შეგარჩინო?
რაგვარა თუ ამატირო, ცრემლი ცუდად დამადინო!
გიჯობს, მითხრა: ამის მეტი მართ აღარა არ გაწყინო,
თვარა ღმერთმან მტერი ჩემი მოკლას, ვითა მოგაკვდინო!

ქალმან უთხრა: მეგე ღონე მოიგონე მატად ავი:
თუ არ მომკლავ, არ მოგკვდები, მრთელი ვარ მოუკლავი;
რად რა გითხრა, სადამდისცა ვიყო ჭირთა უნახავი?
კვლა თუ მომკლავ, სასაუბროდ აღარ მედგას ზეთავინ.

კვლა ეტყვის: მყმაო, რად მპოვე, ვინ მეუბნები მე, ვინო?
ეგე ამბავი ცოცხალსა ენითა ვერ მათქმევინო!
მე თავი ჩემი ნებითა ჩემითა მოგაკლვევინო,

ვითა უსტარი ბედითი, ადვილად დაგახევიწო.

მჩემი სიკვდილი შენ ჩემად, პატიჟად ნურად გგონია,
მით რომე დამხსნი ტირილსა, შემშრების ცრემლთა ფონია;
ჩალად მიჩნს ყოვლი სოფელი, მისთვისვე შემიწონია.
ვერ გიცნობ; ვინ ხარ, ვის გითხრნე სიტყვანი მისანდონია?ნ

ყმამან თქვა თუ: მარ ეგების აწ ამისი ასრე თქმევა,
სხვასა რასმე მოვიგონებ, სჯობს საქმისა გამორჩევან.
გაუშვა ცალკე დაჯდა, ტირს, დაუწყო ცრემლთა ფრქვევა;
ქალსა უთხრა: მგაგარისხე, აწ არ ვიცი, ვით დავრჩე, ვა!ნ

ქალი დაუჯკუმტ-გვარად, ქუმობს, ჯერთ არ დამტკვარია;
ავთანდილ ქვე ზის ტირილად, აღარას მოუბარია;
ვარდისა ბალსა მოგუბცრემლისა საგუბარია.
კვლა იქით ქალი ატირდა, მისთვის გულ-ნალმობარია.

ყმა მტირალი შეებრალა, ამაღ ცხელნი ცრემლნი ღვარნა,
მაგრა უჯუცხოს უცხო, არ ბაგენი აუბარნა;
ყმამან ცნა თუ: მგონებანი ჩქარნი ჩემთვის დააწყნარნან.
ცრემლ-დენილი შეეხვეწა, ადგა, მუხლნი მიუყარნა.

უთხრა: მვიცი, აღარ ვარგხარ, შენ აწ ჩემად დასადობლად;
გაგარისხე, დაგრჩომივარ ღარიბად ამაღ ობლად;
აწ ეგრეცა თავი ჩემი დამიც შენთვის დასანდობლად,
ამად რომე შეცოდება შვიდ-გზის თქმულა შესანდობლად.

მთავი ჩემი სამსახურად თუცა ავად მოგაწონე,
მიჯნურისა შებრალება ხამს, ესეცა გაიგონე;
სხვაგნით ყოვლგნით უღონო ვარ, არვინ არის ჩემი ღონე;
სულთა მოგცემ გულისათვის, სხვა მეტიმცა რა გაქონე!ნ

რა ქალსა მიჰხვემისაგან მიჯნურობისა სმინება,
გულ-ამოხვინჩვით დაიწყო ას-კეცად ცრემლთა დინება;
კვლა გაამაღლა ზახილით ტირილი, არ გაცინება.

ავთანდილს ღმერთმან წადილი მისცა, გულისა ლხინება.

იტყვის თუ: მამა სიტყვითა მას ფერი შეეცვალეზის,
ვისთვისმე ცხელი უცილოდ მას ცრემლი ემალმალებისნ.
კვლა უთხრა: მდაო, მიჯნური მტერთაცა შეებრალების,
ესეცა იცი, სიკვდილსა თვით ეძებს, არ ეკრძალების.

მვარ მიჯნური, ხელი ვინმე, გაუწყვედლად სულთა დგმისად;
ჩემმან მზემან გამომგზავნა საქებარად იმა ყმისად;
ღრუბელიცა ვერ მიჰხვდების, მე მისრულვარ სადა, მი-, სად;
გული თქვენი მიპოვნია, მისი შენდა, შენი მისად

მმისი სახე გულსა ჩემსა ხატად ასრე გამოვხატე,
მისთვის ხელმან, გამოჭრილმან, ლხინი ჩემი ვაალქატე;
ორისაგან ერთი მიყავ: ტყვე მქმენ, ანუ მათხატე,
ან მაცოცხლე, ანუ მომკალ, ჭირი ჭირსა მომიმატენ.

ქალმან უთხრა ყმასა სიტყვა პირველისა უამესი:
მეგე სიტყვა მოიგონე დია რამე უკეთესი;
წედან საქმე მტერობისა გულსა ჩემსა შთამოსთესი,
აწ მოყვარე გიპოვნივარ, დისაგანცა უფრო დესი.

მმაშა რათგან მიჯნურობა შენად ღონედ მოიგონე,
არ ეგების, ამას იქით თუმცა თავი არ გამონე;
არ შენ მოგეც თავი ჩემი, დაგაზნივე, დაგაღონე;
შენთვის მოკვდე, ამისებრი შემცა საქმე რა ვაღონე!

მაწ რაცა გითხრა, თუ ამა საქმესა დამმორჩილდები,
რასაცა ეძებს, მიჰხვდები, უცილოდ არ ასცილდები;
თუ არ მომისმენ, ვერ ჰპოვებ, რაზომმცა ცრემლსა ჰმილდები,
მოგხვდების მდურვა სოფლისა, მოკვდები გაცასწბილდებინ.

ყმამან უთხრა: მეგე საქმე ამას ჰგავსო, არა სხვასა:
ორნი კაცნი მოდიოდეს სადაურნი სადმე გზასა,
უკანამან წინა ნახა ჩავარდნილი შიგან ჭასა,

ზედ მიადგა, ჩაჰყოდა, ტირს, იმახის ვაგლახ-ვასა.

მეგრე უთხრა: "ამხანაგო, იყავ მანდა, მომიცდიდე,
წავალ თოკთა მოსახმელად, მწადსო, თუმცა ამოგზიდე";
მას ქვეშეთსა გაეცინა, გაუკვირმეტად კიდე,
შემოჰყვილა: "არ გელოდე, სად გაგექცე, სად წავიდე?"

მაწ, დაო, შენთა ხელითაა ჩემი საბელი ყელისა,
სხვად უღონოა უშენოდ ჩემგან აღპყრობა ხელისა;
რასაცა მიზამ, შენ იცი, შენ ხარ წამალი ხელისა;
თვარ ვისმცა ექმნა გორლითა შეკვრა თავისა მრთელისა!ნ

ქალმან უთხრა: მმომეწონა, ყმაო, შენი ნაუბარი.
ხარ უცილოდ კარგი ვინმე, მოყმე, ბრძენთა საქებარი;
ხარ ვინათგან აქანამდის მაგა ჭირთა დამთმობარი,
რაცა გითხრა, მომისმინე, გიპოვნია საქებარი.

მიმა მოყმისა ამბავი არსაარ იპოვების;
თვით თუ არ გითხრობს, არ ითქმის, არ ვისგან დაიჯერების;
მოილოდინე, მოვიდეს, რაზომცა დაგეყოვნების,
დადუმდი, ვარდსა ნუ აზრობ, ცრემლითა ნუ ითოვნების.

მგითხრა, თუ ცოდნა გწადიან ჩვენისა შენ სახელისა:
ტარიელ არის სახელი იმა მოყმისა ხელისა;
მე ასმათ მქვიან, რომელსა წვა მაქვს ცეცხლისა ცხელისა,
სულთქმა სულთქმისა ბევრისა, მაშა თუ არ ერთხელისა.

მამის მეტსა ვერას გითხრობ მე სიტყვასა ამისთანსა:
ისი მინდორს არონინებს ტანსა მჭევრსა, მემაჯანსა,
ვსჭამ, გლახ, მარტო ნადირისა მისგან ხორცსა მონატანსა,
აწვე მოვა, არა ვიცი, თუ დაჰყოვნის დიდსა ხანსა.

მამას გვედრებ, მოიცადო თავი სხვაგან არსად არო;
რა მოვიდეს, შევეხვეწო; ნუ თუ ვით რა მოვაგვარო;
ერთმანერთსა შეგამეცნე, თავი შენი შევაყვარო,

თვით გამბზოს საქმე მისი, საყვარელსა გაახარონ.

ქალსა ყრმამან მოუსმინა, დაჰმორჩილდა, დაჰართო ნება.
ამა ზემოიხედეს, ხევით ესმა ჩხაპუნება;
მთვარე წყალსა გამოსრული ნახეს, შუქთა მოფინება,
უკუურიდეს, აღარა ქმნეს მუნ ხანისა დაყოვნება.

ქალმან უთხრა: მყმაო, მოგცა, ჟამად ღმერთმან, რაცა გინა,
მაგრა თავი უჩინო ქმენ, დამალული იყავ შინა;
იმა ყმისა მეუნებლე ხორციელი არავინ-ა;
ნუთუ ვით რა მოვაგვარო, შენი ნახვა არ ეწყინან.

ავთანდილ ქალმან დამალა ქვაბს დამალვითა მალითა.
იგი ყმა ცხენსა გარდაჰხდა, შვენოკაპარჰ-ხრმალითა,
ატირდეს მალლად ცრემლითა, ზღვათაცა შესამალითა,
ავთანდილ სარკმლით უჭვრეტჭვრეტითა იდუმალითა.

ამარტის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან.
დიდხან იტირეს ყმამან მან ქალმან შაოსანამან;
შეხსნა, შეიღო აბჯარი, ცხენიცა შეიყვანა მან,
დადუმდეს, ცრემლნი მოჰკვეთნა შავმან გიშრისა დანამან.

ავთანდილ სარკმლით უჭვრეტდა, ტყვე, საკნით ნააზატები.
მან ქალმან ქვეშე დაუგო ვეფხის ტყავისა ნატები;
მას ზედაჯიგი ყმა, სულთქვამს ჭირ-მონამატები,
სისხლისა ცრემლსა გაეწნა შუა გიშრისა სატები.

მან ქალმან ხელყო კვესითა გზება ცეცხლისა ნელისა.
ეგონა ჭამა ხორცისა შემწვრისა, შეუქნელისა;
მიუპყრა, ერთი ახლიჩა, ქმნაა საქმისა მნელისა,
მალი არ ჰქონდა, დაუწყო გამოყრა უცოხნელისა.

ცოტად მიწვა, მიიძინა, თუცა ყოლა ვერა მეტი;
შეკრთა, დიდნი დაიზახნა, წამოიჭრა ვითა რეტი,
იზახდის წამწამ იკრის გულსა ლოდი, თავსა კეტი.

ცალკერძ ზის პირსა იხოკს ქალი მისი შენამჭვრეტი.

მრად დაბრუნდი?ნ მოახსენა, მმითხარ, რაცა წაგეკიდა!ნ
მან უბრძანა: მმონადირე მეფე ვინმე გარდმეკიდა,
ჰყვეს ლაშქარნი უთვალავნი, ბარგი მძიმედ აეკიდა,
იგი მინდორს ნადირობდა, დაეფანჩვა მარეკი, და-.

მსევდად მეცა კაცთა ნახვა, ცეცხლი უფრო გავიალე:
არ მიუვე ახლოს შეყრად, თავი ჩემი შევიწყალე;
მათგან მკრთალი შემოვბრუნდი, ტყესა შიგან დავიმალე.
ვთქვი: ნუთუმცა უკუმრიდა, რა გათენდეს, წავალ ხვალენ.

ქალსა ცრემლი გარდმოსცვივას-ნაკეცი, ბევრის-ბევრად;
მოახსენა: მმხეცთა თანა იარები მარტო ტევრად,
არას კაცსა არ იახლებ საუბრად შემაქცევრად,
მას მაგითა ვერა არგებ, დღეთა შენთა ცუდად ჰლევ რად?

მყოვლი პირი ქვეყანისა ერთობ სრულად მოგივლია.
ერთი კაცი შემაქცევრად შენად ვითა დაგელია?
გეახლოს არ გაშმაგდე, თუცა ჭირი არ გაკლია;
შენ მოჰკვდე იგი წახდეს, ესე შენთვის რა მადლია?ნ

უბრძანა: მდაო, ეგეა მსგავსი შენისა გულისა,
მაგრა არ არის ქვეყანად წამალი ამა წყლულისა!
ვის ძალაქვს პოვნა კაცისა, თვით სოფლად არ მოსრულისა,
ჩემი ლხინია სიკვდილი, გაყრა ხორცთა სულისა.

მღმერთმან სხვაცა ეტლსა ჩემსა სადმცა კაცი რად დაბადა,
სიახლე საუბარი თუმცა მისი მე მეწადა!
ვინმცა გასძლნა ჭირნი ჩემნი, ანუ ვინმცა შეეცადა?
შენგან კიდე ხორციელი, დაო, მივის არასადან.

ქალმან ჰკადრა: მარ გამიწყრე, ვიშიშვი ვიაჯ დია;
რათგან, ღმერთსა ვაზირობა შენი ჩემზედ მოუგდია,
ვერ დავმაღავ უკეთესსა, რაცა საქმე გამიცდია.

არა ვარგა უსაზომო, თავი ზომსა გარდგიხდიან.

ყმამან უთხრა: მრას მენუკვი, არა ვიცი, გამიცხადე.
კაცი ჩემად სამსახურად უღმრთოდ მემცა ვით დავბადე!
ღმერთსა ჩემი უბედობა უნდა, მემცა რას ვეცადე!
განაღამცა გავნადირდი, თავი ასრე გავიხადენ.

ქალმან კვლა ჰკადრა: მაგასაჯე მეტითა შეგონებითა,
მაგრა თუ კაცი მოგგვარო, მოგყვეს თავისა ნებითა,
იგი გეახლოს, ილხენდე მისითა შემეცნებითა;
ჰფიცე, არ მოჰკლა, არ იყო, არ-სავნებლისა ვნებითან.

ყმამან უთხრა: მთუ მიჩვენებ, ვნახავ, დიდად გავიხარებ,
სიყვარულმან მისმან, ვისთვის ხელი მინდორს თავსა ვარებ,
არას ვუზამ უგემურსა, არა ოდეს გავამწარებ;
რაცა ჩემგან ეამების, ვაამებ შევიყვარებნ.

შეყრა ტარიელისა ავთანდილისა

ქალი ადგა წავეიმის ყმისა მოსაყვანებლად;
მარ ეწყინაონ, უამბობს, არს მისად მაგულვანებლად,
ხელი მოჰკიდა, მოჰყვანდა, ვით მთვარე მოსავანებლად;
იგი რა ნახა ტარიელ, თქვა მზისა დასავანებლად.

გამოეგება ტარიელ, ჰმართებს ორთავე მზე დარად,
ანუ ცით მთვარე, უღრუბლო შუქთა მოჰფენდეს ქვე ბარად;
რომე მათთანა ალვისა ხეცა ვარგიყოს ხედ არად,
ჰგვანდეს შვიდთავე მნათობთა, სხვადმცა რისად ვთქვა მე რად!

მათ აკოცეს ერთმანერთსა, უცხოობით არ დაჰრიდეს,
ვარდას ხლეჩდეს, ბაგეთაგან კბილნი თეთრნი გამოსჰვირდეს;
ყელი ყელსა გადააჰყვდეს, ერთმანერთსა აუტირდეს,
ქარვად შექმნეს იაგუნდნი მათნი, თუმცა ლალად ღირდეს.

მოზრუნდეს; ყმამან ავთანდილს ხელი შეუპყრა ხელითა,
ერთგან დასხდეს იტირეს დიდხან ცრემლითა ცხელითა;
ასმათი სულსა უღებდა, სიტყვითა საკვირველითა:
მთავთა ნუ დაჰხოცთ, ნუ ბნელ-იქმთ მზესა თქვენითა ბნელითან.

ტარიელის ვარდი იყო დათრთვილული, არ-დაზრული;
ყმასა უთხრა: მმესწრაფების, მოთხარ შენი დაფარული,
ვინ ხარ, ანუ სით მოსრულხარ, სადაური, სით მოსრული?
მე სიკვდილსა აღარ ვახსოვ, ვარ მისგანცა განწირულინ.

ავთანდილ გასცა პასუხი, სიტყვები ლამაზებია:
მლომო გმირო ტარიელ, ვის თავი გინაზებია:
მე ვარ არაბი, არაბეთს არს ჩემი დარბაზებია,
მიჯნურობითა დამწვარვარ, ცეცხლი უშრეტი მგზებია.

მმე პატრონისა ჩემისა ასული შემყვარებია;
თვით მეფედ მათად მას ხედვენ მონები მკლავ-მაგრებია.
თუცა არ მიცნობ, გინახავ, თავი ვით გიაზრებია,
გახსოვსცა, ოდეს დაჰხოცე მონები არ-საპყრებია?

მშენ მინდორს გნახეთ გაჭრილი, ჩვენ ზეგარდგეკიდენით,
პატრონი ჩემი გაგიწყრა, ჩვენ ხაფად წაგეკიდენით:
გიხმეთ, არ მოხველ, ლაშქარნი უკანა გამოგეკიდენით,
შენ ველნი წითლად შეჰღებენ სრულად სისხლისა მიდენით.

მყველაკასა მათრახითა თავი უხრმლოდ გარდაჰკვეთეთ.
მეფე შეჯდა, დაგვეკარგე, კვალი შენი ვერ მოგვეკვეთეთ,
ვითა ქაჯი დაგვემალე, მონებიცა დავაფეთეთ;
ამან უფრო დაგვაშმაგნა, თავი სრულად გავაშეთეთ.

მჭმუნვა შეექმნა, თქვენც იცით, ხელმწიფე ნებიერია.
მოგნახეს, გძებნეს ყოველგან, მათ რუკა დაუწერია,
ვერ ნახეს შენი მნახავი ვერცა ყმა, ვერცა ბერია;
აწ გამომგზავნა, რომელსა ვერ მზე ჰგავს, ვერ ეთერია.

მმიზრძანა: "მიცან ამზავი მის ყმისა წარხდომილისა,
მაშინ ვარ მქმნელი საქმისა, მის შანგან მონდომილისა".
სამ წლამდის მითხრა დადენა უმისოდ ცრემლთა მილისა.
არ გიკვირს, გავსძელ ვერ ჭვრეტა მისისა მე ღიმილისა?

მაქანამდის მნახავიცა კაცი შენი არ მენახა;
ქურდნი ვნახენ, რომე თქვენთვის სიტყვა რამე გაემკვავა;
მათრახითა ჩამოგეგდო ერთი, მკვდართა დაგესახა;
მათ მასწავლეს, ძმა რომელთა სულ-მოზრძავი სამე გლახ-ან.

ტარიელსცა აეხენა ომი მათი მაშინდელი,
იტყვის: მნახოვს ეგე საქმე, თუმცა არის ადრინდელი;
ერთგან გნახენ ნადირობას შენ შენი მე გამზრდელი;
მით ვტიროდი, მომეგონა მე, გლახ, ჩემი წარმწყმედელი.

მრას მაქნევდით, რა გინდოდა, ერთმანერთსა რითა ვკვანდით?
თქვენ მორჭმულნი სთამაშობდით, ჩვენ მტირალნი ღაწვთა ვბანდით.
რა მონანი შესაპყრობლად მომწიენით, გაკვლევანდით,
აწ ვეჭვ, რომე ჩემად ნაცვლად თანა მკვდართა მიიტანდით.

მმოვიხედე, მომეწია, რა პატრონი შენი ვნახე,
ხელმწიფობით შემებრალნეს, ამაღ ხელი არ შევახე,
თვალთა წინა გამოვექეცე, მეტი არა შევუზრახე;
ჩემი ცხენი უჩინოს ჰგავს, სხვასამცა რას დავასახე!

მკაცმან ვერ ასწრას თვალისა დაფახვა, დაწამწამება,
მას გავექცევი ვისგანცა ჩემი არა ვცნა ამება;
მათ ქურდთა მიღმა გამეგო მე არას არ შეწამება,
ავად ჰშვენომორევნა ჩემი დათამამება.

მაწ ვაშად მოხვე, მეამა ნახვა შენისა პირისა,
ტანად სარო პირად მზე, მამაცად მსგავსი გმირისა,
გარჯილხარ, მაგრა არა ხარ გარდაუხდელი ჭირისა.

მწელია პოვნა კაცისა ღმრთივ ზეცით განაწირისან.

ავთანდილ უთხრა: მვით მაქებდ საქები ბრძენთა ენისა?
მაგისად ნაცვლად რამც ვიყავ ღირსი ქებისა თქვენისა!
სახე ხარ მზისა ერთისა, ზეცით მნათისა ზენისა,
რათგან ვერ შეგცვლის პატიჟი ეგზომთა ცრემლთა დენისა.

მამა დღემან დამავიწყა, გული ჩემი ვინ დაბინდა;
დამიგდია სამსახური, იგი იქმნას, რაცა გინდა;
იაგუნდი ეგრეცა სჯობს, ათასჯერმცა მინა მინდა,
შენ გეახლო სიკვდილამდის, ამის მეტი არა მინდა!ნ

ტარიელ უთხრა: მმე შენი გული აწ მემხურვალეების;
მიკვირს, თუ ნაცვლად მაგისად შენ ჩემი რა გევალების!
მაგრა წესია, მიჯნური მიჯნურსა შეებრალეების,
შენ საყვარელსა გაგყარო, ესე რად გენაცვალეების!ნ

მწამოსრულხარ ჩემად ძებნად, პატრონისა სამსახურად;
ღმერთმან ქმნა გიპოვნევარ, შენცა ცდილხარ მამაცურად.
მაგრა ჩემსა რა გაამბობს, გამოჭრილვარ ასრე თუ რად.
მე თუ ვიტყვი, დამწვავს ცეცხლი ცხელი, შემიქს ალად, მურადნ.

ასმათ უთხრა: მცრემლით, ლომო, მაგა ცეცხლსა რა ერგების!
მე ვითა ვთქვა წვევა თქმისა, რათგან ეგრე არ ეგების;
ვხედავ, ესე ხელი ვინმე მოყმე შენთვის წაეგების,
ცნას მიზეზი შენთა წყლულთა, ქმნას, რა ღონე დაედების.

მძებვეწებოდა, ლამოჩემგან რასამე სმენასა;
ნუ თუ ყოს ღმერთმა გაძლება, მემცა ვით მივეც ენასა!
თუ რას სცნობს, ვეჭობ ამისგან თქვენსა რასამე ლხენასა.
არს უკეთესი, რაცაღა სწადს განგებასა ზენასან.

ამას დაყმუნტარიელ დამწვარი, დაალებული;
ასმათს უბრძანა: მმას აქათ შენ ხარ ჩემთანა ხლებული;
რად არა იცი, უწამლო არს ლები ესე ლებული!

კვლა ესე ყმა მწვავს მტირალი, ცრემლითა დავალებული.

ყმასა უთხრა: მვინცა კაცმან ძმა იძმოს, თუ დაცა იდოს,
ხამს თუ, მისთვის სიკვდილსა ჭირსა თავი არ დაჰრიდოს:
ღმერთმან ერთი რით აცხოვნოს, თუ მეორე არ წაწყმიდოს!
შენ ისმენდი, მე გაიმბობ, რაცა გინწამეკიდოსნ.

ასმათს უთხრა: მმოდო, მოჯე, თანა წყალი მომიტანე,
დაბნედილსა მაპკურებდი, გული მითა გარდამბანე;
მკვდარი მნახო, დამიტირე, სულთქმა გაათანისთანე,
მე სამარე გამითხარე, აქა მიწა მიაკვანენ.

ღილ-ჩახსნილი საამბობლად დაჯდა, მხარნი ამოყარნა;
ვითა მზე ჯმორუბლებით, დიდხან შუქნი არ ადარნა;
ვერ გაახვინა სასაუბროდ მან ბაგენი, გაამყარნა,
მერმე სულთქნა, დაიზახნა, ცრემლნი ცხელნი გარდმოყარნა.

მოთქვამს: მჰაი, საყვარელო, ჩემო, ჩემთვის დაკარგული,
იმედო სოცოცხლეო, გონებაო, სულო, გულო,
ვინ მოგკვეთა, არა ვიცი, ხეო, ედემს დანერგულო?
ცეცხლმან ცხელმან ვით ვერ დაგწვა, გულო, ასჯერ დადაგულო!ნ

ტარიელისაგან თავის ამბის მზობა ოდეს ავთანდილს უამბო

ისმენდი, მოეც გონება ჩემთა ამბავთა სმენასა,
საუბართა საქმეთა, ვითა ძლივ ვათქმევ ენასა;
იგი, ვინ ხელ-მქმნა, მოველი მისგან აროდეს ღებენასა,
ვისგან შევუცავ სევდათა, სისხლისა ღვართა ღენასა.

ლომდნეთუ ქვთდთა ლეტეთა ფნვლი კაცი ხართ მცნობელი:
ექვსი სამეფო ფარსადანს ჰქონდა, თვით იყო მპყრობელი,
უხვი, მდიდარი, უკადრი, მეფეთა ზემფლობელი,
ტანად ლომი პირად მზე, ომად მძლე, რაზმთა მწყობელი.

მამა ჩემი ჯმეშიდე, მეფე მებრძოლთა მზარავი,
სარიდან ერქვა სახელად, მტერთა სრვად დაუფარავი;
ვერვინ ჰკადრებდის წყენასა, ვერ ცხადი, ვერცა მპარავი;
ნადირობდის იშვებდის საწუთრო-გაუმწარავი.

მხალვა მოსძულდა, შეექმნა გულს კაეშანთა ჯარები.
თქვა: "წამილია მტერთაგან ძლევით ნაპირთა არები,
ყოვლენით გამისხმან, მორჭმით ვზი, მაქვს ზეიმი ზარები";
ბრძანა: "წავალ მეფესა ფარსადანს შევეწყნარები".

მფარსადანს წინა დაასკვნა გაგზავნა მოციქულისა.
შესთვალა: "შენ გაქვს მეფობა ინდოეთისა სრულისა;
აწ მე მწადს, თქვენსა წინაშე მეცა ვცნა ძალი გულისა,
სახელი დარჩეს ჩემისა ერთგულად ნამსახურისა".

მფარსადან შექმნა ზეიმი ამა ამბისა მცნობელმან.
შესთვალა: "ღმერთსა მადლობა შევსწირე ხმელთა მფლობელმან,
რათგან ეგე ჰქმენ მეფემან, ჩემებრ ინდოეთს მჯდომელმან,
აწ მოდი, ასრე პატივ გცე, ვითა ძმამან მშობელმან".

მერთი სამეფო, საკარგემო, უბოძა ამირბარობა.
თვით ამირბარსა ინდოეთს აქვს ამირსპასალარობა.
მეფე რა დაჯდა, არა სჭირს ხელისა მიუმცთარობა;
სხვად პატრონია, მართ ოდენ არა აქვს კეისარობა.

მთვით მეფემან მამაჩემი დაიჭირა სწორად თავსა.
თქვა: "ჩემებრი ამირბარი, ნაძლევნი ვარ, ვისმცა ჰყავსა!"
ლაშქრობდის ნადირობდის, აძლევდიან მტერნი ზავსა.
მას არა ვჰგავ ასრე, ვითა მე სხვა კაცი არა მგავსა.

მბე არა ესვა მეფესა დედოფალსა მზისა დარსა,
ჰმუნვა ჰქონდა, ჟამი იყო, მით აეხვნეს სპანი ზარსა.
ვა, კრულია დღემცა იგი, მე მივეცი ამირბარსა!
მეფემ ბრძანა: "შვილად გავზრდი, თვით ჩემივე გვარი არსა".

მეფემან დედოფალმან მიმიყვანეს შვილად მათად,
საპატრონოდ მზრდიდეს სრულთა ლაშქართა ქვეყანათად,
ბრძენთა მიმცეს სასწავლელად ხელმწიფეთა ქცევა-ქმნათად;
მოვიწიფე, დავემსგავსე მზესა თვალად, ლომსა ნაკვთად.

მასმათ, მითხრობდი, რაცა სცნა ჩემგან ამბობა ცილისა;
ხუთისა წლისა შევიქმენ მსგავსი ვარდისა შლილისა;
ჭირად არ მიჩნდის ლომისა მოკლვა, მართ ვითა სირისა;
არა ჰგაოდის ფარსადანს მისი არა სმა შვილისა.

მე ხუთისა წლისა ვიყავ, დაორსულდედოფალინ.
ესე რა თქვა, ყმამან სულთქნა, ცრემლით ბრძანა: მშობა ქალინ.
დაბნედასა მიეწურა, ასმათ ასხა გულსა წყალი:
თქვა: მამაშინვე მზესა ჰგვანდა, აწ მედების ვასგან ალი!

მქება არ ითქმის ენითა, აწ ჩემგან ნაუბართა.
ფარსადან დაჯხარებად ზეიმითა ზართა;
ყოვლგნით მოვიდეს მეფენი ნიჭითა მრავალ-გვართა.
საჭურჭლე გასცეს; აივსნეს ლაშქარნი საბომვართა.

მსაშობელი გაიყარა, ზრდაგვიწყეს მე ქალსა.
მართ მამაშინვე ჰგვანიგი მზისა შუქთა ნასამალსა.
ვუყვარდით სწორად ვუჩნდით მეფესა დედოფალსა.
აწ ვახსენებ, ვისგან ჩემი დაუდაგავს გული ალსა!ნ

ყმა დაბნდა, რა სახელისა ხსენებასა მიეწურა;
ავთანდილსცა აეტირა, მისმან ცეცხლმან გულსა ჰმურა;
ქალმან სულად მოაქცია, მკერდსა წყალი დააპკურა;
თქვა: მისმენდი, მაგრა ჩემი სიკვდილისა დღე დასტურ-ა.

მმას ქალსა ნესტან-დარეჯან იყო სახელად ხმობილი.
შვიდისა წლისა შეიქმნა ქალი წყნარი ცნობილი,
მთვარისა მსგავსი, შვენებით მზისაგან ვერშეფრობილი;

მისსა ვით გასძლებს გაყრასა გული აღმასი, წთობილი!

მიგი ასრე მოიწიფა, მე შემემლო შესვლა ომსა;
მეფე ქალსა ვით ხედვიმეფობისა ქმნისა მწთომსა,
მამასავე ხელთა მიმცეს; რა შევიქმენ ამა ზომსა,
ვბურთობდი ვნადირობდი, ვით კატასა ვხოცდი ლომსა.

მმეფემან სახლი ააგო, შიგან სამყოფი ქალისა;
ქვად ფაზარი სხდა, კუბო დგა იაგუნდისა, ლალისა,
კარზებაღჩა, საბანლად სარაჯი ვარდის-წყალისა;
იგი მუნ იყვის, მედების ვისგან სახმილი აღისა!

მდღე ღამე მუჯამრითა ეკმეოდის აღვა თლილი;
ზოგჯერ კოშკს ჯდის, ზოგჯერ ბაღჩას ჩამოვიდის, რა დგის ჩრდილი.
დავარ იყო მეფისა, ქვრივი, ქაჯეთს გათხოვილი,
მას სიბრძნისა სასწავლელად თვით მეფემან მისცა შვილი.

მსრა ედგა მოფარდაგული ოქსინოთა შარდითა;
ვერვინ ვხედევდით, შეიქმნა პირითა მინა-ვარდითა;
ასმათ ორნი მონანი ჰყვიან, იმღერდის ნარდითა;
მუნ იზრდებოდის ტანითა, გაბაონს განაზარდითა.

მთხუთმეტისა წლისა ვიყავ, მეფე მზრდივითა შვილსა;
დღისით ვიყვი მას წინაშე, გამიშვებდის არცა ძილსა;
ძალად ლომსა, თვალად მზესა, ტანად ვჰგავდი ედემს ზრდილსა,
სროლასა ასპარეზსა აქებდიან ჩემგან ქმნილსა.

მმოსრნის მხეცნი ნადირნი ისარმან ჩემგან სრეულმან,
მერმე ვიბურთი მოედანს, მინდორით შემოქცეულმან;
შევიდი, შევქმნი ნადიმი, ნიადაგ ლხინსა ჩვეულმან;
აწ საწუთროსა გამყარა პირმან ბროლ-ბადახშეულმან!

მმამა მომიკვდა, მოვიდღე სიკვდილისა მისისა;
ქმნა გაუცუდფარსადანს ნიშატისა ნიშისა;
მათ გაეხარნეს, ვის ზარი დალევდის მისგან შიშისა;

ერთგულთა შექმნეს ვაება, მტერთა -- ხსენება იშისა.

მმე წელიწდამდის ბნელსა ვჯე საწუთრო-გაცუდებული,
დღისით ღამით ვვაებდი, ვერვისგან სულ-დაღებული;
გაყვანად ხასნი მოვიდეს, მითხრეს მეფისა მცნებული,
ებრძანა: "შვილო ტარიელ, ნუ ხარ შავითა ღებული.

"ჩვენ უფრო გვტკივის იგი, ვინ დაგვაკლსწორად თავისა".
ასი ებოძა საჭურჭლე, ებრძანა ახშავისა,
ბოძება მისეულისა სრულისა საკარგავისა:
"შენ გკონდეს ამირბარობა, ქმნა მისვე საურავისა".

მავნითი, დამწვეს მამისა სახმილთა დაუშრტობელთა;
უკუნით გამომიყვანეს ხასთა მათ წინა მდგომელთა;
გამოსლვისათვის ზეიმი შექმნეს ინდოეთს მფლობელთა.
შორს მომეგებნეს, მაკოცეს პატივით ვითა მშობელთა.

მმათ საჯდომთა ახლოს დამსვეს, პატივს მცემდეს ძისა დარად.
მის ხელისა საურავი მათ ორთავე მითხრეს წყნარად;
ურჩ ვექმენ მისეულთა წესთა ქცევა მიჩნზარად.
არ მომეშვნეს, დავმორჩილდი, თაყვანი ვეც ამირბარად.

მალარა ვიცი, დამვიწყდეს, თუცა დიადი წელია;
გიაშბო ჩემი ამბავი, განა რაზომცა ძნელია!
ცრუ მუხთალი სოფელი მიწყვივ ავისა მქმნელია,
მისთა ნაკვესთა წინწალი დამეცეს ხანგრძლად მწველიან.

ამბავი ტარიელის გამიჯნურებისა, პირველ რომ გამიჯნურ

კვლა დაიწყო თქმა ამბისა მან, რა ხანი მოიტირა:
მდღესა ერთსა მე მეფე მოვიდოდით, გვენადირა;
მიბრძანა, თუ: "ქალი ვნახოთ", ხელი ხელსა დამიჭირ;
მის ჟამისა მხსენებელი მე სულდგმული არ გიკვირა?!

მეფემან ახმა დურაჯთა მითხრა მიტანად ქალისა;
გამოვუხვევ წავედით ჩემად სადებლად ალისა;
მაშინ დავიწყე გარდახმე საწუთროსა ვალისა,
ალმასისა ხამს ლახვარი ლახვრად გულისა სალისა!

მბაღრა ვნახე უტურფესი ყოვლისავე სალხინოსა:
მფრინველთაგან ხმა ისმოუამესი სირინოსა;
მრავლად იყო სარაჯები ვარდის-წყლისა აზანოსა.
კარსა ზემოჰვარვიფარდაგები ოქსინოსა.

მვიცოდი, სწადარვისგან ნახვა მის მზისა დარისა,
მე გარე ვდეგ მეფემან შევლო ფარდაგი კარისა;
ვერას ვხედევდი, ოდენ ხმა მესმოსაუბარისა.
ასმათს უბრძანა გამოხმა დურაჯთა ამირბარისა.

მასმათ ფარდაგსა აზიდნა, გარე ვდეგ მოფარდაგულსა;
ქალსა შევხედე, ლახვარი მეცა ცნობასა გულსა,
მოვიდა, მივსცნე დურაჯნი, მთხოვა ცეცხლითა დაგულსა.
ვამე, მას აქათ სახმილსა დავუწვავ ნიადაგულსა!

მაწ წარხდეს იგი ნათელნი, მზისაცა მოწუნარენინ,
მისი ვერ გასძლო ხსენება, დაბნ სულთქნა მწარენი;
ყმა ასმათი ტიროდეს, ხმას სცემდეს იგი არენი.
ჭმუნვით თქვეს: მმკლავნი ცუდ ქმნილან, ვა, გმირთა მემუქარენინ!

ასმათმან წყალი დაასხა, ცნობად მოვიტარია,
დიდხან ვერა თქვა, სევდამან გული შეუჰყრა დარია:
დაჯ მწარეთ სულთ ითქვნა, ცრემლი მიწასა გარია,
თქვა: მჩემგან მისი ხსენება, ვამე, რა დიდი ზარია!

მმიმნდონი საწუთროსანი მისთა ნივთთაგან რჩებიან;
იშვებენ, მაგრა უმუხთლოდ ბოლოდ ვერ მოურჩებიან;
ვაქებ ჭკუასა ბრძენთასა, რომელნი ეურჩებიან;
ისმენდი ჩემთა ამბავთა, თუ სულნი შეღამრჩებიან.

მდურაჯნი მივსცენ, გავილე სხვა ვერა გზა და თავისა, --
დავეცი, დავბნდი, წამიხმალი მხართა მკლავისა,
რა სულად მოვე, შემესმა ხმა ტირილისა ვისა;
გარე მომრეტყმოდეს ჯალაზნი, ვითა ჩამსხდომნი ნავისა.

მშიგან ვწევ დიდთა დარბაზთა ტურფითა საგებელითა,
ზედ დამტიროდეს მეფენი ცრემლითა უშრობელითა,
პირსა იხოკდეს ხელითა, ღაწვისა გამპობელითა.
მუყრნი მოასხნეს, სენითა მთქვეს გამაბელზებელითა.

მმე რა მნახა თვალ-ახმული, მეფე ყელსა მომეხვია;
ცრემლით მითხრა: "შვილო, შვილო, ცოცხალ ხარ და, სიტყვა თქვია!"
მე პასუხი ვერა გავეც, ვითა შმაგი, შევკრთი დია;
კვლა დავეცი დაბნედილი, გულსა სისხლი გარდმეთხია.

მსრულნი მუყრნი მულიმნი მე გარეშემო მცვიდიან;
მათ ხელთა ჰქონმუსაფი, ყოველნი იკითხვიდიან;
მტერ-დაცემული ვეგონე, არ ვიცი, რას ჩმახვიდიან.
სამ დღემდის ვიყავ უსულოდ, ცეცხლნი უშრეტნი მწვიდიან.

მაქიმნიცა იკვირვებდეს: "ესე სენი რა-გვარია?
სამეურნალო არა სჭირს რა, სევრამე შემოჰყრია".
ზოგჯერ შმაგად წამოვიჭრი, სიტყვა მცთარი წამერია,
დედოფალი ზღვასა შეიქმს, მას რომ ცრემლი დაუღვრია".

მსამსა დღესა დარბაზს ვიყავ, არ ცოცხალი, არცა მკვდარი;
მერმე ცნობა მომივიდა, მივხვდი რასმე მიუმხვდარი;
ვთქვი, თუ: "ჰაი რაშიგან ვარ მე, სიცოცხლე-გარდამხდარი!"
თმოზა ვსთხოვე შემოქმედსა, ვჰკადრე სიტყვა სამუდარი.

მვთქვი, თუ: "ღმერთო, ნუ გამწირავ, აჯა ჩემი შეისმინე,
მომეც ძალი დათმოზისა, ცოტად ვითმე აღმადგინე,
აქა ყოფა გამამჟღავნებს, სახლსა ჩემსა მიმაწვინე!"

მანვე ქმნა მორევჯობდი, გული წყლული გავარკინე.

მმე წამოვჯე. მეფისაგან კაცი დია მოვიდოდა.
ახარებდეს: "წამოჯდაო", დედოფალი გამორბოდა;
მეფე მორბის თავ-შიშველი, არ იცოდა, რას იქმოდა,
იგი ღმერთსა ადიდებდა, სხვა ყველაი უჩუმოდა.

მიქით აქათ მომისხდეს, მახვრიტეს სახვრეტელია;
მე მოვახსენე: "პატრონო, გული აწ უფრო მრთელია;
ცხენსა შეჯდომა მწადიან, ვნახნე წყალნი ველია".
ცხენი მომგვარეს, შეცავჯე, მეფე ჩემთანა მვლელია.

მგამოვედით, მოვიარეთ მოედანს წყლისა პირსა;
ჩემსა მივე, დავაბრუნვე, მეფე მომყვა სახლთა ძირსა.
შინა მივე, უარ გავხე, სხვა დამერთო ჭირი ჭირსა;
ვთქვი, თუ: "მოვკვდე, ბედი ჩემი ამის მეტსა რასლა ღირსა!"

მზაფრანის ფერად შეცვალა ბროლი ცრემლისა ბანამან,
გული უფროვე დამიჭრა ათიათასმან დანამან;
საწოლს მეკარე შემოდგა, მოლარე გაიყვანა მან,
ვთქვი თუ: "რა იცის ამბავი, ნეტარ, ან იმან, ან ამან?"

"მონააო ასმათისი" -- "რა იცისო" ვარქვი, "ჰკითხე".
შემოვიდა, სააშიკო წიგნი მომცა, წავიკითხე;
გამიკვირდა, სხვად ვითამცა ვქმენ გულისა მწველთა სითხე.
მისგან ექვი არა მქონდა, სევდად მაწვა გულსა მით ხენ.

მმე გამიკვირდა, სით ვუყვარ, ანუ ვით მკადრებს თხრობასა?
მიუყოლობა არ ვარგა, დამწამებს უზრახობასა,
ჩემგან იმედსა გარდასწყვეტს, მერმე დამიწყებს გმობასა,
დავწერე, რაცა პასუხად ჰმართებაშიკობასა.

მდღენი გამოხდეს, გული უფროვე დამწვეს კვლავ ალთა;
ვეღარ ვუჭვრეტდი ლაშქართა, მინდორს თამაშად მავალთა,
დარბაზს ვერ მივე; მკურნალთა დამიწყეს მოსვლა მრავალთა,

მაშინ დავიწყე გარდახ სოფლისა ლხინთა ვალთა.

მმათ ვერა მარგეს, მე გულსა ბინდი დამეცა ბნელისა,
სხვამან ვერავინ შემატყო დება ცეცხლისა ცხელისა;
სისხლი დამწამეს; მეფემან ბრძანა გახსნევა ხელისა,
გავიხსენ ფარვად პატიჟთა, არვისგან საეჭველისა.

მხელ-გახსნილი, სევდიანი, საწოლს ვიყავ თავის-წინა;
ჩემი მონა შემოვიდა, შევხედე, თუ თქვას: რა მინა.
"მონააო ასმათისი", შემოყვანა ვუთხარ შინა.
გულსა შინა დავუზრახე: "რა მპოვაო, ანუ ვინა?!"

მმონამან წიგნი მომართვა, მე წავიკითხე ნებასა;
წიგნსა შევატყევე, ლამობშეყრისა მოსწრაფებასა;
პასუხად ვსწერდი: "ჟამია, მართალ ხარ გაკვირვებასა;
მოვალ, თუ მიხმობ, მე ნუ მეჭვ მოსვლისა დაზარებასა".

მგულსა ვარქვი თუ: "ლახვარნი ეგე ვით დაგაღონებენ?
ამირბარი ვარ, ხელმწიფე, სრულად ინდონი მმონებებ;
აზრად შეიქმენ, საქმესა ათასჯერ შეაწონებენ,
თუ შეიგებენ, მე მათთა არეთა არ მარონებენ".

მკაცი მოვიმეფისა: "სწადსო, ამბისა სმინება".
მოყვანა ვუთხარ; ებრძანა: "ქმნაცა სისხლისა დინება?"
მე ვჰკადრე: "ხელი გავიხსენ, დამიწყო მოჯობინება,
წინაშე მოვალ, ამისთვის კვლა უფრო მმართებს ლხინება".

მდარბაზს მივე მეფე ბრძანებს: "ამის მეტსა ნუ იქ, აბა!"
ცხენსა შემსვა უკაპარჭო, წელთა არა არ შემბა;
შეჯდა, ქორნი მოუტივნა, დურაჯები დაინაბა.
მშვილდოსანნი გასაგანნა, იტყოდიან: "შაბა, შაბა!"

მშინა დავსხედით ნადიმად მას დღესა მინდორს რებულნი;
მომღერალნი მუტრიბნი არ იყვნეს სულ-დაღებულნი;
მეფემან გასცნა მრავალნი თვალნი, ღარიბად ქებულნი.

აუვსებელნი არ დარჩეს მას დღესა მათნი ხლებულნი.

მვეცდებოდი, არა მცალსევდისაგან თავის კრძალვად;
ვიგონებდი, ცეცხლი უფრო მედებოგულსა ალვად;
ჩემნი სწორნი წავიტანენ, ჩემსა დავჯე, მთქვიან ალვად,
შევექმენ სმა ნადიმობა პატიჟთა ჭირთა მალვად.

მმოლარემან შინაურმან ყურსა მითხრა ნაუბარი:
ქალი ვინმე გიკითხავსო: "ინახვისა ამირბარი?"
ზეწართა მოუბურავს პირი, ბრძენთა საქებარი;
ვარქვი: "საწოლს შეიყვანე, ჩემგან არის ნახმობარი".

მავდეგ, მსხდომნი ნადიმობით აემზადნეს ასაყრელად;
"შადი" -- ვუთხარ, -- "ნუ ასდგებით, მოვალ ხანთა დაუზმელად";
გამოვე საწოლს შევე, მონა დადგა კარის მცველად.
გული მივეც თობა-ქმნათა აუგისა საკრძალველად.

მკარსა შევდეგ, ქალი წინა მომეგება, თაყვანი მცა;
მითხრა: "მოსვლა თქვენს წინაშე კურთხეულ არს, ვინცა ღირსმცა!"
გამიკვირდა, მიჯნურისა თაყვანება ექმნა ვისმცა?
ვთქვი: "არ იცის აშიკობა; თუმც იცოდა, წყნარად ზისმცა!"

მშევე, დავჯე ტახტსა ზედა, ქალი მოდგა ნოხთა პირსა;
ჩემსა ახლოს დასაჯდომად თავი მისი არ აღირსა;
ვარქვი: "მანრად ჰზი, შენ თუ სიყვარული ჩემი გჭირსა?"
მან პასუხი არა მითხრა, ჩემთვის ჰგვანსიტყვა-მვირსა.

მმითხრა: "დღე ეგე სირცხვილად მედების გულსა ალობა:
გგონია, ჩემგან წინაშე მაგისტვის მომავალობა,
მაგრა აწ მიდებს იმედსა შენგან ცდისაღა მალობა.
ამას თუ ღირსვარ, ვერ ვიტყვი, მაკლია ღმრთისა წყალობა".

მადგა, მითხრა: "თქვენს კრძალვასა ჩემგან ცნობა უბნევია;
ნუ მეჭვ, რაცა პატრონისა ბრძანებასა უთქმევია;
ეზომ დიდი შემართება გულსა მისსა უთნევია,

ამან წიგნმან გაგაგონოს, ჩემთვის რაცა უთქმევია".

წიგნი ნესტან-დარეჯანის საყვარელსა თანა მიწერილი პირველი

წიგნი ვნავეხე, მისი იყო, ვისი მდაგავს ალი გულსა;
მოეწერა მზისა შუქსა: "ნუ დაიჩნევ, ლომო, წყლულსა;
მე შენი ვარ, ნუ მოჰკვდები, მაგრა ბნეცუდი მძულსა.
აწ ასმათი მოგახსენებს ყველაკასა ჩემგან თქმულსა".

"ბედითი ბნედა, სიკვდილი რა მიჯნურობა გგონია?
სჯობს, საყვარელსა უჩვენე საქმენი საგმირონია:
ხატაეთს მყოფნი ყველანი ჩვენნი სახარაჯონია,
აწ მათნი ჯავრნი ჩვენზეჩვენგან არ დასათმონია!

"შენგან ჩემისა ქმრობისა წინასაც ვიყავ მდომია,
მაგრა აქამდის საუბრად კვლა ჟამი არ მომხდომია,
ძოდან ხელ-ქმნილსა გიჭვრეტდი კუბოსა შიგან მჯდომია,
მანდა, ყველაი მასმია, რაცა შენ გარდაგხდომია.

"მართლად გითხრობ, მომისმინე ესე, რაცა მოგახსენე:
წა, შეები ხატაელთა, თავი კარგად გამაჩვენე;
გიჯობს, ცუდად ნულარა სტირ, ვარდი კვლამცა რად დასტენე,
მზემან მეტი რაღა გიყოს, აჰა, ბნელი გაგითენე".

მასმათი მეუბნებოუშიშრად, არ მეკრძალოდა;
ჩემი რა გითხრა, რა ვიყავ, ლხინი რა დამეთვალოდა;
გული მიდამო მიარდა, კრთებომელალო
მუნ პირი ჩემი გაბროლლაწვი გამელალოდან.

წიგნი ტარიელისა საყვარელსა თანა მიწერილი პირველი

თვალთა დავიდევ უსტარი მე მისგან მონაწერია.
პასუხად ვსწერდი: "მთვარეო, შენმცა მზე ვით მოგერია?
მე ღმერთმან იგი ნუ მომცეს, რაც არა შენი ფერია!
სიზმრად მგონია, დარჩომა ჩემი ვერ დამიჯერია!"

მასმათს ვუთხარ: "მე პასუხსა ამის მეტსა ვერ მივჭვდები;
ესე ჰკადრე: "რათგან მზეო, ჩემთვის ნათლად აღმოჭვდები,
აჰა, მკვდარი გამაცოცხლე, ამას იქით აღარ ვბნდები,
რაცაღაა სამსახურსა, ვტყუვი, თულა ვერიდები".

მასმათ მითხრა: "მე მიბრძანა, ესე ვქმნათო, ესე სჯობდეს,
ვინცა გნახოს, ჩემგან მისსა საუბარსა ვერა სცნობდეს;
ჩემად ნახვად მოვიდოდეს, შენ ვითამცა გაშიკობდეს;
დაცამვედრა, ამირბარსა უთხარ, ასრე ნამუსობდეს".

მმეკეთა ესე თათბირი, სიბრძნე გულისა მისისა;
მისი, მზესაცა რიდება ჰქონდის ნახვისა ვისისა;
მისგან მომეცა მოსმენა არ საუბრისა მქისისა,
ვისთა შუქთაგან უკუნსა ჰგვანდის სინათლე დლისისა.

მასმათს მივართვი რჩეული თვალი ოქროსა ჯამითა;
მან მითხრა: "არა, არ მინდა, ვარ გამაძლარი ამითა".
ერთი აილო ბეჭედი, მართ აწონილი დრამითა.
"ესე კმა ნიშნად, სავსე ვარ სხვად ხელის შესაბამითა".

მქალი ადგა, წამოვიდა; მე ლახვართა გულსა მრიდეს;
ლხინმან ბნელი განმინათლა; დაშრტეს, ცეცხლნი რომე მწვიდეს;
შევე დავჯე ნადიმადვე, ჩემნი სწორნი სასმიდეს.
მხიარულმან საბოძვარი გავეც, ზამი გაადიდესნ.

წიგნი ტარიელისა ხატაელთა თანა კაცის გაგზავნა

გავგზავნე კაცი ხატაელს წიგნი ჩემმაგიერი;
მივსწერე: "მევე ინდოთა არისმცა ღმრთულეზრ ძლიერი;
მათი ერთგული გაძღების ყოველი სული მშიერი,
ვინცა ურჩ ექმნას, იქმნების თავისა არ მაღლიერი.

"ჩვენო ძმავო პატრონო, თქვენგან არ გავიმწარებით;
ესე რა ნახოთ ბრძანება, აქამცა მოიარებით;
თქვენ თუ არ მოხვალთ, ჩვენ მოვალთ, ზეარ მოგეპარებით.
სჯობს, რომე გვნახნე, თავისა სისხლთა ნუ ეზიარებით".

მკაცნი გავგზავნენ, მე გულსა უფრო მომეცა ლხინები;
დარბაზს ვიშვებდი, დამეცო ცეცხლი წვად მოუთმინები;
მამინ სოფელმან საწუთრო მიუხვის, რაცა ვინები;
აწ ხელ-მქმნა, რომე საახლოდ მხეცთაცა მოვეწყინები.

მპირველ გაჭრისა პირება, მერმე დაწყნარდეს ცნობანი;
ჩემთა სწორთაგან იყვნიან ჩემს წინა ნადიმობანი;
მაგრა დამშლიდეს ლხინთაგან სურვილთა დიადობანი;
ზოგჯერ შემცვიან სევდათა, ვთქვი საწუთროსა გმობანინ.
ნესტანისაგან ტარიელის ხმობა

დღესა ერთსა საწოლს მოვე მეფისა სრით წამოსრული,
ვჯე მასვე ვიგონებდი, არ მიეცა თვალთა რული;
წიგნი მქონსაიმედო, ამაღ ვიყავ მხიარული;
კარსა მცველმან მონა უხმო, უთხრა რამე დაფარული.

"მონააო ასმათისი", საწოლს ვუთხარ შემოყვანა.
მოეწერა: "გიბრძანებსო", ვისი მესვა გულსა დანა.
ლხინმან ბნელი განმინათლა, ამიფოლხვა ჯაჭვთა მანა,
წავე, მონა წავიტანე, რამცა ვუთხარ ამისთანა!

მბაღჩა შევვლე, არა დამხვკაცი ჩემი მოუბნარი;
ქალი წინა მომეგება მხიარული, მოცინარი;
მითხრა: "ვაშად ამოგიდე, არ გასვია გულსა ნარი,
მოდი, ნახე ვარდი შენი უფრჭვენელი დაუმჭნარი.

მამიგდო ქალმან ფარდაგი მძიმე თავისა ძალითა,
სადგა კუბო შემკული ბადახშითა ლალითა;
შიგან ჯიგი პირითა მზისაებრ ელვა-მკრთალითა,
მე შემომხედის ლამაზად მის მეღნის ტბისა თვალითა.

მდიდხან ვდეგ არა მითხრა სიტყვა მისსა მონასურსა,
ოდენ ტკბილად შემომხედის ვითამცა რა შინაურსა;
ასმათ უხმო, მოიუბნეს; ქალი მოდგა, მითხრა ყურსა;
"აწ წადიო, ვერას გითხრობს", მე კვლა მიმცა აღმან მურსა.

მასმათ გამომყვა, წამოვე, ფარდაგი გამოვიარე,
ვთქვი: "საწუთროო, ვის წედან გული დარმანთა მიარე,
მაშინ მოგეცა იმედი, ლხინი რად გამიზიარე?"
გულმან გაყრისა სიძნელე კვლა უფრო დამიტია-რე!

მასმათ ლხინსა მიქადებდა, ჩავიარე შიგან ბალი;
მითხრა: "ეგრე წასვლისათვის ნუ გაჩნია გულსა დალი,
სიმძიმელთა ერდო დახაშ, სიხარულის კარი აღი;
სირცხვილი აქვს საუბრისა, მერმე თავსა ჰკრძალავს ლალი.

მძე ვუთხარ: "დაო, შენგან ვეჭვ ამა გულისა წამალსა;
ზენაარ, სულთა ნუ გამყრი, ამბითა შრეტდი ამ ალსა;
ჩემთანა წიგნსა ნუ გასწყვედ შენ ზედა-ზემავალსა;
თუ რას სცნობ ჩემთვის, არა ვეჭვ მე შენგან, არ-დანამალსა".

მშევჯე, წამოვე, მდიონაკადი ცრემლთა მილისა;
საწოლს შემოვე, ხელ-ქმნილსა ღონე არ მქონძილისა,
ბროლი ლალი შევიქმენ მე ულურჯესი ლილისა;
ღამე მერჩია, მეწაარ გათენება დილისან.

წიგნი ხატაელთა მეფისა ტარიელის წინაშე მოწერილი

ხატაეთს მყოფნი მოვიდეს, მათგან მოსლვისა დრონია;
სიტყვანი შემოეთვალნეს ლაღნი უკადრონია:
"არცა თუ ჩვენ ვართ ჯაბანნი, არც ციხე-უმაგრონია,
ვინ არის თქვენი ხელმწიფე, ჩვენზერა პატრონია?"

მმოეწერა: "რამაზ მეფე წიგნსა გიწერ ტარიერსა;

გამიკვირდა, რა ეწერა წიგნსა შენგან მონაწერსა:
რაგვარა თუ მანგებმე, ვინ ვჰპატრონობ ბევრსა ერსა
ამის მეტსა ნუმცა ვჰნახავ კვლავა წიგნსა შენ მიერსა".

მეუბრძანე წვევა ლაშქართა, გაგზავნე მარზაპანია:
იგი ვარსკვლავთა ურიცხვი მოკრბეს ინდოთა სჰანია,
შორით ახლოთ ყველაი მართ ჩემკენ მონასხჰანია,
ერთობ ლაშქრითა აივსო მინდორი, კლდე, კაპანია.

მფიცხლა მოვიდეს, არ ექმნა მათ შინა ხან-დაზმულობა;
აღლუმი ვნახე, მეკეთა ლაშქართა მოკაზმულობა,
სიჩქაუქე სიკეთე, კეკლუცად დარაზმულობა,
ტაიჭთა მათთა სიმაღე, აზჯართა ხვარაზმულობა.

მავმართე დროშა მეფისა, აღმითა წითელ-შავითა,
დილასა ვბრძანე გამართვა ლაშქრითა უთვალავითა,
თავსა ვსტიროდი, ვიტყოდი ბედითა მეტად ავითა:
"მზე თუ არ ვნახო, არ ვიცი, ვიარო ვითა ვითა".

მშინა მივე, დაღრეჯილსა გულსა სევმიიეფდა,
თვალთათ, ვითა საგუბარი, ცხელი ცრემლი გარდმომჩქებდა,
"ბედი ჩემი უბედური, -- ვთქვი, თუ, -- ჯერთცა ვერ გამეფდა!
ხელმან ვარდი რად იხელთა, რათგან ასრე ვერ მოჰკრეფდა!

ტარიელისა და ნესტან-დარეჯანის პირის-პირ შეყრა

ლნმა ქელნდგა, ლთვეყთ ჟაქლეჟა გაივთჰვებსკჟა;
აჟლათთჟ ჩთგმთ ლნლაპვა ლე, ლერად ქეცთჰვებსკჟა.
ეჩეპა: "გთმლნბჟ ქემთ ლზე ქემ, ლთჟთვთჟ ლნჟსჰვებსკჟა,
ლნდთ, ჟწნბჟ ლამრთჰთჟჟა, ჟაქლეჟა ბედთთ ვებსკჟა".

ლვთთა ლლაპთებდა, ეგზნლთ პალყა ვთთ გავთძაპენ!
ქეუალდა, ჩავე, ბაუთჟა ლე იაპთ ქევთაპენ;
ჟად აჟლათ პთჰვეკ ლემამა, ლსმვე ღმლდგნლთაპენ,
ჟთყთკთთ ლთთძა: "ჩალნკვე, ლნგეკთჟ კნლჟა ლთვაპენ".

ლქელავკნ ჟამკთ. მაგებთ იეიკსყად ბამთჟ-ბამთია;
გალნდმლოთვაპე მათკთთა გაპე ქსქ-ლნმავამთია,
ტაპდაგჟა ქთგამ ლწდნლაპე ქეჟალნჟკთთა ლჩვამთია,
ჟაიპშაკავთ უპთბთ, სყმნ პთპად რამთია.

ლქევე, ჩავდეგ მნძთა პთპჟა, ლე დალთჩფნ ყეყკლამ ქპერად,
გსკჟა ზმეკთ გალთმათკდა, ზეკმთმთ ადგა ჟვერად.
ლაჟ ბაკთქთ ქელნეგდნ, ლზთჟა ქსქჟა ჟწზლერად,
ღელგამ პთპჟა თტაპვთდა, ათძედთჟ ჩალთჟ ცვპერად.

ლსბჰშამა თს: "ლნამჟემე, აჟლათ, დაწდეჟ, ალთპბაპჟა!"
ლამ ბაკთქთ დალაპთებთთ დადვა ლაჟ ლზედ ჟაქებაპჟა.
დავწე, ლთვეყ გსკჟა კმთმთ, ჟაჩსთპნჟა დაღგლზბაპჟა;
ლთივთპჟ, ჟსკმთ პადლუა ლთდგამ, ვთრფვთ ლთჟგამ მასბაპჟა.

ლლთბჰშამა: "შნუამ გეჩფთმა გაქვება სსბაპთჟა,
ლზელამ გაფპთთა დაგაცმე, ვთთა ფვავთკთ ბაპთჟა:
დაგრჯიდენა ცრემლისა, ნარგისთათ ნაგუბარისა,
მაგრა ხამს ჩემგან სირცხვილი რიდი ამირბარისა.

"თუცა ჰმართებს დედაკაცსა მამაცისა დიდი კრძალვა,
მაგრა მეტი უარეა არა-თქმა ჰირთა მალვა:
მე თუ ზეპირ მიცინია, ქვე-ქვე მითქვამს იდუმალ ვა;
ძოლან ქალი გამოვგზავნე, ვქმენ მართლისა შემოთვალვა.

"ერთმანერთისა მას აქათ, რაცა ორთავე ვიცითა,
აწცა მიცოდი საშენოდ მითვე პირითა მტკიცითა;
ამას შესჯერდი დიდითა ზენართა ფიცითა.
გეცრუო, ღმერთმან მიწა მქმნას, ნუმცა ცხრითავე ვზი ცითა!

"წა, შეები ხატაელთა, ილაშქრე ინაპირე;
ღმერთმან ქმნას გაგიმარჯვდეს, მორჭმულიმცა ჩემ კერძ ირე.
მაგრა რა ვქნა, კვლაცა ნახვა მომხვდებოდეს შენი ვირე,
გული მომეც გაუყრელად, ჩემი შენთვის დაიჭირე".

მმოვახსენე: "არ მეწყალვის თავი შენთვის დასაწველად,
მაგრამ რათგან დამარჩინე, არ გამოსჩნდი ჩემად მკლველად,
შენ სინათლედ თვალთა ჩემთა მიჩნდე მზეებრ სანახველად,
აწ შევება ხატაელთა, მუნ გამოვჩნდე ლომი ქველად.

"აწ რასაცა მე მადირსებ, ხორციელი არა ღირსა;
მოწყალემა იქითია, ღმრთისა ამად არა მკვირსა;
შენთა შუქთა შემომადგამ, ბნელსა გულსა ზემჭვირსა,
შენი ვიყო, სადამდისცა დამიყოფდეს მიწა პირსა".

მზეწიგნსა საფიცარსა შეჰვფიცე შემომფიცა;
მისგან ჩემი სიყვარული ამით უფრო დაამტკიცა:
"უმენოსა მოწონება ვისიცაო გულსა მიცა,
ღმერთი მომკლავს, ამას იქით თავსა ვეტყვი, ამას ვსწვრთიცა".

მდავყავ ხანი მას წინაშე, სიტყვანიცა ტკბილნი ვთქვენით,
ვჭამეთ ამო ხილი რამე, ერთმანერთსა ვეუბნით,
მერე ავდეგ წამოსავლად ტირილით ცრემლთა დენით,
მისთა შუქთა შევნებანი ნათლად მადგეს გულსა ფენით.

მემენლებოსიშორე მისი ბროლ-ბადახშ-მინისა.
მე გამიახლოსოფელი, მქონსიმრავლე ლხინისა;
ჩემად ჩნივი სინათლე ეთერთ მზედ ნაჩინისა,
აწ მიკვირს, მისსა გამყრელსა გული მიც კლდისა ტინისა!ნ

ტარიელისაგან ხატაეთს წასვლა დიდი ომი

დილასა შევჯე, ვუბრძანე: "ჰკარით ბუკსა ნობასა".
სრულთა სპათასა ვერ გითხრობ არ შესასხდომლად მზობასა.
ლომმან მივჰმართე ხატაეთს, ვერვინ მიძრახავს მხდლობასა,
უგზოსა ვლიდეს ლაშქარნი, არ გაივლიდეს გზობასა.

მდავაგდე მზღვარი ინდოთა; მევლო პაშტაი ხანია,
რამაზის კაცი მემთხვია, ვინ ხატაეთის ხანია,
მან მითხრა მოციქულობა გულისა მოსაფხანია:
"ჩვენთა მგელთაცა დასჭამენ, ინდონო, თქვენი თხანია".

მმე შემომძღვენეს რამაზისგან ძღვნად საჭურჭლე საშინელი;
მითხრეს: "გკადრებს, - ნუ ამოგვწყვედ, არის შენგან არ-საქმნელი,
ზენაარი გამოგვიღე, მით გვაბია ყელსა წნელი,
მოურბევლად მოგახსენნეთ თავნი, შვილნი, საქონელი.

"რაცა შეგცოდეთ, შეგვინდე, თვით ჩვენვე შეგვინანია;
თუ ღმრთულეებრ შეგვიწყალებდე, აქა ნუ მოვლენ სპანია;
ქვეყანა ჩვენი არ აწყდეს, რისხვით არ დაგვტყდეს ცანია;
ჩვენ მოგცეთ ციხე-ქალაქი, მოგყვენ ცოტანი ყმანია".

მგვერდსა დავისხენ ვაზირნი, ვიუბნეთ, გავიზრახენით;
მითხრეს თუ: "ხარო ყმაწვილი, ბრძენნი მით გკადრებთ გლახ ენით:
არიან მეტად მუხთალნი, ჩვენ ერთხელ კვლაცა ვნახენით;
არამცა მოგკლეს ღალატად, არამცა ვივაგლახენით!

"ჩვენ ამას ვარჩევთ, წახვიდე კარგითა მართ მამაცითა,
ლაშქარნი ახლოს გეკიდნენ, სცნობდენ ამბავსა კაცითა;
გულმართლად იყვენ, მიენდე, აფიცე ღმრთითა ცითა,
არ დაგმორჩილდენ, შეჰრისხდი რისხვითა, კვლა კვლაცითა".

მმეკეთა ესე თათბირი, ვაზირთა ნავაზირები;
შევსთვალე: "რამაზ მეფეო, ვცან შენი დანაპირები;
სიკვდილსა გიჯობს სიცოცხლე, დაგვიდგამს ვერ ქვიტკირები;
ლაშქართა დავჰყრი, ცოტათა წამოვალ, შენ კერძ ვირები".

მმათ ლაშქართაგან სამასი კარგი მოყმენი ქველანი
თანა წამომყვეს, წაცავე, დავჰყარენ სპანი ყველანი,
დავჰვედრე: "სამე მევლოს, ვლენით იგივე ველანი,
ახლოს მომდევედით, მიშველდით, გიხმოზ, თუ მინდენ შველანი".

მსამ დღე ვიარე, მემთხვია სხვა კაცი მისვე ხანისა.
კვლა ეძღვნა უცხო მრავალი შესამოსელი ტანისა,
ებრძანა: "მწადსო სიახლე შენ ლაღისა ჯანისა,
რა შეგეყარო, მაშინ სცნა შენ ძღვნობა ამისთანისა".

მკვლაცა ეთქვა: "მართალია ეზომ ჩემი მონახსენი,
მე თივთ წინა მოგეგებვი, მესწრაფების ნახვა შენი".
მოვახსენე: "დია, ღმერთო, ბრძანება ვქმნა მეცა თქვენი,
ტკბილად ვნახნეთ ერთმანერთი, ვიყვნეთ ვითა მამა-ძენი".

მმუნით წასული ჩამოვჰხე ტევრისა რასმე კიდესა;
კვლა მოციქულნი მოვიდეს, სალამად არ დამრიდესა;
წინა ტურფათა ტაიჭთა ძღვნად ჩემთვის მოზიდვიდესა.
"შენსა ნახვასა მეფენი", თქვეს, "მართლად ინატრიდესა".

მმითხრეს: "მეფე მოგახსენებს, მეცა შენ კერძ ვიარები,
სახლით ჩემით წამოსრული ხვალე ადრე შეგეყრები".
მოციქულნი დავაყენენ, ხარგა დავდგი, არ მაზრები,
მეტად ამოდ ვუალერსე, ერთგან დაწვნეს ვით მაყრები.

მკარგი საქმე კაცსა ზეაზომ თურმე არ წახდების:
ერთი კაცი უკმორესწყდა, მოდგა, მალვით მეუბნების:
"დიდი მაცო თქვენი ვალი, ჩემგან ძნელად გარდიხდების,
გაწირვა დავიწყება ჩემგან თქვენი არ იქმნების.

"მე მამისა თქვენისაგან ვარ ცოტაი განაზარდი.
თქვენი მესმა სალალატო, საცნობელად გამოვვარდი;
მკვდარი მიმძიმ სანახავად, ტანი მჭევრი, პირი ვარდი,
ყველასავე მოგახსენებ, გამიგონე დამიწყნარდი.

"რომე ცუდად არ მოჰლორდე, ისი კაცნი გლალატობენ,
ერთგან შენთვის დამალულნი სპანი ასჯერ ათასობენ;
კვლა სხვაგან გითქს სამი ზევრი, ასრე ფიცხლად მით გიხმობენ,
აწვე თავსა არ ეწევი, ფათერაკსა შეგასწრობენ.

"მეფე ცოტათ მოგეგებვის, ვის მჭვრეტნი ვერ გელევიან;
მალვით ჩაიცმენ აბჯარსა, მიენდო, მით გეტნევიან;
კვამლსა შეიქმენ ლაშქარნი, ყოველგნით მოგეხვევიან.
რა ერთსა გცემდენ ათასნი, ეგრეცა მოგერევიან".

მმას კაცსა ამოდ ვეუბენ მადლსა გარდვიხდიდია:
"რომე არ მოვკვდე, შემოგზლო, შენ ამას ინატრიდია;
აწ ამხანაგთა არ გიგრძნან, წადი, მათთანა ვლიდია,
თუ დაგივიწყო, უთუოდ მემცა ვარ განაკილია".

მარვის გავენდევ სულდგმულსა, დავმალე ვითა ჭორია.
რაცა იქმნების, იქმნების, ყოვლი თათბირი სწორია.
მაგრა სპათაკენ გავგზავნე კაცი, თუ გზაცა შორია,
შევსთვალე: "ფიცხლად წამოდით, მოგრაგნეთ მთა გორია".

მმე დილასა მოციქულთა სიტყვა ტკბილი შევუთვალე;
რამაზს ჰკადრეთ: "მოგეგებვი, მოდი, მოვალ მეცა მალე".
ნახევარ დღე სხვა ვიარე, ჭირსა თავი არ ვაკრძალე.
განგებაა, დღესცა მომკლავს, ქვემცა სადავიმალე.

მქედსა რასმე გარდავადეგ, მინდორს მტვერი დავინახე;
ვთქვი თუ: "მოვა რამაზ მეფე; ჩემთვის უდგამს თუცა მახე,
ჩემი გაჰკვეთს ხორცსა მათსა ხრმალი ბასრი, შუბი ახე".
მაშინ ვუთხარ სპათა ჩემთა, სახე დიდი დავუსახე.

მვთქვი თუ: "მმანო, ისი კაცნი ჩვენ ღალატსა გვიდგებიან,
მკლავთა თქვენთა სიმაგრენი ამისთვისმცა რად დალბიან!
ვინცა მოკვდეს მეფეთათვის, სულნი მათნი ზეცას რბიან.
აწ შევებნეთ ხატაელთა, ხრმალნი ცუდად რას გვაბიან!"

მვუბრძანე ჩაცმა აბჯრისა, ლადმან სიტყვითა ხაფითა;
დავეკაზმენით საომრად ჯაჭვ-ჯავშანითა, ქაფითა;
რაზმი დავაწყევ, მიჰმართე, წავე დიდითა სწრაფითა,
მას დღესა ჩემი მებრძოლი ჩემმანვე ხრმალმან დაფითა.

მმივეახლენით, შეგვატყვეს მათ ტანსა აბჯარ-ცმულობა;
კაცი მოვიდა, მომართვა მეფისა მოციქულობა;
ეთქვა თუ: "ჟამად გვაჩნია ჩვენ თქვენი არ ორგულობა,
აბჯრითა გხედავთ, შეგვექმნია აწ ამაღ გულ-ნაკლულობა".

მშვესთვალე თუ: "მეცა ვიცი, რაცა ჩემთვის გაგიგია;
თქვენ რასაცა სთათბირობდით, არ იქმნების, არ იგია;
ბრძანეთ, მოდით, შეგვებენით, ვითა წესი რიგია,
მეცა თქვენად დასახოცლად ხელი ხრმალსა დამიგია".

მრა მივიმოციქული, კვლაცა რადლა გამოგზავნეს!
კვამლი შექმნეს ლაშქართათვის, დამალული გაამჟღავნეს;
სამალავით გამოვიდეს, თავნი ორგნით აქარავნეს.
შექმნეს რაზმი მრავალკეცი, თუცა, ღმერთო, ვერა მავნეს.

მშუბი ვსთხოვე, ხელი ჩავყავ მუზარადის დასარქმელად;
საომარად ატეხილი ვიყავ მათად გამტეხელად;
ერთსა წავსწვდი უტევენსა, წავგრძელდი წავე გრძელად;
მათ ურიცხვი რაზმი ეწყო, წყნარად დგეს აუშლელად.

მახლოს მივე, შემომხედეს, შმაგიაო, ესე თქვესა,
მუნ მივჰმართე მკლავ-მაგარმან, სად უფროსი ჯარი დგესა;
კაცს შუბი ვჰკარ, ცხენი დავეც, მართ ორნივე მიჰხდეს მზესა,
შუბი გატყდა, ხელი ჩავყავ, ვაქებ, ხრმალო, ვინცა გლესა.

მშიგან ასრე გავერივე, გნოლის ჯოგსა ვითა ქორი,
კაცი კაცსა შემოვსტყორცე, ცხენ-კაცისა დავედი გორი;
კაცი, ჩემგან განატყორცი ბრუნავს ვითა ტანჯორი,
ერთობ სრულად ამოვწყვიდე წინა კერძო რაზმი ორი.

მერთობილნი მომეხვივნეს, მგრგვლივ შეიქმნა ომი დიდი;
ვჰკრი რასაცა, ვერ დამიდგის, სისხლსა მჩქეფრსა აღმოვღვრიდი;
ცხენსა კაცი გაკვეთილი მანდიკურად გარდავჰკიდი.

სითაც ვიყვი, გამექციან, მათ შექმნიან ჩემი რიდი.

მსაღამო ჟამ დაიზახა ქედით მათმან დარაჯამან;
"ნულარა სდგათ, წაედითო, კვლა მოგვხედნა რისხვით ცამან:
მოვა მტვერი საშინელი, შეგვაშინა ამაღ ამან,
ნუთუ სრულად ამოგვწყვიდნეს უთვალავმან, ბევრმან სპამან!"

მჩემნი ლაშქარნი, რომელნი წამომეტანნეს მე არა,
რა ეცნა, წამოსულიყვნეს, ღამე წამორთვით ეარა;
ვერ დაიტევმინდორი არე მათათა ეარა,
გამოჩნდეს, სცემდეს ტაბლასა, ბუკმან ხმა გაიზეარა.

მიგი ნახეს, გასაქცევლად გაემართნეს; შევკვივლენით;
ველნი, ჩვენგან ნაომარნი, ომითავე გარდავვლენით.
რამაზ მეფე ჩამოვაგდე, ერთმანერთსა გავეხრმლენით,
მისნი სპანი ყველაკანი დავიპყრენით, არ მოვკლენით.

მუკანანიცა ლაშქარნი მოესწრნეს მათ გაქცეულთა,
დაუწყეს პერობა, ჩამოყრა შეშინებულთა, ძლეულთა;
ძილისა მიჰხვანაცვალი ძილ-მკრთალთა, ღამე-თეულთა,
ტყვეთა მრთელთაცა არ აკლკვნესა, მართ ვითა სნეულთა.

მმას ადგილსა ნაომარსა გარდავჰხედით მოსვენებად.
ხელსა ხრმლითა დავეკოდე, წყლულად მაჩნარ ნაღებად;
ჩემნი სპანი მოვიდიან საჭვრეტლად ჩემად ქებად,
ვერ იტყვიან, ვერ მიმხვდარან ქებასაცა მოხსენებად.

მერთსა კაცსა ეყოფოდეს, დიდებანი რომე მჭირდეს;
ზოგთა შორით დამლოციან, ზოგნი კოცნად გამიპირდეს;
რომელთაცა გავეზარდე, დიდებულნი, ამიტირდეს,
ჩემგან ხრმლითა განაკვეთი ნახეს, მეტად გაუკვირდეს.

მგავგზავნენ ყოვლგნით ლაშქარნი, ალაფი ავაღებინე,
ერთობ სავესენი მოვიდეს, თავიცა ვალაღებინე,
ჩემთა მებრძოლთა სისხლითა მინდორი შევაღებინე,

არ ვპბრძოლე, კარი ქალაქთა უომრად გავადებინენ.

რამაზს ვარქვი: "შემიგნია საქმე შენი სამუხთალე,
აწ ეგრეცა შეპყრობილმან თავი გამოიმართალე,
სიმაგრეთა ნუ ამაგრებ, ყველა ხელთა მომათვალე,
თვარა შენი შეცოდება მემცა ზერად წავსთვალე".

მრამაზ მითხრა: "ადარ არის ამის მეტი ჩემი ღონე,
ერთი ჩემი დიდებული მომეც, ზემაპატრონე,
ციხოვანთა გავუგზავნო, საუბარი გამიგონე,
ხელთა მოგცემ ყველაკასა, განადამცა შენ გაქონე".

მმივეც ერთი დიდებული, თანა ყმანი წავატანენ,
ციხოვანნი ერთობილნი ჩემს წინაშე მოვიყვანენ,
ხელთა მომცნეს სიმაგრენი, ომნი ასრე შევანანენ,
საჭურჭლენი სიმრავლითა რასამცა ვით დავაგვანენ!

მმაშინდა შევე ხატაეთს მოვლად მოსათვალავად;
კლიტენი საჭურჭლეთანი მომართვნეს დაუმალავად;
ქვეყანა ჩავსხი, ვუბრძანე: "იყენით თქვენ უკრძალავად,
მზემან არ დაგვწვენ, იცოდით, დაგყარენ გაუგვალავად".

მსაჭურჭლენი გარდავანახენ თავის თავის, კიდის კიდე.
უცხო ფერთა საჭურჭლეთა, დავშვრები, თუ მოვსთვალვიდე;
ერთგან ვნახე საკვირველი ყაზაჩა ერთი რიდე,
თუმცა ჰნახე, სახელისა ცოდნასაცა ინატრიდე.

მვერა შევიგენ, რა იყო, ანუ ნაქმარი რაულად.
ვისცა ვუჩვენე, უკვირდის, ღმრთისაგან თქვის სასწაულად;
არცა ლარულად ჰგებომას ქსელი, არ ორხაულად,
სიმტკიცე ჰგვანდის ნაჭედსა; ვთქვი ცეცხლთა შენართაულად.

მიგი საძღვნოდ მისად დავდევე, ვისი შუქი მანათობდა.
მეფისათვის დავარჩივე საარმაღნოდ რაცა სჯობდა;
ჯორ-აქლემი ათჯერ ასე, ყველაკაი წვივ-მაგრობდა,

დატვირთული გავუგზავნე, ამბავსაც კარგსა სცნობდან.

წიგნი ტარიელისა ინდოეთ მეფის წინაშე გამარჯვებით შემოქცევა

წიგნი დაწერე: "მეფეო, სვემცა არს თქვენი სვიანად!
მე ხატაელთა მიმუხლოთეს, თუცა მათ ეცა ზიანად;
ჩემი ამბავი დასტური ამად გაცნობე გვიანად,
მეფე შევიპყარ, მოგივალ მე ალაფიან დტყვიანად".

მრა ყველაი დავიურვე, ხატაეთით გავემგზავრე,
წამოვიხვენი საჭურჭლენი, სახელმწიფო დავიავრე,
ვერ მოვეყავ აქლემითა, აზავრები ვააზავრე,
მოვირჭვენ მოვივლინე, რაცა მწადდა, აგრე ვყავ-რე.

მხატაეთისა ხელმწიფე მომყვანშეპყრობილია.
ინდოეთს მივე, მეგება ჩემი გამზრდელი ტკბილია;
რა ქება მითხრა, არ ითქმის, ჩემგან სათქმელად წბილია,
ხელი გამიხსნა, შემომკრა მან სახვეველი ლბილია.

მედგნეს ტურფანი კარავნი მოედანს ჩამოდგომილსა,
საუბრისა ჭვრეტისა ჩემისა მას მონდომილსა.
მას დღესა ედვა ნადიმი მას შიგან გარდახდომილსა;
მიალერსებდა, მიჭვრეტწინაშე ახლოს ჯდომილსა.

მ მას ღამით ვსხედით ნადიმად, მუნ ამოდ გავიხარენით,
დილასა ქალაქს შევედით, მოედნით ავიყარენით;
მეფემან ბრძანა: "ლაშქარნი უხმენით, შემოჯარენით,
დღეს ხატაელი მიჩვენეთ, ტყვენიცა შემომგვარენით".

მრამაზ მეფე მას წინაშე შეპყრობილი მოვიყვანე;
ტკბილად ნახა ხელმწიფემან, ვითა შვილი სააკვანე.
ორგული მოლალატე ნამსახურსა დავამგვანე,
ესე არის მამაცისა მეტის-მეტი სიგულვანე.

მმას მეფესა ხატაელსა უმასპინძლა, უაღერსა,
ჟამიერად უბრძანებდის საუბარსა მათსა ფერსა.
ცისკრად მიხმეს, მიბრძანებდეს მე სიტყვასა ლმობიერსა:
"შეუნდობო ხატაელსა, მას აქამდის შენამტერსა?"

მმე ვჰკადრე: "ღმერთი ვინათგან შეუნდობს შეცოდებულსა,
უყავით თქვენცა წყალობა მას ღონე-გაცუდებულსა".
რამაზს უბრძანებს: "იცოდი, გაგზავნი შეწყალებულსა,
მაგრა ნუ გნახავთ კვლაცაღა ჩვენს წინა გაწბილებულსა".

მხარაჯა დასდევს, შეჰკვეთეს დრაჰკანი ასჯერ ასია,
კვლა ხატაური მრავალი, სხვა სტავრა, სხვა ატლასია.
მერემე ყველანი დამოსა იგი მისი ხასია,
შეწყალებული გაგზავნა, უყო რისხვისა ფასია.

მხატაელმან დაუმაძლა, დადრკა, მდაბლად ეთაყვანა;
მოახსენა: "ორგულობა თქვენი ღმერთან შემანანა.
თულა ოდეს შეღაცოდო, მაშინ მომკალ მეცა განა!"
წავიყველა კაი მისი თანა წაიტანა.

მმოვიკაცი მეფისა, ცისკრობს, არ დანაღამია,
ებრძანა: "შენგან გაყრილვარ მას აქათ თვეო სამია,
მინდორს მოკლული ისრითა ნადირი არ მიჭამია,
არ დამაშვრალხარ, წამოდი, თუცა დაშვრომის ჟამია".

მშევეკაზმე, დარბაზს მივე, დამხვჯარი ავაზისა,
შავარდნითა სავსე იყო სრულად არე დარბაზისა,
მეფე ქვე ჯშეკაზმული, მშვენებითა მსგავსი მზისა;
გაეხარნეს მისვლა ჩემი ტურფისა ლამაზისა!

მიდუმალ ცოლსა ეუბნა, მართ ჩემგან უცოდნელია:
"ომით მოსრული ტარეილ საჭვრეტად სასურველია,
მან განანათლოს ჰვრეტელთა გული, რაზომცა ბნელია:
რაცა დაგვედრო საქმნელად, ქმენ, არა საზოზღნელია.

"აწ მითქვამს საქმე უშენოდ, შენცა ცან ესე მცნებული;
რათგან ქალია სამეფოდ ჩვენგანვე სახელ-დებული,
ვინცაღა ნახავს, აწ ნახოს, აჰა დღე, ედემს ხლებული,
გვერდსა დაისვი, ორნივე სრას დამხვდით, მოვალ შვებული".

მმოვინადირეთ მინდორი, ძირი მთისა გორისა;
იყო სიმრავლე ძაღლისა, შავარდნისა ქორისა.
ადრე დავბრუნდით, ვიარეთ არ ეჯი გზისა შორისა;
აღარ იბურთეს, დაშლა ქმნეს თამაშობისა ორისა.

მჩემთა მჭვრეტელთა მოეცვა ქალაქი, შუკა ბანი.
ომ-გარდახდილსა მშვენოდეს მე ენიანნი კაბანი;
ფერმიხდილ-გვარად ვშვენოდი ვარდი, ცრემლითა ნაბანი,
ვინცა მიჭვრეტდის, ზნდებოდის, -- მათრლად არს, არ კატაბანი.

მრიდენი რომე მეშოვნეს ქალაქსა ხატაელთასა,
იგი მეხვიენეს, მშვენოდეს, ვახელებ გულსა ხელთასა.
მეფე გარდახდა, დარბაზსა შევედით ჩემთა მზრდელთასა,
შევხედენ, დავჰკრთი ელვასა ღაწვთა მზეებრ ნათელთასა.

მმას მზესა ტანსა ემოსნეს ნარინჯის-ფერნი ჯუბანი,
ზურგით უთქს ჯარი ხადუმთა, დას-დასად, უბან-უბანი.
სრულად ნათლითა აევსო სახლი, შუკა უბანი,
მუნ ვარდსა შუა შვენოდეს მოწ-მარგალიტნი ტყუბანი.

მნამარსა, დაკოდილსა ხელი ყელსა ჩამომება.
დედოფალი საჯდომთაგან ადგა, წინა მომეგება,
ვითა შვილი გარდამკოცნა, ღაწვი ვარდი დამილევა;
მითხრა: "ნუ ეჭვ ამას იქით, თულა მტერი შელაგება".

მახლოს დამისვეს ადგილსა, მუნ, სამეამებოდა.
პირის-პირ მიჯიგი მზე, გული ვისთვისცა კვდებოდა.
მალვით ვუჭვრეტდი, მიჭვრეტდა, სხვად არად მეუბნებოდან.
თვალნი მოვსწყვიდნი, სიცოცხლე ამითა მეარმებოდა.

მშეიქმნა სმა პურობა, მსგავსი მათისა ძალისა;
სხვა გახარება ასეთი არს უნახავი თვალისა;
ჯამი ჭიქა ყველაი ფეროზისა ლალისა,
არვისი ბრძანა მეფემან არცა გაშვება მთვრალისა.

მმე მუნა მყოფი მივეცი შვებასა მეტის-მეტასა.
არ შემომხედნის, შევხედნი, ცეცხლმან დამიწყის შრეტასა;
კაცთა კრძალვასა ვაწვევდი გულსა შმაგსა რეტასა,
რა უამია პირის-პირ საყვარელისა ჭკრეტასა?!

მდააგდეს მღერა მუტრიფთა, "სულეთო!" თავი ხარინ,
მიბრძანეს: "შვილო ტარიელ, ვით გითხრათ, ვით გვიხარინ;
ნეტარმი გვაქვსო, მებრძოლნი მით ჩვენნი ვაგლახ არინ,
მართალან შენნი მჭკრეტელნი, არ ცუდად იმკვეხარინ!

"აწ თუცა გმართებს შემოსვა, ვის მორჭმით მოგივლენიან,
არ შეგმოსთ, მაგა კაბათა არ აგხდით,---ტურფად გშვენიან;
აწ გქონდეს ასი საჭურჭლე, ვის შუქნი მოგიფენიან,
თვით შეიკერე, რაცა გწადს, ჩვენგან ნულარა გრცხვენიან".

მმომართვნეს ასნი კლიტენი ასთავე საჭურჭლეთანი;
თაყვანი ვეც დავლოცე დავლანი მათთა სვეთანი;
მაკოცეს, ადგეს ორნივე, თვით იგი მზენი მზეთანი,
რა გასცნეს, ზომნი ვით გითხრნე ლაშქართა სისავსეთანი.

მკვლაცა დაჯმხიარული, მოიმატა სმა მღერა;
კვლა გაგრძელნადიმობა, ბარბითი ჩანგთა ჟღერა.
დედოფალი წამოვიდა, შეეყარა მწუხრსა დღე რა,
ძილ-პირამდის სიხარულსა სიხარული ჰგვანვერა.

მავიყარენით, მიგვჭირსმა დოსტაქნისა მეტისა.
საწოლს შემოვე, შემექმნა ცნობა მართ ვითა რეტისა.
ძალი არ მქონტყვე-ქმნილსა მე ამა ცეცხლთა შრეტისა.
მეგონებოდის, მალხენდის გონება მისგან ჭკრეტისან.

წიგნი ნესტან- დარეჯანისა საყვარელსა თანა მოწერილი

მონა მოვიდა, მიაშო ამბავი მე მართალია:
"თქვენსა ამბავსა იკითხავს აჯილოსანი ქალია".
მაშინვე ვიცან, ავიჭერ, ჩქარ-ჩქარად გულ-გამკრთალია;
მოვიდა, ვნახე ასმათი, ჩემთანა მომავალია.

მზე ვისთვის ვკვდები, მეამა ასმათის ნახვა მე მისად.
აღარ მივუშვი, ვაკოცე, ქმნაღლა თაყვანის ცემისად;
ხელი მოვკვიდე, დავისვი ახლოს ტახტისა ჩემისად,
ვკვითხე თუ: "ნეტარ მისულა მორჩი ალვისა ხე მისად?"

"მიაშე მისი ამბავი, სხვად ნურად მეუბნებია!"
მითხრა თუ: "გკადრებ ამბავსა, აწ ჩემგან არ სათნებია,
დღეს ერთმანერთი გინახავს ტურფად მოგწონებია,
აწ კვლაცა ცნობა ამბისა მას ჩემგან უბრძანებია".

მწიგნი მომართვა, ჩავხედენ, პირისა თემთა მთენისა.
ეწერა: "ვნახე სიტურფე წყალ-ჯავარისა შენისა.
ომ-გარდახდილი ჰშვენოდი, შენატევები ცხენისა,
არ ავი მიჩანს მიზეზი ჩემისა ცრემლთა დენისა.

"ღმერთმან თუ მცა ენა ჩემი, ქებად შენუშენოსა,
შენთვის მკვდარი, აღარ ვიტყვი, მაშა მომკლავ უშენოსა;
მზემან ლომსა ვარდ-გიშერნი ბაღი ბაღჩად უშენოსა;
შენმან მზემან, თავი ჩემი არვის მართებს უშენოსა!

"თუცა მიგდის ღვარი ცრემლთა, მაგრა ცუდად არ იდენო,
ამას იქით ნუღარა სტირ, ჭირსა თავი არიდენო;
შენნი მჭვრეტნი ჩემთა მჭვრეტთა აგინებენ, არ იდენო,
რომე წელან მოგეხვივნეს, იგი ჩემთვის არიდენო.

"იგი მე მომცენ რიდენი, რომელნი წელან გშვენოდეს;

რა მნახო, შენცა გეამოს, შენეულითა მშვენოდეს;
ესე სამკლავე შეიბი, თუ ჩემი გაღაგვლენოდეს,
ერთი ასეთი ცოცხალსა სხვა ღამე არ გაგთენოდეს".

ტარიელის ტირილი დაბნე

აქა მხეც-ქმნილი ტარიელ ტირს, ჭირი ეათასების;
თქვა: მძე მაქვს სამხრე, რომელი კვლა წინას მკლავსა მას ებისნ
იგი შეიხსნა, მოილო, თვალვით არ დაიფასების,
პირსა დაიდვა, დაცაზნდა, ქვე მკვდართა დაედასების.

ასრე წვა, რომე არ ჰგვანმკვდარი სამარის კარისა,
ორგნით ჩანს ლები მჯილისა, მართ გულსა გარდნაკარისა;
ასმათს სდის ღვარი სისხლისა, ღაწვთაგან ნახოკარისა;
კვლა წყალსა ასხამს, უშველის, ხმა ისმის მუნ წკანწკარისა.

ავთანდილცა სულთქნა მწარედ, დაბნედილსა შემოსჭვრიტნა;
ასმათ ვამნი გაამრავლნა, ცრემლმან მისმან ქვანი ხვრიტნა;
მერმე სულად მოაქცია, ცეცხლნი წყლითა დაუშრიტნა;
თქვა: მცოცხალვარ, საწუთრომან აწცა ჩემი სისხლნი ხვრიტნან.

ზე წამოჯვერ-მიხდილი, აყოლებთვალთა რეტად.
ვარდი სრულად შექმნილიყო ზაფრანად ვითა სპეტად.
დიდხან მათად არა სცალსაუბრად არცა ჭვრეტად,
დარჩომა არ-სიკვდილი მას უმძიმეტის-მეტად.

ავთანდილს უთხრა: მისმენდი, ცნობა მიც თუცა ხელისა,
გითხრა ამბავი ჩემი ჩემისა დამმარხველისა;
ლხინად მიჩნს შეყრა მოყვრისა მის, შენგან შეუყრელისა,
მე მიკვირს ჩემი სიცოცხლე, ასრე დარჩომა მრთელისა!

მასმათის ნახვა მეამა, ჩემგან დად საესავისა.
წიგნი რა ვნახე, მომართვა ესე საბამი მკლავისა.
მკლავსა შევიბი მაშინვე, მოვიხსენ რიდე თავისა,
იგი უცხო ღარიბი მტკიცისა რასმე შავისან.

წიგნი ტარიელისა საყვარელსა თანა მიწერილი

მივუწერე: "მზეო, შუქი შენი, შენგან მონაფენი,
გულსა მეცა, გამიცუდდეს სიჩაუქე სიალფენი;
ხელმან შენნი განვიცადენ სინატიფე-სიტურფენი,
სულთა ნაცვლად სამსახურნი რადმცა ვითა გიმუქვენნი?"

"მაშინ, ოდეს დამარჩინე, სულთა სრულად არ გამყარე,
აწ ჩემთვისცა ესე ჟამი მასვე ჟამსა დავადარე;
სამხრე შენი მომივიდა, შემოვიბი მკლავსა გარე,
რომე მმართვეს სიხარული, ეგზომიმცა რა ვიხარე!?"

"განაღამცა ვიწინაშე, აჰა რიდე, რომე მთხოვე;
ყაზაჩაცა ასეთივე, ამისებრი ვერა ვპოვე;
დაბნედილსა ნუ დამაგდებ, მიშველე რა, მარგე, მოვე,
სოფელს მყოფსა უშენოსა კაცსა ვისმცა შევეპოვე!"

მქალი ადგა, გამეყარა, დაეწევ, ამოდ დამეძინა;
მაგრა შევკურთი, საყვარელი ჩემი ვნახე ძილსა შინა;
გამეღვიძა, აღარა მყვა, სულ-დგმულობა მომეწყინა,
ღამე ასრე გავათენე, მისი ხმაცა არ მესმინან.

რჩევა ნესტან-დარეჯანის გათხოვებისა

დილასა ადრე სრას მიხმეს, დღე რა ქმნა მწუხრმან ჟამითა;
ავდეგ, ვცან მათი ამბავი, წასლვა ვქმენ მითვე წამითა;
ვნახე, ორნივე ერთგან სხდეს ხასითა ოდენ სამითა,
რა მივე, მითხრეს დაჯდომა, წინაშე დავჯე სკამითა.

მმიბრძანეს თუ: "ღმერთმან ასრე დაგვაბერნა, დაცაგვლია;
ჟამი გვახლავს სიბერისა, სიყმაწვილე გარდგვივლია;
ყმა არ მოგვცა, ქალი გვივის, ვისგან შუქი არ გვაკლია,

ყმისა არ სმა არად გვაგვა, ამათზედან წაგვითვლია.

"აწ ქალისა ჩვენისათვის ქმარი გვინდა, სად მოვნახოთ,
რომე მივსცეთ ტახტი ჩვენი, სახედ ჩვენად გამოვსახოთ,
სამეფოსა ვაპატრონოთ, სახელმწიფო შევანახოთ,
არ ამოვწყდეთ, მტერთა ჩვენთა ხრმალი ჩვენთვის არ ვამახოთ".

მეტქვი: "თქვენი ძისა არა სმა გულსა ვით მიეფარების,
მაგრა კმა ჩვენად იმედად, ვინ მზესა დაედარების;
ვისცა სთხოვთ შვილსა სასიძოდ, მას დიდად გაეხარების,
სხვამცა რა გაადრეთ! თვით იცით, მაგას რა მოეგვარების".

მდავიწყეთ რჩევა საქმისა, გული მიც, თუცა მელია;
ვთქვი: "ჩემგან დაშლა ამისი არ ითქმის, არ საქმნელია!"
მეფემან ბრძანა: "ხვარაზმშა, ხელმწიფე ხვარაზმელია,
თუ მოგვცემს შვილსა სასიძოდ, მისებრივ არ რომელია".

მრომე პირველვე დაესკვნა, მათ ესე შეეტყვებოდა;
ერთმანთსაცა უჭვრეტდეს, სიტყვაცა აგრე სწებოდა.
ჩემგან დაშლისა კადრება მართ ამზად არ ეგებოდა,
ოდენ დავმიწდი, დავნაცრდი, გული მი დდა-მო კრთებოდა.

მდედოფალმან თქვა: "ხვარაზმშა მეფეა მორჭმით მჯდომელი,
მათსამცა შვილსა სასიძოდ ჩვენთვის სხვა სჯობრომელი?"
შევილებამცა ვით ვჰკადრე, რათგან თვით იყო მნდომელი!
მოწმობა დავკრთე, დაესკვნა დღე ჩემი სულთა მხდომელი.

მგაგზავნეს კაცი ხვარაზმშას შინა შვილისა მთხოელი;
შესთვალეს: "გახუმკვიდროდ სამეფო ჩვენი ყოელი;
არს ერთი ქალი საძეო, არ კიდე-გასათხოელი,
თუ მოგვცემ შვილსა სამისოდ, სხვასა ნულარას მოელი".

მკაცი მოვიდ; აევსო ჯუბაჩითა რიდითა,
გაჰხარებოხვარაზმშას სიხარულითა დიდითა;
ებრძანა: "მოგვხვდმრთისაგან, ჩვენ რომე ვინატრიდითა,

თვით მაგისებრსა შვილსამცა ჩვენ ხელსა რასა ვჰხდითა!"

მკვლა გაგზავნეს სხვანი კაცნი სასიძოსა მოყვანებად,
დაჰვედრეს თუ: "ნუ აყოვნებთ, მოდით ჩვენად ნაბრძანებად".
მე მაშვრალი, ნაბურთალი საწოლს შევე მოსვენებად,
გულსა სევდემეყარა, ვიწყე ჭირთა მოპოვნებად.
ტარიელისა ნესტან- დარეჯანის თათბირგამორჩევა

მეტმან სევდამან მიმწურა გულსა დაცემად დანისად.
ასმათის მონა შემოდგა, მე ვჯე ლალი ჯანი სად,
წიგნი მომართვა, ეწერა: "ვინ სჩან ალვისა ტანისად,
ადრე მოდიო, გიბრძანებს, დაუყოვნებლად ხანისად".

მშევეჯე, წავე, ბაღჩას მივე, ვითა სცნობდე, ლხინთა ზომით;
ბაღჩა შეველე, კოშკი დამხვდა, ასმათ ვნახე ძირსა დგომით;
ვნახე, ვსჭვრეტდი ნატირებად, ცრემლი აჩნდაწვთა წთომით,
დამიმძიმდა, არა ვჰკითხე; ჩემი სჭირმისლვა ნდომით.

მიგი ვნახე დაღრეჯილი, ესე მეტად დამიმძიმდა.
ვითა წინას შემომცინის, არლა ეგრე გამიღიმდა.
ყოლა სიტყვა არ მომიგო, ოდენ ცრემლთა გარდმოსწვიმდა,
ამით უფრო დამაწყლულა, არა წყლულთა მიაქიმდა.

მჩემნი ერთნი გონებანი, მეტად შორად გამიკიდნა,
შინა კოშკად შემიყვანა, ფარდაგსაცა ამიზიდნა.
შევე, ვნახე იგი მთვარე; ჭირმან ყოვლმან უკუმრიდნა,
გულსა შუქი შემომადგა, მაგრა გული არ დამიდნა.

მიყო არ-ნათლად ნათელი, ფარდაგსა შემომდგომელი;
ებურა მოშლით პირ-ოქრო რიდე, მე მივეც რომელი;
მითვე მწვანითა უებრო მიწოლით ტახტსა მჯდომელი,
ცრემლისა ღვარსა მოეცვა პირი, ელვათა მკრთომელი.

მქვე წვა, ვით კლდისა ნაპრალსა ვეფხი პირ-გამეხებული,
არცა მზე ჰგვანდა, არც მთვარე, ხე ალვა, ედემს ხეხული;
ასმათმან დამსვა შორს-გვარად გულსა მე ლახვარ-ხეხული,
მერმე წამოჯწარბ-შერჭმით, გამწყრალი, გარისხებული.

მმიბრძანა: "მიკვირს, რად მოხვე მშლელი პირისა მტკიცისა,
გამწირავი მუხთალი, შენ, გამტეხელი ფიცისა;
მაგრა ნაცვალსა პატიჟსა მიგცემსო ზენამცა ცისა!ნ
ვკვადრე: "რა გკადრო პასუხი მის ჩემგან მე უიცისა?"

მვთქვი: "პასუხსა ვერას გკადრებ, თუ არა ვსცნობ მე მართალსა:
რა შეგცოდე, რა მიქმნია უცნობოსა, ფერ-ნამკრთალსა?"
კვლაცა მითხრა: "რას გეუბნა მტყუანსა შენ მუხთალსა?
დიცურად რად მოვლორდი? მე დავუწვავ ამით ალსა!

"შენ არ იცი ხვარაზმშასი საქმროდ ჩემად მოყვანება?!
შენ ჯდომილხარ სავაზიროდ, შენი რთულა ამას ნება,
შენ გასტეხე ფიცი ჩემი, სიმტკიცე იგი მცნება,
ღმერთმან ქმნას დაგირჩინო ცუდად შენი ხელოვნება!

"გახსოვს, ოდეს მჰაინ ჰზმიდი, ცრემლნი შენნი ველთა ჰბანდეს,
მკურნალნი დასტაქარნი წამალსაყე მოგიტანდეს?
მამაცისა სიცრუესა ნეტარ სხვანი რამცა ჰგვანდეს,
რათგან დამთმე, მეცა დაგთმობ, ვინძი უფრო დაზიანდეს!

"ამას ვჰბრძანებ: ვინცა გინეპატრონოს ინდოეთსა,
ეგრეც მე მაქვს პატრონობა, უგზოდ ვჰლიდენ, თუნგზეთსა!
ეგე აგრე არ იქმნების, წა, მომცთახარ მოსაცეთსა,
აზრნი შენნი შენვე გგვანან მტყუანსა შენ აგეთსა!

"ცოცხალ ვიყო, შენ ინდოეთს, ღმერთო, ხანი ვერა დაჰყო;
თუ ეცადო დაყოფასა, ხორცთა შენთა სული გაჰყო!
სხვა ჩემებრი ვერა ჰპოვო, ცათამდისცა ხელი აჰყო!"
ესე სიტყვა დაასრულა, ყმა ატირდა, სულთქნა, აჰ-ყო.

თქვა: მრა მესმა ესე მისგან, მეიმემეტის-მეტად,
კვლა მიეცა თვალთა ძალი მის ნათლისა ეგრე ჭვრეტად.
აწ დავკარგე; რად არ გიკვირს, რად ცოცხალვარ, რად ვარ რეტად?
ვა, სოფელო უხანოო, რად ჰზი სისხლთა ჩემთა ხვრეტად?!

მშვეჰხედე, ვნახე სასთუმალს მუსაფი გაშლით მდებარე,
ავილე, ავდეგ, მე ღმრთისა მერმე მათი მქებარე,
ვჰკადრე თუ: "მზეო, დაგიწვავ, ჩემიცა დაწვი მზე ბარე,
რათგან არ მომკალ, პასუხი ერთიდა გკადრო მე ბარე.

"რომე გკადრებ, ესე სიტყვა აწ თუ ცუდად ნალიქნია,
ცამცა მრისხავს, მზისა შუქნი ყოლა ჩემთვის ნუ შუქნია";
თუ მაღირსებ განკითხვასა, ავი არა არ მიქნია;
მან მიბრძანა: "რაცა იცი, თქვიო", თავი დამიქნია.

მკვლაცა ვჰკადრე: "მე თუ, მზეო, შენთვის ფიცი გამეტეხოს,
ღმერთმან აწვე რისხვა მისი ზეცით ჩემთვის გაამეხოს!
ვისი გინუშენოსა პირი მემზოს, ტანი მეხოს?!"
მაშა მაშინ რაგვარ დავრჩე, რა ლახვარი გულსა მეხოს!

მ მე მეფეთა დარბაზს მიხმეს, შექმნეს დიდი ვაზირობა.
მათ წინასვე დაეპირა იმა ყმისა შენი ქმრობა.
დამეშალა, ვერ დავშლიდი, დამრჩებოლუმეცრობა;
თავსა ვუთხარ, მიემოწმე, ჟამად გიჯობს გულ-მაგრობა.

მემცა დაშლა ვითა ვჰკადრე, რათგან იგი ვერ მიმხვდარა,
არ იცის, თუ ინდოეთი უპატრონოდ არ გამხდარა!
ტარიელ არს მემამულე, სხვასა ჰმართებს არად არა,
ვის მოიყვანს, არა ვიცი, ანუ იგი ვინ მომცდარა!

მეთქვი: "ამითა ველარას ვიქმ, ღონე სხვა რა მოვიგვარო";
თავსა ვუთხარ: "ნუ მოგიცავ, გონებაო მრავალ-გვარო!
მედვა გული მხეცისაებრ, ათასჯერცა მინდორს ვარო,
ვისმცა მივეც თავი შენი, შენვე რად მე არ წამგვარო?!"

მ სულთა ვჰყიდდი გულისათვის, კოშკი ამაღ გამეზაზრა;
იგი წვიმა დარენელდა, რომე პირველ ვარდი აზრა;
ვნახე, მოწსა მარგალიტი გარე ტურფად მოემაზრა.
მიბრძანა თუ: "ეგე საქმე მემცა მართლად რად მეაზრა?!"

"არ დავიჯერებ მე შენსა ღალატსა, ორგულობასა,
უარის ქმნასა ღმრთისასა, ამისთვის არ მადლობასა;
იაჯდი თავსა ჩემსა მორჭმით ინდოეთს ფლობასა,
მე შენ დავსხდეთ ხელმწიფედ, სჯობს ყოვლსა სიძე-სძლობასა".

მმომობიერდა, მომიტკბა გამწყრალი, გარისხებული;
ანუ მზე იყო ქვეყანად, ან მთვარე პირ-გავსებული;
ახლოს დამისვა, მაღირსა აქამდის არ ღირსებული;
მეუბნებოდა, დამივსო ცეცხლი, ამითა გზებული.

მმიბრძანა თუ: "გონიერი, ხამს, აროდეს არ აჩქარდეს,
რაცა სჯობდეს, მოაგვაროს, საწუთროსა დაუწყნარდეს;
თუ სასიძო არ მოუშვა, ვა თუ მეფე გაგიმწარდეს,
შენ იგი წაიკიდნეთ, ინდოეთი გარდაქარდეს.

"კვლა თუ სიძე შემოუშვა, მე შემირთოს, იყოს ასდენ,
ერთმანერთსა გავეყარნეთ, მოწეულნი გაგვიფლასდენ,
მათ მორჭმულთა მოივლინონ, ჩვენ პატიჟნი გაგვიასდენ,
ესე ამზად არ ეგების, რომე სპარსნი გაგვიხასდენ".

მმე ვჰკადრე: "ღმერთმან აშოროს მას ყმასა შენი ქმარობა;
რა შემოვიდენ ინდოეთს, შევიგნა მათი გვარობა;
უჩვენო ჩემი ძალ-გული ჩემი მეომარობა:
ასრე დავხოცნე, შეეძლოს აღარა არ-სახმარობა".

მმიბრძანა თუ: "ხამს დიაცი დიაცურად, საქმე დედლად,
დიდსა სისხლსა ვერ შეგაქნევ, ვერ ვიქმნები შუა კედლად:
რა მოვიდეს, სიძე მოკალ, მისთა სპათა აუწყვედლად,
ქმნა მართლისა სამართლისა ხესა შეიქმს ხმელსა ნედლად.

"ასრე ქმენ, ჩემო ლომო მჯობო ყოველთა გმირთაო,
მიპარვით მოკალ სასიძო, ლაშქართა ნუ მოირთაო"
მისთა სპათაცა ნუ დაჰხოც, ზროხათა, ვითა ვირთაო,
სისხლი კაცისა უბრალო კაცმანმცა ვით იტვირთაო!

"იგი რა მოჰკლა, ეუბენ პატრონსა ჩემსა მამასა;
ჰკადრე თუ: "სპარსთა ვერა ვიქმ ინდოეთისა ჭამასა,
ჩემია მკვიდრი მამული, არ მივსცემ არცა დრამასა,
არ დამეხსნები, გაგიხდი ქალაქსა ვითა ტრამასა!"

"ჩემი ყოლა ნურა გინსიყვარული, ნურცა ნდომა,
ამით უფრო მოგეცემის სამართლისა შენ მოხდომა;
ქმნას მეფემან ყელ-მოტეხით შემოხვეწა, შემოკვდომა,
ხელთა მოგცეს თავი ჩემი, შეგვფეროდეს ერთგან სხდომა".

მესე მეტად მომეწონა თათბირი გამორჩევა,
ჩემთა მტერთა დავაქადე დასახოცლად ხრმლისა ქნევა;
მერმე ავდეგ წამოსავლად, მან დამიწყო ქვევე წვევა,
მწადდა, მაგრა ვერ შევჰმართე შემოჭდომა, შემოხვევა.

მხანი დავყავ, გავყვარე, მაგრა გავხე ვითა ხელი.
ასმათ წინა ჩამომიძღვა, ჩამდიოცრემლი ცხელი.
ჭირი ბევრჯერ ვაათასე, ლხინი ჩემი ვაერთხელი,
მერმე წასვლა არა მწადდა, ამაღ მივალ არ-ფიცხელინ.

აქა ხვარაზმშას შვილის ინდოეთს მოსვლა საქორწილოდ ტარიელისაგან მისი მოკლვა

მოვიკაცი: "სასიძო მოვაო", მოსვლა გვახარა,
მაგრა თუ ღმერთი რას უზამს, არა იცოდა, გლახ, არა;
მეფესა მიჰხვსიამე, არ სიტყვა ივაგლახა რა,
მიბრძანა, ახლოს მიმისვა, "მოდიო", თავი დახარა.

მმიბრძანა: "ჩემთვის ესე დღე ღვინის სიხარულია.
გარდავიხადოთ ქორწილი, ხამს ვითა დასა, სრულია;
კაცი გავგზავნოთ, მოიღონ ყოვლგნით საჭურჭლე სრულია,
უხვად გავსცემდეთ, ვავსებდეთ, სიძუნწე უმეცრულია".

მმე გავგზავნენ ყოვლგნით კაცი საჭურჭლეთა წამომხმელნი;
სასიძოცა მოგვივიდა, იყვნეს ხანსა არ-დამხმელნი;
შიგნით ჩვენნი გაეგებნეს, გარეთ მოდგეს ხვარაზმელნი;
მათ ლაშქართა ერთგან მყოფთა ვერ იტევდეს ვერცა ხმელნი.

მმეფემან ბრძანა: "მოკაზმეთ კარვითა მოედანია,
გამოისვენოს სიძემან, დაყოს ცოტაი ხანია;
მუნ მისად ნახვად გავიდენ უშენოდ სპანი სხვანია,
შენ აქა ნახენ, კმარიან იქა ნახვისად ყმანია".

მმოედანს დავდგი კარვები წითლისა ატლასებისა.
მოვისიძე, გარდახდა, დღე ჰგვანარ აღსებისა,
შეიქმნა გასვლა შიგანთა, ჯარია მუნ ხასებისა,
დაიწყეს დგომა ლაშქართა თემ-თემად დას-დასებისა.

მმე დავშვერ, ვითა წესია საურავ-გარდახდილისა;
შინა წამოვე მაშვრალი, ქმნა მომნდომოძილისა;
მონა მოვიდა, მომართვა წიგნი ასმათის ტკბილისა:
"ადრე მოდიო, გიბრძანებს მსგავსი აღვისა ზრდილისა".

მცხენისაგან არ გარდავხე, წავე ფიცხლად დავმორჩილდი;
ქალი დამხვნატირები, ვჰკითხე: "ცრემლსა რასა ჰპილდი?"
მითხრა: "შენი შესწრობილი ტირილსამცა ვით ავსცილდი,
გაუწყვედლად ვით გამართლო, რაგვარადმცა გავვაქილდი!"

მშვედით, ვნახეთ ბალიშსა ზეწარბ-შეჭრით მჯდომარე;
მზე ველარას იქმს მის მეტსა, მას განენათლა რომ არე,
წავდეგ, მიბრძანა: "რასა სდგა, დღე გიჩანს წინ საომარე;
ანუ გამწირე, მიტყუე კვლაცა მოიმცდომარე?"

მმე მეწყინა, აღარა ვთქვი, ფიცხლად გარე შემოვბრუნდი.
უკუ ვპყვილე: "აწ გამოჩნდეს, არ მინდოდეს, ვისცა ვუნდი!
ქალი ომსა რაგვარ მაწვევს, აგრე ვითა დავმაბუნდი!"
შინა მოვე, მოკლვა მისი დავაპირე, არ დავყმუნდი.

მასსა ვუბრძანე მონასა: "საომრად დაემზადენით".
შევსხედით, გავვლეთ ქალაქი, არავის გავეცხადენით.
კარავსა შევე, სასიძო ვითა წვა, ზარმც-ა თქმად ენით,
უსისხლოდ მოკვალ იგი ყმა, თუცა ხმსისხლისა დენით.

მკარვის კალთა ჩახლათული ჩავჭერ, ჩავაქარაბაკე,
ყმასა ფერხთა მოვეკიდე, თავი სვეტსა შევუტაკე.
წინა მწოლთა დაიზახეს, გლოვა მიჰხვსაარაკე,
ცხენსა შევჯდე, წამოცავე; ჯაჭვი მეცვა საკურტაკე.

მხმა დამივარდა, შეიქმნა ზახილი მოსაწევარი.
წამოვე, წევნა დამიწყეს, დავხოცე ჩემი მდევარი.
ქალაქი მქონმაგარი, მტერთაგან მოურევარი,
მუნ შიგან შევე მშვიდობით, ამოდ იგივე მე ვარი.

მკაცი გავგზავნენ, ვაცნობე ყოველგან ლაშქარსა ყველასა:
"აქა მომმართეთ, ვინცალა ჩემსა იქმოდეთ შველასა".
არ გაწყმოსლვა მდევართა ღამესა დია ბნელასა,
ჩემი რა ცნიან, სცევდიან თავებსა მათსა მრთელასა.

მცისკრად ავდეგ, შევეკაზმე, რა გათენლამე დილადა;
ვნახენ სამნი დიდებულნი მეფისაგან მოგზავნილადა.
ებრძანა თუ: "ღმერთმან იცის, გამეზარდე ვითა შვილადა,
ჩემი ასრე რად შესცვალე სიხარული სიმძიმითადა?"

"ხვარაზმმას სისხლი უბრალო სახლად რად დამადებინე?
თუ ჩემი ქალი გინდოდა, რად არა შემაგებინე?
მე ბერსა შენსა გამზრდელსა სიცოცხლე მაარმებინე,
დღედ სიკვდილამდის შენიცა თავი არ მახლებინე!"

მმე შევუთვალე: "მეფეო, ვარ უმაგრესი რვალისა,
თვარა რად მიშლის სიკვდილსა ცეცხლი სირცხვილთა აღისა,
მაგრა თვით იცით, ხელმწიფე ხამს მქმნელი სამართალისა,
მე თქვენმან მზემან მაშოროს ნდომა თქვენისა ქალისა.

"იცით, ინდოთა სამეფო რაზომი სრადსაჯდომია!
ერთი მე ვარ მემკვიდრე; ყველაი თქვენ მოგხდომია,
ამოწყმათი ყველაი, მამული თქვენ დაგრჩომია;
სამარლით ტახტი უჩემოლ არავის მისახდომია!

"ვერ გათნევ, თქვენმან კეთილმან, აწ ეგე არდმართალია:
ღმერთმან არ მოგცა ყმა შვილი, გიზის ერთაი ქალია,
ხვარაზმმა დაჰსვა ხელმწიფედ, დამრჩების რა ნაცვალია?
სხვა მეფე დაჯდეს ინდოეთს, მერტყას მე ჩემი ხრმალია?!"

"შენი ქალი არად მინდა, გაათხოვე, გამარიდე,
ინდოეთი ჩემი არის, არვის მივსცე ჩემგან კიდე.
ვინცა ჩემსა დამეცილოს, მისით მასცა ამოვფხვრიდე,
სხვას მემველსა გარეგანსა, მომკალ, ვისცა ვინატრიდე".

ამზის ცნობა ტარიელისაგან ნესტან დ დარეჯანის დაკარგვისა

ესე კაცი გამეგზავნეს, გონებასა გავეშმაგე.
რომმე მისი ვერა მეცნა, ამას უფრო დავედაგე.
მას ზღუდესა გარდავადეგ, მინდორთაჲე რომე ვავგე,
მესმა საქმე საშინელი, თუცა თავი ვერ წავაგე.

მგამოჩნდეს ორნი ქვევითნი, მე მივეგებე წინა-რე.
ქალი ჰყვა ერთსა მონასა, ვცანცა, თუ მოღმა ვინ არე:
თავ-გაგლეჯილი ასმათი, პირს სისხლი ჩამომდინარე,
აღარ მიყივლა ღიმილით, არცაღა გამიცინა რე.

მიგი ვნახე, დავებნივე, გონებანი გამიშმაგნა;
შორით ვუხმე: "რაშიგან ვართ, ანუ ცეცხლმან რად დავგდაგნა?"
მან საბრალოდ შემომტირნა, ძლივ სიტყვანი გამოაგნა;
მითხრა: "ღმერთმა სიმგრგვლე ცისა ჩვენთვის რისხვით წამოგრაგნა!"

მახლოს მივე, კვლაცა ვჰკითხე: "რაშიგან ვართ? თქვი მართალი!"
კვლა საბრალოდ ამიტირდა, კვლა მოედვა ამით ალი,
დიდხანს სიტყვა ვერა მითხრა, მისთა ჭირთა ნაათალი,
მკერდსა წითლად უღებავსისხლი ღაწვთა ნაწვეთალი.

მმერმე მითხრა: "მოგახსენებ, ესე რადმცა დაგიმალე!
მაგრა ვითა გაგახარნე, შენცა აგრე შემიწყალე:
ნუ მაცოცხლებ, ნუ დამარჩენ, შემიხვეწე, შემიბრალე,
დამხსენ ჩემსა საწუთროსა, ღმერთსა შენსა მიავალე".

მმიაშხო: "ოდეს სასიძო მოჰკალ ხმა დაგივარდა,
მეფესა ესმა, აიჭრა, მართ მისგან გასატკივრდა,
შენ დაგიზახნა: "მიხმეთო", ხმა-მაღლა გახმამყივრდა,
მოგნახეს, შინა ვერ გპოვეს, მით მეფე გამომჩივარდა.

"ჰკადრეს: აქა აღარ არის, კარნი სადმე გაუვლიან.
მეფე ბრძანებს: "ვიცი, ვიცი; მეტად კარგად შემიგნიან;
მას უყვარქალი ჩემი, სისხლნი ველთა მოუღვრიან,
რა ნახიან ერთმანერთი, არ-შეხედვა ვერ დათმიან.

"აწ თავმან ჩემმან, მას მოვკლავ, ჩემად დად ვინცა მადესა;
მე ღმრთისა ვუთხარ, დაუბამს მას ეშმაკისა ზადესა;
მათ ზოზ-კუროთა ასეთი რა მისცეს, რა უქადესა?
თუ დავარჩინო, ღმერთი ვგმო, მისად პატიჟად მზად ეს-ა".

"მის მეფისა წესი იყო: თავი მისი ძვირად ფიცის,
თუ ფიცის, არ გატეხის, მასვე წამსა დაამტკიცის;
ესე წყრომა მეფისაგან ვისცა ესმა, ვინცა იცის,
მან უამბო დავარ ქაჯსა, ვინ გრძნებთა ცაცა იცის.

"დავარს, დასა მეფისასა, უთხრა ვინმე ღმრთისა მტერმან:
"თავი ფიცა ძმამან შენმან, არ დავარჩენს, იცის ერმან";
მან ეგრე თქვა: "უბრალო ვარ, იცის ღმერთმან სახიერმან,
ვისგან მოვკვდე, ვისთვის მოვკვდე, მიიხვედროს იგი ვერ მან".

"პატრონი ჩემი აგრევე იყო, წამოხვე შენ ოდეს;
შენეულივე რიდენი ებურნეს, ტურფად ჰშვენოდეს.
დავარ მოთქმისიტყვითა, რომელნი არა მსენოდეს;
"ზოზო, შენ ზოზო, რად მომკალ? ვეჭვ, შენცა, არა გლხენოდეს!

"როსკიპო, ზოზო დიაცო, საქმრო რად მოაკვლევინე,
ანუ სისხლითა მისითა ჩემი რად მოაზღვევინე?
არ ცუდად მომკლავს ძმა ჩემი, რა გიყავ, რა გაქნევინე!
აწ, ღმერთსა უნდეს, ვერ მიჰხვდე, ვის ესე დაამლევინე!"

"ხელი მიჰყო, წამოზიდნა, თმანი გრძელნი დაუფუშნა,
დაალურჯა, მედგრად პირნი მოიქუშნა;
მან პასუხი ვერა გასცა, ოდენ სულთქნა, ოდენ უშნა,
ქალმან შავმან ვერა არგო, ვერცა წყლული დაუმუშნა

"რა დავარ გაძღა ცემითა, მისითა დაღურჯებითა,
წამოდგეს ორნი მონანი, პირითა მით ქაჯებითა,
მათ კიდობანი მოიღეს, ეუბნეს არ აჯებითა,
მას შიგან ჩასვეს იგი მზე, ჰგავს, იქმნა დარაჯებითა.

"ზღვათავე გავლნეს სარკმელნი, მაშინვე გაუჩინარდა.
დავარ თქვა: "მქმნელი ამისი ვინ არ დამქოლოს, ვინ არ, და!
ვირე მომკლევდეს, მოვკვდები, სიცოცხლე გასაწყინარდა".
დანა დაიცა, მოცაკვდა, დაეცა, გასისხლმდინარდა.

"რად არ მიკვირვებ ცოცხალსა, მე ლახვარ-დაუსობელსა!
აწ იგი მიყავ, რა მმართებს ამისსა მახარობელსა!
ზენაარ, დამხსენ სიცოცხლე სულთადგმა-დაუთმობელსა!"
საბრალოდ ცრემლსა ადენუკლებსა, დაუშობელსა.

მ მე ვუთხარ: "დაო, რად მოგკლა, ანუ რა შენი რალია?
რამცა ვქმენ ნაცვლად, თვით რომე მისი ჩემზევალია!
აწ თავსა მისად სამებრად მივსცემ, სად კლდე წყალია".
სრულად გავქვავდი, შემექმნა გული მართ ვითა სალია.

მმეტმან ზარმან გამაშმაგა, მომივიცხრო თრთოლა;
გულსა ვუთხარ: "ნუ მოჰკვდები, არას გარგებს ცუდი წოლა,
გიჯობს გაჭრა ძებნად მისად, გავარდნა ველთა რბოლა".
აჰა ჟამი, ვისცა გინჩემი თანა წამოყოლა.

მშევე, ფიცხლად შევეკაზმე, ცხენსა შევჯე შეკაზმული;
ას-სამოცი კარგი მოყმე, ჩემსა თანა ხან-დაზმული,
წამომყვა წამოვედით, კართა გარე დარაზმული,
ზღვის პირს მივე, ნავი დამხვდა, მენავემან მნახა ზმული.

მნავსა ჩავჯე, ზღვასა შევე, ზღვასა შიგან გავალაგდი;
არსით ნავი მომავალი უნახავად არ დავაგდი;
მოველოდი, არა მესმა, შმაგი უფრო გავემმაგდი,
რომე სრულად მომიძულვა, ღმერთსა თურე ასრე ვსმაგდი.

მრომე დავყავ წელიწადი, თვე თორმეტი გამეოცა,
მაგრა მისი მნახავიკა სიზმრივ კაცი არ მეოცა;
თანა-მყოლი ყველაკაი ამომიწყდა, დამეხოცა,
ვთქვი თუ: "ღმერთსა ვერას ვჰკადრებ, რაცა სწადდეს, აგრე ვყოცა".

მზღვა-ზღვა ცურვა მომეწყინა, მით გამოვე ზღვისა პირსა,
გული სრულად გამიმხეცდა, არ ვუსმენდი არც ვაზირსა;
ყველაკაი დამეფანტა, დაჰრჩომორაცა ჭირსა.
კაცსა ღმერთი არ გასწირავს, ასრე მისგან განაწირსა!

მერთაი ესე ასმათი დამრჩეს ორნი მონანი,
ჩემნი გულისა მდებელნი ჩემნი შემომგონანი.
მისი ვერა ვცნენ ამბავნი ვერცა დრამისა წონანი,
ტირილი მიჩნდის ლხინად მდინდიან ცრემლთა ფონანინ.

ამბავი ნურადინ-ფრიდონისა, ოდეს ტარიელ შეეყარა

ღამით მევლო, მოვიდოდი, ზღვისა პირსა აჩნდეს ბაღნი;
ჰგვანდეს ქალაქს, ვეახლენით, ცალ-კერძ იყვნეს კლდეთა ნაღნი;
არ მიაღის კაცთა ნახვა, მიდაღვიდეს გულსა დაღნი;
მუნ გარდავხე მოსვენებად, დამხვდეს რამე ხენი ლაღნი.

მხეთა ძირსა მივიძინე, მათ მონათა ჭამეს პური;
მერმე ავდეგ სევდიანი, მიღამეგულსა მური:
ვერა მეცნა ეგზომ გრძელად ვერ ჭორი ვერ დასტური,
ველთა ცრემლი ასოვლებდა, თვალთა ჩემთა მონაწური.

მზახილი მესმა. შევხედენ, მოყმე ამაყად ყიოდა,
შემოირბევზღვის პირ-პირ, მას თურე წყლული სტკიოდა;
ხრმლისა ნატეხი დასვრილი აქვს, სისხლი ჩამოსდიოდა,
მტერთა ექადდა, წყრებოდა, იგინებოდა, ჩიოდა.

მზეჯშავსა ტაიჭსა, აწ ესე მე მყავს რომელი,
მართ ვითა ქარი მოქროგაფიცხებული, მწყრომელი;
მონა მივსწივე, მისისა შეყრისა ვიყავ მნდომელი;
შევსთვალე : "დადეგ, მიჩვენე, ლომსა ვინ გაწყენს, რომელი?"

მმას მონასა არა უთხრა, არცა სიტყვა მოუსმინა;
ფიცხლად შევჯე, ჩავეგებე, მე ჩავუსწარ, ჩავე წინა,
ვუთხარ: "დადეგ, გამიგონე, შენი საქმე მეცა მინა! ",
შემომხედნა, მოვეწონე, სიარული დაითმინა.

მგამიცადა, ღმერთსა ჰკადრა: "შენ ასეთნი ხენი ვით ხენ!"
მერმე მითხრა: "მოგახსენებ, აწ სიტყვანი რომე მკითხენ:
იგი მტერნი გამილომდეს, აქამდისცა რომე ვითხენ,
უკაზმავსა მილალატეს, საჭურველნი გარ ვერ ვითხენ".

მე ვუთხარ: "დადეგ, დაწყნარდი, გარდავხდეთ ძირსა ხეთასა;
არ შეუდრკების ჭაბუკი კარგი მახვილთა კვეთასა".
თანა წამომყვა, წავედით უტკბოსნი მამა-ძეთასა.
მე გავეკვირვე ჭვრეტასა მის ყმისა სინაზეთასა.

მერთი მონა დასტაქარი მყვა წყლულნი შეუხვივნა,
ისრის პირნი ამოუხვნა, დაკოდილნი არ ატკივნა.
მერე ვჰკითხე: ვინ ხარ, ანუ მკლავმან შენმან ვისგან ივნა?
საამბობლად დამირიგდა, თავი მისი გაამჩივნა.

მპირველ მითხრა: "არა ვიცი, რა ხარ, ანუ რას გამგავსო?
ანუ ეგრე რამ დაგლია, ანუ პირველ რამ გაგავსო?
რამან შექმნა მოყვითანოდ, ვარდ-გიშერი რომე ჰრგავსო?
ღმერთმან მისგან ანთებული სანთელიცა რად დაგავსო?"

მმულაზანზარის ქალაქი, ახლოს მე მაქვსო რომელი,
ნურადინ - ფრიდონ სახელ მძეს, მეფე ვარ მუნა მჯდომელი;
ესე საზღარი ჩემია, სახარ გარდამხდომელი,
ცოტაა, მაგრა ყოველგნით სიკეთე-მოუწდომელი.

"მამის ძმა მამაჩემი პაპაჩემთან გაყვნა ოდეს,
ზღვასა შიგან კუნძულია, ჩემად წილად მას იტყოდეს;
თვით ბიძასა ჩემსა მიჰხვდა, ვისთა შვილთა აწ დამკოდეს;
მათკე დარჩა სანადირო,---არ მივსცემდი, მომერჩოდეს.

"დღეს გამოვე ნადირობას, ზღვისა პირსა ვინადირე,
ქორის დევნა მომნდომოდა, მით მრეკელი არ ვახშირე:
სპათა ვლუხარ: "მომიცადეთ, მოვიდოდე მეცა ვირე! "
ხუთთა ოდენ ბაზიერთა მეტი არა დავიჭირე.

"ნავითა გავე, ზღვისაგან შტო რამე გამოვიდოდა,
არ ამოვჰკრეფდი გამყოფთა, ვთქვი, ჩემთა რად დავჰკრიდო, და!
დამიძაბუნეს, სიმრავლე მე მათი არ გამვიდოდა,
ვნადირობდი ვიზახდი, ხმა ჩემი არ უდიდოდა.

"მართლად იჯავრეს, წუნობა მათი თუ ესე ხმვითა!
გამომაპარნეს ლაშქარნი, გზანი შემიკრნეს ნავითა,
თვით ბიძა-ძენი ჩემნიცა შესხდეს მათითა თავითა,
ჩემთა გაუხდეს ლაშქართა ომად მათითა მკლავითა.

"მათი მესმა, დავინახე ზახილი ხრმალთა ელვა,
ნავი ვსთხოვე მენავეთა, მით ვიყივლე მე ერთხელ ვა,
ზღვასა შევე, მომეგება მეომარი ვითა ღელვა,
სწადდა, მაგრა ველარა ქმნეს ჩემი ზეწამოქელვა.

"კვლა სხვანი დიდნი ლაშქარნი უკანა მომეწოდეს.
იქით აქათ მომიხდეს, ერთგნით ვერ მომერეოდეს,
არ მომწურვოდეს წინანი, ზურგით მესროდეს მე ოდეს,
ხრმალსა მივენდე, გამიტყდა, ისარნი დამელეოდეს.

"მომეჯარნეს, ველარა ვქმენ, ნავით ცხენი გარდვიხლტუნვე,
ზღვა-ზღვა ცურვით წამოუვე, ჩემი მჭვრეტი გავაცბუნვე;
თანა-მყოლნი ყველაკანი დამიხოცნეს, დამრჩეს მუნვე,
ვინცა მდევდის, ვერ შემომხვდის, მივუბრუნდი, მივაბრუნვე.

"აწ იგი იქმნას, რაღაცა ენებოს ღმრთისა წადილსა;
ვეჭვ, ჩემი სისხლი არ შეჰრჩეს, ძალი შემწევდეს ქადილსა!
ოხრად გავუხდი ყოფასა მათ სადამოსა დილსა,
ვუხმობ ყვავეთა ყორანთა, მათ ზევაქნევ სადილსა!"

მამა ყმამან შემიკვეთა, გული მისკე მიმიბრუნდა.
მოვახსენე: "აჩქარება შენი ყოლა არა უნდა,
მეცა თანა წამოგყვები, დაიხოცნენ იგი მუნ და,
ჩვენ ორთავე მეომარი განალამცა შეგვიძრწუნდა!"

მესეცა ვუთხარ: "ამბავი ჩემი არ გაგეგონების,
უფრორე წყნარად გაიმზობ, თუ ჟამი ჩვენ გვექონების".
მან მითხრა: "ლხინი საჩემო მაგას რა შეეწონების!
დღედ სიკვდილადმდის სიცოცხლე შენ ჩემი დაგემონების".

მმივედით მისსა ქალაქსა ტურფასა, მაგრა ცოტასა;
გამოგებნეს ლაშქარნი, ისხმიდეს მისთვის ოტასა,
პირსა იხოკდეს, გაჰყრიდეს ნახოკსა, ვით ნაფოტასა,
ეხვეოდიან, ჰკოცნიდეს ხრმალსა სალტე-კოტასა.

მკვლა მოვეწონე, ვეტურფე მე მისი გარდანკიდარი;
შემასხმიდიან ქებასა: "მზეო, შენ ჩვენთვის იდარი!"
მივედით, ვნახეთ ქალაქი მისი ტურფა მდიდარი,
ყველასა ტანსა ემოსა ზარქაში განაზიდარინ.

შველა ტარიელისაგან ფრიდონისა

მოჯობდა, ომი შეეძლო, ხმარება ცხენ-აბჯარისა;
დავკაზმეთ ნავი, კატარლა რიცხვი სპათა ჯარისა;
კაცი ხმდა, მისთა მჭვრეტათთვის ღონემცა ეაჯა რისა!
აწ გითხრა ომი მოყმისა, მებრძოლთა დამსაჯარისა.

მმათი მესმა დაპირება, ჩაბალახთა ჩამობურვა;
ნავი წინა მომეგება, არა ვიცი, იყო თუ რვა.
ფიცხლად ზემევეჯახე, მათ დაიწყეს ამოდ ცურვა:
ქუსლი ვჰკარ დავუქცივე, დაიზახეს დიაცურ "ვა!"

მკვლა სხვასა მივე, მოვჰკიდე ხელი ნავისა ბაგესა,
ზღვასა დავანთქი, დავხოცე, ომიმცა რალა აგესა!
სხვანი გამექცეს, მიჰმართეს მათ მათსა საქულბაგესა;
ვინცა მიჰვრეტდეს, უკვირდეს, მაქებდეს, არ მამაგესა.

მზღვა გავიარეთ, გავედით, შემოგვიტივეს ცხენია,
კვლა შევიბენით, შეიქმნა ომისა სიმარცხენია.
მუნ მომეწონნეს ფრიდონის სიქველე-სიფიცხენია:
იბრძვის ლომი პირად მზე, იგი ალვისაც ხენია.

მთვით ორნივე ბიძა-ძენი მისნი ხმრლითა ჩამოყარნა,
ხელნი წმიდად დაეკვეთნეს, იგი ასრე ასაჰყარნა,
მოყვანნა მხარ-დაკრულნი, ერთმან ორნი არ დაყარნა,
მათნი ყმანი აატირნა, მისნი ყამნი ამაყარნა.

მმათნი ლაშქარნი გაგვექცეს; ვეცენით, გაცავფანტენით.
ფიცხლად წავუღეთ ქალაქი, არ თავნი გავაზანტენით;
ქვითა დავჰლეწეთ წვივები, ჩვენ იგი გავანატენით.
მომკალ, თუ ლარი დაჰლიოთ ან აკიდებით, ან ტენით.

მფრიდონ ნახნა საჭურჭლენი ბეჭედნი მისნი დასხნა.
თვით ორნივე ბიძა-ძენი დაჰყრობილნი წამოასხნა.
მისად ნაცვლად სისხლნი მათნი მოღვარნა ველთა ასხნა;
ჩემი თქვეს თუ: "ღმერთსა მადლი, ვინ ალვისა ხენი ასხნა!"

მმივედით, მოქალაქეთა ზარი ჩნდა, რომე ზმიდიან,
აჯაბთა მქმნელნი მჰვრეტელთა გულსა მუნ დააბმიდიან;
მე ნურადინს ყველანი ქებასა შეგვასხმიდიან,
გვითხრობდეს: "მკლავთა თქვენთაგან ჯერთ მათნი სისხლნი მიდიან!"

მლაშქარნი ფრიდონს მეფედ მიხმობდეს მეფეთ-მეფობით,
თვით თავსა მათსა მონად ჩემსა ყველასა სეფობით;
დალრეჯით ვიყავ, ვერ მპოვეს ვეროდეს ვარდის მკრეფობით,
ჩემი ვერ ცნიან ამბავი, მუნ იყო არ იეფობით.

ფრიდონისაგან ნესტან-დარეჯანის ამბის მზობა

დღესა ერთსა მე ფრიდონ ნადირობას გამოვედით,
ზღვასა ზეწაწურვილსა ქედსა რასმე გარდავედით;
ფრიდონ მითხრა: "გითხრობ რასმე", -- ვთამაშობდით, ცხენსა ვსხედით,
"ერთი რამე საკვირველი მე ვნახეო ამა ქედით".

მძე ვჰკითხევდი, ფრიდონ მეტყვის მართ ამბავსა ესოდენსა:
"დღე ერთ მწადნადირობა, შევჯე ამა ჩემსა ცხენსა,
-- ზღვათა შიგან იხვსა ჰგვანდა, ხმელთა ზეშავარდენსა --
აქა ვდეგ თვალს ვუგებდი ქორსა, იქით განაფრენსა.

"ზოგჯერ ზღვისკე მივიხედნი, წავსდგომოდი ამა გორსა;
ზღვასა შიგან ცოტა რამე დავინახე, თუცა შორსა.
ეგრე ფიცხლად სიარული არას ძალ-უც მისსა სწორსა,
ვერად ვიცან, გავეკვირვე გონებასა ამად ორსა.

"ვთქვი: რა არის, რას ვამსგავსო, მფრინველია, ანუ მხეცი?
ნავი იყო, გარ ეფერა სამოსელი მრავალ-კეცი;
წინა კაცნი მოზიდვიდეს; თვალი ამად დავაცეცი,
მთვარე უჯკიდობანსა, ცა მეშვიდე მასცა ვეცი.

"ამომვრნეს ორნი მონანი, შავნი მართ ვითა ფისანი.
ქალი გარდმოსვეს, სისხონი ვნახენ მისისა თმისანი.
მას რომე ელვა ჰკრთებოდა, ფერნიმცა ჰგვანდეს რისანი!
მან განანათლა სამყარო, გაცუდდეს შუქნი მზისანი!

"სიხარულმან ამაჩქარა, ამათრთოლა, დაცამლეწა,
იგი ვარდი შემიყვარდა, რომე თოვლსა არ ეხეწა;
დავაპირე შეტევება, ვთქვი, წავიდე მათკე მე, წა,
ჩემსა შავსა სულიერი რამცა ვითა გარდებვეწა!

"ცხენი გავქუსლე, იქმოდის შამბი ხმასა ხრიალსა,
ვეღარ მივუსწარ, გამესწრნეს, რაზომცა ვსცემდი წრტიალსა.
ზღვის პირსა მივე, შევხედენ, ჩნოდენ მზისა ტიალსა,
გაშორებოდეს, წამსლვოდეს, ამისთვის დავეწვი აღსა".

მესე მესმა ფრიდონისგან, მომემატა ცეცხლთა სიცხე,
ცხენისაგან გარდავიჭერ, თავი სრულად გავიკიცხე,
ჩემთა ღაწვთა დანადენი მე ჩემივე სისხლი ვიცხე.
ვუთხარ: "მომკალ, უჩემოსა ენახამცა ვისცა ისც ხე!"

ესე ჩემგან გაუკვირფრიდონს, მეტად ეუცხოვა,
მაგრა მეტად შევებრალე, ტირილითა მესათხოვა;
ვითა შვილი დამადუმა, მემუდარა, შემეპოვა,
თვალთა, ვითა მარგალიტი ცრემლი ცხელი გარდმოთოვა.ნ

ვაგლახ მეო, რა გაიმზე ფათერაკად, მცდარმან, შმაგად!ნ
მოვახსენე: მწურა გაგვა, ნუ ინავლი მაგას მაგად!
იგი მთვარე ჩემი იყო, მით მედების ცეცხლი მდაგად;
აწ გაიმზობ, რათგან თავი გინჩემად ამხანაგად"

"ფრიდონს ვუთხარ ყველაკაი ჩემი, თავსა გარდასრული;
მან მითხრა, თუ: "რას ვიტყოდი მოცთომილი, გაბასრული!
შენ მაღალი ინდოთ მეფე ჩემსა რადმე ხარ მოსრული,
სახელმწიფო საჯდომი ტახტი გმართებს, სრაცა სრული".

მკვლავაცა მითხრა: "ვისცა ღმერთი საროს მორჩსა ტანად უხებს,
მას ლახვრსა მოაშორვებს, თუცა პრველ გულსა უხებს,
იგი მოგვემს წყალობასა მისსა, ზეცით მოგვიქუხებს,
ჭირსა ლხიად შეგვიცვალებს, არა ოდებს შეგვაწუხებს.ნ

მწამოვედით ნატირებნი, სრას დავსხედით თავის -წინა;
ფრიდონს ვუთხარ: "ჩემი შემწე შენგან კიდევ არვინ-ა,
ვითა ღმერთმან შენი მსგავსი სოფლად არა მოავლინა,
მაშა რათგან შეგემეცენ, ამის მეტი რად რა მინა?"

მარ ავი გესვა მოყვარე, ჟამი თუ მომხვდეს ჟამისად,
ენა, გონება მახმარე გამოსარჩევლად ამისად:
რა მოვაგვარო, რა მიჯობს სალხენად ჩემად მისად?
თუ ვერას ვარგებ, ვიქმნები ვერ-დამყოფელი წამისად".

მმან მითხრა: "ბედი ღმრთისაგან მიჯობს და ამას რომელი:
მოსულხარ ჩემად წყალობად მეფე ინდოეთს მჯდომელი;
მემცა რად ვიყავ ამისთვის მადლისა რასმე მნდომელი,
ერთი ვარ მონა მონებად, წინაშე თქვენსა მდგომელი.

"ესე ქალაქი გზა არის ნავთა, ყოველგნით მავალთა,
შემომკრებელი ამბავთა უცხოთა რათმე მრავალთა;
აქა მოგვესმის ამბავი, შენ რომე დაუწვავ ალთა.
ნუთუ ქმნას ღმერთმან გარდახმაგ შენთა ჭირთა ვალთა!"

"ჩვენ გავგზავნეთ მენავენი, რომელთაცა კვლა უვლია,
მოგვინახონ იგი მთვარე, ვისთვის ჭირი არ გვაკვლია;
მუნამდისცა მოიჭირვე, დგონებამან არ დაგვლია.
ყოლა ჭირი არ ეგების, თუმცა ლხინმან არ დასძლიან.

მკაცნი იხმნა მასვე წამსა, - ესე საქმე დავიურვეთ,
უბრძანა თუ: "ნავებითა წადით, ზღვა-ზღვა მოიცურვეთ;
მოგვინახეთ, საყვარელსა მისსა მისთვის მოასურვეთ,
თავთა ჭირი უათასეთ, რადმც უშვიდეთ, ანუ ურვეთ".

მაჩინა კაცნი, სადაცა სადგურნი ნავთა სჩენოდეს;
უბრძანა : "მებნეთ ყოველგან, რაცა ვის მისი გსმენდეს".
მოლოდნა მიჩნ სალხინოდ, პატყნი მორემლხენოდეს,
უმისოდ ლხინი მინახავს, ამა დღისათვის მრცხვენოდეს!

მფრიდონ საჯდომნი დამიდგნა ადგილსა საპატრონოსა,
მითხრა, თუ: "მცდარვარ აქამდის, ვერ მივჭხვდი გასაგონსა:
ხარ დიდი მეფე ინდოთა, რა ვით ვინ მოგაწონოსა!
ვინ არის კაცი, რომელმან თავი არ დაგამონოსა?!"

მრას ვაგრძელებდე! მოვიდეს ყოვლგნით ამბისა მცნობელნი,
ცუდნი ცუდთა ადგილთა თავისა დამაშობელნი;
ვერა ვერ ეცნა, ვერ იყვნეს ვერას ამბისა მბობელნი,
მე უფრო მდინდეს თვალთაგან კვლა ცრემლი შეუშრობელნი.

მმე ფრიდონს ვუთხარ: "ესე დღე ვითა მესაზაროების,
ამისად მოწმად ღმერთი მყავს, სათქმელად მეუცხოების;
უშენოდ მყოფსა ღამე დღეცა მესალამოების,
დახსნილ ვარ ლხინსა ყოველსა, მით გული ჭირსა მოების.

"მაშა მე მისსა ამბავსა რათგან აღარას მოველი,
ველარ ვიქმნები, გამიშვი, ვარ ფარმანისა მთხოველი!"
ფრიდონს რა ესმა, ატირდა, სისხლითა მოერწყო ველი,
მითხრა, თუ: "მძაო დღესითგან ცუდ ჩემი ლხინი ყოველი!"

მთუცა დია მოიჭირვეს, ვერცა ე"გრე დამიჭირეს;
მისთა სპათა მუხლ-მოყრილთა თავი მათი ჩემ-კერძ ირეს,
მეხვეოდეს, მაკოცებდეს, ატირდეს ამატირეს:
"ნუ წახვალო, დაგემონნეთ, სიცოცხლეა ჩვენი ვირ ეს!"

მეგრე ვუთხარ: "თქვენი გაყრა მეცა დია მემნელების,
მაგრა ლხინი უმისოსა ჩემგან ძნელად გაიძლების;
ჩემსა ტყვესა ვერ გავსწირავ, თქვენცა დია გებრალების,
ნუვინ მიშლით, არ დავდგები, არცა ვისგან დამეშლებისნ.

მმერმე ფრიდონ მოიყვანა, მიძღვნა ესე ჩემი ცხენი,
მითხრა: "ჭხედავ, პირი მზისა, თქვენ საროსა ეგეც ხენი,
ვიცი, მეტი არა გინდა, ძღვენნი რადმცა გავკიცხენი,
თვით ამანვე მოგაწონოს სახედნობა, სიფიცხენი".

მფრიდონ გამომყვა, წავედით, ორთავე ცრემლნი ვღვარენით;
მუნ ერთმანერთსა ვაკოცეთ, ზახილით გავიყარენით.
სრულად ლაშქარნი მტიროდეს გულითა მართლად, არ ენით.
გაზრდილ-გამზრდელთა გაყრასა ჩვენ თავნი დავადარენით.

მფრიდონისით წამოსრულმან წავე ძებნად, კვლა ვიარე,
რომე არა არ დამირჩა ხმელთა ზედა, ზღვათა გარე;
მაგრა მისსა მნახავსაცა კაცსა ვერას შევეყარე;
გული სრულად გამიშმაგდა, თავი მხეცთა დავადარე.

მვთქვი, თუ: "ჩემგან აღარა ხამს სიარული, ცუდი ცურვა,
ნუთუ მხეცთა სიახლემან უკუმყაროს გულსა ურვა!"
მონათა ამა ასმათს სიტყვა ვუთხარ შვიდი, თუ რვა:
ვიცი, რომე დამირჯიხართ, დია გიართებს ჩემი მდურვა.

"აწ წადით მე დამაგდეთ, ეტერენით თავთა თქვენთა,
ნულარ უჭვრეტთ ცრემლთა ცხელთა, თვალთა ჩემთათ მონადენთა".
რა ესენი მოისმენდეს საუბართა ესოდენთა,
მითხრეს: "ჰაი, რასა ჰბრძანებ, ნუ მოასმენ ყურთა ჩვენთა!

"უშენოსა ნუმცა ვნახავთ, ნუ პატრონსა, ნუ უფალსა,
ნუთუ ღმერთმან არ გაგყარნეს ცხენთა თქვენთა ნატერფალსა,
თქვენ გიჭვრეტდეთ საჭვრეტელსა შვენიერსა, სატურფალსა".
თურე ბედი მოაღაფლებს კაცსა ეგზომ არ ლაფალსა!ნ

მველარ გავგზავნენ, სიტყვანი მესმნეს მონათა ჩემთანი,
მაგრა დავყარენ არენი მე კაცრიელთა თემთანი;
სახლად სამყოფნი მიმაჩნდეს თხათა მათ ირემთანი.
გავიჭერ, სრულად დავტკებნენ ქვე მინდორნი ზე მთანი.

მესე ქვაბნი უკაცურნი ვპოვენ, დევთა შეეკაფნეს;
შემოვები, ამოვწყვიდენ, ყოლა ვერას ვერ მეხაფნეს,
მათ მონანი დამიხოცნეს, ჯაჭვნი ავად მოექაფნეს;

საწუთრომან დამალრიჯა, ცქაფნი მისნი კვლა მეცქაფნეს.

მაჰა, ძმაო, მაშინდლითგან აქა ვარ აქა ვკვდები;
ხელი მინდორს გავიჭრები, ზოგჯერ ვტირ ზოგჯერ ვბნდები,
ესე ქალი არ დამაგდებს, ---არს მისთვისვე ცეცხლ-ნადები, -
ჩემად ღონედ სიკვდილისა მეტსა არას არ ვეცდები!

მრომე ვეფხი შვენიერი სახედ მისად დამისახავს,
ამად მიყვარს ტყავი მისი, კაზად ჩემად მომინახავს;
ესე ქალი შემიკერავს, ზოგჯერ სულთქვამს, ზოგჯერ ახავს,
რათგან თავი არ მომიკლავს, ხრმალი ცუდად მომიმახავს.

მმისსა ვერ იტყვის ქებასა ყოველი ბრძენთა ენები;
მას დაკარგულსა ვიგონებ მე, სიცოცხლისა მთმენები;
მას აქათ ვახლავ ნადირთა, თავსა მათებრვე მხსენები;
სხვად არას ვიაჯ ღმრთისაგან, ვარ სიკვდილისა მქენები.

პირსა იცა, გაიხეთქა ღაწვი, ვარდი აიხეწა,
ლალი ქარგად გარდაიქცა, ბროლი სრულად დაილეწა;
ავთანდილსცა ცრემლი წასდის წამწამთაგან ერთ-სახე, წა,
მერე ქალმან დაადუმა, მუხლ-მოყრილი შეეხვეწა.

ტარიელ უთხრა ავთანდილს, ასმათის დადუმებულმან:
მშენ ყველაკაი გაამე მე ვერას ვერ ამებულმან;
გიაშზე ჩემი ამბავი სიცოცხლე-გაარმებულმან,
აწ წადი, ნახე შენი მზე ნახვისა მოჟამებულმან.

ავთანდილ უთხრა: ნმე შენი გაყრა არ მომეთმინების;
თუ გაგყრები, თვალთაგან ცრემლიცა დამედინების.
მართალსა გითხრობ, ამისა კადრება ნუ გეწყინების,
შენ ვისთვის ჰკვდები, მაგითა მას არა არ ელხინების.

მრა აქიმი დასნეულდეს, რაზომ გინ საქებარი,
მან სხვა უხმოს მკურნალი მაჯაშისა შემტყვებარი;
მან უამბოს, რაცა სჭირდეს სენი, ცეცხლთა მომდებარი,

სხვისა სხვამან უკეთ იცის სასარგებლო საუბარი.

მრაცა გითხრა, მომისმინე ბრძენი გეტყვი, არა ხელი;
ასი გმართებს გაგონება, არ გეყოფის, არ, ერთხელი.
კარგად ვერვს ვერ მოივლენს კაცი აგრე გულ-ფიცხელი.
აწ მე მინ ნახვა მისი, ვისგან დამწვავს ცეცხლი ცხელი.

მიგი ვნახო, სიყვარული მისი ჩემთვის დავამტკიცო;
მოვახსენო, რაცა მეცნას, მეტი საქმე არა მიცო;
შენ გენუკვი, შემიჯერო, ღმერთი იღმრთო, ცაცა იცო,
ერთმანერთი არ გავეწიროთ, მაფიცო შემომფიცო.

მრომე აქათ არ წახვიდე, შენ თუ ამას შემეპირო,
მეცა ფიცით შეგიჯერო, არასათვის არ გაგწირო,
კვლა მოვიდე შენად ნახვად, შენთვის მოკვდე, შენთვის ვირო,
ღმერთსა უნდეს, ვისთვის ჰკვდები, მისთვის ეგრე არ გატირონ.

მან მიუგო: ნუცხოს უცხო ეგრე ვითა შეგიყვარდი?
გასაყრელად გემნელები, იადონსა ვითა ვარდი;
რაგვარამცა დაგივიწყე, რაგვარამცა უკუ მქარდი!
ღმერთმან ქმნას კვლაცა გნახო ალვა მორჩი, განაზარდი.

მპირი შენი ნახვად ჩემად თუ მობრუნდეს, ტანი იხოს,
გული მინდორს არ გაიჭრას, არ იირმოს, არცა ითხოს,
თუ გიტყუო, მოგაღლო, ღმერთმან რისხვით გამიკითხოს!
შენმან ჭვრეტა-სიახლემან მომაქარვოს სევდა, მითხოს!ნ

ამაზე შეიფიცნეს მოყვარენი გულ-სადაგნი,
იაგუნდნი ქარვის-ფერნი, სიტყვა-ბრძენნი, ცნობა-შმაგნი;
შეუყვარერთმანერთი, სწვიდეს მიწყვი გულსა დაგნი,
მა ღამესა ერთგან იყვნეს შევნიერნი ამხანაგნი.

ავთანდილცა მასვე თანა ტიროცრემლი ღვარა;
რა გათენდა, წამოვიდა, აკოცა გაეყარა;
ტარიელს თუ ვით ეწყინა, --რა ქნას, --ამას ვერ მიმხვდარა;

ავთანდილცა ჩატროდა, შამბი შიგან ჩაიარა.

ავთანდილს ასმათ ჩამოჰყვა, ზენართ ეუბნებოდა;
მუხლთა უყრიდა, ტიროდა, თითითა ეხვეწებოდა;
ალრე მოსვლასა ჰყვედრებდა, მართ ვითა ია ჰნებოდა;
მან უთხრა: მდაო, უთქვენოდ სხვა რამცა მეგონებოდა!

მადრე მოვალ, არ გაგწირავ, არას დავზამ შინა ხანსა,
ოდენ სხვაგან არ წავიდეს, ნუ სად არებს იმა ტანსა;
აქათ ორ თვე არ მოვიდე, ვიქმ საქმესა დაუგვანსა,
შეიგენით, მივცემივრ ჭირსა რასმე თანისთანსან.

ამბავი ავთანდილისა არაბეთს შექცევისა

იგი მუნით წარმოსრული სევდამანცა განა მოკლა!
პირსა იხოკს, ვარდსა აზრობს, ხელი მისი განამხოკლა;
სისხლსა, მისგან დადენილსა, მხეცნი ყოვლი განამლოკლა;
მისმან ფიცხლად სიარულმან შარა გრძელი შეამოკლა.

მუნ მოვიდა, საიგი მისნი სპანი დაეყარნეს
ნახე, იცნეს, რაგვარადცა ჰმართებს, აგრე გაეხარნეს.
შერმანდისცა ახარებდეს, ფიცხლად, თავნი მისკენ არნეს:
მმოვიდაო, აქანამდის ვითვის ლხინი გაგვემწარნეს!

გაეგება, მოეხვია, ზედახვირი ხელსა,
აკოცებდა, სიხარულით ცრემლსა ღვრი ველთა მრწყველსა;
ესე თქვა თუ: მ ნეტარ, ღმერთო, ცხადსა ვხედავ, ანუ ბნელსა?
მე ვით ღირს ვარ ამას, რომე თვალნი ჩემნი ჰვრეტდენ მრთელსა!ნ

ყმამან მდაბლად მოიკითხა, ზე დასვპირი პირსა;
უბრძანა, თუ: მღმერთსა ვჰმადლობ, შენ თუ ჭირი არა გჭირსა!
დიდებულთა თაყვანი სცეს, აკოცებდეს ვინცა ღირსა,
ზარსა სცემდეს, უხარო უფროსსა, თუ უნ მცირსა.

მივიდეს, სასამყოფლად სახლი დგა მუნ აგებული.
მოვინახვად ყოველი მის ქალაქისა კრებული.
მაშინვე დაჯნადიმად მორჭმული, ლადი, შვებული
ენა მის დღისა შვებასა ყოლა ვერ იტყვის კრებული.

შერმადინს უთხრა, უამბო ყოველი მისგან ნახული
ანუ ვით ჰპოვა იგი ყმა, მისგანვე მზედ დასახული
ავთანდილს ცრემლი უყოფდა, უბნობთვალ-დაფახული:
მუმისოდ მყოფსა სწორად მიჩნს ჩემთვის დარბაზი ხულის

მუნ ამბავი შინაური ყველაკაი მოახსენა:
მშენი წასვლა არვინ იცის, რაცა მითხარ, აგრე ვქმენან
მას დღე მუნით არ წავიდა, ინადიმა, განისვენა,
ცისკრად შეჯდა, გაემართა, დღე რა მზემან განათენა.

არცალა დაჯნადიმად, არცალა ქმნად ხალვათისა;
შერმადინ მახარობელი წავა მისვლისა მათისა,
ფიცხლად წავიდა, სავალი სამ დღე ვლო დღისა ათისა.
მას ლომსა ნახვა უხარის მის მზისა მოკამათისა.

შესთავლა: მმეფე უკადრი ხარმცა მორჭმით დიდობით!
ამა საქმესა ვიკადრებ შიშით, კრძალვით რიდობით,
მის ყმისა ვერას ვერ მცნობი ვუხმობდი თავსა ფლიდობით,
აწ ვცან გაცნევ ყოველსა, მოვალ შვებით მშვიდობით.

როსტევან, მეფე უკადრი, მორჭმული, შეუპოველი, -
შერმადინ მოციქულობა თვით მოახსენა ყოველი:
მ ავთანდილ მოვა წინაშე, მის ყმისა ვისმე მპოველინ.
ბრძანა: მცვან ჩემი ღმრთისაგან სააჯო სათხოველინ.

თინათინს ჰკადრა შერმადინ, ნათელსა მას უღამოსა:
მავთანდილ მოვა წინაშე, გკადრებს ამბავსა ამოსან.
იგი მით აკრთობს ელვასა მზისაგა უთამამოსა,
მას საბოძვარი უბოძა, მისი ყველაი დამოსა.

მეფე შეჯდა, გაეგება ყმასა, მუნით მომავალსა;
ამას პირ-მზე მეფისაგან ივალეზვითა ვალსა.
მიეგება, მოეგება მხიარული გულ-მხურვალსა,
დიდებულთა ჯარისაგან ზოგნი ჰგვანდეს ვითა მთრვალსა.

რა მიეახლა, გარდახყმა, თაყვანი-სცა მეფესა;
აკოცა როსტან, მიმხვდარმან ნიშატთა სიიეფესა;
გულ-მხიარულნი, შვებულნი მივლენ დარბაზსა სეფესა;
მის ყმისა მოსლვა უხარის ყოველსა მუნ მეკრეფესა.

მას ავთანდილ თაყვანი-სცა ლომთა ლომმან მზეთა მზესა.
მუნ ბროლი ვარდ-გიშერი გაეტურფა სინაზესა.
პირი მისი უნათლეა სინათლესა ზესთა ზესა,
სახლ-სამყოფი არა ჰმართებს, ცამცა გაიდარბაზესა.

მას დღე დასხდეს ნადიმობად, გაამრავლეს სმა ჭამა;
ყმასა მეფე ასრე უჭვრეტს, ვითა შვილსა ტკბილი მამა.
მათ ორთავე აშვენებფიფესა თოვნა, ვარდსა ნამა.
უხვად გასცეს საბოძვარი, მარგალიტი, ვითა დრამა.

სმა გარდახდა, თავის-თავის გაიყარნეს მსმელნი შინა;
დიდებულნი არ გაუშვნეს, ყმა დაისვეს ახლოს წინა;
მეფე ჰკითხავს, იგი ჰკადრებს, რაცა ჭირი დაეთმინა,
მერმე მისი, უცნობოსა, რა ენახა, რა ესმინა.

მმას ვახსენებდე, ნუ გიკვირს, თქმა მჭირდეს მიწყვი ახისა:
მზე თუ ვთქვა მსგავსი მისი ანუ მისისა სახისა,
ვინ უნახავ ქმნის გონება ყოველთა კაცთა მნახისა,
ვარდი დამჭნარი ეკალთა შუა შორს-მყოფი, ახ ის ან

რა ჭირი კაცსა სოფელმან მოუთმოს მოუთმინამან,
ქაცვი ლერწამმან, ზაფრანა იმსგავსოს ფერად მინამან,
ავანდილ, მისმან მხსენებმან, ღაწვი ცრემლითა მინამან.
წვრილად უამბო ამბავი მან, მისმან მონასმინამან.

მქვამნი წაუხმან დევთათვის, სახლად აქვს დევთა სახლები,
საყვარელისა მისისა ქალი ჰყავს თანა ნახლები,
ვეფხისა ტყავი აცვია, ცუდად უჩნს სტავრა-ნახლები,
აღარა ნახავს სოფელსა, ცეცხლი სწევას ახალ-ახლებინ.

რა დასრულა ამბავი, საქმე მისისა ჭირისა,
ნახვა მის მზისა ნათლისა, მის თვალად არ დუხჭირისა,
ეამა; უქეს ვარდისა ხელი, მძლედ დანამჭირისა;
მეგე კმა სიმხნე სიმხნისად, რადღა ხარ მომხვეჭი რისა!ნ

გამხიარულთინათინ ამა ამბისა სმენითა;
მას დღე იხარებს სმისა ჭამისა არ მოწყენითა.
კვლა საწოლს დაჰხვ მის მზისა მონა სიტყვითა ბრძენითა.
მისვლა ებრძანა; ეამა, თქმა არ ეგების ენითა.

ყმა წავიმხიარული, ლმობიერი, არ გამწყრალი,
ლომი მინდორს ლომთა თანა მინდოს რული, ფერ-ნამკრთალი,
ყმა სოფლისა ხასიათი, ჯავარდსრული, მრავალ-წყალი,
მაგრა ჰქონ გულისათვის გული გულსა განაცვალი.

მზე უკადრი ტახტსა ზეზის მორჭმული, არ ნადევრი,
წყლად ეფრატსა უხვად ერწყო ედემს რგული ალვა მჭევრი;
ბროლ-ბადახმსა აშვენებ თმა გიშერი, წარბი ტევრი,
მე ვინ ვაქებ? ათენს ბრძენთა ხამს აქებდეს ენა ბევრი!

ყმა მხიარული წინაშე დასვა სკამითა მისითა;
სხენან სავესენი ლხინითა, ორთავე შესატყვისითა;
უბნობენ ლაღნი, წყლიანნი, არა სიტყვითა მქისითა;
უთხრა: მჰპოვება, პატიჟნი ნახენ ძებნითა ვისითა?ნ

ჰკადრა: მრა კაცსა სოფელმან მისცეს წადილი გულისა,
ხსოვნა არა ხამს ჭირისა, ვით დღისა გარდასრულისა .
ვპოვე ხე, ტანიალვისა, სოფლისა წყალთა რწყულისა,

მუნ პირი მსგავსი ვარდისა, მაგრა აწ-ფერნაკულისა.

მმუნ სარო, მსგავსი ვარდისა, ვნახე, მისჭირმი-ნები;
იტყვის: "დავკარგე ბროლი საპრთავს ბროლსა მინები".
მით ვიწვი, რათგან ჩემებრვე ცეცხლი სწვავს მოუთმინებინ.
მერმე კვლა ჰკადრა ამბავი მან, მისგან მონასმინები.

სიარულსა მისგან ძებნად სრულ პატიჟთა მოსთელის ჭირსა,
მერმე ჰკადრა საწადლისა ღმერთმან პოვნა ვით აღირსა:
მსაწუთროო სოფელს ყოფნა, კაცი უჩნსო, ვით ნადირსა,
ოდენ ხელი მხეცთა თანა იარების, მინდორს ტირსა.

მნუ მკითხავ, ქება რა გკადრო ჩემგან ვით გაგეგონების?
მისსა მნახავსა ნახული აღარა მოეწონების;
თვალნი მჭვრეტელთა, ვით მზისა ციაგსა, დაეღონების:
ვარდი შექმნილი ზაფრანად, აწ ია შეიკონების!ნ

წვრილად ჰკადრა რა იცოდა, რა ნახული, რა ნასმენად:
ვითა ვეფხსა წავარნა ქვაბი აქესო სახლად, მენად;
ქალი ახლავს სასურველად, სულთა დგმად ჭირთა თმენად,
მვა, სოფელმან სოფელს მყოფი ყოვლი დასვა ცრემლთა დენად!ნ

ქალსა რა ესმა ამბავი, მიჰხვწადილი ნებისა,
განათლ პირი მთვარისა, ვით ნათლად ნავანებისა;
იტყვის: მრა ვუთხრა პასუხი მისთა ნებისა თნებისა,
რაა წამალი მისისა წყლულისა განკურნებისა?ნ

ყმა ეტყვის: მვის აქვს მინდობა კაცისა მომცქავავისა?
მან ჩემთვის დაწვა თავისი დადვა, არ დასაწვავისა,
დრო დამიც ჩემგან მისლვისა, მითქვმს დადება თავისა,
მზე შემიფიცავს თავისა, ჩემგან მზედ სახედავისა.

მხამს მოყვარე მოყვრისათვის თავი ჭირსა არ დამრიდად,
გული მისცეს გულისათვის, სყვარული გზად ხიდად;
კვლა მიჯნურსა მიჯნურისა ჭირი უჩნდეს ჭირად დიდად,

აჰა, მაქვსმცა უმისოსა ლხინი არმად, თავი ფლიდად!

მზე ეტყვის: მმომხვოველი ჩემი წადილი გულისა:
პირველ შენ მოხველ მშვიდობით, მპოვნელი დაკარგულისა,
მერე ზრსიყვარულისა გაქვს, ჩემგან დანერგულისა,
ვპოვე წამალი გულისა, აქამდის დადაგულისა!

მსაწუთრო კაცსა ყოველსა ვითა ტაროსი უხვდების:
ზოგჯერ მზეა ოდესმე ცა რისხვით მოუქუხდების.
მაშინ ჭირი ჩნ ჩემზედა, აწ ასე ლხინად უხვდების,
რათგან შვება აქვს სოფელსა, თვით რად ვინ შეუწუხდების?

მშენ არ გატეხა კარგი გჭირს ზენაარისა, ფიცისა.
ხამს გასრულება მოყვრისა სიყვარულისა მტკიცისა;
ძებნა წამლისა მისისა - ცოდნა ხამს, მართ უიცისა,
ჩემი თქვი, რა ვქმნა ბნელ-ქმნილმან, მზე მიმეფაროს მი-ცისა?

ყმამან ჰკადრა: მსიახლითა შევრთე ჭირი შვიდსა მე რვა,
ცუდი არის დამზრალისა გასათბობლად წყლისა ბერვა,
ცუდი არის სიყვარული, ქვეით კოცნა, მზისა წვერვა,
თუ გეახლო, ერთხელ ვა რა მოგშორდე, ათასჯერ ვა!

მვა თუ გავიჭრა, გაჭრილსა სადა, გლახ, დამწვავს სამ ალი!
გული ძეს საგნად ისრისა, მესვრის საკრავად სამალი;
დრო სიცოცხლისა ჩემისა დღისით ღა ჩანს ნასამალი;
მაღვა მწადს, მაგრა გარდახ ჟამი პატიჟთა სამალი!

მმესმა თქვენი ნაუბარი, გავიგონე, რაცა ჰბრძანე!
ვარდსა ქაცვი მოაპოვებს, ეკალთამცა რად ვეფხანე!
მაგრა მზეო, თავი მზესა ჩემთვის სრულად დააგვანე,
სიცოცხლისა საიმედო ნიშანი რა წამატანენ.

ყმა ტბილი ტკბილ-ქართული, სიკეთისა ხელის მხდელი,
მზესა ასრე ეუბნების, ვით გაზრდილსა ამო მზრდელი;
ქალმან მისცა მარგალიტი, სრულ ქმნა მისი საწადელი,

ღმერთმან ქმნას გაუსრულდეს ლხინი ესე აწინდელი.

რა სჯობს, რა კაცმან გიშერი ბროლ-ლალსა თანა ახიოს,
ანუ ზაღს ალვა საროსა ახლოს რგოს, მორწყოს, ახიოს,
მისსა მჭვრეტელსა ალხინოს, ვერ-მჭვრეტსა ავაგლახიოს:
ვაი მოყვრისა გაყრილსა ახი ოს ეყოს, ახი, ოს!

მათ მიჰხვ ლხინი ყოველი ერთმანერთისა ჭვრეტითა;
ყმა წამოვიგაყრილი, მივა გულითა რეტითა.
მზე ტირს სისხლისა ცრემლითა, ზღვისაცა მეტის-მეტითა.
იტბვის: მვერ გაძღა სოფელი, ვა, ჩემთა სისხლთა ხვრეტითა!ნ

ყმა წავი სევდიანი, მკერდსა იცემს, ამაღ იღებს,
რომე კაცსა მიჯნურობა ატირებს აგულჩვილებს,
რა დრუბელი მიეფარვის, მზე ხმელეთსა დააჩრდილებს,
მის მოყვრისა მოშორება კვლა აბინდებს, არ ადილებს.

სისხლმან ცრემლმან გარევით დაწვი ქმნის ღარად ღარად;
იტყვის: მმზე ჩემგან თავისად კმა დასადებლად აღარად;
მიკვირს თუ გული აღმასი შავმან წამწამმან დაღა რად!
ვირე ვნახვიდე, სოფელო, მინდი სალხინოდ აღარად!

მვინ უწინ ედემს ნაზარდი ალვა მრგო, მომრწყო, მახია,
დღეს საწუთრომან ლახვარსა მიმცა, დანასა მახია,
დღეს გული ცეცხლსა უშრეტსა დაბმით დამიბა, მახია.
აწყა ვცან, საქმე სოფლისა ზღაპარია ჩმახია!ნ.

ამას მოსთქვამს, ცრემლსა აფრქვევს, ათრთოლებს აწანწარებს.
გულამოსკვნით, ოხვრა-სულთქმით, მიხრის ტანსა, მიაწარებს.
საყვარლისა სიახლესა მოშორება გაამწარებს,
ვა, საწუთრო ბოლოდ თავსა ასუდარებს, აზეწარებს!

ყმა მივიდა, საწოლს დაჯდა, ზოგჯერ ტირს ზოგჯერ ბნდების,
მაგრა ახლავს გონებითა საყვარელსა, არ მოსწყდების;
ვით მწვანილსა თრთვილისაგან, პირსა ფერი მოაკლდების,

ჰხედავთ, ვარდსა უმზეობა როგორ ადრე დააჩნდების!

მგული კრულია კაცისა, ხარბი გაუძლომელი,
გული ჟამ-ჟამად ყოველთა ჭირთა მთმო, ლხინთა მდომელი;
გული ზრმა, ურჩი ხედვისა, თვით ვერას ვერ გამზომელი,
ვერცა ჰპატრონობს სიკვდილი, ვერც პატრონია რომელი!

რა გულსა უთხრა გულისა სიტყვანი საგულისონი,
მან მარგალიტნი მოიხვნა მის მზისა სამეყვისონი,
მის მზისა მკლავსა ნაბამნი, მათ კბილთა შესატყვისონი,
ნპირსა დაიდვნა, აკოცა, ცრემლი სდის, ვითა ბისონი.

რა გათენდა, კაცი მოვა მომკითხავი, დარბაზს მხმობი.
ყმა წავილაღი, ნაზი, ნაღვიძები, ძილნაკრობი.
ერთმანერთსა ეჯავრიან, დგას მჭვრეტელთა ჯარი მსწრობი;
მეფე მინდორს ეკაზმოდა, მოემზა დაბდაბ-ნობი.

მეფე შეჯდა, მაშინდელი ზარი აწმცა ვით ითქმოდა:
ქოს-დაბდაბთა ცემისაგან ყურთა სიტყვა არ ისმოდა,
მზესა ქორნი აზნელებდეს, ძაღლთა რბოლა მიდამოდა;
მას დღეს მათგან დანადვარი სისხლი ველთა მოესხმოდა!

ინადირეს, შემოიქცეს მხიარულნი მინდორს რულნი,
შეიტანნეს დიდებულნი, თავადნი სპანი სრულნი;
დაჯდა, დახედეს მოკაზმულნი საჯდომნი სრანი სრულნი,
ხმას სცემს ჩანგი ჩაღანასა, მომღერალნი იყვნეს რულნი!

ყმა ახლოს უჯმეფესა, ჰკითხვიდა, ეუბნებოდა;
ბაგეთა გასჭვირს ბროლ-ლაღი, მათ კბილთა ელვა ჰკრთებოდა.
ახლოს სხდეს ღირსნი, ისმენდეს, შორს ჯარი დაიჯრებოდა,
უტარიელო ხსენება არვისგან იკადრებოდა.

ყმა მივიგულ-მოკლული, ცრემლი ველთა მოედინა.
მართ მისივე სიყვარული უარებდის თვალთა წინა.
ზოჯერ აგდის, ზოგჯერ დაწვის, ხელსა რადმცა დაეძინა!

ნრაცა აჯა დათმოზისა გულმან ვისმცა მოუსმინა!

წევს, იტყვის: მგულსა სალხინო რამცაღა დაუსახეო?
მოგშორდი ედემს ნაზარდო, ტანო ლერწამო ხეო,
შენთა მჭვრეტელთა ნიშატო, ვერ დმჭვრეტთა სავაგლახეო,
ცხადად ნახვასა არ ღირსვარ, ნეტარმცა სიზმრად გნახეო!ნ

ამას მოსთქმიდის ტირილით ცრემლისა დასაღვართა;
კვლა გულსა ეტყვის: მდათმოზა ჰგვანდეს სიბრძნისა წყართა.
არ დავთმოთ, რა ვქმნათ, სევდასა, მითხარ, რა მოუგვართა?
თუ ლხინი გვინდმრთისაგან, ჭირნიცა შევიწყნართან.

კვლა იტყვის: მგულო, რაზომცა გაქვს სიკვდილისა წადება,
სჯობს სიცოცხლისა გაძლება, მისთვის თავისა დადება;
მაგრა დამალე, არ გაჩნდეს შენი ცეცხლისა კვლა დება,
ავად შეჭვერობს მიჯნურსა მიჯნურობისა ცხადება!ნ

დათხოვნა ავთანდილისა როსტევან მეფესთანა ვაზირის საუბარი

რა გათენდა, შეეკაზმა, ყმა გავიადრე გარე;
იტყვის: მნეტარ მიჯნურობა არ დამაჩნდეს, დამცავფარე!ნ
დათმოზასა ეაჯების: მგულსა შენ რა მოუგვარე!ნ
ცხენსა შეჯდა, წამოვივაზირისა სახლსა მთვარე.

ვაზირმან ცნა, გაეგება: მჩემსა მზეა ამოსრული,
ამას ურმე მახარებდღეს ნიშანი სახარული!ნ
მიეგება, თაყვანი სცა, ჰკადრა ქება სრულსა სრული:
ნხამს სტუმარი სასურველი, მასპინძელი მხიარულინ.

ყრმა გარდასვა მასპინძელმან, არ ღაფალმან, ავმან, უქმან;
ფერხთა ქვეშე ხატაურსა უფენენ მიწად უქმან.
ყმამან სახლი განანათლა, ვით სამყარო მზისა შუქმან;
თქვეს: მ სურნელი სული ვარდთა დღეს მოგვბერა ქვენა ბუქმანნ.

დაჯდა, მისთა შემხედველთა გული მათი მართლად ხელეს,
მისთა მჭვრეტთა მისთვის ბნეთავისათვის ისახელეს,
სულთქმა ბევრი აათასეს, აღარა თუ აერთხელეს.
გაყრა ბრძანეს, გაიყარნეს, ჯალაბობა გაათხელეს.

რა ჯალაბი გაიყარა, ყმა ვაზირსა ეუბნების,
ეტყვის: მშენი დამალული დარბაზს არა არ იქმნების;
რაცა გწადდეს საურავი, მეფე იქმს შენ გეტნების,
გაიგონენ ჭირნი ჩემნი, მკურნე, რაცა მეკურნების.

მმის ყმისა ცეცხლი მედების, წვა მჭირს მისისა მწველისა;
მკლავს სურვილი ვერ ნახვა ჩემისა სასურველისა;
მას ჩემთვის სული არ ჰშურდეს, შეზღვა ხამს შეუზღველისა;
ხამს სიყვარული მოყვრისა უხვისა, უშურველისა.

მმისი ნახვა გულსა ჩემსა ვითა ბადე დაეზადა,
მუნვე დარჩა, დათმობაცა მასთანავე დაეზა და;
რათგან დასწავს მოახლეთა, ღმერთსა მზედცა დაეზადა,
მერმე ასმათ ჩემთვის დისა მართ დად უფრო დაეზადა.

მოდეს წამოვე, შევჰფიცე ფიცითა საშინელითა:
"კვლა მოვალ, გნახავ პირითა არ მტერთა საწუნელითა;
შენსა მე ვეძებ ნათელსა, შენ ხარ გულითა ბნელითა";
ჟამია ჩემგან წასვლისა, მით მწვავს ცეცხლითა ცხელითა.

მყოველსავე მართლად გითხრობ, არ სიტყვასა საკვეხელსა.
მიმელის ვერ მისრულვარ, ესე მიდებს ცეცხლსა ცხელსა;
ვერ გავუტებ ზენაარსა, ვერ გავსწირავ ხელი ხელსა,
რამცა საგაუმარჯვაცსა, ფიცთა გამტეხელსა!

მრაცა გითხარ ჩემმაგიერ როსტანს ჰკადრე, მიედ სრასა;
თავმან მისმან, ფიცით გეტყვი შენ ვაზირსა, უსტასარსა:
არ შეიპყრობს, არ დავდგები, თუ შემიპყრობს, მაქნევს რასა?
მიშველე რა, გული ცეცხლმან არ დამიჭრას, არა სრასა!

მჭკადრე: "ვინ გაქოს ყოველმან პირმან არ შეუზრახემან!
ვითა ვიშიშვი, გაცნობოს ღმერთმან, ნათელთა მსახემან;
მაგრამ მან ყმამან ცეცხლითა დამწვა, ალვისა სახემან,
გული წამსავე წამილო, - ვერათ ვერ შევინახე, - მან

"აწ, მეფეო, უმისობა ჩემგნ ყოლა არ ეგების;
გული მას აქვს გულოვანსა, აქა ხელი რა მეხდების?
თუ რას ვარგებ, პირველ ხვალმე თვით სახელი თქვენ მოგვხდების;
ვერას ვარგებ, გულსა დავსდებ, ჩემი ფიცი არ გატყდების.

"წასვლა ჩემი გულსა თქვენსა არ ეწყინოს, არ დაქმუნდეს;
თავსა ჩემსა გაგებული იქმნას, რაც ღმერთსა უნდეს;
მანვე ქმნას გაგიმარჯვდეს, თქვენი თქვენკე დავებრუნდეს.
არ მოვბრუნდე, თქვენმცა ჰსუფევთ, თქვენი მტერი დამაბუნდეს".

კვლა პირ-მზე ეტყვის ვაზირსა: მმე სიტყვა შევამცირეო,
წა, ესე ჰკადრე მეფესა, შევინვიდოდეს ვირეო;
მიაჯე ამოდ გაშვება თავი გაიგმირეო,
ასი ათასი წითელი შენ ქრთამად შეიწირეონ.

ვაზირმან უთხრა სიცილით: მქრთამი შენ გქონდეს შენია;
შენგან კმა ჩემად წყალობად, რომე გზა გაგიჩენია.
მაგას რა ვჰკადრებ მეფესა, რაცა აწ თქვენგან მსმენია,
ვიცი, უცილოდ ამავესებს, შოება არ საწყენია.

მთავმან მისმან, მუნვე მომკლავს, ვეჰვ, წამიცა არ წამაროს,
შენი ოქრო შენვე დაგრჩეს, მე, გლახ, მიწა მესამაროს;
მომკალ, კაცსა სიცოცხლისა სწორად რაცა მოეხმაროს;
არ ითქმის ვერცა ვიტყვი, რა გინვინ მისაგმაროს.

მგზა არ წავა თავსა წინა, სიცოცხლე, გლახ, ვით გათნიო?
ამიკლებს ანუ მომკლავს: "ეგე სიტყვა ვითა სთქვიო?
რად არ მუნვე გაიგონე, რად ხარ შმაგი აგეთიო".
სჯობს სიცოცხლე აკლებასა, ამას თავსა აწვე ვსწვრთიო.

მთუ მეფეცა გაგიშვებდეს, თვით ლაშქარნი რად მოღორდენ,
რად გაგიშვან, რად მოსტყუდენ, ანუ მზესა რად მოშორდენ!
შენ წახვიდე, მტერნი ჩვენნი დაგვთამამდენ, გაგვისწორდენ!
ეგე აგრე არ იქმნების, ვითა ჩიტნი არ გაქორდენნ.

ყმა ატირდა, ცრემლით უთხრა: მხამს, თუ დანა გულსა ვიცი;
ჰე, ვაზირო, შეგეტყვების, სიყვარული არ თურ იცი,
ანუ სხვაცა არ გინახავს მოყვრობა არცა ფიცი,
თუ გინახავს, უმისოსა ჩემი ლხინი ვით ამტკიცი?!

მმზე დაბრუნდა, არ ვიცოდი, მზესა რამცა დააბრუნვებს!
აწ ვუშველოთ, გვიჯობს, იგი ნაცვლად დღესა დაგვითბუნვებს,
ჩემი ჩემებრ არვინ იცის, რა მამწარებს, რა მატკბუნვებს;
ცუდთა კაცთა საუბარი კაცსა მეტად დააჭმუნვებს.

მმეფე ანუ მისნი სპანი, ნეტარ, ხელსა რასა მხდიან!
აწ ვითამცა უცნობოსა გაუწყვედლად ცრემლნი მდიან.
სჯობს წავიდე, არ გავტეხნე, კაცსა ფიცი გამოსცდიან;
ჭინი მისგან უნახავნი, კაცსა ვისმცა გარდუხდიან!

მაწ, ვაზირო, მაგა პირსა გული კრული ვით მოგთმინდეს?
რკინა ჩემი მონაცვალე, ხამს გაცვილდეს, არ გატინდეს;
ვერ გარდვიხდი ცრემლთა მისთა, ჯეონიცა თვალთა მდინდეს,
მომეხმარე, ნუ თუ ჩემგან მოხმარება შენცა გინდეს.

მარ გამიშვებს, გავიპარვი, წავალ მათგან შეუგებლად;
ვითა მნუკევს, ეგრე დავჰრთო გული ცეცხლთა მოსადებლად.
ვიცი ჩემთვის არას გიზამს, თუ არ უნდი გასამებლად
თქვი, რა გინწაგვიდოს, თავი დადევ საწამებლადნ.

ვაზირმან თქვა: მშენი ცეცხლი მეცა ცეცხლად მომედების,
ველარ ვუჭვრეტ ცრემლთა შენთა, სოფელიცა გაქარდების;
ზოგჯერ თქმა სჯობს არა-თქმასა, ზოგჯერ თქმითაც დაშავდების.

ვიტყვი, მოვკვდე, არა მგამა, ჩემი მზეცა თქვენ მოგხვდებინს.

რა ვაზირმან ესე უთხრა, ადგა, დარბაზს გაემართა.
მეფე დაჰხვშეკაზმული, პირი მზეებრ ეწადმართა.
შეუშინდა, საწყენლისა მოხსენება ვერ შეჰმართა;
დაყრით დგა იგონებარ საქმეთა საომართა.

მეფემან ნახა ვაზირი დაღრეჯით დაყმუნებული.
უბრძანა: მრა გჭირს, რა იცი, რად მოხვე შეჭირვებული?
მან ჰკადრა: მარა ვიციო, მართ ვარ თავისა ვებული,
მართალ ხართ, მომკლათ, რა გესმათ ამბავი გაკვირვებული.

მჩემი ჰმუნვა ჭირსა ჩემსა არცა ჰმატს, არცა დიდობს;
მეშინიან, თუცა შიშსა მოციქული ვერ დაჰრიდობს.
აწ ავთანდილ გეთხოვების, მოაჯეობს, არ წამკიდობს,
უმისყმისოდ სოფელსა საწუთროსა მისთვის ფლიდობს.

რაცა იცოდა, ყველაი ჰკადრა მოშიშრად ენითა;
კვლა მოახსენა: მრამცა სცან სიტყვითა ესოდენითა,
თუ რაგვარ მყოფი მინახავს, თუ რაგვარ ცრემლთა დენითა,
მართალ ხართ, თუმცა რისხვანი ჩენმთვის იანაზდენითან.

რა მეფემან მოისმინა, გაგულისდა, გაავცნობდა,
ფერი ჰკრთა გასაშიშრდა, შემხედველთა შეაშთობდა;
შეუზახნა: მრა სთქვი, შმაგო, მაგას სხვამცა ვინ მითხრობდა;
ავსა კაცსა ურჩევნია, ავსამცა რას ადრე სცნობდა!

მვითამც რამე სახარული საქმე მითხარ ვითა ადრად.
მაგის მეტი რა ვინ მიყოს, თუ არ მომკლას მუხთლად, ღადრად!
შმაგო, ენა ვით იხმარე აწ მაგისად ჩემად კადრად!
აგრე შმაგი არ ვაზირად, არად ვარგხარ არცა სხვად რად!

მხამსა, კაცმან პატრონისა საწყინარსა არ დახედნეს,
ოდენ სიტყვა უეცრული უალაგოდ დაიყბედნეს?!
მე მაგისად მოსმენამდის რად არ ყურნი შემეჭედნეს!

შენ თუ მოგკლა, სისხლნი შენნი ჩემმან ქედმან მიიქედნეს.

კვლა უბრძანა: მთუმცა მისგან აწ არ იყავ მოგზავნილი,
თავმან ჩემმან, თავსა მოგკვეთ, არად უნ ამას ცილი.
წა, უკუ-დეგ! ავი, შმაგი, უმეცარი, შლეგი, წბილი!
შაბაშ სიტყვა, შაბაშ კაცი, შაბაშ საქმე, მისგან ქმნილი!ნ

დადრკა, სკამნი შემოსტყორცნა, ჰკრნა კედელსა, შეაღწუნა;
დააცთუნა, მაგრა მისვის აალმასნა, არ აძეუნა:
მვით მიაგმე წასვლა მისი, ვინ აღვისა მორჩი ხე წნა!ნ
ვაზირისა ცრემლმან ცხელმან ღაწვნი თეთრნი აახეუნა.

ვაზირმან, გლახ, გამოჰრინდა, მართ ველარას ვერ იძრწივნებს;
გამოდრწა გამომელდა, გულსა წყლულსა მოიმტკივნებს,
შეის ხასობს, გაის ქუშობს, ენა ასრე მოაყივნებს,
მტერი მტერსა ვერას ავნებს, რომელ კაცი თავსა ივნებს.

თქვა: ნცოდვათა ჩემთა მსგავსი ღმერთმან მეტი რა მიჩვენოს?
რად მოვლორდი, რად დავბნელდი, ნეტარ ვინლა გამითენოს!
ვინცა კაცმან კადნიერად პატრონსა რა მოახსენოს,
ჩემნი დღენი მასმცა ადგან, რაძი ვითა გაისვენოს!ნ

ვაზირი გაწბილებული მივა ბედიტა შავითა;
ავთანდილს უთხრა დაღრეჯით, პირითა გამქუშავითა:
მმადლი რა გკადრო, არ ვიცი, გავხასდი მე მაშ ა ვითა,
ვა, კარგი თავი უებრო დაკვარგე, დავაშავითა!ნ

ქრთამსა სთხოვს ამხანაგობს, თუცა ცრემლსა ვერ იწურვებს:
მიკვირს, რად სცალს წყლიანობად, რად არ გულსა შეიურვებს! -
მვინ, არ მისცემს ქადებულსა მოურავსა მოიმდურვებს, -
თქმულა: "ქრთამი საურავსა ჯოჯოხეთსცა დაიურვებს".

მვით გამხადა, რა მიბრძანა, არ ეგების ჩემგან თხრობა;
რა სიავე, რა სირეგვნე, რა შლეგობა, რა შმაგობა!
მე თვით კაცად აღარ ვარგვარ, აღარა მიც თავსა ცნობა;

ესე მიკვირს, რად არ მომკლა, მისცა თურე ღმერთმან თმოზა.

მმეცა ვიცოდი, რაცა ვქმენ, ცთომით არ წამკიდებია;
ვიაზრე, გამიწყრებოდა, ჭმუნვა მით გამდიდებია;
განგებით ქმნილსა რისხვასა ვერავინ დაჰრიდებია!
შენთვის სიკვდილი ლხინად მიჩნს, ჭირი არ გამცუდებია მ.

ყმამან უთხრა: ნადარ წასვლა არ ეგების ჩემგან აროს.
იადონი მაშინ მოუკვდეს, ოდეს ვარდმან იდამქნაროს.
ხამს, უძებნოს ცვარი წყლისა, მისთვის თავი ყოვლგან აროს,
ვერ უპოვოს, რა ქმნას, ანუ გული რითა დაიწყნაროს!

მუმისოდ მყოფი ვერ გავძლებ ჯდომასა, ვერცა წოლასა,
მართ ნადირთაებრ გაჭრასა ვირჩევ, მათთანა რბოლასა;
ასრე გასრულსა რად მნუკევს, მისთა მეზრძოლთა ბრძოლასა?
სჯობს უყოლობა კაცისა მომდურავისა ყოლასა.

მმოვახსენებ ერთხელ კვლაცა, აწ რაზომცა მეფე წყრების,
ნუთუ გაბრჭოს, გული ჩემი ვით იწვის ვით ენთების;
არ გამიშვებს, გავიპარვი, რა იმედი გარდმიწყდების,
მე თუ მოვკვდე, ჩემი კერძი სოფელიმცა გარდიფხვრებისნ.

მოიუბნეს; ვაზირმან ქმნა ჭამა-სმანი მათნი ფერნი.
უმასპინძლა, ძღვენი უძღვნა შვენიერსა შვენიერნი;
მისნი მყოლნი აღვეავსნა, მოყმენი თუ უნბერნი.
გაიყარნეს, ყმა წავიდა, სახლად ჩადგეს მზისა წვერნი.

შეკრა წითელი ასი ათასი პირად მზემან ტანად სარომან,
სამასი თავი სტავრა-ატლასი უხვმან, ნიადაგ, მიუმცდარომან,
სამოცი თვალი ლალ-იაგუნდი ფერად მართ ვითა მიუმხვდარომან
კაცი გაგზავნა ვაზირისასა, ესე ყველაი მისთვის არო მან.

შესთვალა თუ: მრაცა გმართებს, ვით მოგცე ვით გაქონო,
ვალთა შენთა გარდასახდლად რა ნაცვალი მოვიგონო?
თულა დავრჩე, შენთვის მოვკვდე, თავი ჩემი დაგამონო,

სიყვარული სიყვარულსა შეგიცვალო, შეგიწონონ.

მე ვითა ვთქვა უებრობა, სიკეთე ქება მისი!
კაცი იყო საქმისადა შესაფერი, შესატყვისი;
ასრე უნ მოხმარება, ჰგავიდოდეს ვისცა ვისი.
ოდეს კაცსა დაეჭიროს, მაშინ უნძმა თვისი.

ავთანდილისაგან შერმადინის საუბარი

შერმადინს ეტყვის, უბრძანებს პირ-მზე, ნათელთა მფენელი:
მესე დღე არის იმედი, ჩემის გულისა მლხენელი,
შენგან თავისა შენისა საჩემოდ გამომჩენელინ.
მქებრად ამბისა მათისა ხამს მკითხავი მსმენელი.

იტყვის: მროსტან არ გამიშვა, არცა სიტყვა მომისმინა;
მან არ იცის, რა მჭირს, ანუ სულდგმული ვარ ვისგან ვინა;
უმისოდმცა ნუ ცოცხალ ვარ ნუცა გარე, ნუცა შინა.
რაცა საქმე უსამართლო ღმერთმან ვისმცა შეარჩინა!

მთუცა მისი არ გაწირვა, ჩემგან მტკიცობს, არ სათუობს;
ყოვლი ცრუ მოღალატე ღმერთსა ჰგმობს აგრე ცრუობს;
გული, მისი უნახავი, ტირს სულთქვამს, ვაებს, უობს,
არას კაცსა არ იახლებს, ერიდების, ჰკრთების, ქსუობს.

მსამი არის მოყვრისაგან მოყვრობისა გამოჩენა:
პირველ ნდომა სიახლისა, სიშორისა ვერ მოთმენა,
მიცემა არას შური, ჩუქებისა არ მოწყენა,
გავლენა მოხმარება, მისად რგებად ველთა რბენა.

მრადლა ვაგრძელებ სიტყვასა, ჟამია შემოკლებისა!
აწ გაპარვაა წამალი ამა გულისა ლებისა.
რასაცა გვედრებ, ისმენდი, ვირე დრო გქონდეს ხლებისა,
შენ გაამაგრე დაჭირვა ჩემისა ნასწავლებისა.

მაწ მეფეთა სამსახურად პირველ თავი დაამზადე,
სიკეთე უკლებლობა შენი ერთობ გააცხადე;
სახლი ჩემი შეინახე, სპათა ჩემთა ეთავადე,
სამსახური აქანამდის, კვლა გავლენა გააკვლადე.

მმტერთა ჩემთა ენაპირე, ძალი ნურა მოგაკლდების,
ერთგულთათვის კარგი ნუ გშურს, ორგულიმცა შენი კვდების.
შემოვიქცე, შენი ჩემგან ვალი კარგად გარდიხდების;
პატრონისა სამსახური არაოდეს არ წახდების.

ესე ესმა, ცრემლი ცხელი შერმადინსა თვალთა სდინდი;
მოახსენა: მმარტობით ჭირსა რადმცა შევუშინდი,
მაგრა რა ვქმნა, უშენოსა დამეცემის გულსა ბინდი!
წამიტანე სამსახურად, მოგეხმარო, რადცა გინდი.

მვის ასმია მარტოსაგან ღარიბობა ეგზომ დიდი?!
ვის ასმია პატრონისა ჭირსა შიგან ყმისა რიდი?!
დაკარგულსა გიგონებდე, რა ვიქმნები აქა ფლიდი?!
ყმამან უთხრა: მვერ წაგიტან რაზომსამცა ცრემლსა ჰღვრიდი.

მშენგან ჩემი სიყვარული ვითამც არა დამეჯერა,
მაგრა საქმე არ მოხვდების, ჟამი ასრე დამემტერა!
ვის მივანდო სახლი ჩემი, შენგან კიდე ვინმც მეფერა?!
გული დადევ, დაიჯერე, ვერ წაგიტან, ვერა, ვერა!

მთუ მიჯნური ვარ, ერთი ვხამ ხელი მინდორთა მე რებად;
არ მარტო უნგაჭრილი ცრემლისა სისხლსა ფერებად?
გაჭრა ხელია მიჯნურთა, რად სცალს თავისა ბერებად!
ასრეა ესე სოფელი, შესჯერდი კვლა შეჯერებად.

მრა მოგშორდე, მახსენებდი, სიყვარული ჩემი გქონდეს;
არ ვეშიშვი მტერთა ჩემთა, თავი მონად მომიმონდეს.
ხამს მამაცი გაგულოვნდეს, ჭირსა შიგან არ დაღონდეს,

მძულს, რა კაცსა სააუგო საქმე არა არ შესწონდეს.

მმე იგი ვარ, ვინ სოფელსა არ ამოვკურეფ კიტრად ბერად,
ვის სიკვდილი მოყვრისათვის თამაშად მიჩანს მღერად;
ჩემსა მზესა დავეთხოვე, გავუშვივარ, დავდგე მე რად!
მას თუ დავთმობ, სახლსა ჩემსა ველარ დავსთმობ ვისსა ვერად?!

მაწ ანდერძსა ჩემსა მოგცემ, როსტანს წინა დაწერილსა;
შენ შეგვედრებ, დაგიჭიროს, ვითა გმართებს ჩემსა ზრდილსა.
მოვკვდე, თავსა ნუ მოიკლავ, სატანისგან ნუ იქმ ქმნილსა,
ამას ზეიტირებდი, დაიდებდი თვალთა მილსა.

ანდერძი ავთანდილისა როსტევან მეფის წინაშე

დაჯწერად ანდერძისად, საბრალოსა საუბრისად:
მჰე, მეფეო, გავიპარე ძებნად ჩემგან სამებრისად;
ვერ დავდგები შეუყერელად ჩემთა ცეცხლთა მომდებრისად;
შემინდევ წამატანე მოწყალება ღმრთეებრისად.

მვიცი, ბოლოდ არ დამიგმობ ამა ჩემსა განზრახულსა.
კაცი ბრძენი ვერ გასწირავს მოყვარესა მოყვარულსა;
მე სიტყვასა ერთსა გკადრებ, პლატონისგან სწავლა-თქმულსა:
"სიცრუე ორპირობა ავნებს ხორცსა, მერმე სულსა".

მრათგან თავია სიცრუე ყოვლისა უბადობისა,
მე რად გავწირო მოყვარე, მმა უმტკიცესი ძმობისა?
არა ვიქმ, ცოდნა რას მარგებს ფილოსოფოსთა ბრძნობისა,
მით ვისწავლებით, მოგვეცეს შერთვა ზესთ მწყობრთა წყობისა.

მწაგიკითხავს, სიყვარულსა მოციქულნი რაგვარ სწერენ?
ვით იტყვიან, ვით აქებენ? ცან, ცნობანი მიაფერენ.
"სიყვარული აღგვამადლებს", ვით ეჟვანნი, ამას ჟღერენ,
შენ არ სჯერხარ, უსწავლელნი კაცნი ვითმცა შევაჯერენ!

მვინ დამბადა, შემღებაცა მანვე მომცა ძლევად მტერთად,
ვინ არს ძალი უხილავი შემწედ ყოვლთა მიწიერთად,
ვინ საზღვარსა დაუსაზღვრებს, ზის უკვდავი ღმერთი ღმერთად,
იგი გაჰხდის წამისდყოფით ერთსა ასად, ასსა ერთად.

მრაცა ღმერთსა არა სწადდეს, არა საქმე არ იქმნების.
მზისა შუქთა ვერ მჭვრეტელი ია ხამების, ვარდი ჭნების,
თვალთა ტურფა საჭვრეტელი უცხო რადმე ეშვენების;
მე ვით გავძლო უმისობა, ან სიცოცხლე ვით მეთნების!

მრაზომცა სწყრები, შემინდევ შეცვლა თქვენისა მცნებისა.
ძალი არ მქონტყვე-ქმნილსა მე მაგისისა თნებისა;
აწ წასლვა იყო წამალი ჩემთა სახმილთა გზნებისა,
საგინდ ვიყო, რა მგამა, ყოფამცა მქონნებისა!

მარას გარგებს სიმძიმილი, უსარგებლო ცრემლთა დენა;
არა გარდავა გარდუვალად მომავალი საქმე ზენა;
წესი არის მამაცისა მოჭირვება, ჭირთა თმენა,
არვის ძალუც ხორციელსა განგებისა გარდავლენა.

მრაცა ღმერთსა გაუგია თავსა ჩემსა გარდასავლად,
გარდამხდეს შემოვიქცე, აღარ დამრჩეს გული ავლად;
თქვენვე განახე მხიარულნი დიდებით დავლა-მრავლად;
მას რა ვარგო, ესე ჩემთვის დიდებად კმარის დავლად.

მმეფეო, ესე თათბირი, მომკალ, ვინ დამიწუნოსა!
მეფეო, ნუთუ წასვლამან თქვენ ჩემმან დაგაჭმუნოსა?!
ვერ ვეცრუები, ვერ ვუზამ საქმესა საძაბუნოსა,
პირის-პირ მარცხვენს, ორნივე მივალთ მას საუკუნოსა.

მარ დავიწყება მოყვრისა აროდეს გვიზამს ზიანსა;
ვკვმოზ კაცსა აუგიანსა, ცრუსა ღალატანსა!
ვერ ვეცრუები, ვერ ვუზამ მას ხელმწიფესა მზიანსა,
რა უარეა მამაცსა სულ-დიდსა, წასლვა-გვიანსა?!

მრა უარეა მამაცსა, ომშიგან პირის-მხმეჭელსა,
შემდრკილ-შემინებულსა სიკვდილისა მეჭველსა!
კაცი, ჯაბანი რითა სჯობს დიაცსა, ქსლისა მბეჭველსა?
სჯობს სახელისა მოხვეჭა ყოველსა მოსახვეჭელსა!

მვერ დაიჭირავს სიკვდილსა გზა ვიწრო, ვერცა კლდოვანი;
მისგან ყოველი გასწორდეს, სუსტი ძალ-გულოვანი;
ბოლოდ შეყარნეს მიწამან ერთგან მოყმე მხცოვანი.
სჯობს სიცოცხლესა ნაზრახსა სიკვდილი სახელოვანი!

მმერმე ვიშიშვი, მეფეო, თქვენად კადრებად ამისად:
ცთების ცთების, სიკვდილსა ვინ არ მოელის წამისად;
მოვა შემყრელი ყოველთა ერთგან დღისა ღამისად,
თუ ვერა გნახე ცოცხალმან, ყოფამცა მქონყამისად.

მთუ საწუთრომან დამამხოს, ყოველთა დამამხოზელმან,
ღარიბი მოვკვდე ღარიბად, ვერ დამიტიროს მშობელმან,
ვეღარ შემსუდრონ დაზრდილთა ვერცა მისანდობელმან,
მუნ შემიწყალოს თქვენმანვე გულმან მოწყალე, მლმობელმან.

მმაქვს საქონელი ურიცხვი, ვერვისგან ანაწონები,
მიეც გლახაკთა საჭურჭლე, ათავისუფლე მონები,
შენ დაამდიდრე ყოველი, ობოლი, არასმქონები:
მიღწიან, მომიგონებენ, დამლოცვენ, მოვეგონები.

მრაცა თქვენთვის არ ვარგიყოს საჭურჭლესა დასადებლად,
მიეც ზოგი ხანაგათა, ზოგი ხიდთა ასაგებლად;
ნურა ნუ გშურს საქონელი ჩემი ჩემთვის წარსაგებლად,
შენგან კიდევ არვინ მივის ცეცხლთა ჩემთა დამავსებლად.

მამას იქით ჩემგან ჩემი ამბავიცა არ გეცნევის,
ამად გვედრებ სულსა ჩემსა, წიგნი გკადრებს, არ გეთნევის,
არას არგებს, ეშმაკისა საქმეთაგან დაემლევის,
შემინდე შემივედრე, მკვდარსა რალა გარდმეხდევის!

მგვედრებ, მეფეო, შერმადინს, მონასა ჩემსა რჩეულსა,-
ნაკად აქვს ჭირი სამისოდ ამ წელიწადსა წლეულსა,-
ნუგეშინის-ეც წყალობით, ჩემგან წყალობა-ჩვეულსა,
ნუ დაადინებ თვალთაგან ცრემლსა, სისხლითა ფრქვეულსა.

მგასრულჩემი ანდერძი, ჩემგან ნაწერი ხელითა;
აჰა, გამზრდელო, მოგშორდი, წავე გულითა ხელითა!
ნუ სჭმუნავთ ჩემთვის მეფენი, ნუ ხართ მოსილნი ბნელითა.
სუფევითმცა ხართ თავითა, მტერთაგან საკრძაღველითა!ნ

მისცა ანდერძი შერმადინს, რა გაათავა წერთა;
უთხრა: მჰკადრეო მეფესა საქმითა მეცნიერთა,
შენ დაგამეტებს ვერავინ მსახურებითა ვერთან.
მოეხვია ატირცრემლითა სისხლთა ფერთა.

ლოცვა ავთანდილისა

ილოცავს, იტყვის: მმაღალო ღმერთო, ხმელთა ცათაო,
ზოგჯერ მომცემო პატიჟთა, ზოგჯერ კეთილთა მზათაო,
უცნაურო უთქმელო, უფალო უფლებათაო,
მომეც დათმობა სურვილთა, მფლობელო გულის-თქმათაო!

მღმერთო, ღმერთო, გეაჯები, რომელი ჰფლობ ქვენათ ზესა,
შენ დაჰბადე მიჯნურობა, შენ აწესებ მისსა წესსა,
მე სოფელმან მომაშორვა უკეთესსა ჩემსსა მზესა,
ნუ ამოჰფხვრი სიყვარულსა, მისგან ჩემთვის დანათესსა!

მღმერთო, ღმერთო, მოწყალო, არვინ მივის შენგან კიდე,
შენგან ვითხოვ შეწევნასა, რაზომსაცა გზასა ვვლიდე:
მტერთა ძლევა, ზღვათა ღელვა, ღამით მავნე განმარიდე!
თულა დავრჩე, გმსახურებდე, შენმსხვერპლსა შევწირვიდენ.

რა ილოცა, ცხენსა შეჯდა, მალვით კარნი გაიარნა,
შერმადინცა დააბრუნა, საბრალომან ცრემლნი ღვარნა!
მონა ტირს მკერდსა იცემს, სისხლმან მისმან კლდენი ღარნა;
პატრონისა ვერა მჭვრეტმან ყმამან რამცა გაიხარნა!

ცნობა როსტევან მეფისაგან ავთანდილის გაპარვისა

აწ ამბავი სხვა დავიწყო, ყმასა წავჰყვე წამავალსა.
არ შეექმნა დარბაზობა მას დღეს როსტანს გულ-გამწყრალსა;
რა გათენდა, ქუში ადგა, ჰგავს თუ ადენს პირით ალსა,
ხმობა ბრძანა ვაზირისა, მიიყვანდეს შიშით მკრთალსა.

რა ვაზირი მოწიწებით დარბაზს ნახა შემოსრული,
როსტან უთხრა: მარა მახსოვს გუშინდელი შენგან თქმული.
მაწყინე გამარისხე, ვერ დავიღე დიდხანს სული,
აზომ რომე გაგათრიდე შენ, ვაზირი გულის-გული.

მთულა გახსოვს, რად უნდოდა, ისრე ავად რად გაგხადე?
მართლად უთქვამს მეცნიერთა: "წყენააო ჭირთა ბადე";
ესეგვარსა ნუოდეს იქმ, საქმე ხოლე გაიცადე,
აწ მითხარ, თუ რას იტყოდი, თქვი სიტყვა გააკვლადენ.

კვლა მოახსენა ვაზირმან სიტყვა ნაგუშინდელევი,
რა გაიგონა, შესთვალა პასუხი არ ნაგრძელავი:
მშენ თუ უშმაგო მგონიხარ, ვარმცა ურია მე ლევი,
კვლა ამის მეტად ნუ მასმენ, თვარა მე სრულად გელევი!ნ

რა გამოვივაზირმან ძებნა, ვერ პოვა მინანი,
მართ გაპარვასა უთხრობდეს მონანი ცრემლთა მდინანი.
მან თქვა: მძე დარბაზს ვერ შევალ, მახსოვან დღენი წინანი,
ვინცალა ჰკადრებს, მან ჰკადროს; რაცა ვთქვი, მისცა ვინანინ.

რა ვაზირი არ შევიდა, კვლა მეფემან კაცი გზავნის;
კაცმან ცნის გარეთ დადგის, წასლვა ვერვინ გაამჟღავნის;
როსტანს ეჭვი შეუვიდა, ჭმუნვა ამით გაათავნის;
თქვა: მუცილოდ გაიპარა, ვინ მარტომან ასთა ავნისნ.

თავ დადრეკით იგონებდა, გულსა ჰქონჭმუნვა დიდი,
უში ქმნა აიხედნა, უბრძანებმონას: მმიდი,
მოვიდეს აწ მიაშბოს, შემოვიდეს იგი ფლიდი!ნ
რა ვაზირი შემობრუნდა, ფერი ჰკრთა ჰქონრიდი.

კვლა შევა დარბაზს ვაზირი დადრეჯით, არ-მხიარულად;
მეფემან ჰკითხა: მწასრულა მზე დაუდგრომლად, მთვარულად?ნ
მან მოახსენა ყოველი, ვით წარსულიყო ფარულად:
მმზე აღარ მზეობს ჩვეთანა, დარი არ დარობს დარულად!ნ

რა მეფემან მოისმინა, დაიზახნა მეტის-მეტნი;
მოსთქვამს, იტყვის: მვა, გაზრდილო, ველარ გნახვენ თვალნი რეტნი!ნ
პირსა ხოკით, წვერსა გლეჯით გააკვირვნა მისნი მჭვრეტნი;
მსად წაჰხე სად დაჰკარგენ სინათლისა ეგე სვეტნი?!

მთუ თავი შენი შენ გახლავს, ღარიბად არ იხსენები.
მაგრა მე რა ვქმნა, გაზრდილო, აწ სახლად მმართებს სენები!
გამალარიბე, დამაგდე, გულსა, გლახ, ვისთვის ენები,
შენად შეყრამდის პატიჟთა ჩემთა ვერ იტყვის ენები!

მოდეს გნახავ მხიარულსა, ნადირობით შემოსრულსა?
ველარ გიჭვრეტ ნაბურთალსა, ტანსა მჭევრსა, ჯავარ-სრულსა,
ველარ ვისმენ ხმასა შენსა, სასმენელად მე მას რულსა,
აწ უშენოდ რალა ვუყო საჯდომსა სრასა სრულსა?

მვიცი, არ მოგკლავს შიმშილი, რაზომცა დია ირები:
შენ შენი მშვილდი დაგარჩენს, შენთა ისართა პირები,
ნუ თუ კვლა ღმერთმან წყალობით გაგიადვილოს ჭირები,
მაგრა, თუ მოვკვდე, გაზრდილო, ვისგანლა დავიტირები?ნ

ზარი გაისმა, შემოკრბა ჯარი მრავალი კაცისა,
დარბაზს ხასთაგან ჯარია ხელითა წვერთა ტაცისა,
იგლეჯს იცემს ყველაი, ხმა ისმის თავსა ტკაცისა;
თქვეს: მზნელი გვმართებს დღე-კრულთა, რათგან მზე მიგვიდრკა ცისა!ნ

რა მეფემან დიდებულნი ნახნა, სულთქმით შემოსტირნა;
უთხრა: მხედავთ, მზემან ჩვენმან შუქნი სრულად დაგვიძვირნა!
რა ვაწყინეთ, რა შევსცოდეთ, რად დაგვყარნა, რად გაგვწირნა,
სპანი, მისგან დაჭირულნი, ვინმცალა ვით დაგვიჭირნა?ნ

ყოვლნი ტიროდეს, მოთქმიდეს, მერმე დაწყნარდეს გვიანად.
მეფემან ბრძანა: მიკითხეთ, მარტოა, ანუ ყმიანად?ნ
მოვიმონა შერმადინ მოშიშრად, სირცხვილიანად;
ანდერძი ჰკადრა, ატირდა, სიცოცხლე უჩნზიანად.

მოახსენა: მსაწოლს ვპოვე ესე მისგან დანაწერი;
დგეს მონანი ნატირებნი, დაეგლიჯა თმა წვერი;
იგი მარტო გაპარულა, ყმა არ ახლავს, არცა ბერი,
მე თუ მომკლავთ, მემართლებით, სიცოცხლე მჭირს შეუფერი!ნ

რა ანდერძი წაიკითხეს, კვლა იტირეს დიდი ხანი;
მერმე ბრძანა: მმხიარულსა ნუ ჩაიცემნ ჩემნი სპანი,
ვამლოცველნეთ დავრდომილნი, ობოლნი ქვრივნი სხვანი,
შევეწივნეთ, მშვიდობისა ნუთუ ღმერთმან მისცნეს გზანი!ნ

წასვლა ავთანდილისაგან ტარიელის შეყრად მეორედ

მთვარე მზესა მოეშორვოს, მოშორვება განანათლებს,
რა ეახლოს, შუქი დასწვავს, გაეყრების, ვერ იახლებს,
მაგრა ვარდსა უმზეობა გაახმობს ფერსა აკლებს,
ჩვენ ვერჭვრეტა საყვარლისა ჭირსა ძველსა გაგვიახლებს.

აწყა დავიწყებ ამბავსა, მის ყმისა წამავლობასა:
მივა და, მიტირს გულ-მდუღარედ, ვერ ვიტყვი ცრემლთა მცრობასა,
წამ-წამ მობრუნდის, იაჯდის მისთვის მზისავე მზობასა,
უჭვრეტდის, თვალნი ვერ მოჰხსნის, თუ მოჰხსნის, მიჰხდის ცნობასა.

რა მიეახლის დაბნედად, ვერ ხელჰყვის დაძრვად ენისად,
მაგრა სდის ცრემლი თვალთაგან, მსგასად დიჯლისა დენისად,
ზოეჯერ დაბრუნდის, იჭვრეტდის ღონედ პატიჟთა თმენისად,
რა გაემართის, არ იცის, მას თუ არბევდის ცხენი სად.

თქვა: მჩემო, შენი შორს მყოფი კრულია, ვინცა დადუმდეს,
რათგან შენ დაგრჩა გონება, გული შენკენვე დაბრუნდეს,
თვალთა მტირალთა შეხედვა შენივე სწადდეს უნდეს,
სჯობს, საყვარელსა მოყვარე რაზომცა დაუძაბუნდეს!

მმე რა ვქმნა შენად შეყრამდის, ანუ რას ვეჭვდე ღებნასა!
თავსა მოვიკლავ მე, თუცა შენგან არ ვეჭვდი წყენასა,
მაგრა შენ გაწყენ ჩემისა არ სიცოცხლისა სმენასა,
მოდის მივსცნე ცოცხალმან თვალნი ცრემლისა დენასა!ნ

იტყვის: მჰე, მზეო, ვინ ხატად გთქვეს მზიანისა ღამისად,
ერთ-არსებისა ერთისა, მის უჟამოსა ჟამისად,
ვის გმორჩილობენ ციერნი ერთის იოტის წამისად,
ბედსა ნუ მიცვლი, მიაჯე, შეყრამდის ჩემად მისად!

მვის ხატად ღმრთისად გიტყვიან ფილოსოფოსნი წინანი,
შენ მიშველე რა ტყვე-ქმნილსა, ჯაჭვნი მაზიან, რკინანი!
ბროლ-ბადახშისა მძებნელმან სათნი დაკვარგენ, მინანი,
მაშინ ვერ გავძელ სიახლე, აწ სიშორესა ვინანინ.

ამას მოთსქმიდის, იწვოდის, ვითა სანთელი დნებოდის,
დაყოვნებისა მოშიში ისწრაფდის, იარებოდის;
რა შეუღამდის, ვარსკვლავთა ამოსლვა ეამებოდის,
მას ამსგავსებდის, ილხენდის, უჭვრეტდის, ეუბნებოდის.

მთვარესა ეტყვის: მიფიცე სახელი ღმრთისა შენისა,
შენ ხარ მომცემი მიჯნურთა მიჯნურობისა სენისა,
შენ გაქვს წამალი მისისა მოთმინებისა თმენისა!
მიაჯე შეყრა პირისა, შენ გამო შენებრ მშვენისა!ნ

ღამე ალხენდის, დღე სჯიდის, ელის ჩასლვასა მზისასა;
რა წყალი ნახის, გარდიხდის, უჭვრეტდის ჭავლსა წყლისასა,
მას თანა-რთვიდის ნაკადსა სისხლისა ცრემლთა ტბისასა,
კვლა გაემართის, ისწრაფდის წასლვასა მისვე გზისასა.

მარტო, მოსთქმიდის, ტიროდის ტანად ალვისა ხიანი,
მინდორს თხა მოკლოს, სადაცა ადგილი დახვდის კლდიანი,
შეწვის, ჭამის წავიდის პირ მზე, გულ-მარიხიანი,
იტყვის: მდავყარენ ვარდნი და, აჰა მე, ვაგლახ, იანი!ნ

აწ ვერ ვიტყვი მაშინდელსა მე მის ყმისა ნაუბარსა,
რას უბნობდის, რას მოთქმიდის, რას ტურფასა, რაზომ გვარსა!
ზოგან თოვლი გაეწითლის ვარდსა, ბრჭლითა ნახოკარსა.
ქვაბნი ნახნა, გაეხარნეს, ზე გავიქვაბთა კარსა.

რა ასმათმან დაინახა, მოეგება, ცრემლი სწვთების,
ვით ეამა, სიხარულსა მართ ველარას ვერ მიხვდების;
ყმა გარდახდა, მოეხვია, აკოცებს ეუბნების,
კაცი კაცსა მოელოდეს, მოსვლა დია ეამების.

ყმა ქალსა ეტყვის: მპატრონი, ნეტარ, სად არის ვითა?ნ
ქალი ატირცრემლითა, ზღვათაცა შესართავითა,
ეტყვის: მრა წახვე, გაიჭრა, ქვაბს ყოფა მისჭირვითა;
აწ მისი არა არ ვიცი არ ნახვით, არ ამბავითან.

ყმა დაჭმუნდა, ვითამც რამე ჰკრეს ლახვარი გულსა შუა;
ქალსა ეტყვის: მაჰა, დაო, ეგეთიმცა კაცი ნუა!
იგი ფიცი ვით გატეხა, არ ვეცრუე, ვით მეცრუა!
ვერ იქმოდა, რად მიქადა?თუ მიქადა, რად მიტყუა?!

მმე უმისოდ სოფელს ყოფა რათგან ჩირად არ მიღირდა,
რად დავვიწყდი, რად მივსცილდი, რად ვერ გაძლო, რა მისჭირდა?
მან გატეხა ზენარისა რად შემართა, ვით გაპირდა?
მაგრა ავის ბედისაგან ჩემი რამცა გამიკვირდან.

კვლა ქალი ეტყვის: მმართლაც ხარ მაგისსა დამძიმებასა,
მაგრა რა გავბრჭო მართალი, ნუ მეჭვ რასაცა თნებასა:
არ გული უნფიცის პირისა გასრულებასა?
იგი უგულო მოელის მართ დღეთა შემოკლებასა.

მგული, ცნობა გონება ერთმანერთზეჰკიდიან:
რა გული წავა, იგიცა წავლენ მისკენ მიდიან;
უგულო კაცი ვერ კაცობს, კაცთაგან განაკიდიან;
შენ არ გინახავს, არ იცი, მას რომე ცეცხლნი სწვიდიან.

მშენ უმართლე ხარ, ემდურვი, შენ გაეყარე ძმობილსა,
მაგრა ვით ითქმის, ვით გახდა, ვითა გიამბობ ცნობილსა;
ენა დაშვრების, გაცვთების, გულსა შეელმის ლმობილსა,
ამას მით ვაზრობ, მინახავს მე უბედურსა შობილსა.

მჯეროთ მისი მსგავსი სასჯელი არცა ვის ამბად ჰსმენია:
არა თუ კაცთა, სასჯელი ქვათაცა შესაძრწენია,
დიჯლადცა კმარის, მას რომე თვალთაგან ცრემლი სდენია,
თვით რაცა ჰბრძანოთ, მართალ ხართ, სხვა სხვისა ომსა ბრძენია.

მმას წამავალსა ვჰკითხევდი, დამწვარსა, ცეცხლ-მოდებულსა:
"მოვიდეს, რა ქმნას ავთანდილ? მისსა დამვედრე დებულსა".
მიბრძანა: "მოღამნახვიდეს მე, მისთვის გაცუდებულსა.
ამათ არ დავჰყრი, არეთა, არ გავსტებ მისს ქადებულსა".

"მას ზენაარსა არ გავსტებ, მას ფიცსა არ ვერცუები,
მას პაემნამდის მოვიცდი, რაზომცა გამდის რუები;
თუ მკვდარი მნახოს, დამმარხოს, თქვას ვაგლახი უები,
ცოცხალი დავხვდე, უკვირდეს, სიცოცხლე არს სათუები".

მჩემთვის გარდახმას აქათ გაყრა მზისა ქედისა;
ოდენ მოდენა ცრესლისა მჭირს, ველთა მოსალბედისა.
მსჯის გამრავლება ხელ-ქმნილსა სულ-თქმისა ზედა-ზედისა,
დავვიწყებვიარ სიკვდილსა, ნახეთ ნაქმარი ბედისა!

მესე არაკი მართალი ჩინს ქვასა ზესწერია:
"ვინ მოყვარესა არ ეძებს, იგი თავისა მტერია".
აწ ზაფრანია, ვის წინას ვერ ვარდი ჰგვანდის, ვერ ია;
თულა მონახავ, მონახე, ქმენ რაცა შენი ფერიან.

ყმამან უთხრა: მუმართლე ხარ, არ მამართლო მდურვად მისად,
მაგრა გაბრჭე, რა მიქმნია სამსახური ტყვესა ტყვისად:
გამოჭრილვარ სახლით ჩემით, ვით ირემი ძებნად წყლისად,
მას ვეძებ მას ვიგონებ, ვიარები ველთა ვლისად.

მბროლ-სადაფნი მარგალიტსა ლალის ფერსა სცვენ ბურვენ,
მას მოვშორდი, ვერ ვეახელ, ვერ ვისურვენ, ვერ ვასურვენ,
გამოპარვით წამოსვლითა ღრმთისა სწორნი მოვიმდურვენ,
ნაცვლად მათთა წყალობათა გულნი მათნი შევაურვენ.

მპატრონი ჩემი გამზრდელი, ღმერთისგან დიდად ცხოველი,
მშობლური, ტკბილი, მოწყალე, ცა, წყალობისა მთოველი!
მას ვუორგულე, წამოვე, მართ დავივიწყე ყოველი,
მისი შემცოდე ღრმთისაგან კარგსა აღარას მოველი.

მესე ყველაი ასრე მჭირს, დაო, ბედითა მისითა,
არ ვუტყუე მოსრულვარ მგზავრი ღამით დღისითა;
აწ იგი სადმე წასრულა, ვიწვი ცეცხლითა ვისითა,
ცუდ-მაშვრალი მტირალი ქვე ვზი პირითა მქისითა.

მდაო, მეტსა საუბარსა აღარ მომცემს ჟამი დრო,
არ ვინანი გარდასრულსა, ბრძენთა სიტყვა დავაღადრო:
წავალ, ვძებნი, ანუ ვპოვებ, ან სიკვდილი მოვიადრო,

თვარა ბედი აზომ თურე მიკვეთს, ღმერთსა რაღა ვჰკადრონ.

ამის მეტი აღარა თქვა, ატირწამოვიდა,
ქვაბი ჩავლო, წყალსა გახდა, შამბი გავლო, ველს გავიდა;
ქარი, ველთა მონაქროლი, ლალის ფერსა ვარდსა ზრვიდა,
მრად მიმეცო ამა ჭირსა?ნ ბედსა ამას უზრახვიდა.

იტყვის: მღმერთო, რა შეგცოდე შენ, უფალსა, არსთა მხედსა,
რად გამყარე მოყვარეთა, რად შემასწარ ამა ბედსა?
ერთი ორთა მგონებელი, ვარ საქმესა წარსაწყმედსა,
მოვკვდე, თავი არ მეწყალვის, სისხლი ჩემი ჩემსა ქედსა!

მმოყვარემან ვარდის კონა გულსა მკრა დამიწყლელა,
იგი ფიცი, ჩემგან სრული, მან აღარა გამისრულა;
მას თუ გამყრი, საწუთროო, ჩემი ლხინი გარდასრულა,
სხვა მოყვარე თვალსა ჩემსა გაკიცხულა, გაბასრულან.

კვლა იტყვის: მმიკვირს ნაღველი კაცისა ჭკუიანისა.
რა მჭვუნვარებდეს, რას არგებს ნაკადი ცრემლთა ბანისა?
სჯობს გამორჩევა, აზრობა საქმისა დასაგვანისა,
აწ მეცა მიჯობს მონახვა მის მზისა ლერწამ-ტანისან.

ყმა გაემართა საძებრად მტირალი, ცრემლთა მფქვეველი,
ემებს, უზახის, უყივის, დღეებრ ღამეთა მთეველი;
სამ მდღემდის მოვლო მრავალი ხევი, შამბნარი, ტყე, ველი;
ვერ პოვა, მივა მჭვუნვარე, ვერას ამბისა მცნეველი.

იტყვის: მღმერთო, რა შეგცოდე, ეგზომ დიდი რა გაწყინე,
რად შემასწარ ამა ბედსა, რა სასჯელი მომივლინე!
გამკითხველო, გამიკთხე, აჯა ჩემი შეისმინე,
დაამოკლენ დღენი ჩემნი, ჭირნი ამით მომილხინე!ნ

პოვნა ავთანდილისაგან ტარიელისა

მოვიდოდა, მიუზნობყმა მტირალი, ფერ-შეცვლილი,
ქედსა რასმე გარდაადგა, ველი აჩნმზიან-ჩრდილი;
ნახა, შავი შამბთა პირსა დგა სადავე უკუყრილი;
თქვა: მუცილოდ იგიაო, არად უნამას ცილინ.

რა შეხედნა, ყმასა გულმან გაუფეთქნა, გაუნათდა,
აქა ლხინი დაღრეჯილსა უათასდა, არ უათდა;
ვარდმან ფერი განანათლა, ბროლი ბროლდა, სათი სათდა,
ვით გრიგალმან ჩაირბინა, არ მოსცალჭვრეტად მათდა.

რა ტარიელ დაინახა, განაღამცა დაეღრიჯა:
ახლოს მყოფი სიკვდილისა ჯპირი დაებღნიჯა,
საყელონი გარდებინეს, თავი სრულად გაეგლიჯა,
მას აღარა შეესმოდა, სოფლით გაღმა გაეზიჯა.

ერთკერძ უც ლომი მოკლული ხრმალი სისხლ-მოცხებული,
კვლა სხვაგან ვეფხი უსულო, მკვდარი, ქვე-დანარცხებული,
მას წყაროსაებრ თვალთაგან ცრემლი სდის გაფიცხებული,
მუნ ეგრე გულსა უნთებცეცხლი მცხინვარე, ცხებული.

თვალთა ახმადცა ზარ-ედვა, სრულად მიჰხდოცნობასა,
მიახლებოსიკვდილსა, მოჰშორვებოთმობასა.
ყმა სახელდებით უყივის, ჰლამის სიტყვითა კრთობასა.
ველარ ასმინა, გარდიჭრა, ძმა გამოაჩენს ძმობასა.

ხელითა ცრემლსა უწურავს, თვალთა ავლებსახელსა,
ახლოს უზის უზახის მართ სახელდებით სახელსა;
ეტყვის: მვერ მიცნობ ავთანდილს, შენთვის გაჭრილსა ხელსა?ნ
მას არა დია შეესმის რეტსა, თვალ-დაუფახელსა.

ესე ყველაი ასრეა, რაცა აწ ჩემგან თხრობილა.
ცრემლნი მოსწურნა თვალთაგან, ცოტადრე მოაცნობილა.
მაშინლა იცნა, აკოცა, მოეჭდო, მოემძობილა,
ვიმოწმებ ღმერთსა ცხოველსა, მათებრივ არვინ შობილა.

უთხრა: მძმაო, არ გიტყუვე, გიყავ, რაცა შემოგფიცე,
გნახე სულთა გაუყრელმან, ფიცი ასრე დავამტკიცე;
აწ დამეხსენ, სიკვდილამდის ვიტრო თავსა ვიცი,
მაგრა გვედრებ დამარხვასა, მხეცთა საქმლად არ მივიცენ.

ყმამან უთხრა: მრამიგან ხარ, შენ საქმესა რად იქმ ავსა?
ვინ მიჯნური არ ყოფილა, ვის სახმილი არა სწვავსა,
ვის უქმნია შენი მსგავსი სხვათა კაცთა ნათესავსა!
რად სატანას წაუღიხარ, რად მოიკლავ ნებით თავსა?

მთუ ბრძენი ხარ, ყოვლნი ბრძენნი აპირებენ ამა პირსა:
ხამს მამაცი მამაცური, სჯობს რაზომცა ნელად ტირსა;
ჭირსა შიგან გამაგრება ასრე უნვით ქვიტკირსა.
თავისისა ცნობისაგან ჩავარდების კაცი ჭირსა.

მბრძენი ხარ გამორჩევა არა იცი ბრძენთა თქმულეზ,
მინდორს სტირ მხეცთა ახლავ, რას წადილსა აისრულეზ?
ვისთვის ჰკვდები, ვერ მიჰხვდები, თუ სოფელსა მოიძულეზ,
თავსა მრთელსა რად შეიკრავ, წყლულსა ახლად რად იწყლულეზ?

მვინ არ ყოფილა მიჯნური, ვის არ სახმილნი სდებიან,
ვის არ უნახვან პატიუნი, ვისთვის ვინ არა ბნდებიან?
მიტხარ, უსახო რა ქმნილა, სულნი რად ამოგხდებიან?
არ იცი, ვარდნი უეკლოდ არავის მოუკრებიან!

მვარდსა ჰკითხეს: "ეგზომ ტურფა რამან შეგქმნა ტანად პირად?
მიკვირს, რად ხარ ეკლიანი, პოვნა შენი რად არს ჭირად?"
მან თქვა: "ტკბილსა მწარე ჰპოვებს, სჯობს, იქმნების რაცა ძვირად;
ოდეს ტურფა გაიფდეს, აღარა ღირს არცა ჩირად".

მრატგან ვარდი ამას იტყვის უსულო უსაკო.
მაშა ლხინსა ვინ მოიმკის, პირველ ჭირთა უმუშაკო?
უბოროტო ვის ასმია, რაც ა საქმე საეშმაკო,
რად ემდურვი საწურთოსა, რა უქნია უარაკო?!

მისმინე ჩემი თხრობილი, შეჯე, წავიდეთ ნებასა,
ნუ მიჰყოლიხარ თავისა თათბირსა, გაგონებასა,
რაცა არ გწადდეს, იგი ქმენ, ნუ სდევ წადილთა ნებასა,
ასრე არ სჯობდეს, არ გეტყვი, ნუ მეჭვ რასაცა თნებასან.

მან უთხრა: მძმაო, რა გითხრა, ძვრაცა არ ძალ-მიც ენისა,
ძალი არა მაქვს ხელ-ქმნილსა შენთა სიტყვათა სმენისა,
რა ადვილად გიჩნს მოთმენა ჩემთა სასჯელთა თმენისა!
აწ მივსწურვილვარ სიკვდილსა, დრო მომეახლა ლხენისა.

მამას მოკვდავი ვილოცავ, აროდეს ვითხოვ, არ, ენით:
აქა გაყრილნი მიჯნურნი მუნამცა შევიყარენით,
მუნ ერთმანერთი კვლა ვნახნეთ, კვლა რამე გავიხარენით;
მო, მოყვარეთა დამმარხეთ, მიწანი მომაცარენით!

მსაყვარელმან საყვარელი ვით არ ნახოს, ვით გაწიოს!
მისკენ მივალ მხიარული, მერმე მანცა ჩემ კერძ იროს,
მივეგებვი, მომეგებოს, ატირდეს ამატიროს,
ჰკითხე ასთა, ქმენ გულისა, რა გინდ რა ვინ გივაზიროს.

მმართ გარდაწყვეტით იცოდი, გეტყვი მართალსა პირასა:
სიკვდილი მახლავს, დამეხსენ, ხანსალა დავჰყოფ მცირასა:
არ ცოცხალ ვიყო, რას მაქნევ, რა დავრჩე, ხელსა მხდი რასა?
დამშლიან ჩემნი კავშირნი, შევრთვივარ სულთა სირასა.

მრა სთქვი, რას იტყვი, არ მესმის, არცა მცალს სმენად მაგისად,
სიკვდილი მახლავს ხელ-ქმნილსა, სიცოცხლე არის წამისად;
აწ გამიარმსიცოცხლე მეტად ყოვლისა ჟამისად,
მუნ მეცა მივალ, ცრემლისა მიწად სად გამდის ლამი სად.

მბრძენი, ვინ ბრძენი, რა ბრძენი, ხელი ვითა იქმს ბრძნობასა!
ეგ საუბარი მაშინ ხამს, თუცა ვიყო ცნობასა;
ვარდი ვერ არის უმზეოდ; იყოს, დაიწყებს ჭნობასა;
მაწყენ, არა მცალს, დამეხსენ, არცა ვახლავ თმობასან.

კვლა ეუბნების ავთანდილ სიტყვითა მრავალ-ფერთა,
ეტყვის: მ თუ მოჰკვდე, რას არგებ ქცევითა მაგ ოხერთა?
ნუ იქმ, არა სჯობს საქმითა, ნუ ხარ თავისა მტერთან.
ვერ წაიყვანა, ვერა ქმნა სიტყვითა ვერა-ვერითა.

მერმე უთხრა: მაჰა, რათგან არ მომისმენ არას არა,
აღარ გაწყენს ენა ჩემი, აქამდისცა ცუდად მცთარა;
თუ სიკვდილი გიჯობს, მოკვე, ვარდი დაჭნეს, დაცამჭნარა!
ერთსა რასმე გეაჯები, მიყავნ დ ცრემლი ამდუღარა.

მსაინდონი ბროლ-ვარდსა სარვენ გიშრისა სართა,
მას მოვეშორვე, წამოვე სიჩქართ, არ სიწყნართა;
ვერ დამიჭირა მეფემან მშობლურად საუბართა,
შენ არ შემიყრი, გამიყრი, აწ ჩემი ლხინი ვთქვა რითა?

მნუ გამგზავნი გულ-მოკლულსა, ერთი მიყავ საწადელი,
ერთხელ შეევე, ცხენოსანი გნახო ჩემი სულთა მხდელი,
ნუთუ მაშინ მოვიქარვო სევესე აწინდელი;
მე წავალ შენ დაგადებ, იქმნას შენი საქადელინ.

ეხვეწებოდა: მშეჯეონ, აჯას ხვეწნითა არვებდა,
იცოდა, რომე შეჯდომა კაემანს მოაქარვებდა,
ლერწმისა სარსა დასდრეკდა, გიშერსა დააკარვებდა;
დაიმორჩილა, ეამა, არ ივაგლახა, არ ვებდა.

ცხადად უთხრა: მშეჯდებიო, მომიყვანე ცხენი წინან.
მან მოჰკვარა, წყნარად შესვა, არ სიჩქართ ააქმინა;
მინდორთავე წაიყვანა, ტანი მჭევრი ამრვევინა,
ხანი წარლეს, სიარულმან მოჯობება დააჩინა.

შეაქცევს ეუბნების საუბართა შვენიერთა,
მისთვის სძვრისასაუბროდ მათ ზაგეთა ძოწისფერთა;
მისი სმენა გააყრმობმსმენელისა ყურთა ბერთა.
მოიშორვა კაემანი, დათმობავე შეაერთა.

რა შეატყო მოჯობება მან, სევდისა მუფარახმან,
განანათლა პირი-ვარდი სიხარულმან დაუსახმან,
ცნობიერთა დასტაქარმან, უცნობოთა ოხრვა-ახმან;
ცნობიერი სიტყვა უთხრა უცნობოსა რასმე მზრახმან.

შერასმეჰყვეს საუბარსა, სიტყვა ჰკადრა არ-მალული:
მერთსა რასმე მოგახსენებ, გამიცხადე დაფარული:
ეგე სამხრე მისეული, შენ გაჩნია ვისგან წყლული,
რაგვარ გიყვარს, რაგვარ გიღირს? თქვი, დავილო მერმე სულინ.

მან უთხრა: მსახე რა გითხრა მის უსახოსა სახისა!
ესეა ჩემი სიცოცხლე, ჩემი მომცემი ახისა,
მჯობი ყოვლისა სოფლისა, წყლისა, მიწისა ხისა;
არ სასმენლისა მოსმენა არს უმჟავესი წმახისან.

ავთანდილ უთხრა: მვლამოდი მართ მაგისისა თქმევასა;
აწ რათგან გითქვამს, პასუხსა გკადრებ ნუ მეჰვ თნევასა:
სჯობს ასმათისა არ ლევა მაგა სამხრისა ლევასა,
ამად არ გიქებ საქმისა უარესისა რჩევასა.

მსამხრე გაბია ოქროსა, ოქრომჭედლისა დნობილი,
უასაკო უსულო, არ სიტყვიერი, ცნობილი;
ადარად გინასმათი, ნახე მათალი ბრჭობილი,
პირველ, გლაზ, მისი ნაჭვრეტი, თვით მერმე შენი დობილი.

მთქვენს შუა მქმნელი საქმისა, შენგან ნახმობი დობისა,
თქვენი შემყრელი მსახური, შენგან ღირს-ქმნილი ხმობისა,
მისი გამზრდელი, გაზრდილი, მისთვის მიხდილი ცნობისა,

გლახ, დაგიგდია, არ ჰნახავ, შაბაშ მართლისა ბრჭობისა!ნ

მან უბრძანა: მრაცა გითქვამს, უმართლესარ მეტის-მეტად;
საბრალოა ასმათ მისად მგონებლად ჩემად მჭვრეტად,
მე სიცოცხლე არ მეგონა, შენ მომესწარ ცეცხლთა შრეტად;
რადგან დავრჩი, გვალე, ვნახოთ, თუცავე ვარ ჯერტცა რეტადნ.

დამორჩილდა, გაემართნეს ავთანდილ ამირზარი;
ვერ მიგია ქება მათი, ვერა ქება საქებარი,
კბილნი დ ვითა მარგალიტნი, ბაგე დ ვარდი ნაპობარი;
გველსა ხვრელით ამოიყვანს ენა ტკბილად მოუბარი.

ამას ეტყვის: მშენთვის დავსდებ გონებასა, სულსა, გულსა,
მაგრა შენცა ნუ აგრე ხარ, ნუ იწყლოლებ ახლად წყლოლსა;
არას გარგებს სწავლოლება, თუ არა იქმ ბრძენთა თქმოლსა:
არ იხმარებ, რას ხელსა ხდი საუნჯესა დაფარულსა?

მარას გარგებს შეჭირვება, რომ სჭმუნვიდე, რა გერგების!
არ თუ იცი, უგანგებოდ არა კაცი არ მოკვდების?
მზისა შუქთა მომლოდინე ვარდი სამ დღე არ დაჭნების.
ბედი, ცგამარჯვება, ღმერთსა უნდეს, მოცაგვხვდებისნ.

მოახსენა: მეგე სწავლა ჩემთვის ყოვლად სოფლად ღირდეს.
გონიერთა მწრთელი უყვარს, უგუნურსა გულსა ჰგმირდეს.
მაგრა რა ვქმნა, რაგვარ გავსძლო, მეტის-მეტი რა მიმჭირდეს!
შენცა გჭრიან ჭირნი ჩემნი, არ მამართლო, არ მიკვირდეს?

მცვილსა ცეცხლის სიმხურვალე უგავს, ამაღ აენტების,
მაგრა წყალსა არსით ახლავს, თუ ჩავარდეს, დაცაშრტების;
რაცა ვისცა საქმე თვით სჭირს, სხვათათვისცა ევარგების,
თავიდაღმა რად არ იცი, ჩემი გული რაგვარ დნების!ნ

მზობა ტარიელისაგან ლომ-ვეფხის დახოცისა

მრა წამეკიდა, ყველაი წვრილად გიამზო ენითა,
მერმელა გაბრჭევ მართალი მაგა გულითა ბრძენითა;
შენ მოგელოდი, მიმჭირმოლოდინითა შენითა,
ქვაბს ველარ გავძელ, მინდორთა მოვლა მომინცხენითა.

მიმა ქედსა გარდავადეგ, იგი შამზნი მომეარნეს;
ერთი ლომი, ერთი ვეფხი შეკრბეს, ერთად შეიყარნეს,
ჰგვანდეს რათმე მოყვარულთა, მათი ნახვა გამეხარნეს,
მათ რა უყვეს ერთმანერთსა, გამიკვირდეს, შემეზარნეს.

მპირველ ამოდ ილაღობეს, მერმე მედგრად წაიკიდნეს:
თვითო ტოტი ერთმანეთსა ჰკრეს, სიკვდილსა არ დარიდნეს;
გამოჰრიდნა ვეფხმან გული, დედათამცა გამოჰრიდნეს,
ლომი მედგრად გაეკიდა, იგი ვერვინ დაამშვიდნეს.

მლომსა დაუფგმე ნაქმარი, ვარქვი: "არა ხარ ცნობასა,
შენ საყვარელსა რად აწყენ, ფუ მაგა მამაცობასა!"
ხრმალ-გამოწვდილი მივუხე, მივეც ლახვართა სობასა,
თავსა გარდავკვარ, მოცავკალ, დავჰხსენ სოფლისა თმოზასა.

მხრმალი გავსტყორცე, გარდვიჭერ, ვეფხი შევიპყარ ხელითა;
მის გამო კოცნა მომინდა, ვინ მწვავს ცეცხლითა ცხელითა;
მიღრინვიმწყენბრჭკალითა სისხლთა მღვრელითა,
ველარ გავუძელ, იგიცა მოვკალ გულითა ხელითა.

მრაზომსაცა ვამშვიდებდი, ვეფხი ვერა დავამშვიდე,
გავგულისდი, მოვიქნიე, ვჰკარ მიწასა, დავაწყვიდე;
მომეგონა, ოდეს ჩემსა საყვარელსა წავეკიდე,
სულნი სრულად არ ამომხდეს, რას გიკვირს, რომ ცრემლსა ვჰღვრიდე!

მაჰა, ძმაო, მითხრობია ჭირი ჩემი, რაცა მჭირდა;
სულთა დგმაცა არა მმართვეს, ასრე გასლვა რად გიკვირდა!
სიცოცხლესა გავეყარე, სიკვდილიცა დამიძვირდან.
ესე სიტყვა დაასრულა, ყმამან სულ-თქნა, აცატირდა.

ავთანდილცა მასთანავე ტიროცრემლსა ღვრიდა;
უთხრა: მდათმე, ნუ მოჰკვდები, გულსა სრულად ნუ დასჭრი და!
ღმერთი მაგას მოწყალებს, თუცა ჭირმან არ გაგრიდა;
თუმც უნდოდით გასაყრელად, პირველ ერთად არ შეგყრიდა.

მსდევს მიჯნურსა ფათერაკი, საწუთროსა დაანადგლებს,
მაგრა ბოლოდ ლხინსა მისცემს, ვინცა პირველ ჭირსა გასძლებს;
მიჯნურობა საჭიროა, მით სიკვდილსა მიგვაახლებს,
გასწავლულსა გააშმაგებს, უსწავლელსა გაასწავლებს.

აქა ტარიელისაგან ავთანდილისაგან ქვაბს მისლვა ასმათის ნახვა

იტირეს გაემართნეს, ქვაბისაკენ თავნი არნეს;
რა ასმათმან დაინახა, განაღამცა გაეხარნეს!
მოეგება, მოტიროდა, ცრემლმან მისმან კლდენი ღარნეს,
აკოცეს ა-ცა-ტირდეს, კვლა ცნობანი ააჩქარნეს.

ასმათ თქვა: მღმერთო, რომელი არ ითქმი კაცთა ენითა,
შენ ხარ სავსება ყოველთა, აღგვავესებ მზეებრ ფენითა;
გაქო, ვით გაქო, რა გაქო, არ-საქებელო სმენითა!
დიდება შენდა, არ მომკალ ამათთვის ცრემლთა დენითა!ნ

ტარიელ ეტყვის: მჰე დაო, მით ცრემლი აქა მდინია,
საწუთრო ნაცვლად გვატირებს, რაც ოდენ გაგვიცინია.
ძველი წესია სოფლისა, არ ახლად მოსასმინია.
ვა შენი ბრალი თვარა სიკვდილი ჩემი ლხინია!

მსწყუროდეს, წყალსა ვინ დაღვრის კაცი უშმაგო, ცნობილი?
მე თვალთა ჩემთა მით მიკვირს, რად ვარ ცრემლითა ლტობილი!
უწყლობა ჰკლავს წყალი სდის, აროდეს არ გახმობილი!
ვა, წარხვარდი პობილი, ვა, მარგალიტი წყობილი!ნ

მავთანდილსცა მოეგონა მისი მზე საყვარელი;
იტყვის: მჩემო, ვით ვეგები მე უშენოდ სულთა მდგმელი?
შენ არ გახლავ, ჩემი ჩემთვის სიცოცხლეა სანანელი,
გითხრამცა ვინ, რა მჭირს ანუ რა ცეცხლი მწვავს, როგორ ცხელი!

მვარდი ამას ვით იაზრებს: მზე მომშორდეს, არ დავჭნეო,
ანუ ჩვენ, გლახ, რა გვერგების, რა ჩასვენდეს გორსა მზეო?
გულო, გიჯობს, გაუმაგრდე, თავი სრულად გაიკლდეო,
ნუთუ მოგხვდეს ნახვა მისი, სულთა სრულად ნუ დალეო.ნ

სული დაიღეს, დადუმდეს, ორთავე ცეცხლი სდებოდა;
ასმათი შეჰყვა, შევიდა, მათებრ სახმილი ჰგზებოდა,
დაუგო ტყავი ვეფხისა, რომელ კვლა მიწყივ ჰგებოდა;
ორნივე დასხდეს, უბნობდეს, რაცა მათ ეამებოდა.

წვადი შეიწვეს, შეიქმნა პურობა მსგავსი ჟამისა,
მუნ უპურობა პურობა, არ-სიდიადე ჯამისა,
მას წეხვეწუნეს: მჭამეონ, ძალი არ ჰქონჭამისა,
გასცოხნის, ლუკმა გასტყორცის, წონა ძლივ ჩანთქის დრამისა.

ამოა, რომე კაცი კაცს ამოსა ეუბნებოდეს!
მან გაუგონოს, რაცა თქვას, არ ცუდად წაუხდებოდეს,
ცოტად ეგრეცა დაუვსებს, ცეცხლი რაზომცა სდებოდეს.
დიდი ლხინია ჭირთა თქმა, თუ კაცსა მოუხდებოდეს.

მას ღამესა ერთგან იყვნეს იგი ლომნი, იგი გმირნი,
იუბნეს გააცხადნეს თავის-თავის მათნი ჭირნი.
რა გათენდა, კვლა დაიწყეს საუბარნი სიტყვა-ხშირნი;
ერთმანეთსა გაუგონნეს ფიცნი პირველ დანაპირნი.

ტარიელ ეტყვის: მრად უნსიტყვისა თქმა მრავალისა?
რაცა შენ ჩემთვის გიქნია, ღმერთი მზღველია ვალისა;
კმა ზენაარი ზენარად, არ ნაქმარია მთრვალისა,
არ-დავიწყება, მოყვრობა მოყვრისა წარმავალისა.

მაწ შემიხვეწე, ნუ დამწვავ კვლა წვითა უცხელესითა:
მე რომე ცეცხლი მედების, არ ნაგზებია კვესითა.
ვერ დაშრეტ, შენცა დაიწვი სოფლისა ქმნისა წესითა,
წადი, დაბრუნდი, შეიქეც მუნითვე, შენი მზე სით -ა.

მვინ დამბადა, განკურნება ჩემი უჩანს მასცა ძნელად,
ვისცა გესმის, გაიგონეთ, მით გაჭრილვარ ხელი ველად;
რაცა მართებს გონიერთა, ერთხელ ვიყავ მეცა მქმნელად,
აწ ნობათი ხელობისა მომხედომია, მით ვარ ხელადნ.

ავთანდილ ეტყვის: მრა გითხრა პასუხი მაგა თქმულისა?ნ
შენვე სთქვი ეგე სიტყვაო კაცისა ბრძნად სწავლულისა:
ღმერთსამცა ვით არ შეეძლო კვლა განკურნება წყლულისა?
იგია მზრდელი ყოვლისა დანერგულ-დათესულისა!

მღმერთსამცა ესე რად ექმნა, ეგეთნი დაებადენით,
აღარ შეგყარნა, გაგყარნა, ხელი გქმნა ცრემლთა დადენით!
სდევს ფათერაკი მიჯნურსა, გაჭვრიტეთ, გაიცადენით,
თქვენ ერთმანერთი არ მოგხვდეს, მე სულნი ამომხადენით!

მნეტარ, მამაცი სხვა რაა, არ გასძლოს, რაცა ჭირია!
ჭირსა გადრეკა რად უნდა, რა სასაუბრო პირია!
ნუ გემის, ღმერთი უხვია, თუცა სოფელი ძვირია,
რასცა მიწვრთიხარ, იწვართე; გკადრო, უწვრთელი ვირია.

მთუ რა გესმის, გაიგონე, ესე კმარის სწავლა სწავლად;
ჩემსა მზესა დავეთხოვე თქვენს წინაშე წამოსავლად,
მოვახსენე: "რათგან ჩემი შეუქმნია გული ავლად,
არას ვარგებ, არ დავდგები, სხვა ვიუბნო რაღა მრავლად?"

მმან მიბრძანა: "მადლიერ ვარ, კარგად ხარ მამაცურად,
შენგან მისსა გავლენასა მე დავიჩენ სამსახურად".
მისით კითხვით წამოსრულვარ, არ- მთრვალი არ- მახმურად,
მივბრუნდე რა ვუამბო, "რად მოვეო ჯაბან-ხრდლურად?"

მმაგ საუბარსა ესე სჯობს, ისმინე ჩემი თხოვნილი:
მქმნელი საქმისა ძნელისა კაციმცა იყო ცნობილი;
ვერას ვერა იქმს ნაყოფსა ვარდი უმზეოდ ჭნობილი.
შენ ვერას ირგებ, მე გარგებ, ძმა ძმისა უნძმობილი!

მსადაცა გწადდეს, მუნ იყავ მითვე წესითა მაგითა,
გწადდეს დ გულითა ბრძენითა, გწადდეს დ ცნობითა შმაგითა;
მაგა ქცევითა ტურფითა, ანაგებითა ნაგითა,
ოდენ გამაგრდი, არ მოჰკვდე, არ დასდნე ცეცხლთა დაგითა.

მამის მეტსა არას გნუკვე: წელიწადსა ერთსა მსგეფსსა
აქა ქვაბსა მომნახველი მე, ამბავთა ყოვლგნით მკრეფსა;
ამა ჟამსა ნიშნად მოგცემ, დროსა ამას ვარდ-იეფსა,
ვარდთა ნახვა გაგაკრთობდეს, მართ ვითამცა ძალი ყეფსა.

მამა დროსა გარდავსცილდე, აქავ ქვაბსა არ მოვიდე,
ცან, ცოცხალი არ თურუ ვარ, უღონოდ მოვკვე კიდე;
ეს ამისად ნიშნად კმარის, შენ თუ ჩემთვის ცრემლსა ღვრიდე,
მაშინ გწადდეს დ იხარებდი, გწადდეს დ ჰმუნვა გაადიდე.

მაწ რაცა გკადრე, ამისთვის ნუთუ შენ იყო მჰმუნავი!
მოგშორდები არ ვიცი, თუ ცხენი დამცემს, თუ ნავი;
არ, უთქმელობა არ ვარგა, არ პირუტყვი ვარ მჩმუნავი,
არ ვიცი, ღმერთი რას მიზამს, ანუ ცა მიწყვი მბუნავინ.

მან უბრძანა: მადარ გაწყენ, არცა სიტყვა გამეტადდეს,
არ მომისმენ, რაზომიცა საუბარი მიდიადდეს;
თუ არ მოგყვეს საყვარელი, შენ მას მიჰყევ, რაცა სწადდეს,
ბოლოდ ყოვლი დამალული საქმე ცხადად გამოცხადდეს.

მარ დაიჯერო, მაშინ სცნა ჩემთა საქმეთა ძნელობა;
ჩემთვის ყველაი სწორია, გაჭრა გაუჭრელობა;
შენ რაცა გითქვამს, მაგას ვიქმ, მრჯის რაზომც გინხელობა,
უშენოდ მომხვდეს, რალა ვქმნა, არ დია დღეთა გრძელობა!ნ

საუბარი გარდასწყვიდეს, დააპირეს ესე პირი;
ცხენსა შესხდეს, მოიარეს, თვითო მოკლეს ველს ნადირი;
შემოიქცეს, აატირეს გული, კვლაცა ანატირი,
ხვალ გაყრისა გონებამან სხვა უმატა ჭირსა ჭირი.

ლექსთა მკითხველო, თქვენიმცა თვალი ცრემლისა მღვრელია!
გულმან, გლახ, რა ქმნას უგულოდ, თუ გული გულსა ელია?!
მოშორება მოყვარისა გაყრა კაცისა მკვლელია,
ვინცა არ იცის, არ ესმის, ესე დღე როგორ მნელია!

დილა გათენდა, შესხდეს მას ქალსა გაესალამნეს.
ტარიელ, ასმათ, ავთანდილ თვალთაგან ცრემლნი დალამნეს;
სამთავე დაწვთა ალამნი არღვენის ფერად ალამნეს,
მათ ლომთა, მიწყვიც მხეც-ქმნილთა, თავნი მხეცთავე ალამნეს.

ქვაბი ჩავლეს წავიდეს ზახილით ცრემლთა მდენანი,
ასმათ ტირს, მოთქვამს: მჰე ლომნო, ვისნი ვით მოგთქმენ ენანი!
მზემან დაგწვნა დაგდაგნა ცისა მნათობნი ზენანი,
ვა ჭირნი ჩემნი ეზომნი! ვა სიცოცხლისა თმენანი!ნ

მათ ყმათა, მუნით წასრულთა, იგი დღე ერთგან იარეს,
ზღვის პირს მივიდეს, მუნ დადგეს, არ ხმელთა არე იარეს,
არ გაიყარნეს მას ღამე, კვლა ცეცხლი გაიზიარეს,
ერთმანერთისა შორს ყოფა იტირეს, იმგლოვიარეს.

ტარიელს ეტყვის ავთანდილ: მრუ გახმა ცრემლთა დენისა!
რად მოიშორვე შენ ფრიდონ, მომცემი მაგა ცხენისა?
მუნით იცნობის ამბავი, ღონე მის მზისა ღხენისა,
აწ მე მუნ მივალ, მასწავლე გზა ძმად-ფიცისა შენისა.ნ

ტარიელ სიტყვით ასწავლის მხარსა ფრიდონის გზისასა,
მართ გააგონა, რაც ოდენ შეემლო ძალსა თქმისასა:
მადმოსავლითკენ წადიო, პირსა იარე ზღვისასა,

თუ ნახო, ჩემი უამბე, გკითხავს ამბავსა ძმისასა.ნ

თხა მოკლეს მიითრიეს, ცეცხლი შექმნეს ზღვისა პირსა,
სვეს ჭამეს, რაცა ჭამა შეჭფერომათსა ჭირსა;
მას ღამესა ერთად იყვნეს, ერთგან მიწვეს ხეთა ძირსა.
ვკვამობ მუხთალსა საწუთროსა, ზოგჯერ უხვსა, ზოგჯერ ძვირსა.

ცისკრად ადგეს გასაყრელად, ერთმანერთსა მოეხვიინეს;
მაშინ მათგან ნაუბარნი, დადნეს, ვინცა მოისმინეს;
თვალთათ, ვითა წყაროს თვალი ცრემლი ველთა მოადინეს,
დიდხან დგანან შეჭედლილნი მკერდი მკერდსა შეარკინეს.

გაიყარნეს ტირილით პირსა ხოკით, თმათა გლეჯით,
ერთი აღმა, ერთი ჩაღმა, უგზოდ მივლენ შამბთა ეჯით;
ვირე უჩნერთმანერთი, იზახდიან პირსა ბღნეჯით;
იგი ნახნეს დაღრეჯილნი, მზე დაიღრეჯს მისით ღრეჯით.

წასვლა ავთანდილისაგან ფრიდონისასა

ვა, სოფელო, რაშიგან ხარ, რას გვაბრუნვებ, რა ზნე გჭირსა!
ყოვლი შენი მონდობილი ნიადაგმცა ჩემებრ ტირსა!
სად წაიყვან სადაურსა, სად აღუფხვრი საით ძირსა?!
მაგრა ღმერთი არ გასწირავს კაცსა, შენგან განაწირსა.

ავთანდილ მისი გაყრილი ტირს, მისწვდომია ხმა ცამდის,
იტყვის, თუ: მღვარი სისხლისა კვლაცა მდენია, კვლაცა მდის;
აწ აგრე გაყრა ძნელია, ვით მაშინ შეყრა და-ც-ამდის.
კაცი არ ყველა სწორია, დიდი ძეს კაცით კაცამდისნ.

ველს მაშინ მხეცნი ძღებოდეს სისხლითა მუნ ნატირითა;
ვერ დაივსებსახმილსა, იწვის ცეცხლითა ხშირითა;
კვლა თინათინის გონება ავსებს უფრორე ჭირითა;
ბაგეთათ ვარდსა ანათობს ბროლი ძოწისა ძირითა.

ვარდი ჭნებოდა, ღვრებოდა, ალვისა შტო ირხეოდა;
ბროლი ლალი გათლილი ლაჟვარდად გარდიქცოდა;
გამაგრებოსიკვდილსა, ამისთვის არ უმხნეოდა;
იტყვის, თუ: მზნელი რას მიკვირს, რათგან დაგაგდე, მზეო, -!ნ

მზესა ეტყვის: მმზეო, გიტყვი თინათინის ლაწვთა დარად,
შენ მას ჰგავ იგი შენ გგავს, თქვენ ანათობთ მთად ბარად;
ხელსა მალხენს ნახვა შენი, ამაღ გიჭვრეტ არ-დამცთარად,
მაგრა ჩემი რად დააგდეთ გული ცივად, გაუმთბარად?

მთუ ერთისა მოშორეება მზისა ზამთრის გაგვამცივნებს,
მე, გლახ, ორნი დამიყრიან, გული ამაღ რად არ ივნებს?
მაგრა კლდესა არა შესწონს, არაოდეს არ იმტკივნებს;
წყლულსა დანა ვერა ჰკურნებს, გაჰკვეთს, ანუ გაამსივნებს.

მიმავალი ცასა შესტირს, ეუბნების, ეტყვის მზესა:
მაჰა, მზეო, გეაჯები შენ, უმძლესთა მძლეუთა მძლესა,
ვინ მდაბალთა გაამაღლებ, მეფობასა მისცემ, სვესა,
მე ნუ გამყრი საყვარელსა, ნუ შემიცვლი ღამედ დღესა!

მმო, ზულალო, მომიმატე ცრემლი ცრემლსა, ჭირი ჭირსა,
გული შავად შემიღებე, სიბნელესა მიმეც ხშირსა,
შემომყარე კაეშნისა ტვირთი მძიმე, ვითა ვირსა,
მას უთხარ, თუ: "ნუ გასწირავ, შენია შენთვის ტირსა".

მჰე მუშთარო, გეაჯები შენ, მართალსა ბრჭესა, ღმრთულსა,
მო უყავ სამართალი, გაებრჭობის გული გულსა;
ნუ ამრუდებ უმართლესსა, ნუ წაიწყმედ ამით სულსა!
მართალი ვარ, გამიკითხე! რად მაწყლულებ მისთვის წყლულსა?

მმოდო, მარიხო, უწყალოდ დამჭერ ლახვრითა შენითა,
შე-ცა-მღებე შემსვარე წითლად სისხლისა დენითა,
მას უთხრენ ჩემნი პატიჟნი, მას გააგონენ ენითა,
რაგვარ გასრულვარ, შენ იცი, გულია აღარ ლხენითა.

მოდო, ასპიროზ, მაგრე რა, მან დამწვა ცეცხლთა დაგითა,
ვინ მარგალიტსა გარეშე მოსცავს ძოწისა ბაგითა;
შენ დაშვენებ კეკლუცთა დაშვენებითა მაგითა,
ვისმე, გლახ, ჩემებრ დააგდებ, გახდი ცნობითა შმაგითა.

მოტარიდო, შენგან კიდე არვის მიგავს საქმე სხვასა:
მზე მაბრუნვებს, არ გამიშვებს, შემიყრის მიმცემს წვასა;
დაჯე წერად ჭირთა ჩემთა, მეღნად მოგცემ ცრემლთა ტბასა,
კალმად გიკვეთ გაწლობილსა ტანსა, წვრილსა ვითა თმასა.

მმო, მთვარეო, შემობრალე, ვილევი შენებრ ვმჭლდები,
მზე გამავსებს, მზევე გამლევს, ზოგჯერ ვსხვდები, ზოგჯერ ვწვლდები;
მას უამბენ სჯანი ჩემნი, რა მჭირს, ანუ როგორ ვზნდები,
მიდი, უთხარ, ნუ გამწირავს, მისი ვარ მისთვის ვკვდები.

მაჰა, მმოწმობენ ვარსკვლავნი, შვიდნივე მემოწმებინ:
მზე, ოტარიდი, მუშთარი ზუალ ჩემთვის ბნდებინ,
მთვარე, ასპიროზ, მარიხი, მოვლენ მოწმად მყვებინ.
მას გააგონენ, რანიცა ცეცხლნი უშრეტნი მდებინ.

აწ გულსა ეტყვის: მვითამცა გდის ცრემლი, არ გაგხმობია,
რას გარგებს მოკლვა თავისა? ეშმა ძმად თურე გძმობია;
მეც ვიცი, ჩემსა ხელ-მქმნელსა თმად ყორნის ბოლო სთმობია,
მაგრა თუ ჭირსა არ დასთმობ, ლხინი რა დასათმობია!

მთუ დავრჩეო, ესე მიჯობს, -- სიცოცხლისა იტყვის თუსა, --
ნუთუ მომხვდეს ნახვა მზისა, ნუ ვიზახი მიწყვი უსან.
მიიმლერის ხმასა ტკბილსა, არ დასწყვედდის ცრემლთა რუსა,
მისსა ხმასა თანა ხმაცა ბულბულისა ჰგვანდის ბუსა.

რა ესოდის მღერა ყმისა, სმენად მხეცნი მოვიდიან,
მისვე ხმისა სიტკბოსაგან წყლით ქვანიცა გამოსხდიან,
ისმენდიან, გაჰკვირდიან, რა ატირდის, ატირდიან;
იმღერს ლექსთა საბრალოთა, ღვარისაებრ ცრემლნი სდიან.

ავთანდილისაგან ფრიდონისას მისვლა, ტარიელს რომ გაეყარა

ყმა მტირალი სამოცდათ დღე ზღვისა პირსა მივა გზასა;
შორით ნახა, მენავენი მოდიოდეს შიგან ზღვასა;
მოიცადა, ჰკითხა: მვინ ხართ, თქვენ ამისა გნუკევ თქმასა,
ეს სამეფო ვისი არის, ან მორჩილობს ვისსა ხმასა?

მათ მოახსენეს: მტურფაო სახით ანაგებთა,
გვეუცხოვე გვეკეთე, მით გეუბნებთ ქებთა;
აქამდის ზღვარი თურქთაა, მოზღვრეა ფრიდონ ზღვრებითა;
ჩვენცა ვისნი ვართ, გიამბობთ, თუ ჭვრეტით არ დავბნდებთა.

მწურადინ ფრიდონ მეფეა ამა ქვეყნისა ჩვენისა,
მოყმე მხნე, უხვი, ძლიერი, ფიცხლად მომხლტომი ცხენისა;
ვნება არავის არ ძალ-უც მის მზისა ოდნად მშვენისა,
იგია ჩვენი პატრონი, მსგავსი ცით შუქთა მფენისა.ნ

ყმამან უთხრა: მძმანო ჩემნო, კარგთა კაცთა გარდგეკიდე;
მე მეფესა თქვენსა ვეძებ, მასწავლეთ, თუ სით წავიდე,
რა ვიარო, ოდეს მივალ, ან გზასა აქვს რა სიდიდე?ნ
მენავეთა უწინამძღვრეს, არ დააგდეს გზამდის კიდე.

მოახსენეს: მ ესე გზაა მულაზანზარს მიმავალი,
მუნ დაგვხვდების მეფე ჩვენი მშვილდ-ფიცხელი, მასხვილ-ხრმალი;
აქადაღმა ათ დღე მიხვალ ნაკვთად სარო, ფერად ლალი;
ვა, რად დაგვწვენ, უცხომ უცხო, რად მოგვიდევ ცეცხლებრ ალი.ნ

ყმამან უთხრა: მმიკვირს, ძმანო, რად ხართ ჩემთვის გულ-მოკლულნი,
ანუ ეგრე ვით გეკეთნეს ზამთრის ვარდნი ფერ-ნაკლულნი!
თქვენმცა მაშინ ვენახენით, ლაღნი ვდეგით, არ საპყრულნი!
ჩვენნი მჭვრეტნი დავაშვენით, ჩვენგან სხდიან მხიარულნი.

იგი წავიდეს: დაბრუნება გზასა თავის-წინასა,
ვისი ჰგავს ტანი საროსა ვისი გულ- რკინასა;
მიაცორებს მიუბნობს, მოსთქვამს მისსავე ლხინასა,
ნარგისნი ქუხან, ცრემლსა წვიმს, ჩარცხის ბროლსა მინასა.

ვინცა გზას ნახნის უცხონი, მსახურებდიან, ჰყმობდიან,
მოეხვიენიან საჭვრეტლად, მას ზესტრფიალობდიან,
ემნელებოდის გაშვება, გაყრასა ძლივ დასთმობდიან,
გზის ყოლაუზი მისციან, ჰკითხის რა, უამბობდიან.

მულაზანზარს მიეახლა, ადრე დალევს გზასა გრძელსა;
მინდორს ნახა სპა ლაშქართა ნადირთა ჰგვანდეს მსრველსა,
ყოვლგნით ალყა შემოეკრა, მოსდგომოდეს გარე ველსა,
ისვრიან იზახიან, მხეცთა სჭრიან ვითა მჭელსა.

კაცი ემთხვია; მას ჰკითხა ამბავი მის ლაშქარისა,
უბრძანა: მისი ვისია ხმა ზათქისა ზარისა?
მან უთხრა: მფრიდონ ხელმწიფე, მეფე მულაზანზარისა,
იგი ნადირობს, შეუკრავს ნაპირი ველ-შამბნარისან.

მათ ლაშქართავე წავიმით უსახოთა ქცევითა,
გამხიარულდა; შვენება მის ყმისა ვთქვიმცა მე ვითა!
მისთა გამყრელთა დააზრობს, შემყრელთა დასწვავს მზე ვითა,
ნახვა მჭვრეტელთა ახელებს, ტანი ლერწამობს რხევითა.

მათ ლაშქართა ყოლბსა შუა ორბი სითმე გარდმოფრინდა;
.ყმამან ცხენი წეუტია, გაამაყდა, არ შემინდა,
შესტყორცნა ჩამოაგდო, დაეცა სისხლი სდინდა,
გარდახვრთენი დასჭრა, წყნარად შეჯდა, არ აქმინ

იგი რა ნახეს, მესროლთნი სროლასა მოეშლებოდეს,
ალყა დაშალეს, მოვიდეს, მოეხვეოდეს, ბნდებოდეს,
იქით აქათ უვლიდეს, ზოგნი უკანა ჰყვებოდეს,
ვერცა ჰკადრებდეს: მვინ ხარონ, ვერცა რას ეუბნებოდეს.

მინდორსა შიგან გორი დგა, ფრიდონ მას ზედგებოდა;
ღირსნი მას თანა სროლასა ორმოცი კაცი ხლებოდა;
მუნ დაემართა ავთანდილ, მას თანა ყოლბი ჰყვებოდა.
ფრიდონს უკვირდა: მრა ქმნესონ, მისთა სპათათვის წყრებოდა.

ფრიდონ მონა გამოგზავნა: მწა, ნახენო ისი სპანი,
რა ქმნეს, ალყა რად დაშალეს, სად წადიან ვითა ბრმანი?
მონა ფიცხლა მოყვება, ნახა სარო, მორჩი ტანი,
დადგა, თვალნი გაურეტდეს, დაავიწყდეს სიტყვის თქმანი.

ავთანდილ ცნა, თუ: მისია მოამბედ ჩემად რებული.
--წა, ჰკადრე შენსა პატრონსა ეს ჩემი დავედრებული:
ვარ უცხო ვინმე ღარიბი, საყოფთა მოშორვებული,
მმად-ფიცი ტარიელისი, თქვენს წინა მომგზავრებულნი.

მონა წავიფრიდონის თხრობად ამბისა მისისად,
უთხრა: მმზე ვნახე მოსრული, ჩანს მანათობლად დღისისად;
ვაზრობ, იგიცა დაშმაგდენ, თუ ბრძენთა ნახონ ისი სად;
"ვარ მმაო ტარიელისი მეყრად ფრიდონის მქისისადნ.

რა მტარიელნ მოისმინა, ფრიდონს ჭირი უსუბუქდა,
თვალთათ ცრემლნი გარდმოსცვივდეს, გული უფრო აუჩუქდა,
მონაქროლმან ვარდი დაზრა, წამწამთაგან ბუქი ბუქდა;
შეიყვარნეს, ერთმანერთი მათგან იქო, არ გაუქდა.

ფიცხლა იგი ქედი ჩავლო, ჩაეგება ფრიდონ წინა;
რა შეხედნა, მან ესე თქვა: მთუ არ მზეო, ისი ვინ -ა?ნ
მას მეტობდა, რაცა ქება მონისაგან მოესმინა;
ერთმანერთსა გარდაუხდეს, ლხინმან ცრემლი აფრქვევინა.

მოეხვივნეს ერთმანერთსა, უცხოობით არ დარიდონ;
თვით უსახოდ ფრიდონს ყმა მოეწონა ყმასა ფრიდონ;
რა მჭკრეტელთა იგი ნახონ, მზე მათთანა გააფლიდონ,
მომკლად, ბაზარს სხვა მათებრი ივაჭრონ რა ანუ ყიდიან.

ფრიდონისებრნი მოყმენი ვინმცა ვით ვინ ეგებიან!
მაგრა მას ახლვან ქებანი, მართ მეტნი არ მიხვდებიან;
მზე უჩინო იქმს მნათობთა, რა ახლოს შეიყრებიან,
დღისით ვერ ნათობს სანთელი ღამით შუქნი ჰკრთებიან.

ცხენთა შესხდეს, გაემართნეს, ფრიდონისა მივლენ სრასა.
დაიშალა ნადირობა, მოეშალნეს მხეცთა სრვასა;
ავთანდილის ჰკრეტად სპანი იქი-აქათ იქმან ჯრასა,
თქვეს: მასეთი ხორციელი შეუქმნია, ნეტარ, რასა?ნ

ყმა ფრიდონს ეტყვის: მისწრაფვი, ვიცი, ამბისა თხრობასა,
გიამბო, ვინ ვარ, სით მოვალ, ვინათგან ღამი ცნობასა,
ანუ სით ვიცნობ ტარიელს, ანუ რად ვიტყვი ძმობასა,
იგი ძმად მიხმობს, ძმა ხარო, თუცა ძლივ ღირს ვარ ყმობასა.

მმე ვარ ყმა როსტან მეფისა, მოყმე არაბეთს ზრდილობით,
დიდი სპასპეტი, სახელად მიხმობენ ავთანდილობით,
ძე დიდებულთა დიდ-გვართა, ზრდილი მეფეთა შვილობით,
საკრძალავი უკადრი, მყოფი არვისგან ცილობით.

მდღესა ერთსა მეფე შეჯდა, ნადირობას გამოვიდა;
მინდორს ვნახეთ ტარიელ, ცრემლთა ღვრიდა, ველთა რწყვიდა,
გაგვიკვირდა, გვეუცხოვა, ვაწვიეთ არ მოვიდა,
ჩვენ გვეწყინა, არ ვიცოდით, მას თუ ცეცხლი რაგვარ სწვიდა.

მმეფემან სპანი შეპყრობად შეუზახნა წყრებოდა;
მან უჭირველად დახოცნა, ომი არ მისჭირდებოდა,
ზოგსა მხარ-თემო დალეწა ზოგსა სული ხდებოდა;
მუნდა ცნეს, ეტლი მთვარისა რომე არ დაბრუნდებოდა.

მმან სპათაგან ვერ-შეპყრობა ცნეს მეფეთა მეტად მწყრალთა,
თვით შესხდეს შეუტის ამაყთა არას მკრთალთა.
რა ტარიელ მეფე იცნა, მუნდა დაჰკრთა მათთა ხრმალთა.
ცხენსა მისცნა სადავენი, დაგვეკარგა წინა თვალთა.

მვებნეთ კვალი ვერ ვპოვეთ, დავსწამეთ ეშმაურობა.
მეფე დაჭმუნდა, დაშალა სმა, ნადიმობა, პურობა.
მე ველარ გავსძელ მისისა ამბისა არ-დასტურობა,
გამოვიპარე საძებრად: მწვიცეცხლი მურობა.

მიგი ვებნე წელსა სამსა, არ ვიამე არცა ძილი.
მათ მასწავლეს, ხატაელნი ვნახენ მისგან დაკოდილი;
ვპოვე ვარდი მოყვითანო, შუქ-მკრთალი ფერ-მიხდილი,
შემიტკბო შემიყვარა, ვითა ძმა ვითა შვილი.

მქვაბნი წაუხმან დევთათვის, სრულად გამესისხლებია;
მუნ ასმათ ახლავს მარტოსა, სხვა არვინ უახლებია;
მას მუდამ ძველი ცეცხლი სწვავს, არ ახალ, არ ახლებია,
ვა მართებს მისსა გაყრილსა, შავი ხლა თავსა ხლებია.

მქალი მარტო ქვაბსა შიგან ზის მტირალი, ცრემლ-ნაწთომი;
ყმა ნადირსა უნადირებს, ლომის ლეკვსა ვითა ლომი,
მიართვამს აგრე არჩენს იგი, ერთგან ვერ-დამდგომი,
მისგან კიდე სანახავად არა უნკაცთა ტომი.

მმე უცხოს უცხო მანატრა მოსმენა სანატრელისა;
მითხრა ამბავი მისი მისისა სასურველისა.
რა ჭირნი დასთმნა, ვერ იტყვის აწ ენა ესე ხელისა,
ჰკლავს სურვილი ვერ-ჰვრეტა მისისა დამმარხველისა.

მვითა მთვარე დაუდგომლად იარების, არ დადგების;
მასვე ცხენსა შენეულსა ზის, აროდეს გარდახდების;
არას ნახავს პირ-მეტყველსა, ვით ნადირი კაცთა ჰკრთების.
ვა მე, მისსა მგონებელსა, ვა მას, ვინცა მისთვის კვდების!

მმის ყმისა ცეცხლი მედების, ვტირი ცრემლითა ცხელითა,
შემებრალნეს გავშმაგდი, გავხე გულითა ხელითა;
მომინმისთა წამალთა ძებნა ზღვითა ხმელითა;

შევიქეც ვნახენ მეფენი, მყოფნი გულითა ბნელითა.

მდავეთხოვე გამიწყრა, მეფე მიეცა ჭმუნვასა.
დავყარენ ჩემნი ლაშქარნი, მით იზახიან მუნ ვასა;
გამოვიპარე, დავეხსენ სისხლისა ცრემლთა წურვასა,
აწ ვემებ მისთა წამალთა, ვიქმ იქით-აქათ ბრუნვასა.

მშენი მან მითხრა ამაზავი, მისგან ძმობისა შენისა,
აწ მიპოვნიხარ უებრო შენ, საქებელი ენისა;
გამომირჩიე, სით მიჯობს ძებნა მის მზისა ზენისა,
მისთა მჭვრეტელთა ლხინისა, ვერ-მჭვრეტთა ამაზრზენისან.

აწ ფრიდონ იწვის სიტყვითა მის ყმისა ნაუბართა;
ორნივე სწორად მოსთქმიდეს მოთქმითა საქებართა,
გულ-ამოსკვნილნი გულითა ტირან ვერ-დამთმობართა;
მუნ ვარდსა წყლითა რწყვენ ტევრთა საგუბართა.

ლაშქართა შიგან შეიქმნა ხმა ტირილისა დიდისა,
ზოგთაგან ხოკა პირისა, ზოგთაგან სრევა რიდისა.
ფრიდონ ტირს, მოთქვამს ხმა-მაღლად, გაყრილი წლისა წვიდისა:
მუნახობა სიცრუვე, ვა, საწურთოსა ფლიდისა!

ფრიდონ მოსთქვამს: მრა შეგასხათ, ვერ-საქებო, ვერ-სათქმელო!
ხმელთა მზეო, სამყაროსა მზისა ეტლთა გარდამსხმელო,
მოახლეთა სალხინოო, სიცოცხლეო, სულთა მდგმელო,
ცისა ეტლთა სინათლეო, დამწველო დამანთქმელო!

მრა მოგეშორვე, მას აქათ სიცოცხლე მომძულვებია;
თუცა შენ ჩემად არა გცალს, მე შენთვის მომსურვებია;
შენ უჩემობა ლხინად გიჩნს, მე დია მიმჭირვებია,
ოხერ სიცოცხლე უშენოდ, სოფელი გამარმებია!ნ

ფრიდონ თქვნა ესე სიტყვანი მოთქმითა შვენირითა;
სული დაიდეს, დადუმდეს, მივლენ არ თურე მღერითა.

ავთანდილ მჭვრეტთა აშვენებს ტურფითა აერ-ფერთა,
მელნისა ტბათა მიჯარვით ჰბურავს გიშრისა ჭერთა.

ქალაქს შევიდეს, მუნ დახვსრა მოკაზმული სრულითა,
სახელმწიფოთა ყოვლითა გასაგებლითა სრულითა;
მონანი ტურფად მოსილნი წესითა იყვნეს რულითა!
შეჭვრფინვიდიან ავთანდილს გულითა სულ-წასრულითა.

შევიდეს დიდი შექმნეს ჯალაბობა, არ ხალვათი:
იქით-აქათ დიდებულნი წარიგებით ათჯერ ათი;
თვით ორნივე ერთგან დასხდეს; ვითა ვინ თქვას ქება მათი!
ბროლ-ბალახშსა აშვენებზოგან მინა, ზოგან სათი.

დასხდეს, შეიქმნა პურობა, გაამრავლებდეს მახალსა,
უმასპინძლებდეს ავთანდილს, ვითა მზახალი მზახალსა,
მოილებდიან ჭურჭელსა ტურფასა, ახალ-ახალსა,
მაგრა მის ყმისა მჭვრეტელთა გული მიეცა, გლახ, ალსა.

მას დღე სვეს, ჭამეს, გარდახნადიმი მსმელთა დასისა.
გათენდა, ბანეს ავთანდილ, რიცხვი ძეს მუნ ატლასისა,
შესამოსელი შემოსეს დრაჰკნისა ბევრ-ათასისა,
შეარტყეს წელთა სარტყელი, დაუდებელი ფასისა.

ყმამან დაყვნა დღენი რამე, თუცა ყოვნას ვერა სთმობდა,
ფრიდონს თანა ნადირობად გავიდის თამაშობდა,
სწორად ხოცშორს ახლოს, თუ რას ხელსა მიაპყროდა,
მისი სროლა მშვილდოსანსა ყველაკასა აწბილობდა.

ყმა ფრიდონს ეტყვის: მგესმოდეს ჩემი აწ მონახსენები:
მე შენი გაყრა სიკვდილად მიჩს მით თავსა ვევენები,
მაგრა არა მცალს დღე-კრულსა, ცეცხლი მწვავს მოუთმენები,
გზა გრძელი, საქმე სასწრაფო მიც, დია დავეყენები.

მმართალ-ა შენი გამყრელი თვალი თუ ცრემლსა ღვრიდესა,

დღეს წაუვალი ვერა ვარ, მით ცეცხლი სხვაცა მწვიდესა;
დგომა მგზავრისა ცთომია, კარგსა იქმს, თავსა სწვრთიდესა;
საგინახავს იგი მზე, წამომყევ ზღვისა კიდესან.

ფრიდონ უთხრა: მდასაშლელი ჩემგან არა არ გეთხრობის,
ვიცი, რომე აღარა გცალს, შენ ლახვარი სხვა გესობის;
წადი, ღმერთი გიწინამძღვრებს, შენი მტერი დაეხმობის,
მაგრა თქვი, თუ უშენობა ჩემგან ვითა დაითმობის?

მამას გკადრებ, არ ეგების მარტოსაგან წასვლა შენი;
თანა ყმათა წამოგატან, იმსახურენ, იახლენი,
აბჯარი საგებელი, ერთი ჯორი, ერთი ცხენი.
არ წაიტან, გაირჯები ღაწვი-ვარდი, ცრემლთა მდენინ .

მოსახნა ოთხნი მონანი, მისანდობელნი გულითა,
სრული აბჯარი საკაცო ქაფითა, საბარკულითა,
სამოცი ლიტრი წითელი აწონით, არ-ნაკლულითა,
ერთი ტაიჭი უებრო, მით უნაგრითა სრულითა.

ერთსა ჯორსა წვივ-მაგარსა საგებელი აუკიდა;
წავიფრიდონ შეჯდა, მასთანავე გამოვიდა.
აწ გაყრისა მომლოდნესა ედებოცეცხლი, სწვიდა,
მოსთქვამს: მთუმცა მზე გვეასლა, ჩვენ ზამთარი ვერ დაგვზრვიდან.

ზარი მის ყმისა წასვლისა გახდა, მიეცნეს-წუხილსა.
მოატყდეს მოქალაქენი, ლარსა ვინ ჰყიდდა, თუ ხილსა;
ხმა ზახილსა მათისა ჰგვანაერთა ქუხილსა,
იტყოდეს: მმზესა მოვშორდით, მო, თვალნი მივსცნეთ წუხილსა!

ქალაქი გავლეს, მივიდეს პირსა დიდისა ზღვისასა,
მამინ ფრიდონის ნახულსა, ნასაჯდომევისა მზისასა,
მუნ დაადენდეს საკადსა სისხლისა ცრემლთა ტბისასა,
ფრიდონ უამბობს ამბავსა მის მნათობისა ტყვისასა:

მაქა მათ ზანგთა მონათა მზე მოიყვანეს ნავითა,
კბილ-თეთრი, ბაგე-ბალახში, სახედავითა შავითა;
ცხენი გავქუსლე, გავაგე წაგვრა ხრმლითა მკლავითა,
შორს მნახეს, ადრე გამექცეს, ნავი მფრინვალე ჩნვითან.

მოეხვივნეს ერთმანერთსა, გაამრავლნეს ცრემლთა ღვრანი,
აკოცეს გაუახლდეს მათ ერთავე მათნი წვანი,
გაიყარნეს გაუყრელნი ძმად-ფიცნი ვითა ძმანი,
ფრიდონ დადგა, ყმა წავიდა, შემხედველთა მკვლეელი ტანი.

წასვლა ავთანდილისაგან ნესტან-დარეჯანის საძებრად ქარავანთა შეყრა

ყმა მიმავალი მიუბნობს, მსგავსი მთვარისა სრულისა.
არს თინათინის გონება მისად სალხენლად გულისა;
იტყვის: მმოგშორდი, სიცრუე, ვა, საწუთროსა კრულისა!
შენ გაქვს წამალი ჩემისა მამრთელებელი წყლულისა.

მრად სიცხე გულსა ნიადაგ მწვავს გმირსა სამს ალებისა?
რად გული კლდისა ტინისა შემქმნია სამ სალებისა?
არ შეუძლია ლახვარსა დაჩენა სამსა ლებისა,
შენ ხარ მიზეზი სოფლისა ასრე გასამსალებისან.

ავთანდილ მარტო ზღვის პირსა მივა ოთხითა მონითა,
წამალსა ტარიელისა ეძებს ყოვლითა ღონითა,
დღისით ღამით მტირალი იღვრების ცრემლთა ფონითა,
ჩალად უქს ყოვლი ქვეყანა, მისვე ჩალისა წონითა.

სადაცა ნახნის, ეუბნის, მგზავრნი ზღვის პირსა რებულნი,
ჰკითხის მის მზისა ამბავი; დღენი ვლნა გაასებულნი.
ქედსა გარდადგეს, აქლემნი აუჩნდეს ლარ-ვიდებულნი.
მოქარავნენი ზღვის პირსა დაყრით დგეს, შეჭირვებულნი.

მუნ ქარავანი ურიცხვი იგა მის ზღვისა კიდესა.
შეიჭირვებდეს, ჰმუნვიდეს, ვერცა დგეს, ვერცა ვლიდესა.
ყმამან სალამი უბრძანა, ქებასა შეასხმიდესა,

ჰკითხა, თუ: მვინ ხართ ვაჭარნო? დ მათ საუბარი ჰკიდესა.

უსამ იყო ქარავნისა უხუცესი, კაცი ბრძენი.
მოახსენა ხოტბა სრული, დალოცა უქნა ზნენი.
ჰკადრეს: მმზეო, სიცოცხლე შენ ამოხე ჩვენი მხლენი,
ჩამოხე მოგახსენოთ ამბავი საქმე ჩვენი.

გარდახდა. ჰკადრეს: მჩვენ ვართო მობაღდადენი ვაჭარნი,
მაჰმადის სჯულის მჭირავნი, აროდეს გვისვმან მაჭარნი,
ზღვათა მეფისა ქალაქსა სავაჭროდ გარდმონაჭარნი,
საქონელ-სრულნი, მდიდარნი, არ ლარნი გვექონან ნაჭარნი.

მჩვენ აქა ვპოვეთ ზღვის პირსა კაცი უსულოდ მდებარე,
ვუშველეთ, ენა მოეცა სიტყვისა გამომგებარე;
ვჰკითხეთ, თუ "ვინ ხარ, ღარიბო, რასა საქმისა მძებარე?"
გვითხრა: "თუ შეხვალთ, დაგზოცენ; კიდე ცოცხალ ვარ მე ბარე?!"

მთქვა: "ქარავანი ეგვიპტით გამოვემართეთ ერითა,
ზღვასა შევედით ტვირთულნი ღარიბთა მრავალ-ფერითა,
მუნ მეკობრეთა დაგვზოცნეს ძელის სახნისის წვერითა;
ყველაი წახდა, არ ვიცი, აქა მოსრულვარ მე რითა!"

მლომო მზეო, ესეა მიზეზი აქა დგომისა,
დაბრუნვებითა გვეცემის ზიანი არ-საზომისა;
შევიდეთ, ვა თუ დაგვზოცნენ, ძალი არა გვაქვს ომისა,
ვერცა ვდგათ, ვერცა წასრულვართ, ღონე წავგსლვია რჩომისან.

ყმამან უთხრა: მვინცა ჰმუნავს, ცუდია ცუდად სცთების!
რაცა მოვა საქმე ზენა, მომავალი არ აგვცთების;
მე მივიწოდო სისხლთა თქვენთა, შემოვისხამ, და-ცა-მწვთების,
ვინცა გებრძვის, ხრმალი ჩემი მბრძოლთა თქვენთა დააცვითების.

მოქარავნენი აივსნეს სიხარულითა დიდითა,
თქვეს: ყმამა ვინმეა ჰაბუკი, არა ჩვენებრვე რიდითა,

აქვს თავისაგან იმედი, ვიყვნეთ გულითა მშვიდითან.
შევიდეს, ჩასხდეს ხომალდსა, გამართეს ზღვისა კიდითა.

სიამოვნისა დართია იარეს, არ სიმნელითა.
მათი ბადრაგა ავთანდილ უძღვის გულითა ქველითა.
გამოჩნავი მეკობრე დროშითა მეტად გრძელითა,
მას ნავსა ნავთა სალექლად სახნისი ჰგია ძელითა.

კიოდეს მოდიოდეს, იზახდეს ზუკსა ჰკრესა;
შეუშინქარავანი მათ ლაშქართა სიდიდესა;
ყმამან უთხრა: მნუ იშიშვით თქვენ იმათსა სიალფესა,
ანუ დაეხოც იმ ყველასა, ან სიკვდილი ჩემი დღეს- ა.

მუგანგებოდ ვერას მიზმენ, შე-ცა-მეზნენ ხმელთა სპანი;
განგებაა, არ დავრჩები, ლახვარნია ჩემთვის მზანი;
ვერ დამხსნიან ვერ ციხენი, ვერ მოყვასნი, ვერცა ძმანი.
ვინცა იცის ესე ასრე, ჩემებრვეა გულოვანი.

მთქვენ, ვაჭარნი, ჯაბანნი ხართ, ომისაცა უმეცარნი,
შორს ისრითა არ დაგხოცნენ, ჩაიხშენით თანა კარნი;
მარტო მნახეთ, ვით შევება, ვით ვიხმარნე ლომნი მხარნი!
მეკობრისა ნავისანი, სისხლნი ნახნეთ მონაღვარნინ.

ჩაიცვა ტანსა აბჯარი ქცევითა ვეფხებრ მკრჩხალითა.
მას ხელთა კეტი რკინისა ჰქონხელითა ცალითა;
ნავისა თავსა გულითა წადგა შიმ-შეუვალითა,
ვითა მჭვრეტელნი ჰვრეტითა, მტერნი დახოცნა ხრმალითა.

კიოდეს იგი ლაშქარნი, ხმა მათი არ გაწყდებოდა.
ამგერეს ძელი, რომელსა ზესახნისი ჰგებოდა;
ყმა ნავის თავსა უშიშრად ქვე დგა, არ თურუ კრთებოდა,
კეტი ჰკრა, ძელი მოსტება, სხვით არათ არ მოსტყდებოდა.

ძელი მოსტყავთანდილ დარჩა ნავ-დაულეწელი;

შემინდეს იგი ლაშქარნი, გზა ძებნეს გარდსახვეწელი;
ვეღარ გარდესწრნეს, გარდუხლტა მტერთა მი მო მღეწელი;
არ დარჩა კაცი ცოცხალი მუნ მისგან დაუფრეწელი.

მათ ლაშქართა გულ-უშიშრად ასრე ხოცდა, ვითა თხასა;
ზოგი ნავსა შეანარცხის, ზოგსა ჰყრიშიგან ზღვასა;
ერთმანერთსა შემოსტყორცის, რვა ცხრასა ცხრა ჰკრის რვასა;
დაკოდინი მკვდართა შუა იმაღვიან, მალვენ ხმასა.

გაუმარჯვომი მათი, ვითა სწადმისსა გულსა.
ზოგთა ჰკადრეს ზენაარი: მნუ დაგვხოცო, შენსა სჯულსა!ნ
არ დახოცნა, დაიმონნა, დარჩმორაცა წყლულსა.
მართლად იტყვის მოციქული: შშიში შეიქმს სიყვარულსან.

კაცო, ძალსა ნუ იქადი, ნუცა მოჰკვეს ვითა მთრვალი!
არას გარგებს ძლიერება, თუ არ შეგწევს ღრმთისა ძალი!
დიდთა ხეთა მოერევის, მცირე დასწვავს ნაბერწვალი,
ღმერთი გფარავს, სწორად გაჰკვეთს, შემა ვის ჰკრა, თუნხრმალი.

მუნ ავთანდილ საჭურჭლენი მათეულნი დიდნი ნახნა,
ნავი ნავსა შეატყუბა, ქარავანსა დაუნახნა.
უსამ ნახა მხიარულიმან ---გაეხარნეს, არ იახნა,
ჰკადრა ხოტბა ქებად მისად, სასახავნი დიდნი სახნა.

ავთანდილის მაქებელად ათასიცა ენა ენდა!
ვერცა მათ თქვეს, ნაომრობა რაგვარ ტურფად დაუშვენდა;
ქარავანმან იზრიალა, თქვეს: მუფალო, მადლი შენდა!
მზემან შუქნი შემოგვადგნა, ღამე ზნელი გაგვითენდან.

მოეგებნეს, აკოცებდეს თავსა, პირსა, ფერხთა, ხელსა;
ჰკადრეს ქება უსაზომო მას ტურფასა საქებელსა:
ვისი ჰვრეტა გააშმაგებს კაცსა ბრძენსა, ვითა ხელსა:
შენგან დავრჩით ჩვენ ყველანი ფათერაკსა ეზომ ძნელსან.

ყმამან უთხრა: მმადლი ღმერთსა, შემოქმედსა, არსთა მხადსა,
ვისგან ძალნი ზეციერი განაგებენ აქა ქმნადსა,
იგი იქმან ყველაკასა, იდუმალსა, ზოგსა ცხადსა;
ხამს ყოვლისა დაჯერება, ბრძენი სჯერა მოწევნადსა.

მღმერთმან სულსა ეგოდენსა თქვენ გათნია სისხლი თქვენი.
მე, გლახ, რა ვარ? მიწა ცუდი;თავით ჩემით რამცა ვქმენი?
აწ დავხოცენ მტერნი თქვენნი, გავასრულენ, რაცა ვთქვენი;
ნავი სრულად საქონლითა მიმიღია, ვითა ძღვენი.

ამოა, კარგსა მოყმესა რა ომი გამარჯვებოდეს,
ამხანაგათთვის ეჯობნოს, ვინცა მას თანა-ხლებოდეს.
მიულოცვიდნენ, აქებდენ, მათ აგრე მყოფთა სწებოდეს,
შვენოდეს დაკოდილობა, ცოტაი რამე ვნებოდეს.

იგი ნავი მეკობრეთა მას დღე ნახეს, არ ახვალეს,
მუნ დებულთა საჭურჭლეთა ამარიმცა ვით დათვალეს!
მათსა ნავსა გარდმოიღეს, ნავი სრულად გარდმოცალეს;
დალეწეს ზოგი დაწვეს, შეშა დრამად არ გაცვალეს.

ავთანდილს უსამ მოართვა ვაჭართა შემოთვლილობა:
მშენგან ვართ გამაგრებულნი, ჩვენცა გვაქვს ამის ზრდილობა;
რაცა გვაქვს, იგი შენია, ამას არ უნცილობა,
რასაცა მოგვეცემ, გვიბოძე, გვიქნია აქა ყრილობან.

ყმამან შესთვალა: მჰე, ძმანო, წელანცა მოგისმენია,
ღმერთსა შეესმა, ნაკადი, რაცა თქვენ თვალთა გდენია,
მან დაგარჩინნა; მე რა ვარ? მე, გლახ, რა მომილხენია!
რა გინმომცეთ, რას ვაქნევ? მე ვარ ჩემი ცხენია!

მმე თუმცა რამცა მინდოსაჭურჭლე დასადებელი,
ჩემსაცა მქონურიცხვი, უსახო ლარ-საგებელი;
რას ვაქნევ თქვენსა? რას გინდა? ოდენ ვარ თანა- მხლებელი;
სხვაგან რამე მიც სხვა საქმე თავისა წასაგებელი.

მაწ რაცა აქა ვიშოვე საჭურჭლე დაუთვალავი,
რაცა ვის გინდა, წაიღეთ, არვისი ვიყო მლაღავი,
ერთსა ვიაჯი, მათჯეთ სააჯო არ-საკრძალავი:
საქმე რამე მიც თქვენშიგან თავისა დასამალავი.

მჟამამდის ჩემსა ნუ იტყვით არ თქვენსა პატრონობასა,
თვით თავადია ჩვენი-თქვა, ნუ მიხმობთ ჭაბუკობასა.
მე სავაჭროსა ჩავიცვამ, დავიწყებ ჯუბაჩობასა;
თქვენ შემინახეთ ნამუსი, თქვენსა ჩემსა ძმობასა!ნ

ესე საქმე ქარავანსა გაეხარნეს მეტად დია;
მოვიდეს თაყვანის-სცეს, ჰკადრეს: მჩვენი იმედია,
რაცა აჯა ჩვენ გვმართებდა, იგი თქვენვე გიაჯია,
მას ვმსახუროთ, ვისი პირი მზისა პირად გაგვიცდიან.

მუნით წავიდეს, იარეს, არ თურე ხანსა ზმიდიან,
მიხვდეს ტაროსსა ამოსა, ნიადაგ ამოდ ვლიდიან;
შეჰფრფინვიდიან ავთანდილს, ქებასა შეასხმიდიან,
მას მარგალიტსა მას ყმასა, კბილთავე ფერსა, სძღვნიდიან.

ამბავი ავთანდილისა გულანშაროს მისლვისა

ზღვა გაიარა ავთანდილ, მივა ტანითა მჭევრითა.
ნახეს ქალაქი, მოცული გარე ბაღისა ტევრითა,
გვარად უცხონი ყვავილნი, ფერთა ბევრის ბევრითა.
მის ქვეყანისა სიტურფე რა გაგაგონო მევ, რითა!

მათ ბაღთა პირსა დააბეს ნავი საბლითა სამითა;
ავთანდილ ტანსა ჯუბანი ჩაიცვნა, დაჯსკამითა;
მოასხნეს კაცნი მზიდავნი, დამიზდებულნი დრამითა;
იგი ყმა ვაჭრობს, თავადობს თავსა მალავს ამითა.

მოვიმისი მებაღე, ბაღსა ეახლნეს რომელსა,
მას ყმასა უჭვრეტს შეფრფინვით პირსა, ელვათა მკრთომელისა;
ავთანდილ უხმო, ეუბნა კაცსა არ სიტყვა-მცთომელსა:
მვისნი ხართ, ვინ ხართ, რა ჰქვიან მეფესა აქა მჯდომელსა?

მწვრილად მითხარ ყველაკაი, - ყმა მას კაცსა ეუბნების, -
რა ლარია უფრო ძვირად, ან იეფად რა იხსნების?
ჰკადრა: მვხედავ, პირი შენი მზისა პირად მემეცნების;
რაცა ვიცი, მართლად გკადრებ, მრუდი არა არ გემცნების.

მესეა ზღვათა სამეფო თვისა ათისა სავლითა,
თვით გულანშაროს ქალაქი, სავსე ტურფითა მრავლითა;
აქ მოდის ტურფა ყველაი ნავითა ზღვა-ზღვა მავლითა;
მელიქ სურხავი ხელმწიფობს, სრული სვითა დავლითა.

მაქა მოსვლითა გაყმდების, კაციცა იყოს ბერები:
სმა, გახარება, თამაში, ნიადაგ არს სიმღერები,
ზამთარ ზაფხულ სწორად გვაქვს ყვავილი ფერად-ფერები;
ვინცა გვიცნობენ, გვნატრიან, იგიცა, ვინ-ა მტერები.

მდიდ-ვაჭარნი სარგებელსა ამისებრსა ვერ ჰპოვებენ:
იყიდიან, გაჰყიდიან, მოიგებენ, წააგებენ;
გლაზა თვე ერთ გამდიდრების, სავაჭროსა ყოვლგნით ჰკრებენ
უქონელნი წელიწდამდის საქონელსა დაიდებენ.

მმე ვარ მეზადე უსენის, ვაჭართა უხუცესისა;
ესეცა გკადრო ამბავი, საქმე მისისა წესისა:
თვით ესე ბადი მისია, თქვენი სადგომი დღესისა;
პირველ მას მართებს ჩვენება ყოვლისა უტურფესისა.

მრა შემოვლენ დიდ-ვაჭარნი, მას ნახვენ ძღვენსა სძღვნიან,
უჩვენებენ, რაცა ჰქონდეს, სხვაგან ლარსა ვერ გახსნიან,
უტურფესთა სეფედ დასხმენ, ფასსა მუნვე დაუთვლიან;
მათ მაშინვე ააზატებს, ვითა სწადდეს, დაჰყიდიან.

მთქვენებრთა საპატიოთა მას მართებს გამოსვენება;
დამყენებელთა უბრძანებს, მართებდეს ვის დაყენება.
აწ იგი აქა არ არის, რას მარგებს მისი ხსენება!
გამოგებვა წაყვანა მას მართებს, თქვენი ქენება.

მფატმან ხათუნ შინა არის, ხათუნი ცოლი მისი,
პურად კარგი მასპინძელი, მხიარული, არ თუ მქისი;
მას ვაცნობო მოსვლა თქვენი, წაგიყვანოს ვითა თვისი;
წინა კაცსა მოგაგებებს, ქალაქს შეხვალ ნათლივ, დღისინ.

ავთანდილ უთხრა: მწადიო, აგრე ქმენ, რაცა გწადიან.
მეზადე მირბის, იხარებს, ოფლნი ქვე მკრდამდის ჩადიან.
ხათუნსა უთხრა ამბავი: მმე ესე დამიქადიან,
ყმა მოვა, მისთა მჭვრეტელთა შუქნი მზედ გაიცადიან.

მვაჭარი ვინმე პატრონი არს ქარავნისა დიდისა,
საროსა მსგავსი ნაზარდი მთვარე დღისა შვიდისა;
შვენის ჯუბა მოხვევა მოწეულისა რიდისა.
მე მიხმო, მკითხა ამბავი ნირი ლართა სყიდისან.

ფატმან ხათუნს გაეხარნეს, გააგება მონა ათი,
მოუკაზმნა ქარვანსრანი, დააყენა ბარგი მათი.
შემოვიღაწვი-ვარდი, ბროლ-ბალახში, მინა-სათი;
მისთა მჭვრეტთა დაუსახეს ვეფხსა ტოტი, ლომსა დ თათი.

ზარი გახდა, შემოაკრბეს ქალაქისა ერნი სრულად,
იქით-აქათ იჯრებოდეს: მკუჭვრიტოთო ამას რულად!ნ
ზოგნი ნდომით შეკფრფინვიდეს, ზოგნი იყვნეს სულ-წასულად;
მათთა ცოლთა მოიძულვნეს ქმარნი, დარჩეს გაბასრულად.

ფატმან, ცოლი უსენისი, გაეგება კართა წინა,
მხიარულმან უსალამა, სიხარული დაიჩინა;
ერთმანერთი მოიკითხეს, შევიდეს დასხდეს შინა;
ფატმან ხათუნს მოსლვა მისი, შე-ვით-ვატყვე, არ ეწყინა.

ფატმან ხათუნ თვალად მარჯვე, არ-ყმაწვილი, მაგრა მზმელი,
ნაკვთად კარგი, შავ-გრემანი, პირ-მსუქანი, არ პირ-ხმელი,
მუტრიბთა მომდერალთა მოყვარული, ღვინის მსმელი;
დია ედვა სასალუქო დასაბურავ-ჩასაცმელი.

მას ღამესა ფატმან ხათუნ უმასპინძლა მეტად კარგა.
ყმამან უყდენა ტურფა, მიმღებელთა თქვეს, თუ: მვარგან.
ფატმანს მისი მასპინძლობა უღირს, ღმერთო, არ დაკარგა;
სვეს ჭამეს, დასაწოლად ყმა გავიღამით გარ, გა.

დილასა ლარი ყველაი უჩვენა, გაახსნევინა,
ტურფანი სეფედ გარდასხნა, ფასიცა დაათვლევინა.
ვაჭართა უთხრა: მწაიღეთ, - აჰკიდა, გააწევინა, -
თქვენ ვითა გინდა, ვაჭრობდით, ნუ გამამჟღავნებთ, მე ვინან.

ყმა ვაჭრულად იმოსების, არ ჩაიცვამს არას მისსა.
ზოგჯერ უხმის ფატმან მისსა, ზოგჯერ იყვის ფატმანისსა;
ერთგან სხდიან, უბნობდიან საუბარსა არა მქისსა;
ფატმანს ჰკლვიუმისობა, რამინისი ვითა ვისსა.

ფატმანისაგან ავთანდილის გამიჯნურება

სჯობს სიშორე დიაცისა, ვისგან ვითა დაითმობის:
გილიზღებს შეგიკვეთებს, მიგინდობს მოგენდობის,
მართ ანაზდად გილალატებს, გაჰკვეთეს, რაცა დაესობის,

მით დიაცსა სამალავი არასთანა არ ეთხრობის.

ფატმან ხათუნს ავთანდილის გულსა ნდომა შეუვიდა,
სიყვარული მეტის-მეტი მოემატა, ცეცხლებრ სწვიდა.
დამალვასა ეცდებოდა, მაგრა ჭირთა ვერ მალვიდა,
იტყვის: მრა ვქმნა, რა მერგების! აწვიმებდა, ცრემლთა ღვრიდა.

მმიღმა ვუთხრა, ვა თუ გაწყრეს, შეხედვაცა დამიძვირდეს;
თუ არა ვთქვა, რაგვარ გავსძლო, ცეცხლი უფრო გამიხშირდეს.
ვთქვა მოვკვდე, ანუ დავრჩე, ერთი რამე გამიპირდეს;
მას მკურნალმან რაგვარ ჰკურნოს, თუ არ უთხრას, რაცა სჭირდეს!

წიგნი ავთანდილისა ფატმანის პასუხად მიწერილი

მიუწერა: მწავიკითხე შენი წიგნი, ჩემი ქება.
შენ მომასწარ, თვარა შენგან მე უფრო მჭირს ცეცხლთა დება;
შენცა გინდა, მეცა მინგაუწყვედლად შენი ხლება,
შეყრა არის პირიანი, ორთავეა რათგან ნებან.

ფატმანისსა ვერ გაიმბობ, მოემატა რა სიამე!
მიუწერა: მკმარის, რაცა უშენომან ცრემლი ვლამე,
აწ ვიქმნები თავისწინა, აქა მპოვებ მარტოსა მე,
მომისწრაფე შეყრა შენი, რა შელამდეს, მოდი ღამენ.

მას ღამითვე საწვეველი რა მიათვეს წიგნი ყმასა,
შელამწა-ცა-ვიდა, სხვა ემთხვია მონა გზასა:
მამას ღამე ნუ მოხვალო, ვერა მპოვებ შენთვის მზასან.
მას ეწყინა, არ დაბრუნდა, თქვა თუ: მპგავსო ეგე რასა!

წვეული აღარ დაბრუნდა, კვლა ზევე უკუ-წვევითა.
ფატმან ზის წყენით, შევიავთანდილ მარტო ხე ვითა,
დიაცსა წყენა შეატყო, ნახა შესლვითა, შე- ვითა,
ვერ დაიჩინა შიშითა მისითავე თნევითა.

ერთგან დასხდეს დაიწყეს კოცნა, ლაღობა წყლიანი;
შემოდგა კარსა ყმა ვინმე კეკლუცი, ტან-ნაკვითიანი,
შემოვლო ახლოს, შემოჰყვა მონა ხრმალ-დარაკიანი,
დაჰკრთა, რა ნახა ავთანდილ, ჰგავსო თუ გზაა კლდიანი.

ფატმან რა ნახა, შეშინდა, ძრწის მიეცა ძრწოლასა.
მან გაკვირვებით უჭვრიტა მათსა ლაღობა-წოლასა;
უთხრა: მარ გიშლი, დიაცო, ფერთა მი-და-მო კრთოლასა.
გამითენდების, განანებ მაგა მოყმისა ყოლასა.

მგამკიცხე, ბოზო დიაცო, დამდეგ გასათრეველად,
მაგრა სცნობ ხვალე პასუხსა მაგა საქმისა მზღვეველად:
ვარ შენთა შვილთა შენითა კბილთა დამაჭმეველად,
დავშალო, წვერთა ფუ მიყავ, ხელი-ლა ვრბოდე მე ველად!ნ

ესე თქვა კაცმან წვერთა მოიზიდნა, გავლნა კარნი,
ფატმან შექმნა თავის ცემა, ღაწვნი ესხნეს ნახოკარნი;
ცრემლთა, მისთა მონადენთა, წყაროსებრნი ისმნეს წკარნი;
თქვა: მდამქოლეთ, მოდით, ქვითა, მომადეგით მომაკარნი!ნ

მოთქვამს: მმოკვალ, ჰაი, ქმარი, ამოვწყვიდენ წვერილნი შვილნი,
იავარ-ვყავ საქონელი, უსახონი თვალნი თლილნი,
გავყარე საყვარელთა, ვა, გამზრდელნი, ვა გაზრდილნი!
ბოლოდ ვექმენ სახლსა ჩემსა, სიტყვანია ჩემნი წბილნი.

ამას ყველასა ავთანდილ ისმენგაცხუნვებული;
უბრძანა: მრა გჭირს, რას იტყვი, რასთვის ხარ აგრე ვებული?
რას დაგეჟაიგი ყმა, რა ნახა შენგან კლებული?
დადუმდი, მითხარ, ვინ იყო, ანუ რად საქმედ რებული?ნ

დიაცმან უთხრა: ნჰე, ლომო, ხელი ვარ ცრემლთა დენითა,
ნურას ნუ მკითხავ ამბავსა, ვერცა რას გითხრობ ენითა;
დავხოცენ შვილნი ხელითა, მით ვარ აღარას ლხენითა.
თავი მოვიკალ უთმინოდ სიყვარულითა შენითა.

მესეგვარი დია მიჰხედეს სიტყვა-მცთარსა, ენა-მეტსა,
ხვაშიადის ვერ მმაღავსა, უჭკუოსა, შმაგსა, რეტსა;
ვაგლახითა მეწივენით, გეტყვი ყოვლსა ჩემსა მჭვრეტსა,
მკურნალმანცა ვერა ჰკურნოს თავისისა სისხლის მხვრეტსა.

მორისაგან ერთი ქმენით, ამის მეტსა ნურას ჰლამით:
მოვითაჰკლავ იმა კაცსა, წადი, მოკალ მალვით ღამით,
მე სრულად სახლი ჩემი დახოცასა დაგვხსენ ამით!
მოხვალ, გითხრობ ყველაკასა, მო ვითა ვარ ცრემლთა ღამით.

მთვარა ღამითვე ტვირთები შენი წაიღე ვირითა,
დააგდე ჩემი მიდამო, სრულად მიკრიფე, მი- რითა.
ვეჭვ, რომე ჩემთა ცოდვათა შენცა აგავსონ ჭირითა,
თუ დარბაზს მივა იგი ყმა, შვილთა დამაჭმევს პირითან.

რა ესე ესმა ავთანდილს ლაღსა, ბუნება-ზიარსა,
ალგა ლახტი აიღო, რა ტურფა რამე მხნე არსა!
მამა საქმესა ვერ ცნობა, - თქვა, - ჩემი სიძუნწე არსან.
ნუ ეჭვ სულ-დგმულსა ქვეყანად, თუ ვითმე მისებრი არსა!

ფატმანს უთხრა: მკაცი მომეც მასწავლელად, წინამძღვარად,
გზასა მართლად წამიყვანოს, თვარა მეშვლად მინარად;
იმას კაცსა ვერა ვხედავ მეომრად ჩემად დარად,
რაცა ვუყო, მოგახსენებ, მომიცადე, იყავ წყნარადნ.

მას მისცა მონა დიაცმან წინამძღვრად, წა ცა მყვანელად,
კვლავე მიჰყივლა:ნვინათგან ცეცხლი ცხელია აწ ნელად,
თუ მო ვითა ჰკლა იგი ყმა ჩემად გულისა მფხანელად,
ბეჭედი ჩემი აცვია, მას გვედრებ მოსატანელადნ.

ავთანდილ გავლო ქალაქი მით უებროთა ტანითა;
ზღვის პირსა სახლი ნაგები დგა ქვითა წითელ-მწვანითა,
ქვეშეთვე სრითა ტურფითა, კვლა ზედათ ბანის-ბანითა,
დიდროვანითა ტურფითა, მრავლითა თანის-თანითა.

მუნ მიჰყავს პირ-მზე ავთანდილ მას, მისსა წინამძღომელსა;
ხმა-მდაბლად ჰკადრებს: მისია სრა მისი, ეძებ რომელსან.
უჩვენებს, ეტყვის: მჰხედაო ბანსა ზე- და- ქვე მდგომელსა?
იქი წევს ძილად, იცოდი, ანუ ქვე ჰპოვებ მჯდომელსან.

კარსა წინა დარაჯანი ორნი უწევს მას, გლახ, ყმასა.
ყმა გავიდა, გაეპარა, დააგდებდეს ვირე ხმასა,
თვითო ხელი ყელსა მიჰყო, მუნვე მისცა სულთა ხდასა,
თავი თავსა შეუტაკა, გაურია ტვინი თმასა.

იგი ყმა საწოლს მარტო წვა გულითა ჯავრიანითა;
ხელ-სისხლიანი ავთანდილ შედგა ტანითა ჯანითა;
ვერღა აესწრა, იდუმალ მოკლა, თუ ვერცა ვცანიოთა,
ხელი მოჰვიდა, მიწასა დაასკვნა, დაკლა დანითა.

მჭვრეტელთა მზე მეზრძოლთა მხეცი ვითა ზარია.
ბეჭდითურთ თითი მოჰკვეთა, ქვესკნელთ მიწასა გარია,
ზღვათაჲე სარკმლით გასტყორცა, ზღვასა ქვიშათა დარია,
მისთვის არცა სად სამარე, არცა სათხარად ბარი-ა.

ხმა მათისა დახოცისა არ გაისმა არსით არა.
წამოვივარდი ტკბილი, რასამცა ვით გაემწარა!
ესე მიკვირს, სისხლი მისი ასრე ვითა მოიპარა!
რომე პირველ წამოეველო, გზა იგივე წაიარა.

მრა ფატმანისსა შევილომი, მზე, მოყმე წყლიანი,
უბრძანა: მმოვკალ, მან ყმამან დღე ვეღარ ნახოს მზიანი,
თვით მონა შენი მოწმად მყავს, ფიცი აფიცე ღმრთიანი,
აჰა თითი ბეჭედი, დანა მაქვს სისხლიანი.

მაწ მითხარ, თუ: რას იტყოდი, რას გაშმაგდი ისრე რეტად?
რას გეჟადისი კაცი? მესწრაფების მეტის მეტადნ.
ფატმან ფერხთა მოეხვია: მარა ღირს ვარ პირსა ჰვრეტად,
გამიმრთელგული წყლული, ახლა დავჯე ცეცხლთა შრეტად.

მე უსენი შვილითურთ აწ ახლად დავიბადენით;
ლომო, ქებანი შენნიმცა ჩვენ ვითა ვადიადენით!
ვინათგან სისხლთა იმისთა დაღვრასა დაექადენით,
თავითგან გითხრობ ყველასა, თქვენ სმენად დაემზადენით.

აქა ფატმანისაგან ნესტან-დარეჯანის ამბის მზობა

ამა ქალაქსა წესია, დღესა მას ნავროზობასა,
არცა ვინ ვაჭრობს ვაჭარი, არცა ვინ წავა გზობასა;
ყოველნი სწორად დავიწყებთ კაზმასა, ლამაზობასა,
დიდსა შეიქმენ მეფენი პურობა-დარბაზობასა.

მჩვენ, დიდ-ვაჭართა ზეგვაც დარბაზს მიღება ძღვენისა,
მათ საბოდვრისა ბოძება ჰმართებს მსგავსისა ჩვენისა;
ათ დღემდის ისმის ყოველგან ხმა წინწილისა, ებნისა,
მოედანს მღერა, ბურთობა, დგრიალი ცხენთა დგენისა.

მქმარი ჩემი დიდ-ვაჭართა წაუძღვების, უსენ, წინა,
მათთა ცოლთა მე წავასხამ, მაწვეველი არად მინა;
დედოფალსა ძღვენსა ვუძღვნით; მდიდარი თუ გლახა ვინ ა,
დარბაზს ამოდ გავიხარებთ, მხიარულნი მოვალთ შინა.

მდღე მოვინავროზობა, დედოფალსა ძღვენი ვსძღვნით;
ჩვენ მივართვით, მათ გვიბოძეს, ავავსენით, ავივსენით;
ჟამიერად მხიარულნი წამოვედით ნებით ჩვენით,
კვლა დავსხედით გახარებად, უნებურნი არ ვიყვენით.

მბაღსა შიგან თამაშობად სალამოსა გავე ჟამსა,
გავიტანე ხათუნები, მათი ჰმევა ჩემგან ხამსა;
მომყვებოდეს მომღერალნი, იტყოდინ ტკბილსა ხმასა,
ვიმღერდი ვყმაწვილობდი, ვიცვალეზღი რიდე-თმასა.

მიე ბაღსა შიგან ტურფანი სახლნი, ნატიფად გებულნი,
მაღალნი, ყოვლგნით მხედველნი, ზღვას ზეწაკიდებულნი,
მუნ შევიტანენ ხათუნნი, იგი ჩემთანა ხლებულნი,
კვლა დავიდევით ნადიმი, დავსხედით ამოდ შვებულნი.

მვაჭრის ცოლთა ვუმასპინძლე მხიარულად, ამოდ, დურად;
სმასა ზეუმოზოდ გავხე რამე უგემურად,
რა შემატყვეს, გაიყარა, სხდომილ იყო რაცა პურად,
მარტო დავრჩი, სევრამე შემომექცა გულსა მურად.

მუკმოვახვენ სარკმელნი შევაქცივე პირი გზასა,
ვიხედვიდი, ვიქარვებდი კაემნისა ჩემგან ზრდასა;
შორს ამიჩნცოტა რამე, მოცურვიშიგან ზღვასა,
მმფრინველად ვთქვი, ანუ მხეცად, სხვას ვამსგავსე მემცა რასა!

მმაშორვიდა, ვერად ვიცან; მომეახლა, იყო ნავი;
ორთა კაცთა, ტანად შავთა, თვით პირიცა ედგა შავი;
იქით-აქათ მოსდგომოდეს, ახლოს უჩნოდენ თავი,
გამოვიდეს, გამიკვირიგი უცხო სანახავი.

მგამოზიდეს იგი ნავი, გამოიღეს ბაღსა წინა,
მიიხედეს, მოიხედეს, ვინ გვიჭვრეტსო, სადა, ვინა;
ვერა ნახეს სულიერი, ვერცა რამან შეაშინა,
მე იდუმალ ვიხედვიდი, სულ-ღებული ვიყავ შინა.

მმით ნავიდაღმა მათ რომე გარდმოსვეს კიდობანითა,
აჰხადეს, ქალი გარდმოსვეს უცხოთა რამე ტანითა,
თავსა რიდითა შავითა, ქვეშეთ მოსილი მწვანითა,
მზესა სიტურფით ეყოფის, იყოს მისითა გვანითა.

მრა მოზრუნქალი ჩემკე, შემოადგეს სხივნი კლდესა,
ლაწვთა მისთა ელვარება ელვარებზესთა ზესა;
დავიწუხენ თვალნი, ყოლა ვერ შევადგენ, ვითა მზესა,
უკმოვიხმევ კარი ჩემკე, მათი ჭვრეტა ვერა ცნესა.

მმოვიხმენ ოთხნი მონანი. ჩემსა წინაშე მდგომელნი,
ვუჩვენე: "ჰხედავთ, ინდოთა ტყვედ ჰყვანან შუქნი რომელნი?
ჩაეპარენით, ჩაედით, ჩქარად ნუ მიხვალთ მხლტომელნი
მოგყიდონ, ფასი მიეცით, რისაცა იყვნენ მდომელნი.

"თუ არ მოგცენ, ნულა მისცემთ, წაჰგვარეთ დახოცენით,
მოიყვანეთ ისი მთვარე, ქმენით კარგად, ეცადენით.ნ
ჩემნი ყმანი ზედადაღმა ჩაეპარნეს, ვითა ფრენით,
დაევაჭრნეს, არ მოჰყიდეს, შავნი ვნახენ მეტად წყენით.

მმე სარკმელთა გარდავადეგ; რა შევიგენ, არ მოჰყიდეს,
შევეუზახენ: "დახოცენით!", დაიპყრნეს თავსა სჭრიდეს;
იგი ზღვასა შეასრივნეს, შემოადგეს ქალსა, სცვიდეს;
ჩავეგებე, გამოვჰგვარე, ზღვის პირს ხანსა არ დაზმიდეს.

მრა გაიმზო ქება მისი, რა სიტურფე, რა ნაზობა!
ვფიცავ, რომე იგი მზეა, არა ჰმართებს მზესა მზობა!
ვინ გაიცდის შუქთა მისთა, ვინმცა ვით ქმნა ნახაზობა!
მე თუ დამწვავს, აჰა მზა ვარ, არღა უნამას მზობა!ნ

ესე სიტყვა დაასრულა, ფატმან იკრნა პირსა ხელნი;
ავთანდილსცა აეტირნეს, გარდმოყარნა ცრემლნი ცხელნი;
ერთმანერთი დაავიწყდა, მისთვის გახდეს ვითა ხელნი,
ღვარმან, ზედათ მონადენმან, გააწყალნა ფიფქნი თხელნი.

მოიტირეს, ყმამან უთხრა: მნულარ გასწყვედ, გაასრულენ.
ფატმან იტყვის: მმივეგებე, გული მისთვის ვაერთგულე,
გარდევუკონე ყოვლი ასო, თავი ამაღ მოვაძულე,
ზედავსვი ტახტსა ჩემსა, შევეკვეთე, გავესულე.

მეჰკადრე: "მითხარ, ვინ ხარ, მზეო, ანუ შვილი ვისთა ტომთა?
იმა ზანგთა სით მოჰყვანდი შენ, პატრონი ცისა ხომთა?"
მან პასუხი არა მითხრა მე სიტყვათა ესე ზომთა,
ას-ნაკეცი წყარო ვნახე ცრემლთა მისთა მონაწთომთა.

მრა მივაჭირვე კითხვითა, მეტითა საუბარითა,
გულ-ამოხვინჩვით ატირმით რამე ხმითა წყნარითა;
ბროლ-ლალსა ღვარი ნარგისთა მოსდის გიშრისა ღარითა;
მისი მჭვრეტელი დავიწვი, გავხე გულითა მკვდარითა.

მმითხრა: "შენ ჩემთვის, დედაო, ხარ უმჯობესი დედისა,
რას აქნევ ჩემსა ამბავსა, ზღაპარი არის ყბედისა!
ღარიბი ვინმე, შემსწრობი ვარ უბედოსა ბედისა;
თუ რაცა მკითხო, ძალიმცა გიგმია არსთა მხედისა!"

მვთქვი: "უჟამოდ არ წესია მოყვანა მზისა ხმოზა;
მომყვანელი გაშმაგდების წაუვა ერთობ ცნოზა;
ხმოზა უნჟამიერად, სააჯოსა ყოვლსა თხროზა.
რად არ ვიცი ამა მზისა საუბრისა უჟამოზა?"

მავიყვანე იგი პირ-მზე ნაქები ვერ ვთქვი უქი;
სურვილმან მზემან მისმან, ძლივ დავმალე მისი შუქი,
ჩამოვჭბურე მრავალ-კეცი სტავრა მძიმე, არ სუბუქი;
ცრემლსა სეტყვს ვარდსა აზრობს, წამწამთაგან მოქრის ბუქი.

მმოვიყვანე შინა ჩემსა იგი პირ-მზე ტანით ალვით,
მოვუკაზმე სახლი ერთი, შიგან დავსვი მეტად მალვით;
არვის ვუთხარ სულიერსა, შევინახე ფარვით, კრძალვით,
ერთი ზანგი ვამსახურე, მე შევიდი, ვნახი ხალვით.

მვით გაიმბო საკვირველი მე, გლახ, მისი ყოფა-ქცევა,
დღე ღამე გაუწყვედლად ტირილი ცრემლთა ფრქვევა!
შევეხვეწი: "დადუმდიო", წამ- ერთ ჰქონდის ჩემი თნევა.
აწ უმისოდ ვით ცოცხალ ვარ, ჰაი ჩემთვის, ვაგლახ მე, ვა!

მშინა შევიდი, მას წინა ედგის ცრემლისა გუბები,
შიგან მელნისა მორევსა ეყარის გიშრის შუბები,
მელნისა ტბათათ იღვრების სავსე სათისა რუბები,
შუა მოწსა აციყსა სჭვირს მარგალიტი ტყუბები.

მჟამი ვერ ვპოვე კითხვისა ნიადაგ ცრემლთა ღვრისაგან,
თუმცა მეკითხა: "ვინა ხარ, ეგრე გასრული რისაგან?"
მჩქეფრად სისხლისა ნაკადი მოსდის ალვისა ხისაგან,
მას ხორციელი ვით გასძლებს სხვა, კიდევანი ქვისაგან!

მარად უნდის საბურავი, არცა წოლა საგებლითა,
მიწყვი იყვის რიდიტა მით ერთითა ყაბაჩითა,
მკლავი მისი სასთაულად მიიღვის მიწვის მითა,
ძლივ ვაჭამი ცოტა რამე ათასითა შეხვეწითა.

მსხვა გაიმბო საკვირველი რიდისა ყაბაჩისა;
ვარ მნახავი ყოვლისავე უცხოთა ძვირფასისა,
მაგრა მისი არა ვიცი, ქმნილი იყო რაგვარ რისა,
სილბო ჰქონნაქსოვისა სიმტკიცე დ ნაჭედისა.

მმან ტურფამან სახლსა ჩემსა ეგრე დაყო ხანი დიდი;
ვერ გავანდევ ქმარსა ჩემსა, შესმენისა მქონრიდი;
ვთქვი: "თუ ვუთხრა, გამამჟღავნებს, დარბაზს მივა ისი ფლიდი".
ესე მეყო საგონებლად, შევიდი, თუ გამოვიდი.

მვთქვი: "თუ არ ვუთხრა, რა ვუყო, ჩემგან რა მოეგვარების,
არცა რა ვიცი, რა უნდა, რა ვისგან მოეხმარების;
ქმარი რა მიგრძნობს, მოცამკლავს, ველარა მომეფარების;
ვითა დავმალო ნათელი, ვინ მზესა დაედარების.

მმე, გლახ, მარტომან რა ვუყო, მიმატებს ცეცხლთა დებასა!
მო გავანდო, ნუ შევალ უსენის შეცოდებასა;
არ გამამჟღავნოს, ვაფიცო, თუ მომცემს იმედებასა,
სულსა ვერ წასწყმედს, ვერა იქმს ფიცისა გაცუდებასა.

მმივე მარტო, ქმარსა ჩემსა ველაღობე, ველაციცე,
მერმე ვუთხარ: "გითხრობ რასმე, მაგრა პირველ შემომფიცე,
არვის უთხრა სულიერსა, საფიცარი მომეც მტკიცე".

ფიცი ფიცი საშინელი: "თავიგაო კლდეთა ვიცი!"

"რაცა მითხრა, სიკვდილამდის არვის ვუთხრა სულიერსა,
არა ზერსა, არა ყმასა, მოყვარესა, არცა მტერსა".
მერე ვუთხარ ყველაკაი უსენს, კაცსა ლმოზიერსა:
"მოდო, მომყევ, აქა სადმე, მო, გიჩვენებ მზისა ფერსა".

მადგა, ამყვა წავედით, შეველენით კარნი სრისანი.
უსენ გაკვირდა, გაცაკართა, რა შუქნი ნახნა მზისანი;
თქვა: "რა მიჩვენე, რა ვნახე, რანია, ნეტარ, რისანი?!
თუ ხორციელი არისცა, თვალნიმცა მრისხვენ ღმრთისანი!"

მთქვი, თუ: "არცარა მე ვიცი ამისი ხორციელობა,
რაცა არ გითხარ, მის მეტი არა მაქვს მეცნიერობა;
მე შენ ვპკითხოთ, ვინ არის, ვისგან სჭირს ისი ხელობა,
ნუთუ რა გვითხრას, ვეაჯნეთ, ქმნას დიდი ლმოზიერობა".

მმივედით, გვექონორთავე კრძალვა მისისა კრძალისა;
ვპკადრეთ, თუ: "მზეო, სახმილი გვედების შენგან ალისა,
გვითხარ, რა არის წამალი მთვარისა შუქ-ნამკრთალისა?
რას შეუქმნიხარ ზაფრანად შენ, ფერად მსგავსი ლალისა?"

მრაცა ვპკითხეთ, არა ვიცი, ესმა, ანუ არ ისმენდა:
ვარდი ერთგან შეეწება, მარგალიტსა არ აჩენდა;
გველნი მოშლით მოეკეცნეს, მალი შეღმა შერაშენდა,
მზე ვეშაპსა დაებნელა, ზერადმცა გაგვითენდა!

მვერა დავპყარეთ პასუხი ჩვენ საუბრითა ჩვენიტა:
ვეფხი-ავაზა პირ-ქუშად ზის, წყრომა ვერ ვუგრძენიათა.
კვლაცა ვაწყინეთ, ატირმჩქეფრად ცრემლისა დენითა,
"არა ვიციო, მიმიშვით!", ეს ოდენ გვითხრა ენითა.

მდავსხედით მის თანავე ვიტირეთ ცრემლი ვლამეთ,
რაცა გვეთქვა, შევინანეთ, სხვამცა რალა შევიწამეთ!

ძლივს ვეაჯეთ დადუმება, დავადუმეთ, დავაამეთ,
ჩვენ მივართვით ხილი რამე, მაგრა ვერა ვერ ვაჭამეთ.

მუსენ იტყვის: "ბევრ ათასნი ჭირნი ამან ამიხოცნეს;
ესე ლაწვნი მზისად კმარან, კაცთაგანმცა ვით იკოცნეს!
უმართლეა, ვერ-მჭვრეტელმან თუ პატიჟნი იასოცნეს,
მე თუ შვილნი მირჩვენიან, ღმერთმან იგი დამიხოცნეს!"

მმას ვუჭვრიტეთ დიდი ხანი, წამოვედით სულთქმით, ახით.
შეყრა გვიჩნდის სიხარულად, გაყრა დიდად ვივაგლახით.
ვაჭრობისა საქმისაგან მოვიცალით, იგი ვნახით,
გული ჩვენი გაუშვებლად დაეტყვევნეს მისით მახით.

მრა გამოხხანი რამე, გამოვიდეს ღამე-დღენი,
უსენ მითხრა: "არ მინახავს ძოღანიტგან მეფე ჩვენი.
მივაზირებ, წავალ, ვნახავ, ვუდარბაზო, ვუძღვნა ძღვენი".
მოვახსენე: "ღია, ღმერთო, ბრძანებაა ეგე თქვენი!"

მუსენ ტაბაკსა დააწყო მარგალიტი ლალები.
დავვედრე: "დარბაზს დაგხვდების დარბაზის ერი მთრვალები;
ამა ქალისა ამბავსა, მომკალ, თუ არ ეკრძალები".
კვლა შემომფიცა: "არ ვიტყვი, თავსაცა მეცეს ხრმალები!"

მუსენ მივიდა, ხელმწიფე დაჰხვნადიმად მჯდომელი,
უსენ, არიფი მეფისა, მეფეცა მისი მდომელი,
წინა მიისვა, შეიძღვნა, ძღვენი მიართვა რომელი,
აწ ნახეთ მთრვალი ვაჭარი, ცქაფი, უწრფელი, მსწრობელი.

მრა მეფემან უსენს წინა სვა მრავალი დოსტაქანი,
კვლა შესვეს კვლა აივსნეს სხვა ფარჩნი სხვა ჭიქანი.
დაავიწყდეს იგი ფიცნი, რა მუსაფნი, რა მაქანი!
მართლად თქმულა: "არა ჰმართებს ყვავსა ვარდი, ვირსა რქანი".

მუთხრა დიდმან ხელმწიფემან უჭკუოსა უსენს, მთრვალსა:

"დია მიკვირს, საძღვნიდ ჩვენად სით მოიღებ ამა თვალსა,
მარგალიტსა დიდროანსა, უსახოსა ჰპოვებ ლალსა?
ვერ გარდვიხდი, თავმან ჩემმან, ძღვენთა შენთა ნაათალსა".

მთაყვანი სცა უსენ, ჰკადრა: "ჰე მაღალო ხელმწიფეო,
ზეციტ შუქთა მომფენელო, მარჩენალო არსთა, მზეო!
რაცა სხვა მაქვს, ვისი არის? ოქრო თუნსაჭურჭლეო,
დედის მუცლით რა გამომყვა? მზობებია თქვენგან მეო.

"ამას გკადრებ, თავმან თქვენმან, არა გმართებს მაღლი ძღვნისა;
სხვა რამე მითქს სასძლო თქვენი, შესართავი თქვენის ძისა;
მას უცილოდ დამიმადლებთ, ოდეს ჰნახოთ მსგავსი მზისა,
მაშინ მეტად გაამრავლოთ თქვენ ბრძანება ნეტარძისა".

მრას ვაგრძელებდე! გატეხა ფიცი, სიმტკიცე სჯულისა,
უამბო პოვნა ქალისა, მჭვრეტთაგან მზედ სახულისა.
მეფესა მეტად ეამა, მიეცა ლხინი გულისა,
უბრძანა დარბაზს მოყვანა, სრულ-ქმნა უსენის თქმულისა.

მმე აქა ჩემსა ამოდ ვჯე, მუნამდის არ მიკვნესია.
შემოდგა კარსა მეფისა მონათა უხუცესია,
თანა ჰყვა მონა სამოცი, ვით ხელმწიფეთა წესია,
მოვიდეს; დია გაკვირდი, ვთქვი: "რამე საქმე ზესია".

მმისალამეს, "ფატმან", მითხრეს, "ბრძანებაა ღმრთისა სწორთა:
დღეს რომელი უსენ შესძღვნა ქალი, მსგავსი მზეთა ორთა,
აწ მომგვარე, წავიყვანოთ, ვლა არ გვინგზათა შორთა".
ესე მესმა, დამტყდეს ცანი, რისხვა ღმრთისა ეცა გორთა.

მმე გაკვირვებით კვლა ვკითხე: "რა ქალი გინდა, რომელი?"
მათ მითხრეს: "უსენ შემოსძღვნა პირი ელვათა მკრთომელი"
არას მარგებდა, დაესკვნა დღე ჩემი სულთა მხდომელი,
ავთრთოლდი, ავდეგ ვეღარა, ვერცა ქვე ვიყავ მჯდომელი.

მშვევე, ვნახე იგი ტურფა მტირალად ცრემლ-დასხმულად,
ვჰკადრე: "მზეო, ბედმან შავმან ვით მიმუხთლა, ჰხედავ, რულად!
ცა მობრუნრისხვით ჩემკე, იავარ-მყო, ამფხვრა სრულად,
"შემსმინეს, მეფე გითხოვს, ვარ ამისთვის გულ-მოკლულად".

მმან მითხრა: "დაო, ნუ გიკვირს, ეგე რაზომცა მწელია!
ბედი უბედო ჩემზემიწყვი ავისა მქნელია.
კარგი რამ მჭირდეს, გიკვირდეს, ავი რა საკვირველია!
სხვა-და-სხვა ჭირი ჩემზეარ-ახალია, ძველია".

მთვალთათ, ვითა მარგალიტი გარდმოყარა ცრემლი ხშირი,
ადგა ასე გულ-უშიშრად, ვეფხი იყო, ანუ გმირი,
ლხინი ლხინად არად უჩნდა, მართ აგრევე ჭირად ჭირი.
მთხოვა, გარე აჯილითა მოიბურა ტანი, პირი.

მშვევე საჭურჭლეს, რომელსა ფასი არ დადებოდა,
თვალ-მარგალიტი ავიღე, რაც ოდენ ამეღებოდა,
თვითო თვითო თვითოსა ქალაქსა ეფასებოდა,
მივე, მას წელთა შევარტყი, შავ-გული ვისთვის კვდებოდა.

მვარქვი: "ჩემო, განლა სადმე გეხმარების ესე გვარი".
მათ მონათა ხელთა მივეც იგი პირი მზისა დარი.
ცნა მეფემან, მოეგება, ჰკრეს ტაბლაუსა, გახზარი,
იგი მივა თავ-მოდრეკით წყნარი, არას მოუბარი.

მზემოატყმჭვრეტელი, გახზათქი ზარები,
ვერ იჭირვიდეს სარანგნი, მუნ იყო არ სიწყნარები;
იგი რა ნახა მეფემან, საროსა მსგავსი ნარები,
გაკრთომით უთხრა: "ჰე, მზეო, აქა ვით მოიგვარები?"

მვით მზემან, მისნი მჭვრეტელნი შექმნა თვალისა მფახველად;
მეფემან ბრძანა: "გამხანახული მე უნახველად,
ღმრთისაგან კიდე ვინ იყო კაცი ამისად მსახველად!
ჰმართებს ამისსა მიჯნურსა, ხელი თუ რბოდეს, ახ, ველად!"

მგვერდსა დაისვა, ეუბნა ტკბილითა საუბარითა:
"მიტხარო, ვინ ხარ, ვისი ხარ, მოსრული ვისთა გვართა?"
მან არა გასცა პასუხი პირითა, მზისა დართა;
თავ-მოდრეკილი დაღრეჯით ქვე ზის ცნობითა წყნართა.

მარ ისმენმეფისასა, რასა გინუბრძანებდა,
სხვაგან იყო გუ მისი, სხვასა რასმე იგონებდა;
ვარდი ერთგან შეეწყება, მარგალიტსა არ აღებდა,
მჭვრეტნი მისნი გააკვირვნა, რასამცა ვინ იაზრებდა!

მმეფე ბრძანებს: "რა შევიგნათ, გული ჩვენი რით იხსნების?
ამა ორთა კიდევანთა აზრი არა არ იქმნების:
ან ვისიმე მიჯნურია, სიყვარული ეგონების,
მისგან კიდე არვისად სცალს, არცაღა ვის ეუბნების.

"ანუ არის ბრძენი ვინმე, მაღალი მაღლად მხედი,
არცა ლხინი ლხინად უჩანს, არცა ჭირი ზედა-ზედი;
ვით ზღაპარი, ასრე ესმის უბედობა, თუნბედი,
სხვაგან არის, სხვაგან ფრინავს, გონება უც, ვითა ტრედი.

მღმერთმან ქმნას, შინა მოვიდეს ძე ჩემი გამარჯვებული,
მე დავახვედრო ესე მზე, და-, მისთვის დამზადებული;
მან ათქმევინოს ნუთუ რა, ჩვენცა ვცნათ გაცხადებული,
მუნამდის მთვარე შუქ-კრთომით ჯდეს, მზისა მომორვებული".

მხელმწიფისა შვილსა გითხრობ კარგსა ყმასა, გულოვანსა,
უებროსა ზნედ თვალად, შვენიერსა პირსა, ტანსა;
მაშინ ლაშქარს წასრულ იყო, მუნ დაჰყოფდიდა ხანსა,
მამა მისთვის ამზადებმას, მნათობთა დასაგვანსა.

მმოიღეს, ტანსა ჩააცვეს შესამოსელი ქალისა,
მას ზეშუქი მრავალი ჩნმნათობისა თვალისა,
დაადგეს თავსა გვირგვინი ერთობილისა ლალისა,
მუნ ვარდსა ფერი აშვენებს ბროლისა გამჭვირვალისა.

მმეფემან ბრძანა: "მოკაზმეთ საწოლი უფლის-წულისა!"
დაუდგეს ტახტი ოქროსა, წითლისა მალრიბულისა;
ადგა თვით დიდი ხელმწიფე, პატრონი სრისა სრულისა,
მას ზედასვა იგი მზე, ლხინი მჭვრეტელთა გულისა.

მუბრძანა ცხრათა ხადუმთა დადგომა მცველად კარისად;
ხელმწიფე დაჯნადიმად, მსგავსად მათისა გვარისად;
უბოძა უსენს უზომო მუქვად მის მზისა დარისად.
სცემდეს ბუკსა ტაბლავსა მოსამატებლად ზარისად.

მგააგრძელეს ნადიმობა, სმა შეიქმნა მეტად გრძელი,
ქალი პირ-მზე ბედსა ეტყვის: "რა ბედი მიც ჩემი მკლველი!
სადაური სად მოსულ ვარ, ვის მივჰხვდები, ვისთვის ხელი,
რა ვქმნა, რა ვყო, რა მერგების, სიცოცხლე მჭირს მეტად მნელი!"

მკვლაცა იტყვის: "ნუ დავაჭნობ შვენებასა ვარდთა ფერსა;
ვეცადო რას, ნუთუ ღმერთმან მომაროს ჩემსა მტერსა;
სიკვდილამდის ვის მოუკლავს თავი კაცსა მეცნიერსა?
რა მისჭირდეს, მაშინ უნდან გონებანი გონიერსა!"

მხადუმნი უხმნა, უბრძანა: "ისმინეთ, მოდით ცნობასა!
მოლორებულხართ, დამცთარხართ თქვენ ჩემსა პატრონობასა,
დამცთარა თქვენი პატრონი, ჩემსა თუ ლამის სძლობასა,
ჩემთვის ბუკსა ტაბლავსა ცუდად, გლახ, იცემს, ნობასა.

"არ ვარგ ვარ თქვენად დედოფლად, ჩემი გზა კიდეგანია;
მამოროს ღმერთმან მამაცი, პირად მზე, სარო ტანია!
სხვასა რას მნუკევთ საქმესა, ჩემნი საქმენი სხვანია,
თქვენ თანა ჩემი სიცოცხლე არ ჩემი შესაგვანია!

"უცილოდ თავსა მოვიკლავ, გულსა დავიცემ დანასა,
თქვენ დაგხოცს თქვენი პატრონი, სოფელს ვერ დაჰყოფთ ხანასა;
ესე სჯობს, მოგვე საჭურჭლე, მძიმე მარტყია ტანასა,
მე გამაპარეთ, გამიშვით, თვარა დავიწყებთ ნანასა".

მშემოიხსნა მარგალიტი, შემოერტყა რაცა თვალი,
მოიხაგვირგვინიკა გამჭვირვალე, ერთობ ლალი;
მისცა, უთხრა: "გამომიღეთ, გეაჯები გულ-მხურვალე,
მე გამიშვით, ღმერთსა თქვენსა მიავალეთ დიდი ვალი".

მმონათა მიჰხესიხარბე მის საჭურჭლისა ძვირისა,
დაჰვიწყშიში მეფისა, ვითა ერთისა გზირისა,
გამოპარება დაასკვნეს მის უებროსა პირისა.
ნახე, თუ ოქრო რასა იქმს, კვერთხი ეშმაკთა ძირისა!

მვა, ოქრო მისთა მოყვასთა აროდეს მისცემს ლხენასა,
დღე სიკვდილამდე სიხარბე შეაქმნევს კბილთა ღრჭენასა:
შესდის გასდის, აკლია, ემდურვის ეტლთა რბენასა,
კვლა აქა სულსა დაუბამს, დაუშლის აღმაფრენასა.

მრა ხადუმთა აუსრულეს საქმე მისი საწადელი,
ერთმან ტანსა აიხადა, მისცა მისი ჩასაცმელი,
სხვანი კარნი გამოარნეს, იჯრებოდარბაზს მსმელი.
დარჩა მთვარე გავსებული, გველისაგან ჩაუნთქმელი.

მმონანიკა გარდიხვეწნეს, გაიპარნეს მასვე თანა.
ქალმან კარსა დამირეკა, ფატმანობა ჩემი ბრძანა.
გავე, ვიცან, მოვეხვიე, გამიკვირდა, მეცა განა!
შინა ყოლა არ შემომყვა: "რად მაწვეო?" შემანანა.

მმიბრძანა: "თავი ვიყიდე მოცემულითა შენითა;
მუქაფა ღმერთმან შემოგზლოს მოწყალებითა ზენითა!
ველარ დამმალავ, გამიშვი, ფიცხლად გამგზავნე ცხენითა,
ვირემდის ცნობდეს ხელმწიფე, კაცსა მომწევდეს რბენითა".

მშევე ფიცხლად საჯინიბოს, ავხსენ ცხენი უკეთესი,
შევეუკაზმე, ზემევესვი მხიარული, არ-მოკვენესი.
ჰგვანდა, ოდეს ლომსა შეჯდეს მზე, მნათობთა უკეთესი,
წახჩემი ჭირნახული; ვერ მოვიმკვი, რაცა ვსთესი.

მდღე მიიყარა, ხმა გახდა, მოვიმისი მდევარი,
მოიცვეს შიგა ქალაქი, შეიქმნა მოსაწევარი;
მე მკითხეს, ვარქვი: "თუ ჰპოვოთ მუნ სახლსა, სამე ვარი,
მეფეთა ვიყო შემცოდე მათთა სისხლთა მზღვევარი!"

მმონახეს, ვერა შეიგნეს, შეიქცეს დაწბილებულნი,
მას აქათ იგლოვს ხელმწიფე ყოვლნი მისნი ხლებულნი.
დახედენ დარბაზის ერთა, შევლენ ისფრითა ლებულნი,
მზე მოგვემორვა, მას აქეთ ჩვენ ვართ სინათლე-კლებულნი.

მმის მთვარისა სადაობა კვლა გიამბო, საქმე კვლაცი;
აწ უწინა ესე გითხრა, რას მექადისი კაცი:
მე გლახ ვიყავ მისი ნეზვი, იგი იყო ჩემი ვაცი.
კაცსა დასვრის უგულობა დიაცსა ბოზი ნაცი.

მმით არ ჯერ ვარ ქმარსა ჩემსა, მჭლე არის თვალად ნასი.
ისი კაცი ჭაშნაგირი დარბაზს იყო მეტად ხასი;
ჩვენ გვიყვარებთმანერთი, არ მაცვია თუცა ფლასი,
ნეტარმი ვინ სისხლი მისი შემახვრიტა ერთი თასი!

მესე ამბავი მასთანა ვთქვი დიაცურად, ხელურად:
ჩემსავე მოსლვა მის მზისა გაპარება მელურად.
გამჟღავნებასა მექადარ მოყვარულად, მტერულად,
აწ ისრე მკვდარსა ვიგონებ, იმ, თავი ვიხსენ მე რულად!

მდამექადის, რაზომჯერცა წავიკიდნით თავის-წინა.
ოდეს მეხმე, არ მეგონა მე იმისი ყოფა შინა;
მოსრულ იყო, მოსლვა ეთქვა; შენცა მოხვე, შემეშინა,
ამად გკადრე: "ნუ მოხვალო", მოგაგებე მონა წინა.

მალარ დაჰბრუნდით, მოხვედით, შუქნი თქვენ ჩემთვის არენით;
შეიყარენით ორნივე, ჩემ ზედაიჯარენით;
ამად შევშინდი, ღონენი ველარა მოვაგვარენით,

იმას, გლახ, ჩემი სიკვდილი გულითა სწადდა, არ ენით.

მთუმცა ისი არ მოგეკლა, მისრულიყო დარბაზს ვითა,
შემასმენჯავრიანი, გული ედვა ცეცხლებრ წვითა;
მეფე მწყრალი გარდასწმედსახლსა ჩემსა გარდაგვითა,
შვილთა, ღმერთო, დამაჭმევდა, დამქოლვიმერმე ქვითა!

მმუქაფა ღმერთმან შემოგზღოს! დ მადლსა გკადრებდე მე რასა,-
რომელმან დამხსენ მშვიდობით იმა გველისა მზერასა!
აწ ამას იქით ვნატრიდე ჩემსა ეტლსა წერასა,
აღარ ვიშიშვი სიკვდილისა, ჰაი, ჩავიჭერ მე რასა!ნ

ავთანდილ უთხრა: მნუ გემის, წიგნსაცა აგრე სწერია:
მოყვარე მტერი ყოვლისა მტრისაგან უფრო მტერია.
არ მიენდობის გულითა, თუ კაცი მეცნიერია,
ნულარ იშიშვი იმისგან, აწ იგი მკვდართა ფერია.

მიგივე მითხარ, მას აქათ, ქალი გაგზავნე შენ ოდეს,
რაცაღა გეცნას ამბავი, ანუ რა მისი გსმენოდესნ.
კვლა იტყვის ფატმან ტირილით, კვლა თვალთა ცრემლი სდენოდეს:
მვა, წახდეს შუქნი, რომელნი მზისაებრ ველთა ჰფენოდეს!ნ

ამბავი ნესტან-დარეჯანისა ქაჯთაგან შეპყრობისა.

ვა, საწუთროო, სიცრუვით თავი სატანას ადარე
შენი ვერავინ ვერა ცნას, შენი სიმუხთლე სად არე;
პირი მზისაებრ საჩინო სად უჩინო ჰყავ, სად არე?
მით ვხედავ, ბოლოდ სოფელსა ოხრად ჩანს ყოვლი, სად არე!

ფატმან იტყვის: მმომეშორვა მზე, მნათობი სრულად ხმელთა.
სიცოცხლე სულდგმულობა, მონაგები ჩემთა ხელთა.
მას უკანით გაუწყვედლად დება მჭირდის ცეცხლთა ცხელთა,
ვერ გავახმე წყარო ცრემლთა, თვალთა ჩემთა გადმომღვრელთა.

მსახლი შვილი მომძულდა, ვჯდი უგულოთა გულითა,
მას ვიგონებდი მღვიძარე, რა მიმეძინის ლულითა;
უსენ, გამტეხი ფიცისა, მიჩნს უსჯულოთა სჯულითა,
ვერ მიმიახლოს საახლოდ კრულმან პირითა კრულითა.

მდღესა ერთსა, საღამო-ჟამ, --- ჩასლვა იყო ოდენ მზისა, ---
წავდეგ წინა დარაჯაგთა, კარი მიჩნხანაგისა;
ვიგონებდი, სევმკლვიმისისავე გონებისა,
ვთქვი: "კრულია ზენაარი ყოვლისავე მამაცისა".

მმოვისითმე ღარიბი, მონა მოყვსითა სამითა,
მონა მონურად მოსილი, სხვანი მგზავრულად ხამითა;
სასმელ-საჭმელი მოიღეს, ქალაქს ნასყიდი დრამითა,
სმიდეს, ჭამდეს უბნობდეს, სხდეს მხიარულნი ამითა.

მმე ვუყურებდი, ვუჭვრეტდი; თქვეს: "ამოდ გავიხარენით
მაგრა ჩვენ აქა მოყვასნი უცხონი შევიყარენით,
არცა არა ვიცით, ვინ ვინ ვართ, ანუ სით მოვიარენით,
ხამს, ერთმანერთსა ამბავი ჩვენიცა ვუთხართ ბარ ენით".

მმათ სხვათა მათი ამბავი თქვეს, ვითა მგზავრთა წესია;
მონამან უთხრა: "ჰე, ძმანო, განგება რამე ზესია:
მე მარგალიტსა მოგიმკვი, თქვენ ქვრიმი დაგიტესია,
ჩემი ამბავი ამბავთა თქვენთაგან უკეთესია.

"მე ვარო მონა მეფისა მალლისა, ქაჯთა მფლობლისა;
მათ მიჰხვცემა სენისა, მათისა დამამხოზლისა:
მოგვიკვშემწე ქვრივისა, შემწყნარებელი ოზლისა,
აწ შვილთა მისთა მისი ზრდის, უკეთესი მშობლისა.

"დულარდუხტ არის დიაცი, მაგრა კლდე, ვითა ლოდია,
ვისცა არ დაჰკდეს, ყმა მისი ვერავის დაუკოდია;
მას უსხენ წვრილნი ძმის-წულნი: როსან ერთი როდია,
აწ იგი ქაჯეთს ხელმწიფედ ქვე ზის, მორჭმული წოდია.

"გვესმა ამბავი, ზღვათ იქით სიკვდილი დისა მათისა,
შეიჭირვებდეს ვაზირნი, დაშალეს ქმნა ხალვათისა,
ვითა ვჰკადროთო დავსება პირისა, ხმელთა მნათისა?
როშაქ მონაა, თავადი მონისა ბევრ-ათასისა.

"როშაქ ბრძანა: ნმოცავინმკლავს, მე ტირილსა არ დავჰხვდები.
მინდორს წავალ, ვიმეკობრებ, ალაფითა ავივსები,
შინა მოვალ შოებული, ადრე ზემოვესწრები,
მეფე დისა დატირებად წავიდოდეს, წაცავჰყვები".

" გვითხრა მისთა ხელისათა: მწავალ, თან წამომყვებით!ნ
წავგიტანა მონა ასი, ყველაკაი მისგან რჩევით.
დღისით, მზისით ვმეკობრობდით, ღამეთაცა ვიყვნით თევით;
დია ვლეწეთ ქარავანი, ღარი ჩვენკე გარდმოვდევით.

"მინდორ-მინდორ მოვდიოდით ჩვენ ღამესა დია ბნელსა,"
დიდნი რამე სინათლენი გამოგვიჩნდეს შუა ველსა;
ვთქვით, თუ: მზეა ნუთუ ზეცით ჩამოჭრილი ზეხმელსა!
დაბნეულნი მივეცენით გონებასა ჩვენსა მსჯელსა.

"ზოგთა ვთქვით: არის ცისკარი; ზოგთა თქვეს: არის მთვარეო;
მას დარაზმულთა მივჰმართეთ, ახლოსაც ვნახეთ ბარეო!
შორს მოვუარეთ, მივედით, შემოვადეგით გარეო;
მით ნათლიდაღმა გამოხხმა, ჩვენი მოუბარეო.

"გვითხრა: მვინ ხართ ცხენოსანნი? თქვენ სახელნი თქვენნი თქვენით;
გულანშაროთ მოციქული ქაჯეთს მივალ, მერიდენით".
ესე გვესმა, მოვადეგით, ალყად გარე მოვერტყენით,
პირ-მზე რამე ცხენოსანი გავიცადეთ თვალთ ჩვენით.

"ვუჭვრიტეთ პირსა მნათობსა, ელვათა მაელვარებსა;
მისი ციმციმი მზისაებრ ეფინებოარებსა;
ძვირ-ძვირად გვეუბნებოსიტყვასა რასმე წყნარებსა,
კბილთაგან შუქი შეადგა ზედან გიშრისა სარებსა.

"კვლა ვეუბნით მას მზესა ტკბილ-მოუბრითა ენითა.
არ მონა იყო, ტყუოდა, ჩვენ ესე შევიგენითა;
რომაჲ შეატყო ქალობა, გვერდსა წაუდგა ცხენითა,
აღარ გავუშვით, დაჭირვა ვჰკადრეთ ხელითა ჩვენითა.

"კვლა ვჰკითხეთ: მგვითხარ მართალი საქმე შენ მზებრ ნათელისა,
ვისი ხარ, ვინ ხარ, სით მოხვალ მანათობელი ბნელისა?"
მან არა გვითხრა, გაუშვა წყარო ცრემლისა ცხელისა.
რა საბრალოა გავსილი მთვარე, ჩანთქმული გველისა.

"არცა-რა ცხადი ამბავი, არცა-რა დასამალავი,
არა არ გვითხრა, ვინ იყო, ან ვისგან ნამუხთალავი;
ქუმ-ქუშად გვეუბნებოდა, კუმტი, თავისა მკრძალავი,
ვითა ასპიტი, მჭვრეტელთა მისთა თვალითა მლალავი.

"რომაჲ გვიბრძანა: "ნუ ჰკითხავთ, აწ თურე არ სათქმელია,
ამისი საქმე უცხოა, საამბობლადცა ძნელია;
ბედი მეფისა ჩვენისა არსთაგან სანატრელია,
მით რომე ღმერთი მას მისცემს, რაც უფრო საკვირველია.

"ესე ღმერთსა მისაგვრელად მისად ჩვენთვის მოუგვრია,
მივუტანოთ არმალანად, დაგვიმადლებს მეტად დია.
თუ დავმალავთ, დავმჟღავნებთ, მეფე ჩვენი ამაყია,
პირველ მათი შეცოდება, მერმე დიდი აუგია".

"მივემოწმენით, თათბირნი არ კიდე გავაკიდენით;
დავბრუნდით, ქაჯეთს მივჰმართეთ, მას წინა მოვეკიდენით;
არცა რა ვჰკადრეთ ხელდახელ, არცა თუ წავეკიდენით;
იგი ტირს, ლაწვსა გულ-მდულრად ჩაჰრცხის ცრემლისა კი დენით.

"მე რომაჲს ვჰკადრე: "გამიშვი კვლა ადრე თქვენი მხლებელი;
აწ გულანშაროს ქალაქსა ვარ საქმის რასმე მდებელი ".
მან გამომიშვა, აქ სადმე ლარი მიც წასადებელი,
თანა წავიტან, წაცავალ მე მათი ზედა-მსწრებელი".

მმათ კაცთა დია ეამა ესე ამბავი მონისა.
მე გავიგონე, შერემშრა ნაკადი ცრემლთა ფონისა,
მენიშნა, ყოვლი ნიშანი ვიცან ჩემისა ღონისა,
ცოტაი ლხინი მომეცა, მსგავსი დრამისა წონისა.

მმოვიყვანე იგი მონა, ახლოს დავსვი ჩემსა :
ვჭკითხე: "მითხარ, რას იტყოდი, გაგონება მეც მინა?"
მან იგივე კვლა მიამბო, რაცა მუნით მომესმინა,
ამ ამბავმან გამაცოცხლა, სულმოზრდავი დამარჩინა.

მმე ორნი შავნი მონანი მყვანან სავსენი გრძნებითა:
უჩინოდ წავლენ-წამოვლენ მათითა ხელოვნებითა;
მოვასხენ, ქაჯეთს გავგზავნენ, ვარქვი, თუ: "ნუ დასდგებითა,
მაცნობეთ მისი ამბავი თქვენითა მოქმედებითა".

მსამ დღე მოვიდეს, მიამბეს, ფიცხლა ებიჯა გზისადა:
"მიუგვრიაო მეფისა, ზღვას იქით წამავლისადა,
ვერვის შეუდგმან საჭვრეტად თვალნი, მართ ვითა მზისადა,
ქვე დაუწინდავს საცოლედ როსან ცოტასა ყმისადა.

"როსანს შევრთოთო", დულარდუხტს მეფესა უბრძანებია,-
"ჯერ ქორწინებად არა მცალს, აწ გული ცეცხლ-ნადებია;
შემოვიქცევი, შევისძლობ, ვინ ცისა მზედ ნაქებია".
ციხეს დაუსვამს, ხადლუმი ერთაი უახლებია.

მყოვლი მცოდნელი გრძნებისა მას თანა წაუტანია,
მით რომე გზა საჭირო, მტერნი საომრად მზანია;
ქვე დაუყრია მოყმები, ვინც უფრო გულოვანია,
დაეყოვნების; წასრულა, ჯერეთ ცოტაი ხანია.

მქაჯთა ქალაქი აქამდის მტერთაგან უბრძოლველია:
ქალაქსა შიგან მაგარი კლდე მაღალი გრძელია,
მას კლდესა შიგან გვირაბი, ასაძრომელი ხვრელია,

მუნ არის მარტო მნათობი, მისთა შემყრელთა მწველია.

მგვირაბის კარსა ნიადაგ მოყმე სცავს არ პირ-ნასები,
ათი ათასი ჭაბუკი დგას, ყველაკაი ხასები,
ქალაქის კართა სამთავე სამათას-სამათასები.
გულო, გაგსაჯა სოფელმან, არ ვიცი და, გლახ, რას ები!"

ესე ამბავი ავთანდილ პირ-მზემან, მაგარ-ვადამან,
რა მოისმინა, ეამა, სხვად არა გაუცხამან,
შესწირა ღმერთსა მადლობა ტურფამან დანაბადამან:
მამბავი ჩემი სალხინო მითხარო ვისმან და დამან!ნ

ფატმანს უთხრა: მსაყვარელო, კმა ხარ ჩემთვის სასურველად,
მე ამბავი სანატრელი მომასმინე არ პირ-ბნელად,
მაგრა საქმე ქაჯეთისა გამაგონე უფრო მრთელად,
ქაჯნი ყველა უხორცოა, რამან შექმნა ხორციელად?

მმის ქალისა სიბრალული ამანთებს მიდებს აღსა,
მაგრა ქაჯნი უხორცონი რას აქნევენ, მიკვირს ქალსა?ნ
ფატმან უთხრა: მმომისმინე, მართლად გხედავ მანმკრთაღსა,
არ ქაჯნია, კაცნიაო, მინდობიან კლდესა სალსან.

მქაჯნი სახელად მით ჰქვიან, არიან ერთად კრებულნი,
კაცი, გრძნებისა მცოდნენი, ზეგახელოვნებულნი,
ყოველთა კაცთა მავნენი, იგი არვისგან ვნებულნი;
მათნი შემბმელნი წამოვლენ დამბრმალნი, დაწბილებულნი.

მიქმენ რასმე საკვირველსა, მტერსა თვალსა დაუბრმობენ,
ქართა აღძრვენ საშინელთა, ნავსა ზღვა-ზღვა დაამხოვენ,
ვითა ხმელსა გაირბენენ, წყალსა წმიდად დააშრობენ,
სწადეს , დღესა ბნელად იქმენ, სწადდეს, ბნელსა ანათობენ.

მამისათვის ქაჯად უხმობენ გარემემონი ყველანი,
თვარა იგიცა კაცნია ჩვენებრვე ხორციელანინ.

ავთანდილ მაღლი უბრძანა: მცეცხლნი დამივსენ ცხელანი,
დიდად მეამნეს ამბავნი, სიტყვანი აწინდელანინ.

გულითა ღმერთსა ადიდებს ავთანდილ ცრემლთა მდენელი;
თქვა: მღმერთო, გმადლობ, რომელი ხარ ჭირთა მომალხენელი;
ყოფილი, მყოფი, უფქმელი, ყურთაგან მოუსმენელი,
წყალობა თქვენი იჩქითად არს ჩვენი გარ მომფენელი!ნ

მის ამბისა ცნობისათვის ცრემლით ღმერთსა ადიდებდა.
ფატმან ეჭვთავისათვის, ამად ცეცხლსა კვლა იდებდა;
ყმა ნამუსსა ინახევდა, სიყვარულსა იფერებდა;
ფატმან ყელსა ეხვეოდა, პირსა მზესა აკოცებდა.

მას ღამე ფატმან იამა ავთანდილთანა წოლითა;
ყმა უნდო-გვარად ეხვევის ყელსა ყელითა ბროლითა,
ჰკლავს თინათინის გონება, ძრწის იდუმლითა ძრწოლითა,
გული მხეც-ქმნილი გასჭრია, მხეცთავე თანა რბოლითა.

ავთანდილ მაღლით ცრემლსა სწვიმს, სდის ზღვათა შესართავისად,
შიგან მელნისა მორევსა, ცურავს გიშრისა ნავი სად;
იტყვის, თუ: მმნახეთ, მიჯნურნო,იგი, ვინ ვარდი ა ვისად,
უმისოდ ნეხვთა ზევზი ბულბული მსგავსად ყვავისად!ნ

მუნ ცრემლნი, მისგან ნადენნი, ქვათაცა დასალბონია;
გიშრისა ტევრსა აგუბებს, ვარდისა ველსა ფონია;
ფატმან მას ზეიხარებს, მართ ვითა იადონია.
თუ ყვავი ვარდსა იშოვნის, თავი ბულბული ჰგონია.

გათენდა, ბანად წავიშე, სოფელს შუქ-ნაკიდები;
დიაცმან უძღვნა მრავალი კაბა, ყაბაჩა, რიდები,
მრავალი ფერი სურნელი, ტურფა პერანგი, წმიდები;
ნრაც გეწადოსო, ჩაიცვი, მე ნურას ნუ მერიდებინ.

ავთანდილ თქვა: მსაქმე ჩემი გავაცხადო ამა დღესა!ნ

სამოსისა ვაჭრულისა ცმა აქამდის დაეწესა;
მას დღე ყოვლი საჭაბუკო შეიმოსა ტანსა მხნესა,
მოიმატა დაშვენება, დაემსგავსა ლომი მზესა.

ფატმანს პური შეეკაზმა ავთანდილის საწვეველად;
ყმა შევიმოკაზმული მხიარულად, არ პირ-ბნელად;
ფატმან ნახა, გაუკვირვაჭრულისა უმოსელად,
შემოსცინა: მაგრე სჯობსო შენთვის ხელთა სასურველადნ.

ფატმან მისსა შვენებასა მეტის-მეტად ჰკვირდებოდა.
მმან პასუხი არა გასცა, თავის-წინა ღიმდებოდა:
მშეეტყვების, არ მიცნობსო, ეგრე ვითა ყივნდებოდა!ნ
თუცა რასმე იფერებდა, მეტი არა გავიდოდა.

პური ჭამეს, გაიყარნეს, ყმა მივი მისსა შინა,
ღვინო-სმული, მხიარული დაწვა, ამოდ დაიძინა;
სალამო-ჟამს გაიღვიძა, შუქი ველთა მოაფინა,
ფატმან უხმო: მმოდი, მნახე, მართო ვარო, თავის-წინან

ფატმან მივიდა, ავთანდილს ხმა ესმა მისგან ოხისა
იტყოდა: მმომკლავს უცილოდ ტანი ალვისა, მო, ხისა!ნ
გვერდსა დაისვა, ბალიში მისცა მისისა ნოხისა,
ვარდისა ბაღსა უჩრდილობს ჩრდილი წამწამთა ქოხისა.

ავთანდილ ბრძანა: მჰე ფატმან, ვიცი ეს საქმე, შენია
დაჰკრთები ამა ამბავსა, მართ ვითა გველ-ნაკბენია,
მაგრა აქამდის მართალი შენ ჩემი არა გსმენია,
ჩემნი მომკლველნი წამწამნი შავნი გიშრისა ხენია.

მგგონივარ ვინმე ვაჭარი, პატრონი ქარავანისა;
მე ვარ სპასპეტი მალლისა მეფისა როსტევანისა,
თავადი სპისა დიდისა, მათისა შესაგვანისა.
მაქვს პატრონობა მრავლისა საჭურჭლე-ზარადხანისა.

მშენ გიცი კარგი მოყვარე, ერთგული, მისანდობელი,
მათ უვის ერთი ასული, მზე ხმელთა მანათობელი,
იგია ჩემი დამწველი ჩემი დამადნობელი,
მან გამომგზავნა, დავაგდე პატრონი, მათი მშობელი.

მრომე შენ ქალი გყოლია, მე ძებნა მისვე ქალისად
მივლია ყოველი ქვეყანა, მის მზისა მონაცვალისად;
მისთვის გაჭრილი მინახავს, წევს ლომი ფერ-ნამკრთალი სად,
გამცუდებელად თავისად, მის გულისა ძალისადნ.

ავთანდილ ფატმანს ყოველი უთხრა ამბავი თავისა,
ამბავი ტარიელისა, შემოსა ვეფხის ტყავისა;
უბრძანა: მ შენ ხარ წამალი ჯეროთ შენგან უნახავისა,
ლონე წამწმისა ხშირისა, ყორნის ფრთებ- ნაფუშავისა.

მმოდი და, ფატმან, მეწიე, ვეცადნეთ მისსა რგებასა,
ვუშველოთ, იგი მნათობნი ნუთუ მიეცნენ შევბასა;
ვინცა სცნობს კაცი, ყველაი ჩვენსა დაიწყებს ქებასა,
ნუთუ კვლა მიხვდენ მიჯნურნი ერთმანეთისა ხლებასა.

მომგვარე, ქაჯეთს გავგზავნოთ იგივე მონა გრძნეული,
ქალსა ვაცნობოთ ყველაი, ამბავი ჩვენგან ცნეული;
მანცა გვაცნობოს მართალი, ვქმნათ მისი გამორჩეული,
ღმერთმან ქმნას, ქაჯთა სამეფო მოგესმას ჩვენგან ძლეულინ

ფატმან თქვა: მ ღმერთსა დიდება, საქმენი მომხვდეს, მო-, რანი,
დღეს რომე მესმნეს ამბავნი, უკვდავებისა სწორანი!ნ
მოჰგვარა მონა გრძნეული, შავი, მართ ვითა ყორანი;
უბრძანა: მ ქაჯეთს გავზავნი, წა, გზანი გისხენ შორანი!

მაწ გამოჩნდების სახმრობა ჩემთვის შენისა გრძნებისა,
ფიცხლად დამივსე სახმილი შენ ჩემთა ცეცხლთა გზნებისა,
მას მზესა ჰკადრე მიზეზი მისისა განკურნებისან.
მან უთხრა: მხვალე მოგართვა ყოველი ამბავი ნებისან.

წიგნი ფატმანისა ნესტან-დარეჯანის წინაშე მიწერილი

ფატმან სწერს: მ აჰა, მნათობო, სოფლისა მზეო ზენაო,
შენთა შორს მყოფთა- ყოველთა დამწველო, ამაზრზენაო,
სიტყვა-მჭევარო წყლიანო, ტურფაო, ლამაზ-ენაო,
ბროლო ლალო, ოროვე კვლა ერთგან შენათხენაო!

მთუცა თუ შენი ამბავი შენ არა მომასმენიე,
მე ეგრეცა ვცან მართალი, მით გულსა მოვალხენიე;
შენთვის ხელ-ქმნილსა ტარიელს ამბითა მოალხენიე,
ორნივე მიჰხვდეთ წადილსა, იგი ვარდობდეს, შენ იე.

მმოსრულა შენად საძებრად მისი ძმად-შეფიცებული,
ავთანდილ, მოყმე არაბი, არაბეთს შიგან ქებული,
სპასპეტი როსტენ მეფისა, ვერვისგან დაწუნებული;
შენ სწერდი შანსა ამბავსა, ლადი, ბრძნად გაგონებული.

მჩვენ ამისთვის ესე მონა გამოვგზავნეთ თქვენსა წინა,
ვცნათ ამბავი ქაჯეთისა, მოსრულანცა ქაჯნი შინა?
მანდაურთა მეომართა ანგარიში წვრილად გვინა:
ვინ არიან მცველნი შენნი, ან თავადი მათი ვინ-ა?

მრაცა იგი მანდაური, მოგვიწერე, გაამჟღავნე;
მერმე შენსა საყვარელსა ნიშანი რამ გაუგზავნე!
შენი ყველა აქანამდის ჭირი ლხინსა გაათავნე,
ღმერთსა უნდეს, მოყვარენი შესაფერნი შეგაზავნე!

ფატმან მისცა დაწერილი მას გრძნეულსა ხელოვანსა;
მესე წიგნი მთართვიო ქალსა, მზისა დასაგვანსა! ნ
მან გრძეულმან მოლი რამე წამოისხა ზეტანსა,
მასვე წამსა დაიკარგა, გარდაფრინბანის-ბანსა.

წავიდა, ვითა ისარი კაცისა მშვილდ-ფიცხელისა.
რა ქაჯეთს შეჰხდა, ქმნილ იყო ოდენ ბინდ-ბანდი ბნელისა.
უჩინოდ შევლო სიმრავლე მოყმისა, კართა მცველისა,
მას მზესა ჰკადრა ამბავი მისისა სასურველისა.

ციხისა კარნი დახშულნი შევლნა მართ ვითა ღიანი,
შევიზანგი პირ-შავი, თმა-გრძელი, ტან-ნაბდიანი;
იგი მზე დაკრთა, ეგონა სამოსი რამე ზიანი,
შეცვალა ვარდი ზაფრანად, ლაქვარდის-ფერად-იანი.

ზანგმან უთხრა: მვინ გგონივარ, ანუ აგრე რად დაჰბნდები?
მე ვარ ფატმანისა, თქვენს წინაშე ნამგზავრები;
ამა წიგნმა გამამართლოს, არ ტყუილად გეუბნები,
მზისა შუქნი მოიცადენ, ვარდო, ადრე ნუ დასჭნები!

პირ-მზე გაკვირფატმანის ამბითა საკვირველითა,
ნუშნი გააპნა, შეიძრნეს სათნი გიშრისა წნელითა.
მან იგი წიგნი მონამან მისცა თავისა ხელითა;
იკითხავს, სულთქვამს, უსტარსა ალტობს ცრემლითა ცხელითა.

მონასა ჰკითხა: მმიამბე, ვინ არის ჩემი მძებნელი?
ანუ ვინ მიცის ცოცხალი, მიწასა ზემტკეპნელი?
მან მოახსენა: მვიკადრებ, რასაც ოდენ ვარ მცნებელი,
რა წამოსრულხარ, მას აქეთ შენგან ჩვენია მზე ბნელი.

მფატმანის გული მას აქათ ლახვართა შენახევია;
მას რომე ცრემლი სდენია, ზღვათაცა შენართევია;
მე ერთხელ შენი ამბავი მისთვის კვლა მიმირთმევია,
ღმერთსა ვიმოწმებ, მას აქათ ტირილი არ დაჰლევია.

მაწ ვინმე მოყმე მოვიშვენიერთა პირითა,
მან უთხრა წვრილად ყველაი, თქვენ ხართ რითაცა ჭირითა.
იგია შენი მძებნელი მკლავითა, ვითა გმირითა;
მე გამომგზავნეს, დამვედრეს სწრაფა სწრაფითა ხშირითან.

ქალმან უთხრა: მემართლების, ყრმაო, შენი ნაუბარი!
ფატმან ჩემი რა იცოდა, ვიყავ ვისი წინაგვარი?
ულონიოდ არის სადმე ჩემი ცეცხლთა მომდებარი,
მე მივუწერ, შენცა ჰკადრე, ვარ ვითამცა გულ-მდუღარინ.

წიგნი ნესტან-დარეჯანისა ფატმანთან

პირ-მზე სწერს: მაჰა, ხათუნო, დედისა მჯობო დედაო!
მისგან ტყვე-ქმნილსა სოფელმან რა მიყო, ამას ხედაო?
მე, გლახ, მათ ჩემთა პატიჟთა სხვაცა დამერთო ზედაო,
აწ ვნახე შენი უსტარი, მე დიდად მეიმედაო.

მშენ ორთა დამხსენე გრძნეულთა, გამიადვილე ჭირები,
აწ აქა სრულთა ქაჯთაგან ვარ ასრე დანამჭირები:
ერთსა მცავს ერთი სამეფო, ბევრჯერ ათასი გამირები,
ავად მომიხთათბირი ჩემი დანაპირები!

მსხვად ამბავი აქაური მეტი რამცა მოგიწერე:
ქაჯთა მეფე, არ მოსრულა, არცა მოვლენ ქაჯნი ჯერე,
მაგრამ სპანი უთვალავნი მცვენ მათი სიალფერე,
რასა ჰქვიან ძებნა ჩემი, არ ეგების, დაიჯერე!

მვინცალა ჩემი მძებნელი მოსრულა, ცუდ მაშვრალია,
იჭირვის, იწვის, ენთების, ჩემი სწვავს ცეცხლებრ ალია;
მაგრა მას ვჰნატრი, უნახავს მზე, ამაღ არ დამზრალია,
უმისოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი ბრალია!

მშენ ამბავი არ გაიმბე, მაშინ ამაღ დაგიმალე,
ვერ იტყონა ჩემი, თავი ჭირთა გავაკრძალე;
გეაჯები, საყვარელსა შემახვეწნე, შემაბრალე,
ნუ წამოვა ძებნად ჩემად, მიუწერე, შეცასთვალე.

მე რომ მჭირს, კმარის, ნუ მომკლავს ამისითავე სწორითა:
მას მკვდარსა ვნახავ, მოვკვდები მე სიკვდილითა ორითა.

ვერას ვინ მარგებს, დასტურად ვიცი, არ რამე ჭორითა,
არ დაგმორჩილდეს, დამქოლე შავისა ქვისა ყორითა.

მგეთქვა ნიშნისა გაგზავნა, აწ ესე განამჟღავნია,
მისეულთავე რიდეთა ნაკვეთი გამიგზავნია;
ესენი ჩემთვის მის გამო ტურფანი სანახავნია,
თუცა თუ ფერად ბედისა ჩემისა მსგავსად შავნიან.

წიგნი ნესტან- დარეჯანისა საყვარელთან მიწერილი

აწ საყვარელსა მიუწერს გულ-ამოსკვნილი მტირალი
მისმანვე ცრემლმან დაუვის ვის ედებოვის ალი!
დაწერა წიგნი, მსმენელთა გულისა გასაგმირალი,
ვარდი გააპის, გამოჩნდის მუნ ბროლი გამომჭვირვალნი

ჰე, ჩემო, ესე უსტარი არს ჩემგან მონაღვაწები,
ტანი კალმად მაქვს, კალამი ნაღველსა ამონაწები,
მე გული შენი ქაღალდად გულსავე ჩემსა ვაწები,
გულო, შავ-გულო, დაბმულხარ, ნუ ახსნები, აწ ები!

ჰხედავცა, ჩემო, სოფელი რათა საქმეთა მქმნელია!
რაზომცა ნათობს სინათლე, ჩემთვის ეგრეცა ბნელია.
ბრძენნი იცნობენ, სწუნობენ მით, მათგან საწუნელია;
უშენოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი ძნელია!

მჰხედავ, ჩემო, ვით გაგვყარნა სოფელმან ჟამმან კრულმან,
ვეღარ ვნახე საყვარელი მხიარული მხიარულმან,
ნეტარ, რა ქმნას გულმან, შენგან დალახვრულმან,
გაგიცხადამალული გონებამან დაფარულმან.

მშენმან მზემან, აქანამდის შენ ცოცხალ არ მეგონე;
ჩემი მეთქვა, გარდასრულსიცოცხლე ყოვლი ღონე;
აწ რა მესმა, შემოქმედი ვადიდე ღმერთსა ვჰმონე,
ჩემი ყველა აქანამდის ჭირი ღონისა შევაწონე.

მშენი სიცოცხლე მეყოფის ჩემად იმედად გულისად,
გულისა ერთობ წყლულისა ასრე დადაგულისად.
მომიგონებდე, გახსოვდე მე, შენთვის დაკარგული სად;
ვზი მზრდელად სიყვარულისა, მის ჩემგან დანერგულისად.

მ სხვად, ჩემო, ჩემი ამბავი ჩემგან არ მოგეწერების:
ენა დაშვრების, მოსმენით არვისგან დაიჯერების.
ფატმან წამგვარა გრძნეულთა, ღმერთიმცა მას ეტერების!
აწ კვლა ქმნა იგი სოფელმან, რაცა მას შეეფერების.

მაწ სოფელმან უარესი ჭირი ჭირსა მომისართა,
არ დასჯერბედი ჩემი მას პატიჟთა მრავალ-გვართა,
კვლაცა მიმცა შესაპყრობლად ქაჯთა, მნელად საომართა;
ბედმან გვიყო ყველაკაი, ჩემო, რაცა დაგვემართა!

მციხეს ვზი ეზომ მაღალსა, თვალნი ძლივ გარდასწვდებიან,
გზა გვირაბითა შემოვა, მცველნი მუნ ზედგებიან,
დღისით ღამით მოყმენი ნობათსა არ დასცდებიან,
მათთა შემბმელთა დახოცენ, მართ ცეცხლად მოედებიან.

მნუთუ ესენი გეგონნეს სხვათა მებრძოლთა წესითა?!
ნუცა მე მომკლავ ჭირითა, ამისგან უარესითა;
შენ მკვდარსა განახავ, დავიწვი, ვითა აბედი კვესითა;
მოგშორდი, დამთმე გულითა, კლდისაცა უმაგრესითა.

მშენ, საყვარელო, ნუ სჭმუნავ ჭმუნვითა ამისთანითა;
ჩემი სთქვა, სხვათა მიჰხვდაო იგი ალვისა ტანითა;
არამ სიცოცხლე უშენოდ, ვარ აქამდისცა ნანითა.
ან თავსა კლდეთა ჩავიქცევ, ანუ მოვიკლავ დანითა.

მშენ მზემან, უშენოსა არვის მიხვდეს მთვარე შენი,
შენმან მზემან, ვერვის მიხვდეს, მოცავიდენ სამნი მზენი;
აქათ თავსა გარდავიქცევ, ახლოს მახლვან დიდნი კლდენი,
სული ჩემი შეივადრე, ზეცით მომხვდენ ნუთუ ფრთენი.

მღმერთსა შემვედრე, ნუთუ კვლა დამხსნა სოფლისა შრომასა,
ცეცხლსა, წყალსა მიწასა, ჰაერთა თანა ძრომასა;
მომცნეს ფრთენი აღფრინდე, მივჰხვდე მას ჩემსა ნდომასა,
დღისით ღამით ვჰხედვიდე მზისა ელვათა კრთომასა.

მძუე უშენოდ ვერ იქნების, რათგან შენ ხარ მისი წილი,
განაღამცა მას იახელ მისი ეტლი, არ თუ წბილი!
მუნა გნახო, მანდვე გსახო, განმინათლო გული ჩრდილი,
თუ სიცოცხლე მწარე მქონდა, სიკვდილიმცა მქონტკბილი.

მმე სიკვდილი აღარ მიმძიმს, შემოგვედრებ რათგან სულსა,
მაგრა შენი სიყვარული ჩავიტანე, ჩამრჩა გულსა;
მომეგონოს მოშორვება, მემატების წყლული წყლულსა;
ნუცა მტირ ნუცა მიგლოვ, ჩემო, შენთვის დაკარგულსა.

მწადი, ინდოეთს მიმართე, არგე რა ჩემსა მშობელსა,
მტერთაგან შეიწრებულსა, ყოვლგნით ხელ-აღუპრობელსა,
გულსა აღხინე ჩემისა მოშორვებისა მთმობელსა,
მომიგონებდი მტირალსა, შენთვის ცრემლ-შეუშრობელსა.

მრაცა ვიჩივლე ბედისა ჩემისა, კმა საჩივარად;
ცან, სამართალი მართალი გულისა გულსა მივა რად.
შენთვის მოკვდები, გავხდები ყორანთა დასაყივარად,
ვირე ცოცხალ ვარ, გეყოფი სატირლად სატკივარად.

მაჰა, ინიშნე ნიშანი შენეულისა რიდისა,
გარდმიკვეთია ალაში, ჩემო, ერთისა კიდისა,
ესელა დაგრჩეს სანაცვლოდ მის იმედისა დიდისა,
რისხვით მობრუნბორბალი ჩვენზეცისა შვიდისა.

ესე წიგნი, საყვარელსა მისსა თანა მინაწერი,
რა დაწერა, გარდაჰკვეთა მათ რიდეთა ერთი წვერი.
თავ-მოხდილსა დაუშვენსისხო, სიგრძე, თმათა ფერი.

ალვისაგან სული მოქრის, ყორნის ფრთათათ მონაბერი.

იგი მონა წამოვიდა, გულანშაროს მიმავალი,
წამ-ერთ მიხფატმანისას, დღე იარა არ-მრავალი.
რა ავთანდილს გაუსრულსაქმე მისი სასურვალი,
ხელ-აპყრობით ღმერთსა ჰმადლობს ცნობა სრული, არა მთვრალი.

ფატმანს უთხრა: მგამისრულჟამად საქმე საწადელი,
დიდი შენი მოჭირვება ჩემგან არის გარდუხდელი,
წავალ, დგომად აღარა მცალს, დრო მოსრულა შარშანდელი,
ფიცხალა ქაჯეთს მოვიყვანო მათი მომსპობ-ამწყვედელინ.

ხათუნმან უთხრა: მჰე, ლომო, ცეცხლი აწ უფრო ცხელდების;
მოეშორვების ნათელსა, გული ამისთვის ბნელდების;
ისწრაფე, ჩემი ნუ გაგვა, ხელი ეგრეცა ხელდების,
თუ ქაჯნი მოგესწრებიან, მუნ მისლვა გაგიძნელდებისნ.

ყმამან ფრიდონის მონანი უხმნა, მასთანა ხლებულნი;
უბრძანა: მმკვდარნი აქამდის, აწლა ვართ დაცოცხლებულნი,
რაცა გვინდოდა, მისითა სმენითა გახარებულნი,
ჩვენთა მტერთანი გიჩვენნე წყლულნი მით ვაგლახებულნი!

მმიდით ფრიდონს უამბეთ ამბავი არ-ნაცქაფავი;
მე ვერა ვნახავ, ვისწრაფი, გზა ჩემი არს ნასწრაფავი.
მან გაახაფოს ხმა ხაფი, კვლა უფრო გასახაფავი,
თქვენ მოგცე ლარი ყველაი მე, ჩემი ნაალაფავი.

მჩემსა ზედიდი არის ვალი, თქვენგან დანადები;
მადლსა სხვაებრ გარდავიხდი, თულა ფრიდონს შევეყრები;
აწ წაიღეთ ყველაკაი, მეკობრეთა წანალები,
ამის მეტსა ვერას მოგცემ, ვიცი ამაღ გემუნწები.

მსახლი არ მახლავს, არ ძალ-მაქვს გაცემა საბომვარისან
მისცა მართ სავეს ხომალდი, რიცხვი ტურფათა ლარისა.

უბრძანა: მწადით, გზა წავლეთ მისვე არისა,
ფრიდონს მიართვით უსტარი ჩემგან, ძმად-ნაფიცარისან.

წიგნი ავთანდილისა ფრიდონთანა

დაწერა: მფრიდონ მაღალო, სვე-სრულო მეფეთ-მეფეო,
ლომისა მსგავსო ძალ-გულად, მზეო შუქ-მოიეფეო,
მოვლენილო მორჭმულო, მტერთა სისხლისა მჩქეფეო,
უმცროსმან ძმამან შორი-შორ სალამი დავიყეფეო!

მჭირნი ვნახენ მოცამხვნაცვალი ჭირნახულისა,
კარგა მოხდომა საქმისა ჩემისა გაზრახულისა;
მიცნია მართლად ამბავი პირისა მზედ-სახულისა,
დამარჩენელი ლომისა მის, ქვესკნელს დამარხულისან.

მიგი მზე ქაჯთა მეფესა ჰყავს, ქაჯეთს პატიმარია.
მუნ მისლვა მიჩანს თამაშად, თუმცა გზა საომარია.
ნარგისთათ წვიმა ბროლისა წვიმს, ვარდი ნაწვიმარია,
ჯერთ ქალსა ქაჯნი არ ახლვან, მაგრა სპა უამრავია.

მგულ-მხიარული ვიხარებ, ამაღ არ ცრემლი მმილდების,
სადაცა შენ შენი ძმა ხართ ძნელი გაადვილდების;
რაცა მოგინდეს, უცილოდ იქმთ, იგი არ აგცილდების,
არ თურე კაცმან დაგიდგნას, ვეჭვ, კლდეცა გაგილბილდებისნ.

მ აწ შემინდევ, ვერა გნახე, შორს ამისთვის წაგიარე,
გზა-გზა ყოვნა აღარა მცაღს, პატიმრად ა იგი მთვარე;
ადრე მოვალთ მხიარულნი, ჩვენი ნახვა გაიხარე,
ამის მეტი რაღა გკადრო, ძმასა მმურად მოეხმარენ.

ძამა მონათა ჩემზეგარდაუხდელი გულია.
ამოდ მმსახურეს, თქვენიმცა გული ამათთვის სრულია.
ქება რად უნმას, ვინცა თქვენთანა ხანდაზმულია?
მსგავსი ყველაი მსგავსსა შობს, ესე ბრძენთაგან თქმულია.ნ

ესე უსტარი დაწერა, შეკრა წაცახვია მან,
მისცა ფრიდონის მონათა ვარდმან ვითა იამან;
შესთვალა ზეპირ, რაც ხამსრულად, მართ ვითა ჰგია, მან,
მათ მრგალიტი უჩვენის ძოწისა კარმან ღიამანნ.

მონახა, პოვა ავთანდილ ნავი მისისა მხარისა,
გამოემართა იგი მზე პირითა სავსე მთვარისა;
მაგრა დაგდება უმძიმფატმანის გულ-მდუღარისა,
მისთა გამყრელთა ნაკადი ჩასდის სისხლისა ღვარისა.

ფატმან, უსან მონანი ტირან ცრემლითა ცხელითა;
იტყვიან: მშოეო, რა გვიყავ, დაგვწვენ ცეცხლითა მწველითა,
რად დაგვაბნელენ შენისა მოშორვებისა ბნელითა;
ცაგვმარხეო ხელითა ჩვენითა დამმარხველითა!ნ

წასვლა ავთანდილისა გულანშაროთ ტარიელის შეყრა

გამოვლნა ზღვანი ავთანდილ მგზავრითა რითმე ნავითა,
პირ-მხიარული აცორვებს მართ ოდენ მართო თავითა;
მას შეყრა ტარიელისა უხარის მით ამბავითა,
ხელ-განპყრობილი გულითა არს ღმრთისა საესავითა.

მოწურვილ იყო ზაფხული, ქვეყნით ამოსვლა მწვანისა,
ვარდის ფურცლობის ნიშანი, დრო მათის პაემანისა,
ეტლის ცვალება მზისაგან, შეჯდომა სარატანისა,
სულთქნა, რა ნახა ყვავილი მან, უნახავმან ხანისა.

აგრგვინცა ღრუბელნი, ცროდეს ბროლისა ცვართა;
ვარდთა აკოცა ბაგითა, მითვე ვარდისა დართა;
უბრძანა: ნგიჭვრეტ თვალითა, გულ-ტკბილად შემხედვართა;
მისად სანაცვლოდ მოვილხენ თქვენთანა საუბართან.

რა მოეგონის მოყვარე, სდინდიან ცრემლნი მწარენი,
ტარიელისკენ იარნა მან გზანი საწყინარენი,
უდაბურნი უგზონი, უმცხონი რამე არენი,

სადაცა ნახის, დახოცის ლომ-ვეფხნი მოშამზარენი.

ქვაბნი გამოჩნდეს, იამა, იცნა, თქვა: მიგი კლდენია,
სადაა, ჩემი მოყვარე ვისთვის ცრემლი მდენია;
ღირს ვარმცა, ვნახო პირის-პირ, უამბო რაცა მსმენია,
არ მოსრულ იყოს, რალა ვქმნა, ცუდ ჩემი განავლენია!ნ

მთუ მოსრულა, უღონოდ შინა ხანსა არ დაზმიდა,
მინდორს სადმე წავიდოდა, მხეცისაებრ ველთა ვლიდა;
სჯობს, თუ შამზ-შამზ წავიარონ, - იგონებდა, იხედვიდა,
ესე თქვა მიუქცია, მინდორთაკე წამოვიდა.

მიაცორვებს იმდერის მხიარულითა გულითა,
მართ სახელდებით უყივის ხმითა მით სიხარულითა.
ცოტაი წავლო, გამოჩნმზე სინათლითა სრულითა:
შამზისა პირსა ტარიელ დგას ხრმლითა მომახულითა.

ტარიელს ლომი მოეკლა, მით ხრმალსა სისხლი სცხებოდა;
შამზისა პირსა ქვეითი დგა, ცხენი არა ჰხლებოდა;
ყვილი ავთანდილისა ესმოდა, ეოცებოდა,
შეხედნა, იცნა, გაიქცა, მისკე მირბოდა, ხლდებოდა.

ხრმალი გატყორცა ტარიელ, მიმართა მისსა ძმობილსა.
ყმა ცხენისაგან გარდიჭრა, ჰგვანეტლისა სწრობილსა.
მათ ერთმანერთსა აკოცეს, ჰგვანან ყელ-გარდაჭდობილსა,
ხმა შაქრის-ფერად გაუხვარდსა, ხშირ-ხშირად ჰობილსა.

ტარიელ მოთქვა ტირილით სიტყვა ნატიფი, მჭევრები:
სისხლისა ღვარმან შეღება წითლად გიშრისა ტევრები,
ალვასა წყარო ცრემლისა მორწყავს, ნაკადი ბევრები,
მრათგან შენ გნახე, რა მგამა, პატიჟი მჭირდეს მევ რები.ნ

ტარიელ ტირს ავთანდილ სიცილით ეუბნებოდა;
გალიმდის, ძოწი გააპის, კბილთაგან ელვა ჰკრთებოდა;

ეტყოდა: მცვანო ამბავი, შენ რომე გეამებოდა,
აწ გაახლდების ყვავილი, ვარდი აქამდის ჭნებოდან.

ტარიელ უთხრა: მჰე ძმაო, კმარის, დღეს რაცა მლხენია,
ყოველი ჩემი სალხინო მინახავს, ნახვა შენია;
სხვად ნუ ყოს ღმერთმან წამალი, არცა რა მოგისმენია:
კაცმანმცა სოფელს ვით პოვა, რაც არა საქმე ზენია!

რა ტარიელ არ შესჯერდა, ავთანდილცა არ დაწყენარდა,
მის ამბისა დაყოვნება ველარ გასძლო, აუჩქარდა,
გამოილო რიდე მისი, ვინ ბაგეთა ვარდი ვარდა,
რა ტარიელ ნახა, იცნა, გამოულო, შემოვარდა.

წიგნი კიდე რიდისა იცნა გაცაშალა მან,
პირსა დაიდვა, დაეცა, ვარდმან ფერითა მკრთალამან,
სულნი გაიქცნეს, მოდრიკა თავი გიშრისა ტალამან.
მისნი ვერ გასძლნეს პატიჟნი ვერ კაენ, ვერცა სალამან.

ავთანდილ უჭკრეტს ტარიელს, უსულოდ ქვე-მდებარესა,
შეფრინდა, შველად მიმართა მას, ტკბილად მოუბარესა;
ვერა, ვერ არგო დამწვარსა, სრულად ცეცხლ-ნადებარესა,
მისთა ნიშანთა სიცოცხლე მართ მისი მიიბარესა.

ავთანდილ დაჯტირილად, ტირს ხმითა შვენეირითა,
ყორანსა გაჰგლეჯს ხშირ-ხშირად, აფრთხოვს ბროლისა ჭერიითა;
გახეთქა ლალი, გათლილი ანდამატისა კვერითა,
მუნით წყარონი გამოჩნდეს, ძოწსა ვამსგავსე ფერითა.

პირსა იხოკს, ღაწვთა სისხლი ჩასდიომისსა მჭკრეტსა:
მრაცა ვქმენო, არ უქმნია არცა შმაგსა, არცა რეტსა;
წყალი სწრაფით რად დავასხი ცეცხლსა, ძნელად დასაშრეტსა!
ჩქარად ეცეს, ვერ გაუძლებს გული ლხინსა მეტის-მეტსან.

მე მოკვალ ჩემი მოყვარე, რა მმართვეს გაწბილებულსა?

თავსა ვაბრალობ საქმესა, არ დასმით გაგონებულსა!
ცრუ კაცი კარგად ვერა იქმს საქმესა გამნელებულსა,
თქმულა: სიწყნარე გმობილი სჯობს სიჩქარესა ქებულსან.

უცნობო ქმნილი ტარიელ ძეს მსგავსად ნატუსალისად
ავთანდილ ადგა, გამოვლნა შამბნი საძებრად წყალისად,
მან ჰპოვა სისხლი ლომისა, მოაქვს სავსებლად ალისად,
მკერდსა დაასხა, გავეხლაჟვარდი ფერად ლალისად.

ავთანდილ მკერდსა დაასხა მას ლომსა სისხლი ლომისა;
ტარიელ შეკრთა, შეიძრა რაზმი ინდოთა ტომისა;
თვალნი აახვნა, მიეცა ძალი ზე წამოჯდომისა,
ლურჯად ჩანს შუქი მთვარისა, მზისგან შუქ-ნაკრთომისა.

ზამთარი ვარდთა გაახმობს, ფურცელნი ჩამოსცვივიან,
ზაფხულის მზისა სიახლე დასწვავს, გვალვასა სჩივიან.
მაგრა მაზებულბულნი ტურფასა ხმასა ჰყივიან,
სიცხე სწვავს, ყინვა დააზრობს, წყლულნი ორჯელვე სტკივიან.

აგრევე გული კაცისა მოსაგვარებლად ძნელია,
ჭირსა ლხინსა ორსავე ზედა, მართ ვითა ხელია,
მიწყვიტ წყლულდების, საწუთრო მისი აროდეს მრთელია.
იგი მიენდოს სოფელსა ვინცა თავისი მტერია!

ტარიელ ნახა ნაწერი კვლაცა მკვლელისა მისისა;
იკითხავს, თუცა აშეთებს კითხვა წიგნისა მისისა;
დაუყვის ცრემლმან სინათლე, ბნელად ჩანს შუქი დღისისა,
ავთანდილ ადგა, დაუწყო, თხრობა სიტყვისა მქისისა.

იტყვის თუ: მნაქმრად არ ვარგა კაცისა გასწავლილისად,
აწ რადლა გემართებს ტირილი, ხამს დავსხდეთ ქმნად ღიმილისად,
ადეგ, წავიდეთ საძებრად მის მზისა წახდომილისად!
ადრე მიგიყვან, მიყვანა არს შენგან მონდომილი სადნ.

მვითა გვმართებს გახარება, პირველ აგრე გავიხარნეთ,
მერმე შევსხდეთ, გავემართნეთ, ქაჯეთისკენ თავნი ვარნეთ,
ხრმალნი ჩვენნი ვიწინამძღვრნეთ, მათნი ზურგით დავიყარნეთ,
უჭირველნი შემოვიქცევთ, იგი მძორთა დავადარნეთ.

მერმე ტარიელ ამბავსა ჰკითხავს, აღარა ბნდებოდა.
შეჰხედნის, თვალნი ამართნის, შავ-თეთრი ელვა ჰკრთებოდა,
მართ ვითა ლალსა მზისაგან მას ფერი ეზარდებოდა,
ვინ ღირსა, თუმცა წყალობით ცა მიწყვივ მოზრუნდებოდა!

ავთანდილს მადლი უბრძანა, ქმნა უყო საუბარისა:
მმე შენი ქება ვითა ვთქვა, ბრძენთაგან საქებარისა!
ვითა ზემთისა წყარომან, მოჰრწყე ყვაველი ბარისა,
დამწყვიდე დენა ცრემლისა, ნარგისთა ნაგუბარისან.

მმე ვერა გიყო, ნაცვალი, ღმერთი გარდიჰხდის ციერი,
ზეგარდმო მისით შემოგზღოს მუქაფა ჩემმაგიერი!ნ
შესხდეს შინა წავიდეს, მათ ლხინი ჰქონძლიერი;
აწ გავეაძლო სოფელმან ასმათ, ადრითგან მშიერინ.

ქვაბისა კარსა ასმათი მარტო ზის, არ-ბარგოსანი.
შეხედნა, იცნა ტარიელ, თანა ყმა ჰარმაგოსანი.
ორნივე ტურფად იმღერდეს, ვით იადონი მგოსანი,
მაშინვე იცნა, ავარმოშლილი პერანგოსანი.

აქამდის მიწყვივ ენახა ქვაბს მისვლა მოტირალისა,
აწ გაუკვირდნახვა სიცილით მომღერალისა.
ზარ-ადებული ავარდა, ცნობა უც, ვითა მთვრალისა,
არ იცის სმენა ამბისა ჯერ მისგან სასურველისა.

მათ რა ნახეს, შემოჰყვივლეს სიცილით კბილთა ჩენით;
მჰე, ასმათო, მოგვივიმოწყალება ღმრთისა ზენით;
ვპოვეთ მთვარე დაკარგული, რაცა გწადდა, იგი ვქმენით;
აწ გავხედით ბედისაგან ცეცხლთა შრეტით, ჰირთა ლხენით!ნ

ავთანდილ ცხენსა გარდახასმათის მოსახვევლად.
მან მიჰყო ხელი ალვასა, შტო მოჰყვა მოსარხვევლად,
ყელსა პირსა აკოცებს, არის ცრემლისა მფრქვეველად;
მრასცანო. რა ჰქნეს, მიაძბე, ვტირ შენი მოაჯე ველადნ.

ავთანდილ ასმათს უსტარი მისცა მისისა ზრდილისა,
ალვისა შტო-დამქნარისა, მთვარისა ფერ-მიხდილისა;
უთხრა თუ: მნახე ნაწერი მის პატიჟ-გარდახდილისა;
მზე მოგვეახლა, მოგვეცა ჩვენ მოშორება ჩრდილისან.

ასმათ რა ნახა უსტარი, ცნა მისი დანაწერობა,
გაკვირდა, ზარმან აილო, ათრთოლებს, ვითა ხელობა,
ტერფით თხემამდის გაუხმას მეტი საკვირველობა;
იტყვის: მ რა ვნახე, რა მესმის, არსმცა ამისი მრთელობა!ნ

ავთანდილ უთხრა: მნუ გემის, ეგე ამბავი მრთელია;
ლხინი მოგვეცა, მოგვშორყოველი ჭირი ძნელია,
მზე მოგვეახლა, უკუნი ჩვენთვის აღარა ბნელია,
ბოროტსა სძლია კეთილმან, - არსება მისი გნრძელია!ნ

ინდოთ მეფე მხიარული ასმათს რასმე უბრძანებდა;
ერთმანერთსა ეხვეოდეს, სიხარული ატირებდა;
ვარდას ზეყორნის ბოლო ნამსა თხელსა აკურებდა.
კაცსა ღმერთი არ გასწირავს, თუცა კაცი შეიგებდა.

ღმერთსა მისცეს დიდი მადლი, თქვეს: მ გვიყო, რაცა სჯობდა;
აწყა ვცანით, უარესსა პირი თქვენი არ გაბრჭობდან.
ინდოთ მეფე მხიარული ხელ-განპყრობით ამას ხმობდა.
ქვაბს შევიდეს მხიარული, ასმათ რასმე მასპინძლობდა.

ტარიელ ეტყვის ავთანდილს: მისმინე სიტყვა ასები,
გიამბობ რასმე ამბავსა, მოამბედ ნუ გენასები:
მე ოდეს ქვაბნი წაუხვენ, დავხოცე დევთა დასები,
მას აქათ მათი აქა ძეს საჭურჭლე ძვირ-ნაფასებინ.

მძე აგრე არა მინახავს, მართ ვითა არა მნდომია;
მოდი გავხსნათ, შევიგნეთ, საჭურჭლე თუ რა ზომიან.
ეამა, ადგნეს ორნივე, არცა ქვე ასმათ მჯდომია,
დალეწეს კარი ორმოცი, მათგან არ ზეომია.

პოვეს საჭურჭლე უსახო, კვლა უნახავი თვალისა,
მუნ იდვა რიყე თვალისა, ხელ-წმიდად განათალისა,
ჩნდის მარგალიტი ოდენი ბურთისა საბურთალისა;
ვინმცა ქმნა რიცხვი ოქროსა, ვერვისგან დანათვალისა?!

იგი სახლი ორმოცივე შიგან იყო გატენილი.
პოეს ერთი ზარდახანა, აბჯრისათვის სახლად ქმნილი;
მუნ აბჯარი ყოვლი-ფერი ასრე იდვა, ვითა მწნილი,
შიგან ერთი კიდობანი დაბეჭდილი, არ-გახსნილი.

ზეეწერა: მაქა ძეს აბჯარი საკვირველიო,
ჯაჭვ-მუზარადი, აღმასი, ხმალი ზასრისა, მჭრელიო;
თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, დლე იყოს იგი მნელიო;
უმისჯამისოდ ვინც გახსნას, არის მეფეთა მკველელიონ.

კიდობანი გახსნეს, პოეს მუნ აბჯარი სამი ტანი,
რასაცა ვით შეიმოსენ მეომარნი სამნი ყმანი,
ჯაჭვი, ხმალი, მუზარადი, საბარკული მათი გვანი,
ზურმუხტისა ბუდებითა იყვნეს ვითა ლუსკუმანი.

თვითომან თვითო ჩაიცვეს, თავის თავს გამოსცდიდიან,
ჯაჭვ-მუზარადსა, აბჯარსა მართ ვერა ვერ მოჰკიდიან;
ხმალი რკინისა მოჰკრიან, ვით ბამბის მკედსა სჭრიდიან,
მათ უღირს ყოვლად ქვეყანად, შევატყევ, არ გაჰყიდიან.

თქვეს: მესე ნიშნად გვეყოფის, ვართო კარგითა ბედითა;
ღმერთმან მოგვხედნა თვალითა, ზეგარდმო მონახედითან.
აიღეს იგი აბჯარი თავის თავისა ქედითა,
თვითო მათ, ერთი ფრიდონის სამღვწობლად შეკრეს ღვედითა.

ოქროც რამე წაიტანეს, მარგალიტი ღარიბები;
გამოვიდეს, გამობეჭდეს ორმოცივე საჭურჭლები.
ავთანდილ თქვა: მამას იქით დავმაგრო ხრმალთა ნები,
ამას ღამე არსად წავალ, რა გათენდეს, არ დავდგებინ.

ტარიელისა ავთანდილისაგან წასლვა ფრიდონისა

რა გათენდა, გაემართნეს, წაიტანეს ასმათ თანა,
ნურადინის ქვეყანამდის შეისვიან მათ უკანა;
მუნ ვაჭარმან ოქროს ფასად ცხენი მისცა, არ უძღვანა,
ავთანდილ კმა ყოლაოზად, სხვამცა ვინღა წაიტანა.

იარეს ზედან შეჰხდეს ნურადინის მეჯოგეთა;
ჯოგი ნახეს, მოეწონა ფრიდონისთვის ეაგეთა.
მუნ ავთანდილს ინდო ეტყვის: მგაქნევ კარგთა სიშმაგეთა,
მოდო, ფრიდონს ველალობნეთ, ჯოგსა მისსა მოვადგეთა.

მჯოგი წავულოთ, მოსრულნი ვესმით ჯოგისა წაღებად,
გამოემართვის საომრად, ველთა სისხლისა დაღებად,
ანაზდად გვიცნობს, გაკრთების, გულსა შეჰლამის დაღებად,
ამოა კარგი ლალობა, ლალსა შევეიქმს ლაღებადნ.

დაუწყეს პერობა ტაიჭთა ფრიდონის უკეთესებსა.
მუნ მეჯოგეთა ფანოსი შეექმნა, ეკრა კვესებსა;
უყვილეს: მვინ ხართ, მოყმენო, ვინ იქმთ საქმესა ზესებსა?
ჯოგი მისია, ვინ მტერსა ჰკრავს ხრმალსა, არ აკვნესებსან.

მათ მშვილდები დაიწვადეს, მეჯოგეთა გაეკიდნეს.
მეჯოგენი მიიზახდეს, ხმანი მათნი გაადიდნეს:
მგვიშველეთო, გვიშველეთო, მეკობრეთა ამოგწყვიდნეს!
ხმა შეიქმნა, შეიყარნეს, ფრიდონს ჰკადრეს, არ დარიდნეს.

შეეკაზმა ფრიდონ, შეჯდა, შეკაზმული გამოვიდა.
ხმა შეიქმნა, შეიყარნეს, რაზმი ველთა დაჰფარვიდა.
იგი მზენი მოეგებნეს, ვის ზამთარი ვერ დაჰზრვიდა;
დაეხურა ზარადები, პირსა მათსა უფარვიდა.

რა ტარიელ ფრიდონ იცნა, თქვა: მვნახეო, ვინცა მინან.
მუზარადი მოიხადა, გაიღიმა, გაიციინა;
ფრიდონს უთხრა: მრასა ჰლამი, ჩვენი მოსლვა რას გეწყინა?
ჰურად ავი მასპინძელი მოგვეგებვი ომად წინა!ნ

ფრიდონ ფიცხლა გარდაიჭრა, დავარდ თაყვანი სცა,
იგინიცა გარდაუხდეს, მოეხვივნეს, აკოცისცა.
ფრიდონ ღმერთსა ხელ-აღპყრობით უსაზომო მაღლი მისცა;
დიდებულნი აკოცებდეს, იცნობდიან იგი ვისცა.

ფრიდონ უთხრა: მრასა სდეგით, მოგელოდი უწინარე,
მე მზა ვარო, სამსახური თქვენი რამცა დავიზარე!ნ
ჰგვანდა, თუცა შეყრილ იყვნეს ორნი მზენი, ერთი მთვარე,
ერთმანერთი დააშვენეს, გაემართნეს, იქცეს გარე.

ფრიდონის სახლსა გარდახდეს ორნივე, ტურფად გებულსა.
ახლოს დაისვამს ავთანდილს, მისსა ძმად-შეფიცებულსა.
ტარიელ დაჯსაჯდომსა, ოქსინო-გარდაგებულსა,
მათ უძღვნეს იგი აბჯარი ფრიდონს, ჭაბუკად ქებულსა.

უთხრეს: მჯერ ჟამად არა გვაქვს სხვა შენტვის არმადანია,
მაგრა ტურფანი მრავალნი ქვე სადმე გვისხენ სხვანიან.
მან დასვა პირი მიწასა, არ დაიყოვნა ხანია:
მჩემთვის ამისი ბოძება არს თქვენი შესაგვანიან.

გამოისვენეს მას ღამით ფრიდონის მასპინძლობითა;
აბანოს ბანნა, აავსნა შესამოსლისა ძღვნობითა,
დამოსნა ტურფა-ტურფითა, ერთმანერთისა მჯობითა,
თვალ-მარგალიტი ღარიბი უძღვნა ოქროსა გობითა.

უთხრა, თუ: მესე სიტყვაა ავისა მასპინძელისა,---
ჰგავს, მოსწყენოდეს სტუმრობა თქვენ ბრძნისა, ვითა ხელისა,
მაგრა აწ ყოვნა არ ვარგა, წასვლა სჯობს გზისა გრძელისა,
თუ ქაჯნი მოგვესწრებიან, საეჭვი არს სიძნელისან.

მდიდთა რას ვაქმნევთ ლაშქართა, კარგნი გვინცოტანი;
სამასი კაცი გვეყოფის, წავიდეთ მართ მეოტანი;
ჩვენ ქაჯეთს ქაჯთა საომრად დავაგნეთ ხრმალთა კოტანი,
მას ადრე ვპოებთ, ვისიცა მოგვეკლავს ალვისა, მო-, ტანი.

მქაჯეთს ერთხელ კვლავ ყოფილვარ, ჰნახავთ, თქვენცა გემაგრების,
ყოვლგნით კლდეა, გარეშემო მტერი ვერა მოადგების;
თუ იდუმალ არ შევეუვალთ, ცხადად შებმა არ ეგების,
მით ლაშქარი არად გვინდა, რაზმი მალვით ვერ მოგვეყვების.

იგინიცა დაემოწმნეს ამა მისსა ნაუბარსა.
მუნ დააგდეს ქალი ასმათ; ფრიდონ მისცემს საჩუქარსა.
თვით სამასსა ცხენოსანსა წაიტანდეს, გმირთა დარსა;
ბოლოდ ღმერთი გაუმარჯვებს ყოვლსა, პირველ შენაზარსა.

ზღვა გაიარეს სამთავე ერთგან მმად შეფიცებულთა;
ფრიდონ გზა იცის, იარეს, დღისით ღამით რებულთა.
ფრიდონ თქვა: მვახლავთ არეთა ჩვენ, ქაჯეთს მიახლებულთა,
აქათგან ღამით ვლა გვინდა, მით არას გამჟღავნებულთან.

ამა ფრიდონის თათბირსა სამნივე ერთგან ჰზმიდიან:
რა გაუთენდის, დადგიან ღამით ფიცხლად ვლიდიან;
მივიდეს, აჩნქალაქი. მცველთა ვერ დასთვალვიდიან.
გარე კლდე იყო, გუშაგთა ხმა ჯარვით გაადიდიან.

გვირაბის კარსა ჰაბუკი ათი ათასი მცველია.
მათ ლომთა ნახეს ქალაქი, მთვარე დგას მუნ ნათელია;
თქვეს:წვითათბიროთ, ვითა ვქმნათ, აწ გამორჩევა ძნელია;
ასი ათასსა აჯობებს, თუ გამორჩევით მქმნელიან.

თათბირი ნურადინ-ფრიდონისა

ფრიდონ თქვა: მვიტყვი სიტყვასა, ვეჭვ, ჩემი არ დამცდარია;
ჩვენ ცოტანი ვართ, ქალაქი დიდთაგან საომარია;
პირს დპირ ომი არ ძალ დგვიც, არ-ჟამი საკვეხარია,
ათას წელ ვერსით შევუვალთ, თუ ზედ დაგვიხმან კარია.

მჩემსა სიმცროსა გამზრდელნი სამუშაითოდ მზრდიდიან.
მასწავლნეს მათი საქმენი, მახლტუნებდიან, მწვრთიდიან;
ასრე გავისაბელსა, რომ თვალნი ვერ მომკიდიან,
ვინცა მჭვრეტდიან ყმაწვილნი, იგიცა ინატრიდიან.

მაწ ვინცა ვიცით უკეთუ შეტყორცა საგდებელისა,
მან ერთსა ბურჯსა გარდვაგდოთ წვერი საბლისა გრძელისა,
მას ზეგავლა ასრე მიჩნს, ვითა გარბენა ველისა,
თქვენ ჭირად გიყო შიგანთა პოვნა კაცისა მრთელისა.

მაბჯრითა გავლა არად მიჩნს ჭირად გატანა ფარისა;
შიგან ჩავხლტები კისკასად, ვეცემი მსგავსად ქარისა,
ლაშქართა დავჰხოც, გავახვამ, ნახოთ გაღება კარისა!
თქვენცა მუნ მოდით, სადაცა გესმას ზრიალი ზარისან.

თათბირი ავთანდილისა

ავთანდილ უთხრა: მჰე, ფრიდონ, მოყვასნი ვერ გიჩივიან;
ლომთა მკლავთაგან იმედი გაქვს, არა წყლულნი გტკივიან;
სთათბირობ ძნელთა თათბირთა, მტერთა ივაგლახ დივიან,
მაგრა თუ გესმის, გუშაგნი რა ახლო დახლო ყივიან!?!ნ

მრა გაჰხვიოდე, გუშაგთა ესმას აბჯრისა ჩხერება,
გიგრძნობენ, თოკსა მოჰკვეთენ, ამისა ხამს დაჯერება;
წაგიხდეს ცუდად ყველაი, დაგრჩეს ცუდილა ფერება,
ეგე თათბირი არ ვარგა, სხვაებრ ვქმნათ თავის ტერება.ნ

მსჯობს, დადევით დამალულნი თქვენ ადგილსა იდუმალსა,
ისი კაცნი არ იჭირვენ მგზავრსა, ქალაქს შემავალსა,
სავაჭრომოვეკაზმი, საქმესა ვიქმ მე მუხთალსა.
ერთსა ჯორსა გარდავჰკიდებ მუზარადსა, ჯაჭვსა, ხრმალსა.ნ

მსამთავე შესვლა არ ვარგა, თუ გვიგრძნან, არს სათუები;
მე მარტო შევალ ვაჭრულად კარგად შევეტყუები,
მალვით ჩავიცვამ აბჯარსა, გავჩნდები, გავეცრუები,
ღმერთმან ქმნას, უხვად ვადინო შიგნით სისხლისა რუები.ნ

მშიგნითა მცველთა მოვიცლი მე უნახავად ჭირისად,
თქვენ გარეთ კართა ეცემით, ყოველნი, მსგავსად გმირისად;
კლიტეთა დავლექ, გავახვამ, დამიდგამს ვერ ქვიტკირი სად,
თუ რა სხვა სჯობდეს, თქვენ ბრძანეთ, ვარ მრჩეველად ამა პირისადნ.

თათბირი ტარიელისა

ტარიელ უთხრა: მძე თქვენი ვცან გმირთა მეტი გმრობა,
თქვენსა ძალ დგულსა თქვენივე ჰგავს თათბირობა, პირობა;
ვიცი, გწადს ომი ფიცხელი, არ ცუდი ხრმალთა ღირობა,
კაციმცა მაშინ თქვენ გახლავს, რა ომმან ქმნას გაჭირობა.

მმაგრა იყვენით ჩემთვისცა საქმისა რასმე რჩევითა:
ხმა ესმას ჩემსა ხელ -მქმნელსა, ზეგარდმოდგეს მზე ვითა,
თქვენ გქონდეს ომი ფიცხელი, უომრად მნახოს მე ვითა?
ესე მე დამსვრის, ნუ უბნობთ სიტყვითა თქვენ სათნევითა.ნ

მმაგა თათბირსა ესე სჯობს, ვქმნათ ჩემი მონახსენები:
გავიყოთ კაცი ას დასი, რა ღამე ჩნდეს ნათენები,
სამთავე სამგნით მივჰმართოთ, ფიცხლად დავსხლიტოთ ცხენები;
მოგვეგებვიან, ვემცრობით, ჩვენ ხრმალსა მივსცეთ მძლე ნები.ნ

ფიცხლად შევებნეთ, შევსჯარნეთ, ვერ მოგვასწრებენ კარებსა,
სამთაგან ერთი შევეუვალთ, სხვა გარეთ ვსცემდეთ გარებსა,

მან ერთმან შიგნით შიგანნი მივსცნეთ სისხლისა ღვარებსა,
ხელი კვლა ვჰხადოთ აბჯარსა, მას ჩვენგან მძლედ ნახმარებსან.

ფრიდონ უთხრა: მშემიგია, გამიგია, ვიცი მე რა,
მაგა ცხენსა ჩემეულსა მოასწრობენ კარსა ვერა;
ოდეს გიძღვენ, არ ვიცოდი, ქაჯეთს გვინქაჯთა მზერა,
თვარა ყოლა არ გიძღვნიდი, ჩემი გითხრა სიძუნწე რა.ნ

ფრიდონ ლალი ამხანგობს საუბართა ესოდენთა.
ამას ზედან გაიცინნეს მათ წყლიანთა, სიტყვა - ბრძენთა,
ერთმანეთსა ელაღობნეს ლაღობათა, მათთა მშვენთა,
გარდაჰხდეს დაეკაზმნეს, უკეთესთა შესხდეს ცხენთა.

კვლა ერთმანერთსა მიუგეს სიტყვები არ პირ - მკვახები,
დაასკვნეს იგი თათბირი, ტარიას განაზრახები:
გაიყვეს კაცი ას-ასი, ყველაი გმირთა სახები,
ცხენებსა შესხდეს, აიღეს მათ მათი ჩაბალახები.

იგი ჭაბუკნი შუქითა ვნახენ შზისაცა მეტითა;
მათ სამთა შვიდნი მნათობნი ჰფარვენ ნათლისა სვეტითა;
ტარიელ შავსა ზედან ზის ტანითა მით წერწეტითა,
დალივნეს მტერნი ომითა, ვითა მჭვრეტელნი ჭვრეტითა.

ჩემი აწ ესე ნათქვამი მათი სახე დარია:
რა ზეწვიმდეს ღრუბელნი მათთა ატყდეს ღვარია,
მოვა ხევთა მოგრაგნის, ისმის ზათქი ზარია,
მაგრა რა ზღვათა შეერთვის, მაშინ ეგრეცა წყნარია.

თუცა ფრიდონ ავთანდილ სიკეთე-მიუწდომნია,
მაგრა ტარიას შებმანი არვისგან მოსანდომნია;
მზე მნათობთაცა დაჰფარავს, არცალა ნათლად ხომნია,
აწ იყურებდეთ, მსმენელნო, გესმნეს ფიცხელნი ომნია.

სამთავე სამად გაიყვეს, თვითომან თვითო კარები;

თანა ჰყვა კაცი სამასი, ყველაი გმირთა დარები.
მას ღამით უქმნეს სადარნო, უცრუო, ანაჩქარები.
გათენდა, გაჩნდეს, მიჰმართეს, თავის თავ ჰქონფარები.

პირველ ამოდ მიდიოდეს მგზავრთა რათმე მაგიერად.
მათ შიგანთა ვერა უგრძნეს, ვერც დაჰხვდეს გულ დ ხმიერად;
გულსა შიში არა ჰქონდა, ამოდ დგეს ნებიერად,
მიდგეს გარე, მუზარადნი დაიხურეს ჟამიერად.

ანაზდად ცხენი გაქუსლეს, მათრახმან შექმნა წრიალი.
რა ნახეს, კარნი გაახვნეს, ქალაქით გახზრიალი.
სამთავე სამგნით მიჰმართეს, თავსა მით უყვეს რიალი.
იკრეს ნობსა დაბდაბსა, შეიქმნა ბუკთა ტკრციალი.

მაშინ ქაჯეთს მოიწია უსაზომო რისხვა ღმრთისა:
კრონოს, წყრომით შემხედველმან, მოიშორვა სიტკბო მზისა;
მათვე რისხვით გარდუბრუნზობრბალი სიმგრგვლე ცისა,
ველნი მკვდართა ვერ იტევდა, გადიადჯარი მკვდრისა.

კაცსა უკრავად დაბნედდის ხმა ტარიელის ხაფისა,
აბჯარსა ფრეწდის, გაცუდდის სიმაგრე ჯავშან - ქაფისა.
სამგნითვე კართა შესჯარნეს, ჭირნი არ ნახეს კაფისა,
რა ქალაქს შეხდეს, შეიქმნა სიხრაკე ციხეს სწრაფისა.

ავთანდილ ლომი ფრიდონ შიგნით ერთად შეიყარნეს,
მტერნი სრულად აეწყვიდნეს, სისხლი მათნი მოედვარნეს,
უყვილეს ერთმანერთი ნახეს, დიდად გაეხარნეს,
თქვეს: მტარიელ რა იქმნაო?ნ მისად ჰვრეტად თვალნი არნეს.

ერთმანცა არა იცოდა, ვერა ცნეს ტარიერისა.
ციხესა კარსა მიჰმართეს, რიდი არ ჰქონმტერისა;
მუნ ნახეს რიყე აბჯრისა, ნალეწი ხრმალთა წვერისა,
ათი ათასი ნობათი, უსულო, მსგავსი მტერისა.

ციხისა მცველნი ყველაი იდვა მართ ვითა სნეულთა,
თავით ფერხამდის დაჭრილი, აბჯარი მუნ დახეული,
ციხისა კარნი განხმულნი, კართა ნალეწი სრეული,
ცნეს ნაქმრად ტარიელისად, თქვეს: მსაქმე არს მისეულინი.

გზანი დახვდეს შეკაფულნი, შევიდეს გამვრეს ხვრელსა,
ნახეს, მზისა შესაყრელად გამოეშვა მთვარე გველსა,
მუზარადი მოეხადა, ჰმვენის აკრვა თმასა ლელსა,
მკერდი მკერდსა შეეწება, გარდაეჭდო ყელი ყელსა.

ეხვეოდეს ერთმანერთსა, აკოცეს ცრემლნი ღვარნეს;
ამას ჰგვანდეს, ოდეს ერთგან მუშთარ, ზულა შეიყარნეს;
მზე რა ვარდსა შემოადგეს, დაშვენდნენ შუქნი არნეს,
აქანამდის ჭირ - ნახულთა ამას იქით გაიხარნეს.

მათ ერთმანერთსა აკოცეს, დგანან ყელ-გარდაჭდობილნი.
კვლა შეეწებნეს ხშირ-ხშირად ვარდნი ბაგეთათ პობილნი.
აწ ესენიცა გავიდეს, შეკრბნეს სამნივე ძმობილნი,
მას მზესა მისცეს სალამი, წარდგეს მართ ვითა ხმობილნი.

მზე მოეგება პირითა ტურფითა, მოცინარითა,
აკოცა მისთა მეშველთა ლაღმან ცნობითა წყნარითა,
მათ მდაბლად მადლი უბრძანა სიტყვითა მით ნარნარითა,
ორივე ერთგან უბნობდეს ამოთა საუბარითა.

ტარიელსცა უსალამეს, მას აღვისა მორჩსა ვით ხეს,
მიულოცეს გამარჯვება, ერთმანერთი მოკითხეს;
არა სჭირდა, არ ინანეს, რომ აბჯარი არ გაითხეს,
თავნი მათნი გაალომნეს, მათნი მბრძოლნი იშვილეს, ითხეს.

სამასისა კაცისაგან ას-სამოცი შეჰყოლოდა;
ფრიდონს უმძიმს სპასთა მისთა, მაგრა ცალ-კერძ უხაროდა;
მონახეს არ აცოცხლეს, რაცა მბრძოლი დარჩომოდა,
რომე პოვნეს საჭურჭლენი, აწმცა თვალვა ვით ითქმოდა!

მოკრიფეს ჯორი, აქლემი, რაცა ვით პოვეს მალეზი;
სამიათასსა აჰკიდეს მარგალიტი თვალები,
თვალი ყველაი დათლილი, იაგუნდი ლალები,
იგი მზე შესვეს კუბოსა, არს მათგან განაკრძალები.

სამოცი კაცი დააგდეს ქაჯეთს ციხისა მცველია,
წამოიყვანეს იგი მზე, მათი-ლა წაგვრა ძნელია;
ზღვათა ქალაქსა დამართეს, თუცა გზა მუნით გრძელია,
თქვეს: მფატმან ვნახოთ, მუქაფა გვაც მისი გარდუხდელიან.

ტარიელისაგან ზღვათა მეფისას მისლვა

ზღვათა მეფესა წინაშე გაგზავნა მახარობელი,
შესთვალა: მმოვალ ტარიელ, მტერთა მძლე, მოსვრით მსპობელი;
ქაჯეთით მომყავს ჩემი მზე, ჩემი ლახვართა მსობელი;
მწადიან, გნახო პატივით, ვითა მამა მშობელი.ნ

მაწ მე მაქვს ქაჯთა ქვეყანა მათი დანადებია;
მეფეო, კარგი ყველაი მე თქვენგან წამკიდებია;
ფატმანს უხსნია ჩემი მზე, სდედებია სდებია,
მისად მუქაფად რა გიძღვნა? მძულს ცუდი ნაქადებია!ნ

მმოდი, გვნახენ, გავიარდეთ ქვეყანასა შენსა ვირე,
სრულად ქაჯთა სამეფოსა გიძღვნი, ჩემგან შეიწირე,
კაცნი შენნი შეაყენენ, ციხე მაგრად დაიჭირე,
მე ვისწრაფი, ვერა გნახავ, შენ წამოდი, ჩემ კერძ ირე.ნ

მთქვენ უბრძანეთ ჩემ მაგიერ უსენს, ქმარსა ფატმანისსა,
გამოგზავნოს, ეამების ნახვა მისი ხსნილსა მისსა;
მისგან კიდე ინატრიჭვრეტასამცა სხვადალა ვისსა,
ვინ მზესაცა უნათლეა, არსე ვითა ბროლი ფისსა!ნ

რა კაცი ტარიელისა ესტუმრა ზღვათა მფლობელსა, ---
წესია, გული გაკრთების ამბავსა გასაკრთობელსა ---
მისცა მადლი დიდება ღმერთსა, მართლისა მბრჭობელსა,
მაშინვე შეჯდა, არ უნმისლვა სხვასა და მხმობელსა.

ბარგი აჰკიდა, გააგო ქმნა ქორწილისა მათისა,
მას მოაქვს, რიცხვი ტურფათა, არს სიდიადე სათისა;
ფატმან ჰყავს თანა, იარეს სავალი დღისა ათისა;
უხარის ნახვა ლომისა მზისა, ხმელთა მნათისა.

შორს გაეგებნეს სამნივე დიდსა მეფესა ზღვათასა,
გარდახდეს, მდაბლად აკოცეს, გა რესწყდეს ჯარსა სპათასა;
შეასხეს ქება ტარიელს, მან მადლი გაუათასა,
ქალი რა ნახეს, სტრფიალობს შუქსა მას ბროლ-ბაკმათასა.

ფატმან ხათუნს, მისსა მჭვრეტსა, ედებოცეცხლი ნელი,
მოეხვია, გარდუკოცნა ხელი, ფერხი, პირი, ყელი;
იტყვის: მღმერთო, რა გმსახურო, გამინათლრათგან ბნელი!
ვცან სიმოკლე ბოროტისა, კეთილია მისი გრძელინ.

ქალი ფატმანს ეხვეოდა, ტკბილად იტყვის, არ-გამწყრალი:
მღმერთმან გული განმინათლა გახეთქილი, გაცამწყრალი,
აწ ეგრე ვარ გავსებული, წინას ვიყავ ვითა მცხრალი,
მზემან შუქნი შემომადგნა, ვარდი მით ვარ არ-დამზრალინ.

ზღვათა მეფე გარდაიხდის მუნ ქორწილსა მეტად დიდსა.
ქაჯეთიცა დაუმაძლა, არ გაუშვა დღესა შვიდსა;
უხვად გასცემს ნაბომვარსა, საჭურჭლესა ანაკიდსა,
პერპერასა დაფანტულსა ზესცვეთდეს ვითა ხიდსა.

მუნ იდვის გორი ლარისა, სტავრისა ატლასისა;
ტარიელს უძღვნა გვირგვინი, ვერ დანადები ფასისა;
იაგუნდისა მრთელისა, ყვითლისა, მეტად ხასისა,
კვლა ერთი ტახტი ოქროსა, წითლისა მართ ხალასისა.

ნესტანდარჯანს ყაბაჩა უძღვნა შემკული თვალითა,
იაგუნდითა წითლითა, ბადახშითა ლალითა.
დასხდეს ორნივე ქალ-ყმანი პირითა ელვა-მკრთალითა
მათნი მჭვრეტელნი დაიწვენეს ცეცხლითა მართ ახალითა.

ავთანდილს ფრიდონს უძღვნა უსაზომო დიდი ძღვენი:
ძვირფასისა უნაგირი, უკეთესი თვითო ცხენი,
თითო კაბა თვალიანი, უცხო ფერთა შუქთა მფენი,
მოახსენეს: მმადლი რა ვთქვათ, სვიანმცაა დავლა თქვენი!

ტარიელ მადლსა გარდიხდის ტურფა სიტყვითა, ენითა:
მდიდად ვიამე, მეფეო, პირველ ნახვითა თქვენითა,
მერმე აგვავსენ მრავლითა უცხოთა ტურფა ძღვენითა,
ვიცი, შორი-შორ არ-ჩავლა ჩვენ თქვენი კარგად ვქმენითან.

ზღვათა მეფე მოახსენებს: მხელმწიფეო, ლომო, ქველო,
მოახლეთა სიცოცხლეო, ვერ მჭვრეტელთა შორით მკვლელო,
მსგავსი თქვენი რამცა მეძღვნა, შევნიერო სანახველო!
რა მოგშორდე, რა მერგების, საჭვრეტელად სასურველო?!ნ

ტარელ ფატმანს უბრძანა: მმე თავი შენი მიდია;
დავ, ვალი შენი ჩემზეგარდაუხდელი, დიდია;
აწ რაცა ქაჯთა საჭურჭლე ქაჯეთით ამიკიდია,
მომიცემია, წაიღე, არ კიდე მომიყიდია.

ფატმან ხათუნ თავჯანის სცა ჰკადრებს მადლსა მეტის მეტსა.
მმე,მეფეო, ნახვა თქვენი მიდებს ცეცხლსა დაუშრეტსა;
რა მოგშორდე, რა ვიქმნები, მე დამაგდებ ვითა რეტსა.
ახ, ნეტარბი მოახლეთა! ვაგლახ თქვენსა ვერა-მჭვრეტსა!ნ

ზღვათა მეფესა ეტყოდეს სამნივე შუქთა მაფენი,
კბილნი ბროლნი ბაგენი, სადაფთა მოსადაფენი:
მუთქვენოდ მყოფსა არ გვინდან ნიშაგნი, ნა-ჩანგ-დაფენი,
მაგრა გაგვიშვენ, წავიდეთ, ჟამია, ვართ მოსწრაფენი.

ნშენ იყავ ჩვენი მშობელი ჩვენი საესავიო,
მაგრა ამასცა ვიაჯით, გვიბოძო ერთი ნავიონ.
მეფემან ბრძანა: მარა მშურს სამიწოდ თქვენად თავიო.
რათგან ისწრაფი, რა გკადრო? წა, გიწინამძღვრდეს მკლავიონ

მეფემან ნავი-ხომალდი მოჰკაზმა ზღვისა კიდესა.
გამოემართა ტარიელ, გამყრელნი ცრემლსა ღვრიდესა,
თავსა იცემდეს, იგლეჯდეს, თმა-წვერსა გაიყრიდესა,
ფატმანის ცრემლთა შედენით თვით ზღვაცა გაადიდესა.

გამოვლნეს ზღვანი სამთავე, ერთგან ძმად წანაფიცართა,
კვლა ამტკიცებდეს სიტყვათა, მათ პირველ დანამტკიცართა;
ეშვენის მღერა სიცილი მათ, მისთა არ უიცართა,
ბაგეთათ შუქი შეადგის ზედან ბროლისა ფიცართა.

მუნით კაცი ასმათს თანა მათ გაგზავნეს მახარობლად,
კვლა ფრიდონის თავადთასა - ნაომართა მათთა მთხრობლად;
მმან მოვა, მოიმაღლებს მზე მნათობთა მამაგრობლად,
ჩვენ, დამზრალნი აქანამდის, აწ ვიქმნებით დაუზრობლადნ.

იგი მზე შესვეს კუბოსა, იარეს გზა ზღვის პირისა,
მიყმაწვილობდეს, უხარის მათ გარდახდომა ჭირისა;
მივიდეს, საქვეყანა იყო ნურადინ გმირისა,
მოეგებნიან, ისმოდის ხმა სიმღერისა ხშირისა.

მუნ მიეგებნეს ყოველნი ფრიდონის დიდებულები.
ასმათი, სავსე ღვინითა, ვის აღარ აჩნ წყლულები,
ნესტანდარეჯანს მოეჭდო, რომე ვერ გაჰყრის ცულეები,
აწ გაუსრულა ყოველი მან მისი ნაერთგულები.

ნესტანდარეჯან ეხვევის, პირსა აკოცებს პირითა;
უბრძანა: მჩემო, ვაგლახ მე, შენცა აგავსე ჭირითა,
აწ ღმერთმან მოგვცა წყალობა, ვცან მისი არ- სიმვირით ა;
მე გულსა შენსა ეზომსა, არ ვიცი, გარდვიხდი რი თა!ნ

ასმათ ჰკადრა: მ მაღლი ღმერთსა, ვარდნი ვნახენ არ-დაზრულნი,
ბოლოდ ასრე გააცხადნა გონებამან დაფარულნი,
სიკვდილიცა სიცოცხლედ მიჩნს, ოდეს გნახენ მხიარულნი,
სჯობან ყოვლთა მოყვარულთა პატრონ-ყმანი მოყვარულნი.

დიდებულთა თაყვანი სცეს, მოახსენეს დიდი ქება;
მრომე ღმერთმან გაგვახარნა, კურთხეულ არს მისი ღმრთება!
ჩვენ გვიჩვენა პირი თქვენი, აღარა გვწვავს ცეცხლთა დება,
წყლულსა, მისგან დაკოდილს, მასვე ძალ-უც განკურნებან.

მოვიდეს პირი ხელსა დასდევს, აგრე გარდაჰკოცნეს.
მეფე ეტყვის: ნმმათა თქვენთა თავნი ჩვენთვის დაიხოცნეს,
იგი შვებას საუკუნოს, ცხადად ჰპოვეს, არ იოცნეს,
ერთსა მიჰხვდეს საზიაროდ, დიდებანი იასოცნეს.

მთუცა მე მათი დახოცა მტკივის სატკივარია,
მაგრა მათ მიჰხვუკვდავი მუნ დიდი საჩუქარიან.
ესე თქვა, ნელად ატირწვიმა თოვლსა არია,
ნარგისთათ იბრძვის ბორიო, ვარდსა ზრავს, იანვარია.

მუნ ატირდეს ყველაკანი, რა ტირილად იგი ნახეს,
რაცა ვისცა დაჰკლებოდა, მათ ტირილით, სულთქმით ახეს;
დადუმდეს მოახსენეს: მრათგან ბრძენთა მზეებრ გასახეს,
თქვენთა მჭვრეტთა მღერა ჰმართებს, რასათვისმცა ივაგლახეს!

მვინ ღირსა თქვენსა ეგზომსა ტირილსა, შეჭირვებასა!
თქვენთვის სიკვდილი დია სჯობს მიწათა ზერებასან.
კვლა ფრიდონ ჰკადრა მეფესა: მნურად იქმ გამწარებასა,
ცმერთიმცა მუქჟად მოგიზღავს ათასსა გახარებასან!

ავთანდილცა მიუმტკივნა, იტყვის დიდსა სიმძიმილსა;
მათ შეასხეს ქება, უთხრეს: მძივსცნეთ თავნი აწ ღიმილსა,
რათგან მიჰხვდაკარგული ლომი მზესა წახდომილსა,

აღარა ვტირთ სატირალსა, აღარ დავსდებთ თვალთა მილსან.

მივიდეს, საქალაქი დიდი მულაზანზარია;
სცემდეს ბუკსა ტაბლასა, გახზათქი ზარია,
დაბდაბისა ქოსისა ხმა ტურფად შენათხზარია,
მოატყდეს მოქალაქენი, დააგდეს მუნ ბაზარია.

შუკათა მოდგნეს ვაჭარნი, ყოვლგნით მჭვრეტელთა ჯარია,
შორს უარებდეს სარანგნი, ხელთა აქვს მათ აბჯარია.
მოიჯრებოდეს ჯალაზნი, სარანგთა დამსაჯარია,
მათად საჭვრეტლად მიშვება მუნ მათგან ნააჯარია.

გადახდეს ფრიდონისასა, სრა ნახეს მოსაწონები.
გამოეგება მრავალი ოქროს სარტყლითა მონები,
ფერხთა საფენლად ოქსინო მართ მათგან არს ნაქონები,
თავსა აყრიდეს ოქროსა, ხვეტს ჯარი მუნ ნარონები.

ქორწილი ტარიელისა ნესტან-დარეჯნისა ფრიდონისაგან

მათ ქალ-ყმათთვის საჯდომი დაედგა თეთრ-მოწეული,
წითელ-ყვითლითა თვალთა ზეკეკლუცად ფრქვეული;
ავთანდილისთვის ყვითელი შავი ერთგან რეული,
მოვიდეს, დასხდეს; მჭვრეტელი ვცან მათი სულ-დალეული.

მგოსანნი მოდგეს, ისმოხმა სიმღერისა ტკბილისა;
ქორწილი ქმნეს გამრავლძღვნობა ლარისა ლბილისა
ფრიდონის პურად კარგისა, არ მასპინძლისა წბილისა;
ნესტანდარეჯანს უშვენის ღიმილი, ჩენა კბილისა.

მოიღეს ძღვენი უსახო ფრიდონის არ დალქატისა,
ცხრა მარგალიტი სიდიდით მართ ვითა კვერცხი ბატისა,
კვლა ერთი თვალის სამსგავსო მზისა შუქ-მონამატისა,
მას წინა ღამით ძალ-ედვის მხატვარსა ხატვა ხატისა.

კვლა უძღვნა თვითო ფარღული, გარდასაყრელი ყელისა,
მრგვლად დათლილისა თვალისა, იაგუნდისა მრთელისა;
კვლა მოაქვს ერთი ტაბაკი, მძლედ საჭირავი ხელისა,
ავთანდილისთვის ლომისა ძღვენი ფრიდონის ქველისა.

იგი ტაბაკი სავსეა მარგალიტითა სხვილითა.
ავთანდილს უძღვნა .ყველაი არა სიტყვითა წბილითა.
აივსო სახლი სტვირითა ოქსინოთა ლბილითა,
ტარიელ მაღლი უბრძანა, ლაღმან სიტყვითა ტკბილითა.

ფრიდონისგან უსაზომო ქორწილია დღესა რვასა;
ყოვლთა დღეთა მიათმიდეს უფასოსა ძღვენსა მზასა;
დღე ღამე არ გასწყვედდის ჩაღანა ჩანგი ხმასა.
აჰა. მიჰხვდეს შესაფერნი ყმა ქალსა ქალი ყმასა.

ტარიელ ფრიდონს უბრძანა დღე-ერთ სიტყვები გულისა:
მარს გული თქვენი აჩემოდ უფროსი ძმისა სრულისა,
არ გემუქების სიცოცხლე, არცა მოცემა სულისა,
მე თქვენგან ვპოვე მოკვდავმან ჩემი წამალი წყლულისან.

მავთანდილისგან შენც იცი ჩემთვის თავისა დადება,
აწ მე მაქვს ნაცვლად მისისა მოხმარებისა წადება:
შენ მიდი, ჰკითხე, რა უნდა, მან ქმნას ამისი ცხადება,
ვითა დამივსნო სახმილი, ეგრე მისიკა კმა დებან.

მუთხრა: მძმაო, რა გარდიხდის შენგან ჩემსა ჭირ-ნახულსა!
ღმერთი მოგცემს წყალობასა, მისგან ზეცით შესახულსა!
თუ ვერა ვიქმ საწადელსა შენსა, შენთვის გაზრახულსა,
არა ვნახავ სახლოსა ჩემსა, არ დარბაზსა, არცა ხულსან.

მაწ მითხარ, ჩემგან რა გინდა, ანუ რით მოგეხმარები?
ვარჩევ, წავიდეთ არაბეთს, იყავ ჩემიკა მარები;
ტკბილი სიტყვითა გავმართოთ ხრმლითა საომარები,
თუ შენ შენს ცოლსა არ შეგერთავ, მე ჩემსა არ ვექმარებინ.

რა ფრიდონ უთხრა ავთანდილს ტარის მოციქულობა,
მას გაეცინნეს, გალიმდა, შვენომხიარულობა;
თქვა, თუ: მმეშველი რად მინდა, მჭირს არავისგან წყლულობა!
ჩემი მზე არცა ქაჯთა ჰყავს, არცა სჭირს ლხინ-ნაკლულობა.

ჩემი მზე ტახტსა ზეზის მორჭმული ღმრთისა ნებითა,
საკრძალავი უკადრი, ლალი, არვისგან ვნებით-ა,
არცა რა უმძიმს ქაჯთაგან, არცა გრძნეულთა გრძნებითა,
მას ზეშველა რად მინდა, რად მეჭვ რასაცა თნებითა!ნ

მრა მოვა ჩემთვის განგება, ზეცით მოსრულნი ზენანი,
ღმერთი იწადებს, მომივლენ გულის სახმილთა ლხენანი;
მაშინ-ღა მომხვდენ მოკვდავსა მზისა ელვათა ფენანი,
უმისჯამისოდ ცუდია ჩემგან მი-ღა-მო რბენანი.

მმიდი ჰკითხე ტარიელს პასუხი, ჩემგან თხრობილი.
მმადლი რად უნდა, მეფეო, ხარ რაზომ გინლმობილი,
ვარ მუცლითგანვე დედისა თქვენად სამონოდ შობილი,
ღმერთმან მუნამდის მიწა მყოს, ვირ მეფე იყო ცნობილი.

მგებრძანა: მშეყრა მწადიან საყვარელისა შენისან.
ეგე არს მსგავსი გულისა ლმობიერისა თქვენისა;
მუნა მე ხრმალი არ მიკვეთს, არცა სივრცელე ენისა,
მიჯობს მოლოდნა საქმისა მის განგებისა ზენისან.

"ესეა ჩემი საწადი ჩემი მოსანდომარე:
ინდოეთს გნახო მორჭმული, საჯდომთა ზემჯდომარე,
გვერდსავე გიჯდეს მნათობი პირი ელვათა მკრთომარე,
მებრძოლნი თქვენნი მოგესრნეს, არვინ ჩნდეს მუნ მეომარენ.

"რა გამისრულდენ ესენი ჩემნი გულისა ნებანი,
მაშინ-ღა მივალ არაბეთს, მომხვდენ მის მზისა ხლებანი;
ოდესცა სწადდეს, დამივსნეს ამა ცეცხლისა დებანი.
სხვა თქვენგან არა არ მინდა, მძულან რასაცა თნებანი".

რა ფრიდონ ჰკადრა ტარიელს ესე სიტყვანი ყმისანი,
მან ბრძანა: მმაგას არა ვიქმ, ამას არ უნმისანი.
ვითა მან პოვნა მიზეზნი ჩემისა სულთა დგმისანი,
ეგრევე მანცა სამისოდ ნახნეს ძალ-გულნი ძმისანი.ნ

მმიდი, უთხარ ჩემმაგიერ სიტყვა ჩემგან არ-ნათნები:
"მე შენისა გამზრდელისა უნახავად არ დავდგები.
ვეჭვ, მრავალი დამეხოცოს მონა მისგან საყვარლები,
ვითხოვ ხოლე შენდობასა, ეგეთილა მოვბრუნდები".

მესე უთხარ: <<ამის მეტსა მოციქულობ ნურას ნუო,
ხვალე წასლვა არ დავშალო, არცა საქმე გავათუო;
მე არ მიზამს არაბთ მეფე, რომე სიტყვა გავაცრუო,
ამოდ ვსთხოვო ქალი მისი, შევეხვეწო, შევაგუო>>.ნ

უამბო ფრიდონ ავთანდილს ტარიას მოციქულობა:
მარ დადგებისო, ცუდია შენგან ცდისალა თქმულობა,
მას დაუმიძიდა, მოედვა კვლა გულსა კვამლ-ალმულობა,
ასრე ხამს რიდი მეფეთა ყმათაგან მოკრძალულობან.

ავთანდილ მივა მუხლ-მოყრით ტარიას შესახვეწელად,
ფერხთა ეხვევის, აკოცებს, აღარ შეხედავს ზე წელად;
ეტყვის: მკმა, რაცა შევსცოდე როსტანს წლეულად მე წელად,
კვლა ნუ მიქმ ერთგულობისა გამტეხლად, დაცამლეწელად.ნ

მრასაცა ლამი, არ მოგცემს მას ღმრთისა სამართალია,
გამზრდელსა ჩემსა ვით ვჰკადრო მე საქმე სამუხთალია!
მე მისთვის ხელი ვით გავძრა, ვინ ჩემთვის ფერ-ნამკრთალია!
ვით მოიხმაროს მონამან პატრონსა ზეხრმალია!ნ

მეგე საქმე მე ჩემსა საყვარელსა შეგვამდურვებს,
ვა თუ გაწყრეს, გაგულისდეს, კუშტი გულსა შეაურვებს,
ამზავსაცა დამიძვირებს, ჭვრეტისათვის მომასურვებს,
შენდობასა ხორციელი კაცი ვერა დამიურვებს.ნ

ტარიელ უთხრა სიცილით, მან მზემან შუქ-ნაფენამან,
ხელი მოჰკავთანდილს, აჰმართა, ააყენა მან:
მმიყო კარგი ყველაი მომართებამან შენამან,
მაგრა სჯობს, შენცა გალხინოს ჩემმან შენითა ლხენამან.ნ

მდია მძულს მეტი მოყვრისა შიში, კრძალვა რიდობა,
მძულს გაუწყვედლად კუმტობა, სულ-მძიმობა, დიდობა;
თუ მოყვარეა გულისა, ქმნას ჩემკენ მონაზიდობა,
თვარა მე ჩემდა, იგ მისდა, დია სჯობს კიდის კიდობან.

მზე ვიცი გული საშენოდ შენისა საყვარელისა,
არ ეწყინების სტუმრობა შენისა მე შემყრელისა.
რადმცა რა ვჰკადრე მეფესა თხრობა რასაცა ჭრელისა!
ოდენ ნახვისა მათისა ნატრა მაქვს სანატრელისან.

მამას ოდენ მოვახსენებ მუდარით შეპოვნებით,
რომე მოგცეს ქალი მისი მან მისითა მოგონებით.
რათგან ბოლო შეყრავეა, სიშორესა ვით ეთნებით?
დააშვენეთ ერთმანეთი, თავის-თავის ნუ დასჭნებითნ.

რა ავთანდილ ტარიასგან ცნა, წასლვასა არ დაშლიდა,
არა ჰკადრა შეცილება, საუბარსა ზეჰრთვიდა;
ფრიდონ კაცსა დარჩეულსა სათანაოდ გარდასთვლიდა,
თანა წაჰყვა, განაღამცა მასთანავე გზასა ვლიდა.

სამთავანვე ქვაბსა მისლვა მუნით არაბეთს წასლვა

ამ საქმესა დაფარულსა ბრძენი დივნოს გააცხადებს:
ღმერთი კარგსა მოავლინებს ბოროტსა არ დაბადებს,
ავსა წამ-ერთ შეამოკლებს, კარგსა ხან-გრძლად გააკვლადებს,
თავსა მისსა უკეთესსა უზადო ჰყოფს, არ აზადებს.

ფრიდონისით გაემართნეს იგი ლომნი, იგი მზენი,

თანა მიჰყავს პირი მზისა, ქალი მჭვრეტა ამაზრზენი,
ჰკიდავს ბროლსა ყორნის ბოლო დაწყობილი, დანათხზენი,
მუნ ზადახშსა აშვენებდეს სინატიფე, სინაზენი.

იგი მზე უჯკუბოსა აგრე არონინებდეს;
მინადირობდეს, ნადირსა მუნ სისხლსა მიადინებდეს;
სადაცა დახვდის ქვეყანა, მჭვრეტელთა მოაღბინებდეს,
მოეგებნიან, სძღვნობდიან, აქებდეს, არ აგინებდეს.

მას ჰგვანდეს, თუმცა სამყაროს მზე უჯშუა მთვარეთა;
იარნეს დღენი მრავალნი ლაღთა, ბრძნად მოუბარეთა;
შიგან მათ დიდთა მინდორთა, ყოვლგნით კაც-მიუმხვდარეთა,
სად ყოფილ იყო ტარიელ, მიჰხვდეს მის კლდისა არეთა.

ტარიელ ბრძანა: მძე მმართებს დღეს თქვენი მასპინძელობა;
მუნ მივალ, საყოფილ ვარ, მჭირსადამდის ხელობა;
მუნ გვიმასპინძლოს ასმათიან, მას უც ხორცისა ხმელობა,
მე რომე გიძღვნი ტურფათა, აქოთ ლარისა ჭრელობა.ნ

მივიდეს, შიგან გარდახდეს ქვაბსა მას დიდთა კლდეთასა.
ასმათს უც ხორცი ირმისა, იქმს მასპინძლობა-კვეთასა.
ამხანაგობდეს, ლაღობდეს, წასლვასა მათ საქმეთასა;
ღმერთსა ჰ შეცვლასა ლხინად ჭირისა დღეთასა.

მოიარეს ქვაბოვანი, თამაშობდეს მხიარულნი,
პოვნეს იგი საჭურჭლენი, ტარიასგან დაბეჭდულნი,
ვერცა ვისგან დანათვალნი, ვერცა ვისგან შეგებულნი;
არ იტყვიან --- არა გვაქვსო, იგ ამისთვის გულ-ნაკლულნი.

უბოძა ტურფა მრავალნი მათ მათი შესადარები.
კვლა ფრიდონისნი აავსნა, სპა ჰყვა თუ სპასალარები.
აივსო კაცი ყველაი მაშინ მათ თანა ნარები,
მაგრა ძეს რომე საჭურჭლე, ჰგვანკაც-დაუკარები.

ფრიდონს უთხრა: მვალი თქვენი ჩემგან ძნელად გარდიხდების,
მაგრამ თქმულა: მკარგის მქმნელი კაცი ბოლოდ არ წახდების;
აწ საჭურჭლე რაზომიცა აქა ძეს ან იდების,
შენი იყოს ყველაკაი, შენ წაილე, ვითა გზედების.ნ

ფრიდონ მდაბლად თაყვანი სცა, ჰკადრა მაღლი მეტის-მეტი:
მმე, მეფეო, რად გგონივარ უჭკუო აგრე რეტი?
მტერი ყოვლი ჩალად გიჩანს, ვინმცა იყო ვითა კეტი,
ჩემი ლხინი მუნამდის ა, ვირე ვიყო შენი მჭვრეტი!ნ

ფრიდონ კაცნი დააბრუნა მოსასხმელად აქლემისად,
სახლსა მისსა მისაღებლად მის ყველასა საჭურჭლისად;
აწ მუნითგან გაემართნეს არაბეთით წავლად გზისად,
ავთანდილ ა გალეული შესაყრელად, მთვარე, მზისად.

მიჰხედეს არაბთა საზღვარსა, რა ვლეს მრავალნი ხანები.
დახვსოფლები, ციხები, ხშირ-ხშირად თანის-თანები,
მუნ შიგან მყოფსა ემოსა ტანსა ლურჯი მწვანები,
ავთანდილისთვის ყველაი ცრემლითა არს ნაბანები.

ტარიელ კაცი გაგზავნა წინაშე როსტან მეფესა;
შესთვალა: მგკადრებ, მეფეო, სურვილთა სიიეფესა;
მე მოვალ მეფე ინდოთა დარბაზსა თქვენსა სეფესა,
გიჩვენებ ვარდსა კოკობსა, უფრჭვენელსა, მოუკრეფესან.

მმაშინ თქვენ ჩემი გეწყინა ნახვა მიწისა შენისა,
ცშეპყრობისა ავი ჰქმენ, შემოტევება ცხენისა;
მე შენთა სპათა ვაჩვენე ნიშანი რამე წყენისა,
დავხოცე მონა მრავალი, მსახურნი სრისა თქვენისან.

მაწ ამაღ მოვალ წინაშე, დავეყარენ ჩემნი გზანია,
შემინდოთ, რაცა შეგცოდე, ჰქმნნეთ გაწყრომისა კმანია.
ძღვენი არა მაქვს, მმოწმობენ ფრიდონ მისნი ყმანია,
ოდენ ძღვნად თქვენი ავთანდილ ძე თქვენთვის მომიტანიან.

რა მიუვიმეფესა მახარობელი ჟამისა,
ვით გაეხარნეს, ვერ იტყვის ენა ერთისა წამისა;
თინათინს ღაწვთა ემატა ელვა შუქისა სამისა,
ბროლსა ღალსა აშვენებს მუნ ჩრდილი წარბ-წამწამისა.

ტაბლაკსა ჰკრეს გაისმა ხმა მაშინ თქართქარებისა.
ლაშქარნი რბოდეს მი-და-მო, ქმნა სწადმათკე რებისა.
იწყეს მოსხმა ცხენისა, მოღება უნაგრებისა,
შესხსიმრავლე მოყმისა მკლავ-ფიცხელ, გულ-მაგრებისა.

მეფე შეჯდა, გაეგებნეს თავადნი სრულად სპანი.
ვისცა ესმის, მოვიდიან მას წინაშე სხვაგნით სხვანი.
ყველაკაი ღმერთსა ჰმადლობს, გაამაღლნეს მათნი ხმანი,
თქვეს: მბოროტსა უმყოფოო, კეთილნია, შენთვის მზანი!

რა ერთმანერთი აუჩნმიგებულ-მოსაგებავთა,
ავთანდილ ეტყვის ტარიელს სიტყვათა დანაზებავთა:
მაგერა ჰხედავ მინდორთა, მტვერითა შენაღებავთა,
ამისთვის ვიწვი, სახმილი გულსა ეცხელა, ებავთან.

მისია ჩემი გამზრდელი თქვენმოგებებულა.
იქი ვერ მივალ, მრცხვენთან, გულსა სახმილი დებულა,
ჩემად არაკად სულ-დგმული კაცი არ გაწბილებულა,
რასაცა მიზამთ, თქვენ იცით, ფრიდონ თქვენდავე ხლებულან.

ტარიელ უთხრა: მკარგსა იქმ შენ პატრონისა კრძალვასა.
აწ დადებ, იქი ნუ მოხვალ, იქმცა უჩემოდ ხალვასა.
მე მივალ, ვუთხრობ მეფესა შენგან თავისა მალვასა,
ვეჭვ, ღმრთითა ადრე შეგყარო მზესა მას, ტანად ალვასან.

მუნ დადგა ლომი ავთანდილ, დაიდგა მცირე კარავი.
ნესტან-დარეჯან მუნვე დგას, იგია მჭვრეტთა მზარავი,
მისთა წამწამთა ნიავი ქრის, ვისთა ქარი არავი,
წავიმეფე ინდოთა მისრული, მიუპარავი.

ფრიდონ წაჰყვა; განაღამცა გავლეს ველი დიდსა ხანსა;
ცნა მეფემან, ტარიელი მარტო მოვა, მოჰხრის ტანსა;
გარდახთაყვანი სცა მას უკადრსა, ლომებრ ჯანსა,
სდებს პატივსა ინდოთ მეფე, მართ მამისა შესაგვანსა.

ტარიელცა თაყვანი სცა, მივა კოცნად, სასალამოდ;
მეფე ყელსა აკოცებმართ ზაგისა დასაამოდ,
გაკვირვებით ეუბნების, არის მისგან სათამამოდ:
მშენ მზე ხარო, შენი გაყრა არის დღისა შესალამოდ.

გაეკვირვა მეფე მისსა თვალადობა-სიტურფესა,
პირსა უჭვრეტს გაკვირვებით, უქებს მკლავთა სიალფესა;
კვლა ფრიდონცა უსალამა, თაყვანი სცა მან მეფესა,
მას მეფესა, ავთანდილის ნახვისათვის მოსწრაფესა.

მეფე ტარიას ქებასა დაჰკრთების, დაელონების.
ტარიელ ეტყვის: მმეფეო, აწ გული შენ გემონების;
მიკვირს, თუ ეგრე სიკეთე თქვენ ჩემი რად გეგონების!
რათგან ავთანდილ შენია, სხვა რად ვინ მოგეწონების?ნ

მნუ გიკვირს მისი ვერ ნახვა დაყოვნება ხანისა!
მოდო დავსხდეთ, მეფეო, ამოა კორდი მწვანისა,
გკადრო მიზეზი მისისა თქვენს წინა ვერ მოტანისა,
ვიაჯ რასამე, აწ მმართვეს მოთხოვა მე ფარმანისან.

დასხდეს მეფენი, მოადგა გარე სიმრავლე რაზმისა.
ტარიელს პირსა ციმციმი ათქს, უნათლესი ბაზმისა;
ჭვრეტა ახელებს მჭვრეტელთა, ყოფა ქცევისა ზმისა,
დაუწყო თხრობა მეფესა სიტყვისა, ბრძნად ნაკაზმისა:

მმეფეო, თავი მემცრობის მე მისად მოსახსენებლად,
მაგრა მოსული თქვენს წინა ვარ შემომხვეწლად მქენებლად.
თვით იგი იაჯს, რომელიც ჩანს მზეებრ შუქთა მფენელად,
ვინ არის ჩემად სინათლედ ჩემად გამათენებლად.

მაწ ამას გკადრებთ ორნივე ხვეწნით შემუდარებით,
ავთანდილ დამდვა წამალი მისგან თავისა დადებით,
დავიწყდეს, რომე პატიჟნი სჭირდეს ჩვენთავე დარებით,
არ გაწყენ, გრძელი ამბავი არს ჩვენგან მიუმხვდარებითნ.

მთქვენთა უყვარს ერთმანერთი, ქალი მას იგი ქალსა,
მით ვიგონებ საბრალოსა, მტირალსა ფერ-ნამკრთალსა;
მუხლ-მოყრილი გეაჯები, ნულარ აწვევ იმათ აღსა,
რომე მისცე ქალი თქვენი მკლავ-მაგარსა, გულ-ფიქალსან.

მამის მეტსა არას გკადრებ, არ მოკლესა, არცა გრძელსან.
ამოილო ხელ-მანდილი, მოინასკვა ზედან ყელსა,
ადგა, მუხლნი მიუყარნა, ეაჯების ვითა მზრდელსა,
გაუკვირყოვლსა კაცსა, მის ამბისა მომსმენელსა.

რა ტარიელ მუხლ-მოყრილი ნახა, მეფე შეუზარდა,
შორს უკუდგა, თაყვანის სცა, ქვე მიწამდის დაუვარდა.
მოახსენა: მხელმწიფეო, ლხინი ყოვლი უკუქარდა,
თქვენმან აგრე სიმდაბლემან ნახვა თქვენი ჩამადარდან.

მვით ეგების, რაცა გწადდეს, რომე კაცი არ მოგთმინდეს,
ანუ მშურდეს ქალი ჩემი, საკლავად ტყვედცა გინდეს;
გებრძანამცა სახლით თქვენით, ცრემლი არცა მაშინ მდინდეს;
სხვა მისებრი ვერა პოოს, ცათამდისცა აღცაფრინდეს!

მმე სიძესა ავთანდილის უკეთესსა ვკპოვებ ვერა;
თვით მეფობა ქალსა ჩემსა მივეც, აქვს მას ეფერა;
ვარდი ახლად იფურჩნების, მე ყვავილი დამებერა,
რამცა ვკვადრე შეცილება, რასაც ოდენ იგი ჯერან

მთუ შეგერთო ერთი მონა, თქვენთვის არცა მაშინ მშურდა.
ვინმცა გკადრა შეცილება, უშმაგომცა ვით მოგმდურდა!
თუ ავთანდილ არ მიყვარდა, ასრე მისთვის რად მომსურდა?
ღია, ღმერთო, წინაშე ვარ, ესე ჩემგან დადასტურდან.

რა ტარიელ მეფისაგან ესე სიტყვა მოისმინა,
დადრკა, მდაბლად ეთაყვანა, პირსა ზედან დაეფინა.
კვლა მეფემან თაყვანი სცა, წამორევლო, წადგა წინა,
ერთმანერთი მოიმადლეს, მართ ერთსაცა არ ეწყინა.

ფრიდონ შეჯდა, ავთანდილის მახრობლად გაექანა, --
ესდენ დიდი სიხარული გაეხარნენ მასცა განა, --
წავიწამოუძღვა, მოიყვანა, მოჰყვა თანა,
მაგრა ირცხვის მეფისაგან, შუქი ბნელად მოევანა.

მეფე ადგა, მოეგება; ყმა გარდახდა, რა მივიდა;
ხელთა ჰქონხელმანდილი, პირსა მითა იფარვიდა.
მზე ღრუბელსა მოჰფარვოდა, ქუშდებოდა, ვარდსა ზრვიდა.
მაგრა მისსა შვენებასა რამცა ვითა დაჰფარვიდა!?

მეფე კოცნასა ჰლამობდა, აღარა ცრემლნი სდენიან;
ავთანდილ ფერხთა ეხვევის, შუქნი ქვე დაუფენიან;
უბრძანა: მადეგ, ნუ ირცხვი, შენ ზნენი გამოგჩენიან,
რათგან მერჩიო, ნუ მერცხვი, ჩემგან ნულარა გრცხვენიან!

მოეხვია, გარდაკოცნა მან პირისა არე-მარე :
მდამივსეო ცეცხლი ცხელი, მაგრა წყალი არემარე;
ვინ გიშერი დააჯოგა წამწამი არემა-რე,
გვალე, შეგყრი, ლომო, მზესა, თავი მისკე არე მარენ.

მეფე ყელსა ეხვეომას ლომსა ვითა გმირსა,
ახლოს უზის, ეუბნების, აკოცებს უჭვრეტს პირსა;
იგი მზე ხელმწიფობა ასრე მიჰხვდა, ვითა ღირსა,
მაშინ ლხინი ამო არის, რა გარდიხდის კაცი ჭირსა.

ყმა მეფესა მოახსენებს: მმიკვირს, სხვასა რად რას ბრძანებ,
რად არ გინნახვა მზისა, ანუ რად-ლა აგვიანებ?
მიეგებვი მხიარული, სახლსა თქვენსა მოიყვანებ,

შემოიღოს შუქთა მისთა, ნათლად გარე მოივანებნ.

ტარიელსცა მოახსენა; შესხდეს, ქალსა მიეგებნეს,
მათ სამთავე გოლიათთა მზისა ფერად ღაწვნი ღებნეს,
მიჰხვდეს მათსა საწადელსა, იგი პოვეს, რაცა ძებნეს,
ხელი ჰხადეს ხრმალთა მათთა, არა ცუდად წელთა ებნეს.

მეფემან ქალს უსალამა, მან შორით გარდახდომილმან.
დაუყვნა თვალნი ელვამან, მისთა ღაწვთაგან კრომომილმან;
გამოეგება, აკოცა კუბოსა შიგან ჯდომილმან,
დაუწყო ქება მეფემან, თვით ვერას ვერ-მიხვდომილმან.

ეტყვის: მმზეო, ვითა გაქო, ნათელო დარიანო,
შენთვის ხელნი გონებანი არა ცუდად არიანო,
მზიანო მთვარიანო, ეტლად რაო რიანო,
თქვენ საჭვრეტლად აღარ მინდით, არ ვარდნო არ იანონ.

გაკვირდეს ყოვლნი მხედველნი მისთა ელვათა ფენასა;
ვით მზემან, დაყვნა მჭვრეტელთა თვალნი ნათლისა ჩენასა;
სითცა გამოჩნდის, იქმოდეს ჯარნი მუნიტვენ რბენასა,
მისგან დამწვარნი მისციან გულნი ჭვრეტითა ლხენასა.

შესხდეს, წავიდეს ყველანი, შინა თავისა მარებად,
ჰქონდეს შვიდნივე მნათობნი მის მზისა დასადარებად,
არ მიიხდომის სიტურფე, არს მათგან მიუმხვდარებად,
ადრე მივიდეს მეფისა სახლად სამყოფად, არებად.

შევიდეს, ნახეს თინათინ მჭვრეტთა მიმცემი ჭირისა;
სკიპტროსან-გვირგვინოსანსა ჰშვენოცმა პორფირისა;
მოსრულთა პირსა შეადგა ელვა მისისა პირისა,
შევიმეფე ინდოთა, იგი მზე, მსგავსი გმირისა.

ტარიელ ცოლმან მისმან ქალსა მდაბლად უსალამეს,
მოეგებნეს, აკოცეს საუბარი დაამეს,

იგი სახლი გაანათლეს, არ ნათელი შეაღამეს,
ბროლ-ბადახში გააღაწვეს გიშერი აწამწამეს.

თინათინ ზეაწვივა ტახტსა მეფეთა ზეთასა;
ტარიელ უთხრა: მშენ დაჯე, სწადიან ბრჭესა ბრჭეთასა,
დღეს ტახტი შენი შენ გმართებს მეტად ყოველთა დღეთასა,
მე ლომი ლომთა დაგისვა გვერდსა შენ მზესა მზეთასან.

ორთავე ხელი მოჰკიდეს დასვეს ტახტსა თავისსა;
გვერდსა დაუსვეს ავთანდილ, სურვილსა მოეკლა ვისსა;
უნახავსა ნახულსა სჯობს ყოვლსა სანახავისსა,
ნუ ეჭვ მიჯნურად მათებრსა, ნუცა თუ რამინს ვისსა.

ქალსა შესწა, გაუკვირავთანდილის გვერდსა ჯდომა.
ფერი ჰკრთა გაუფიცხა შე-და-გამო გულმან კრთომა;
მეფე ეტყვის: მშვილო, ჩემგან გაქვს სირცხვილი თუ რა ზომა,
ბრძენთა უთქვამს სიყვარული, ბოლოდ მისი არ წახდომა.

მაწ, შვილო, ღმერთმან თქვენ მოგცეს ათას წელ დღეთა გრძელობა,
სვე-სვიანობა, დიდობა, კვლა ჭირთა გარდუხდელობა,
ცამცა ნუ შეგცვლის, მოგხვდების თვით მისებრ შეუცვლელობა,
თქვენის ხელითა მეღირსოს მიწათა შემომყრელობა!ნ

მართ მეფემან სპათა ბრძანა ავთანდილის თაყვანება:
მესეაო მეფე თქვენი, ასრე იქმნა ღმრთისა ნება,
დღეს ამას აქვს ტახტი ჩემი, მე სიბერე, ვითა სნება,
ჩემად სწორად მსახურებდით, დაიჭირეთ ჩემი მცნება!ნ

ლაშქარნი დიდებულნი დადრკეს, მდაბლად ეთაყვანნეს;
მოახსენეს: მმიწად ვექმნეთ, ვინცა მიწად მიგვიყანნეს,
მორჩილ-ქმნილნი დაგვამდიდრეს, ურჩნი მკვდართა დაგვაგვანნეს,
მტერთა მკლავნი შეაძუნტნეს, გულნი ჩვენნი აგულვანნეს.ნ

ტარიელცა უთხრა ქებით იმედისა თავსა დება;

ქალსა ეტყვის: მშემიყრიხართ, აღარა გწვავს ცეცხლთა დება,
ქმარი შენი ძმას ჩემი, აგრევე მწადს თქვენი დება.
ორგულთა შემცილეთა თქვენთა მე ვქმნა გაფლიდებან

ქორწილი ავთანდილისა თინათინისა არაბთა მეფისაგან

მას დღე ავთანდილ ხელმწიფედ ზის ხელმწიფე ზენია,
მასთანა მჯდომსა ტარიელს ჰშვენინან სინაზენია;
ნესტანჯარ ახლავს თინათინს, ვინ მჭვრეტთა ამაზრზენია,
ჰგავს თუ, ცა მოდრკა ქვეყანად, შეყრილან ორნი მზენია.ნ

დაიწყეს მორთმა პურისა ლაშქართა მის მესავსისა,
ზროხა ცხვარი დაკლული არს უმრავლესი ხავსისა,
შეიქმნა ძღვნობა ძღვენისა, მათისა შესამსგავსისა,
მათ ყოვლთა შუქი ანათობს პირისა, მზისა მსგავსისა.

იაგუნდისა ჯამები იყვის, ლაღისა ჭიქები,
კვლა უცხო ფერთა ჭურჭელთა სხდის უცხო-უცხო სიქები.
მის ქორწილისა მაქები კაცი ბრძენთაგან იქები,
მჭვრეტელო, გულსა ეტყოდი: მნუ აეხსნები, იქ ები!ნ

მუტრიბნი მოდგეს ყოველგნით, ისმოდის ხმა წინწილისა;
შეყრით ძეს გორი ოქროსა ზადახშისა თლილისა;
მსმელთათვის წყარო ღვინისა, ასგან დის, მსგავსი მილისა,
ბინდით ცისკრამდის სმა იყო, გარდახუამი დილისა.

არა დარჩა უსაბოძვრო არ-კოჭლი არ-საპყარი;
მოდომარგალიტი მოფანტული, მონაყარი;
გაბედითწასაღებლად ატლასი ოქრო მყარი;
სამ დღე იყო ინდოთ მეფე ავთანდილის ვით მაყარი.

ხვალიაგან მეფე არაბთა კვლა პურობს, არ ღაფალია;
ტარიელს უთხრა: მშენი მზე საჭვრეტლად სატურფალია.
მეფე ხარ ყოვლთა მეფეთა ეგე დედოფალია;
ხამს, ყურსა გვეგდოს საყურად ჩვენ თქვენი ნატურფალიან.

მაწ, მეფეო, არ ეგების ჩვენი სხდომა თქვენად სწორად.
სახელმწიფო საჯდომი სხვა დაუდგა ტახტი შორად.
ქვემოთ დასხნა ავთანდილ ცოლი მისი მათად სწორად.
პირველ ძღვენი ტარიასთვის მოიღიან, იდვის გორად.

არაბთა მეფე მასპინძლობს, იქმს ოდენ არიფობასა,
ზოგჯერ მათ ახლავს, ზოგჯერ მათ, არ იხმობს ხელმწიფობასა,
გასცემს უქებს ყოველნი უხვობა-იეფობასა,
ფრიდონ ზის ახლოს ავთანდილს, ჩვეული ვით მეფობასა.

მეფესა ქმრითურთ პატივი ჰქონინდოთა ქალისა,
სიყვარული ჩუქება, ვით სიძისა სძალისა;
რომე სძღვნა, არა ეგების თქმა არცა ნათალისა,
თვითო სკიპტრა პორფირი გვირგვინები თვალისა.

კვლა უძღვნა ძღვენი ორთავე, მსგავსი მათისა ბედისა,
ათასი თვალი, ნაშობი რომანულისა დედისა,
კვლა მარგალიტი ათასი, მართ ვითა კვერცხი ტრედისა,
ათასი ცხენი ტაიჭი, სიდიდით მსგავსი ქედისა.

ფრიდონს უძღვნა ცხრა ტაბაკი მარგალიტი თავ-შედგმული,
ცხრა ტაიჭი, ძვირფასისა უნაგრითა შეკაზმული.
ინდოთ მეფე თაყვანსა სცემს, ლალი, ბრძენი, არ-მახმული,
მადლი ჰკადრა ფხიზელურად, თუცა იყო ღვინო-სმული.

რას ვაგრძელებდე, გარდახდეს დღენი ერთისა თვისანი.
თამაშობდიან, არ იყვნეს ყოლა გაყრანი სმისანი.
ტარიელს სძღვნიან უცხონი თვალნი ლალისა ქვისანი,
მათ ყოვლთა მათნი ელვანი ჰფარვენ მართ ვითა მზისანი.

ტარიელ ჰგვანდის ვარდსა იყვის ფიფქისა მთოველად.
ავთანდილ როსტანს წინაშე გაგზავნა დასათხოველად,
შესთვალა: მშენი სიახლე კმა ჩემად ლხინად ყოველად,
მტერთა აქვს ჩემი სამეფო, ვიცი მუნ შიგან მძოველად.

მუცებნი მოსრნის მცოდნელთა ცლდნამან, ხელოვნებამან.
ვეჭვ, მოქცეს თქვენცა დაღრეჯა ჩემმან რასაცა ვნებამან;
წავიდე, ავი არ მიყოს მე აქა დაყოვნებამან,
ადრე კვლა გნახნე მორჭმულნი, ინებოს ღმრთისა ნებამან.

როსტევან ჰკადრა: მმეფეო, რად ხართ რასაცა რიდითა,
რაცა გიჯობდეს, იქმოდით, გასჭვრეტდით, გაიცდიდითა,
ავთანდილ თანა წამოგყვეს, წადით ლაშქრითა დიდითა.
თქვენთა მტერთა ორგულთა დაჰფრეწდით, დაცასჭრიდითა მ.

ავთანდილ უთხრა ტარიელს ესე სიტყვები ორები.
მან უთხრა: მაგრე ნუ უბნობ, შეცევ ბროლისა ყორები,
ახლად შეყრილსა მთვარესა, მზეო, ვით მოეშორები?
ავთანდილ უთხრა: მმაგითა შენგან არ მოვიდორებინ.

მარ დია გინდამაგდო, წახვიდე ჩემად მზრახავად!
მცოლი უყვარსო, გამწირან იყო ამისად მსგავსად;
მე დავრჩე შენი გაყრილი თავისა მევაგლახავად?
კაცსა მოვრისა გაწირვა, ახ, მოუხდების, ახ ავად!.

ტარიელს უგავს სიცილი ბროლისა ვარდთათ ფრქვევასა,
უბრძანა: მვიტყვი უშენოდ შენისა უფრო მე ვასა;
რათგან გწადიან, წამომყევ, დამწამებ ნურას თნევასან.
ავთანდილ ბრძანებს ლაშქართა ყოვლგნით მისთანა წვევსა.

შეყარნა სპანი არაბეთს, აღარა ხანსა ზმულია;
კაცი ოთხმოცი ათასი, ყველაი დაკაზმულია.
კაცსა ცხენსა ემოსა აბჯარი ხვარაზმულია.
არაბთა მეფე მათითა გაყრითა ნავდელ-ჭმულია.

ერთმანერთისა გაყრილნი ქალნი ორნივე, დობილნი,
ერთმანერთისა დად-ფიცი, სიტყვისა გამონდობილნი,
მკერდითა მკერდსა შეკრულნი, ყელითა გარდაჭრდობილნი
ტიროდეს; მათთა მჭვრეტელთა გულიმცა ესხნეს წდობილნი.

მთვარე ცისკრისა ვარსკვლავსა რა თანა შეესწოროსა,
ორნივე სწორად ნათობენ, მოშორდეს, მოეშოროსა;
არა თუ იგი მოშორდეს, მართ ცამან მოაშოროსა,
მათად საჭვრეტლად მჭვრეტელმან, ხამს, თავი იქედგოროსა.

მათადვე სახედ, რომელსა ესენი დაუბადიან,
იგივე გაჰყრის, სიშორე არა თუ ნებით სწადიან,
ვარდასა სწებენ აპობენ, ტირან ცრემლნი ჩადიან.
მათთა გამყრელთა ყოველთა სიცოცხლე არ იქადიან.

ნესტან-დარეჯან თქვა: მნეტამც ყოლა არ შემოგცნებოდი,
მზისა გამყრელი გაყრითა აწ ასრე არ დავდნებოდი.
ამბავსა სცნევდი, მაცნევდი, წიგნითა მეუბნებოდი,
ვითა მე შენთვის დამწვარვარ, აგრე შენ ჩემთვის ჰბნდებოდინ.

თინათინ უთხრა: მჰე მზეო, შენთა მჭვრეტელთა ლხინებო,
რადმცა გაგწირე, თუ ვითა გაყრასა მოვითმინებო!
ღმრთისაგან დღეთა თხოვისა ნაცვლად სიკვდილი ვინებო,
აგრემცა მივი, რაზომსა მე ცრემლსა დავიდინებო!ნ

კვლა აკოცეს ერთმანერთსა, გაიყარნეს იგი ქალნი;
ქვე დამდგომმან წამავალსა ვერ მოსწყვიდნა ყოლა თვალნი.
იგი ჭვრეტს უკუღმავე, ედებოდეს ამით აღნი,
რომე მწადდეს, ვერ დავწერენ მე სიტყვანი ნაათაღნი.

როსტან მათითა გაყრითა ხელთაგან უფრო ხელდების,
ათასჯერ იტყვის ვაგლახსა, არ სულთქმა უერთხელდების,
ცხელი სდის წყარო ცრემლისა, მართ ვითა ქვაბი ცხელდების,
ტარიელ არის დაღრეჯით, ფიფქი ნასდების, თხელდების.

ტარიელს ვარდასა დაუტყლეს მეფე ხვეევნით კოცებით;
იტყვის, თუ: მთქვენი სიახლე მიჩნს აქამდისცა ოცებით;
რათგან მოგშორდი, დავრჩები პატიჟთა გაასოცებით,

შენგან მოგვეცა სიცოცხლე, შენგანვე დავიხოცებით.

ტარიელ შეჯმეფისა გამყრელი, გამომსალამე;
სრულად ლაშქართა სდიოცრემლი, მინდორთა სალამე;
მძუე შენ გელმისო საომრად თავი შენ მას ალამენ.
უბრძანა: მთქვენთვის მტირალსა ყოლა რად მიჩნდეს სალა მე!ნ

გაემართნეს წავიდეს დია სპითა ბარგითა,
ტარიელ, ფრიდონ, ავთანდილ თავითა მეტად კარგითა.
კაცი ორმოცი ათასი ჰყვა ცხენებითა ვარგითა,
მივლენ სამნივე გულითა ერთმანერთისა მარგითა.

სამთავე ვლეს, ღმერთსა მათებრ სხვა ნურა ნუ დაბადოსა!
მოეგებიან; მტერობა ვერავინ დაიქადოსა!
მინდორსა შიგან სადილად გარდახდეს უდილადოსა,
ვითა ჰმართებდათ, პურობდეს, ღვინოსა სმიდეს, არ დოსა.
ქორწილი ტარიელისა ნესტან-დარეჯანისა

ტარიელს ცოლსა მისსა მიხვმათი საწადელი დ
შვიდი ტახტი სახელმწიფო, საშვებელი გაუცდელი.
მათ პატიჟთა დაავიწყებს ლხინი ესე აწინდელი,
ყოლა ლხინთა ვერ იამებს კაცი ჭირთა გარდუხდელი.

თვით ორნივე ერთგან მსხდომნი ჰნახნეთ, მზეცა ვერა სჯობდეს;
ბუკსა ჰკრეს მეფედ დასვეს, ქოსნი ხმასა დაატკობდეს;
მისცე კლიტე საჭურჭელთა, თავთა მათთა მიანდობდეს;
მესეაო მეფე ჩვენინ, --- იზახდიან, ამას ხმობდეს.

ავთანდილ ფრიდონისთვის ორნი ტახტნი დაამზადნეს;
ზედასხდეს ხელმწიფურად, დიდებანი უდიადნეს,
ღმერთმან სხვანი ხორციელნი მათებრნი ღა რად დაბადნეს!
ამბობდიან ჭირთა მათთა, ყველაკასა გაუცხადნეს.

სმა, პურობა, გახარება ქმნეს, ჯალაბი გაადიდეს;

ვითარცა ქორწილობა ხამს, ეგეთსა გარდიხდიდეს.
მათ ორთავე თავის-თავის ძღვენსა სწორად მართმიდეს,
გლახაკათვის საბოძვარსა საჭურჭლესა ერთგან ჰყრიდეს.

სრულნი ინდონი ავთანდილს ფრიდონს მწედ ხადოდიან:
მთქვენგან გვჭირს კარგი ყველაინ, მართ ამას მოიტყოდიან;
ვითა პატრონსა სჭვრეტდიან, რაც სწადდის, მას იქმოდიან,
სადარბაზობლად ნიადაგ მათ წინა მოვიდოდიან.

ინდოთ მეფე უბრძანებასმათს, მისსა შეკვდომილსა:
მრაცა შენ ჰქმენ არ უქმნია არ გამზრდელსა, არცა ზრდილსა;
აწ ინდოეთს სამეფოსა მეშვიდესა, ერთსა წილსა
ზედაგვამ, შენი იყოს, გვმსახურებდი ტკბილი ტკბილსან.

მვინცა გწადდეს, ქმრად შეირთე, სამეფოსა ეპატრონე;
მუნდალმა გვმსახურებდი, თავი შენი დაგვამონენ
ასმათ ფერხნი გარდუკოცნა: მშენგან არის ჩემი ღონე,
მონობისა უკეთესი რამც ვიშოვნე, რამც ვიქონენ

ერთგან სამთავე ძმობილთა დაყვნეს ცოტანი დღენია;
თამაშობდიან, უსახო მოუდიოდეს ძღვენია;
რა მარგალიტი ღარიბი, რა უკეთესი ცხენია,
მაგრა ავთანდილს სურვილმან დაღრეჯა დააჩენია.

ტარიელ ცნა:ნ ამა ყმასა ცოლისათვის მოესურვან.
უბრძანებდა: მგული, შენი, ვიცი, ამაღ მომემდურვა;
აწ ვაგლახ მე, ჭირი შენი გონებამან შვიდით ურვა,
მოგშორდები, საწუთრომან ლხინი ასრე დამიშურვა.

კვლა ფრიდონცა დაეთხოვა: მწავიდეო სახლსა ჩემსა,
ზედა-ზედავსტკეპნიდე დარბაზსა ამა თემსა;
სამსახურსა მიბრძანებდი უხუცესი ვითა მრწემსა,
შენთვის ასრე მომსურდების, წყაროსათვის ვით ირემსან.

მასცა უბოძა ფარმანი: მწა, სახლი მოიარეო,
მე ნუ გამწირავ, მნახევდი, ადრე მოზრუნდი გარეონ;
ავთანდილს უთხრა: მუშენოდ რამცა ვით გავიხარეო?
რათგან ისწრაფი, რალა ვქმნა? მოგელის ლომსა მთვარეო!

როსტენისთვის წაატანა საძღვნიოდ ტურფა ჯუბაჩები,
კვლა ჭურჭელი თვალთა თლილთა, არ კოვზები, არ ჩამჩები.
მჩემ მაგიერ მიუტანე, წადი, ნურას მეურჩებინ.
ავთანდილ თქვა: მ არა ვიცი, მე უშენოდ ვით დავრჩებინ.

ქალსა ქალმან გაუგზავნა ყაბაჩა ერთი რიდე,
რომე ჩაცმა-დაბურვასა ვინ ღირს იყო მათგან კიდე!
ერთი თვალი, -- წამღებელმან ვერა თქვას, თუ ცუდად ვზიდე,--
ღამე მზებერ გაანათლოს, ჩნდის, სადაცა შეჰხედვიდე.

ავთანდილ შეჯდა, წავიდა, ტარიას გაესალამა;
იგი ორნივე გაყრისა დაწვნა ცეხლისა ალაამა;
სრულად ინდონი მისტირან, ცრემლმან მინდორი დალამა;
ავთანდილ იტყვის: მმომკლაო სოფლისა მე სამსალამან.

ერთგან ფრიდონ ავთანდილ იარნეს დღენი მცირენი;
გზამან გაყარნა, წავიდეს თავისდთავ ანატირენი;
კარგად მოუხდეს მათ მათნი საქმენი დანაპირენი;
ავთანდილ მიჰხარაბეთს, ნახნა არ ცუდნი ჭირენი.

გამოეგებნეს არაბნი, სამეფო დააშვენა მან;
ნახა მზე მისი, მიჰრიმისთა სურვილთა წყენამან;
მას თანა ტახატსა დავეჯდა, ილხინა მჭვრეტთა ლხენამან,
გაახელმწიფა გვირგვინი ზეცით მოსრულმან ზენამან.

მათ სამთავე ხელმწიფეთა ერთმანერთი არა სძულდეს,
ერთმანერთსა ნახვიდიან, საწადელნი გაუსრულდეს,
ბრძანებისა შემცილენი მათთა ხრმალთა დავეწყულდეს,
მოიმატეს სამეფონი, გახელმწიფდეს, გამორჭმულდეს.

ყოვლთა სწორად წყალობასა ვითა თოვლსა მოათოვდეს;
ობოლდქვირნი დაამდიდრნეს გლახაკნი არ ითხოვდეს
ავის მქმნელნი დაამინნეს, კრავნი კრავთა ვერ უწოვდეს,
შიგან მათთა საბრძანისთა თხა მგელი ერთად სძოვდეს.

დასასრული

გასრულმათი ამბავი ვითა სიზმარი ღამისა;
გარდახდეს, გავლეს სოფელი, ნახეთ სიმუხთლე ჟამისა!
ვის გრძლად ჰგონია, მისთვისცა არის ერთისა წამისა,
ვწერ ვინმე მესხი მელექსე მე რუსთველისად ამისა.

ქართველთა ღმრთისა დავითის, ვის მზე მსახურებს სარბელად,
ესე ამბავი გავლექსე მე მათად საკამათებლად,
ვინ არის აღმოსავლეთით დასავლეთს ზართა მარებლად,
ორგულთა მათთა დამწველად, ერთგულთა გამახარებლად.

დავითის ქნანი, ვითა ვთქვენე სიჩაღხე-სიხაფეთანი!
ესე ამბავნი უცხონი უცხოთა ხელმწიფეთანი,
პირველ ზნენი საქმენი, ქებანი მათ მეფეთანი,
ვპოვენ ლექსად გარდავთქვენ, ამითა ვილაყფეთანი.

ესე ასეთი სოფელი არვისგან მისანდობელი,
წამია კაცთა თვალისა წამწამისა მსწრობელი!
რასა ვინ ეძებთ, რას აქნევთ, ბედია მაყივნებელი,
ვის არ შეუცვლის, კარგია, ორისავ იყოს მხლებელი.

ამირან დარეჯანის ძე მოსეს უქია ხონელსა,
აბდულ-მესია შავთველსა, ლექსი მას უქეს რომელსა,
დილარგეთ სარგის თმოგველსა, მას ენა დაუშრომელსა,
ტარიელ მისსა რუსთველსა, მისთვის ცრემლ-შეუშრომელსა.